

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, Κυριακή 11 Δεκεμβρίου 2022 • Έτος 15^ο • Αρ. φύλλου 744

Κυριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy | €2,90

Ισοβαθμία του τρόμου για τον δεύτερο

Ο Α. Μαυρογιάννης εκμυδένισε τη διαφορά από τον Αβ. Νεοφύτου και προηγείται οριακά με 0,7%

Μία μεγάλη μάχη για τη διεκδίκηση της δεύτερης θέσης στον πρώτο γύρο των προεδρικών εκλογών του 2023 φαίνεται πως θα δοθεί μεταξύ του Αβέρωφ Νεοφύτου και του Ανδρέα Μαυρογιάννη. Η δημο-

σκόπηση, που διενήργησε για λογαριασμό της «Κ» η Symmetron Market Research καταδεικνύει πως ο Ανδρέας Μαυρογιάννης πετυχαίνει μία αλματώδη αύξηση της εκλογικής του επιρροής σε σχέση με τα

δημοσκοπικά ευρήματα του περασμένου Οκτωβρίου. Οι δύο μονομάχοι είναι πλέον στην ίδια αφετηρία, λαμβάνοντας ποσοστό ύψους 18%. Ο Νίκος Χριστοδουλίδης παρουσιάζεται πρώτος με διαφορά, λαμβάν-

οντας ποσοστό ύψους 32%. Παρά την κάμψη των ποσοστών που κατέγραψε τους προηγούμενους μήνες, διαφαίνεται πως άντεξε στις επιθέσεις που δέχτηκε από τους δύο αντιπάλους. **Σελ. 4**

ΧΑΡΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

Με τον Αβέρωφ ξέρεις τι πολιτική επιλέγεις

Η διακυβέρνηση έχει νόημα μόνο όταν αυτή επιχειρείται για την υλοποίηση του προγράμματος του ΔΗΣΥ, λέει ο Χάρης Γεωργιάδης. Κληθείς να σχολιάσει τι θα σημαίνει για το κόμμα αν συναγεμικά στελέχη συμμετάσχουν σε μία κυβέρνηση Χριστοδουλίδη, υπογραμμίζει πως εάν θα βρεθούν σε κάποια κυβέρνηση, θα είναι σε κυβέρνηση του ΔΗΣΥ. Απαντά και για την επόμενη μέρα του ΔΗΣΥ και αν ενδιαφέρεται για την ηγεσία. **Σελ. 8**

ΝΙΚΟΛΑΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Η είσοδος του στον προεκλογικό

Μετά τα δημοσιεύματα που τον ήθελαν να κάνει μυστικές συμφωνίες με τον Νίκο Χριστοδουλίδη, ο ΔΗΚΟϊκός πρόεδρος μπήκε δυναμικά στον προεκλογικό. Το ερώτημα είναι αν τελικά ωφελεί κάτι τέτοιο την υποψηφιότητα Χριστοδουλίδη ή αν είναι σχέδιο από πλευράς της Πινδάρου για να συσπειρωθεί ο ΔΗΣΥ. **Σελ. 10**

ΚΥΠΡΙΑΚΟ

«Αμφισβητούμενη περιοχή» η νεκρή ζώνη

Κήρυξη σημείων της νεκρής ζώνης ως «αμφισβητούμενη περιοχή» ζήτησε η τουρκική πλευρά από την ΟΥΝΦΙΚΥΠ, προσβλέποντας να γκριζάρει την περιοχή του «γνήπδου Τσετίνκαγια. Από πλευράς Ηνωμένων Εθνών έχει διαμνηθεί ότι απορρίπτεται μία τέτοια προσπάθεια, εντούτοις το όλο ζήτημα οδήγησε τον Ιωάννη Κασουλίδη να προβεί σε διαβήματα. **Σελ. 7**

Η Ουκρανία με δικά της όπλα επιτίθεται στη Ρωσία

Οι Ουκρανοί έκαναν την περασμένη εβδομάδα το πρώτο βήμα για να πετύχουν τον στόχο τους, χρησιμοποιώντας δική τους κατασκευή όπλα. Το διήμερο Δευτέρας και Τρίτης, ουκρανικά drones-καμικάζι διήνυσαν εκατοντάδες χιλιόμετρα εντός ρωσικού εδάφους για να πλήξουν τρεις ρωσικές βάσεις, προκαλώντας τον θάνατο τριών στρατιωτών και ζημιές σε δύο μαχητικά αεροπλάνα. Μεταξύ των στόχων που επλήγησαν ήταν και η βάση Ενγκελς στην περιφέρεια Σαράτοφ, στα νότια της Ρωσίας, που απέχει περί τα 600 χιλιόμετρα από τα ουκρανικά σύνορα. Στρατηγικά και πολιτικά, οι ουκρανικές επιθέσεις της περασμένης εβδομάδας ήταν η απάντηση στο ρωσικό «Σοκ και δέος» που έχει εξαπολύσει ο στρατηγός Σεργκέι Σουροβίκιν. **Σελ. 23**

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ

Οι ιεράρχες σε κοσμικό προεκλογικό

Με σαφές προβάδισμα για τις αρχιεπισκοπικές ο μητροπολίτες Λεμεσού Αθανάσιος. Η εκλογική του επιρροή φτάνει στο 35% έναντι του 17% αντίστοιχα για τους ανθυποψηφίους του μητροπολίτες Πάφου και Ταμασού. Οι περισσότεροι δε ιεράρχες έχουν λειτουργήσει κοσμικούς μηχανισμούς προώθησης της προεκλογικής εκστρατείας τους. **Σελ. 6**

ΓΡΑΦΟΥΝ ΣΤΗΝ «Κ»

- ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΑΠΑΡΗΣ Σελ. 6
Θεολόγος - δημοσιογράφος
- ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΡΩΣΣΙΔΗΣ Σελ. 6
Διευθυντής επικοινωνίας, ΓΝΩΡΑ

Η Καϊλή κόλλησε στην έρημο του Κατάρ

Στη δίνη του σκανδάλου

Θύελλα στις Βρυξέλλες προκάλεσε η εμπλοκή της -διαγραφείας, πλέον, από το ΠΑΣΟΚ, αμέσως μετά το πρώτο δημοσίευμα- ευρωβουλευτού Εύης Καϊλή σε υπόθεση διαπλοκής με το Κατάρ. **Σελ. 19**

Τα πλάνα των τριών για οικονομία

Ανάλυση των προγραμμάτων Νεοφύτου, Μαυρογιάννη, Χριστοδουλίδη

Μια ακτινογραφία των οικονομικών προγραμμάτων των τριών υποψηφίων για τις Προεδρικές του 2023 Αβέρωφ Νεοφύτου, Ανδρέα Μαυρογιάννη και Νίκου Χριστοδουλίδη. Η διαπίστωση είναι ότι πρόκειται για γενικόττες. Καλό θα ήταν οι υποψήφιοι

ν' αξιοποιήσουν τα μέτρα και τις προτάσεις του Ταμείου Ανάκαμψης και να εντάξουν σε αυτές και τις δικές τους. Η Κύπρος είναι «μικρό καράβι», μια ευέλικτη οικονομία, που αν κάνει 2 - 3 συγκεκριμένα πράγματα θα πάει πολύ μπροστά. **Οικονομική, σελ. 3**

Σχέδια Τουρκίας - Βρετανίας για παραγωγή UAV

Οι Βρετανοί επιχειρούν να αναδομήσουν τη γεωπολιτική παρουσία τους σε κρίσιμες περιοχές της ευρύτερης ευρωπαϊκής περιφέρειας και στην Ανατολική Μεσόγειο. Φαίνεται ότι επιθυμούν στενότερες σχέσεις και συντονισμούς με την Τουρκία. **Σελ. 22**

Τέσσερα «όπλα» κι ένα κρυφό χαρτί

Οι προεκλογικοί άξονες της Ν.Δ.

Ενόψει της τελικής ευθείας προς τις εκλογές ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης καταστρώνει τη στρατηγική του, με τέσσερα «όπλα» και κρυφό χαρτί την πιθανή απόκτηση επενδυτικής βαθμίδας εντός των πρώτων μηνών του 2023. **Σελ. 18**

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΤΕΧΝΕΣ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ»

ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ

Ο Δημόσιος Κήπος της Λεμεσού

Μία ιστορική περιδιάβαση στον Δημόσιο Κήπο Λεμεσού, ο οποίος δημιουργήθηκε το 1904, και έκτοτε διαδραματίζει σημαντικό ρόλο ως δημόσιος χώρος στην πόλη. Σε δημοσιεύματα της εποχής περιγράφεται ως «χάρμα των αισθήσεων». **Τέχνες, σελ. 4**

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

«Είμαι αυτή που είμαι γιατί είχα αυτούς τους γονείς»

Η Σαρλότ Γκενμπούρ (θεωρείται μούσα του Δανού σκηνοθέτη Λαρς φον Τριερ) που πρωταγωνιστεί στην ταινία του Μικαέλ Ερς «Νυχτερινό επισκέπτες» μιλάει στην «Κ» για τον κινηματογράφο και όσα σφουρηλάτησαν τον χαρακτήρα της. **Τέχνες, σελ. 1**

ΘΕΑΤΡΟ

«Λόγια στο στόμα» από τη Μαρία Κυριάκου

«Το έργο έχει χιούμορ, αμεσότητα, αλλά ταυτόχρονα συγκινεί και είναι μια γροθιά στο στομάχι» λέει στην «Κ» η Μαρία Κυριάκου, η οποία σκηνοθετεί το έργο «Λόγια στο στόμα» του Kieran Hurley, που ανεβάζει η ομάδα Φερέφωνο. **Τέχνες, σελ. 5**

HUBLOT

BIG BANG INTEGRAL TIME ONLY YELLOW GOLD

Vassos Eliades Accessories Ltd
Nicosia - Limassol, Tel.: 22 897 361

Η κάρτα που σε ταξιδεύει.

bankofcyprus.com.cy 800 00 800

AEGEAN

Bank of Cyprus credit

Σε κάθε επόμενη κίνηση **Τράπεζα Κύπρου**

Αυτές τις γιορτές, πάρε μαζί σου
ό,τι πραγματικά χρειάζεσαι.
Την κάρτα σου!

αυτές τις γιορτές
κάρτα πλήρες!

Κάνε τις αγορές σου με κάρτες της Ελληνικής Τράπεζας από **05/12/22**
έως **05/01/23** και μπορεί να είσαι ένας από τους **100 τυχερούς**
που θα διεκδικήσουν **€500** ο καθένας στο **Mple Rewards App**.

#OιGiortesThelounKarta
<https://www.hellenicbank.com/xmas>

Ισχύουν Όροι & Προϋποθέσεις.

 HELLENIC BANK

Θρίλερ για γερά νεύρα η δεύτερη θέση

Στην ίδια αφετηρία του 18% βρίσκονται οι Μαυρογιάννης και Αβέρωφ Νεοφύτου, ενώ ο Χριστοδουλίδης διατηρεί προβάδισμα του 32%

Του ΜΙΧΑΗΛ ΒΡΥΩΝΙΔΗ

Διανύουμε την κρίσιμη περίοδο των τελευταίων εξήντα ημερών πριν από τις εκλογές και όλα δείχνουν πως εκτυλίσσεται ένα συγκλονιστικό θρίλερ, μια σφοδρή μάχη, για τη διεκδίκηση της επίζητης δεύτερης θέσης. Πρόκειται για έναν αγώνα αντοχής που προαπαιτεί γερά κράση και προπάντων την αποφυγή άστοχων επικοινωνιακών τακτικών και πολιτικών ολισθημάτων. Ο Μαυρογιάννης επιτυγχάνει μια αλματώδη αύξηση της εκλογικής του επιρροής, εξανεμίζοντας τη διαφορά των δύο μονάδων από τον Νεοφύτου που κατέγραψε η δημοσκοπηση της Symmetron τον Οκτώβριο. Σήμερα, οι δύο μονομάχοι είναι στην ίδια αφετηρία και το τελικό αποτέλεσμα θα κριθεί στο τελευταίο μίλι του επίπονου μαραθώνιου.

Το μόνο σίγουρο σε αυτές τις εκλογές είναι η σταθερή δυναμική του Χριστοδουλίδη αλλά και η επιβλητική διαφορά από τους άλλους δύο διεκδικητές, καθιστώντας τον φαβορί για την πρώτη θέση. Παρά την κάμψη των ποσοτών που κατέγραψε τους προηγούμενους μήνες, άντεξε στις επιθέσεις από τους δύο αντιπάλους. Η εκλογική του επιρροή έχει σταθεροποιηθεί και απενεργεί με αισιοδοξία τον τερματισμό. Κατόρθωσε να κτίσει προοδευτικά μια διαφορά δεκαεπτάρων μονάδων που του επιτρέπει να διαχειρίζεται με ασφάλεια την προεκλογική εκστρατεία. Ωστόσο, οι επόμενες εβδομάδες θα καθορίσουν την τελική πορεία της υποψηφιότητάς του, αφού αντλεί σημαντικές εισροές από τις δεξαμενές του ΑΚΕΛ και ΔΗΣΥ και συνεπώς θα εντατικοποιηθεί η προσπάθεια επαναπατρισμού των απολεσθεισών ψήφων από τους μηχανισμούς των δύο κομμάτων.

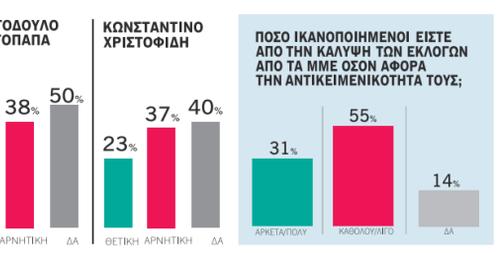
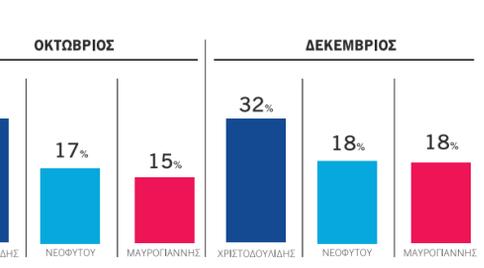
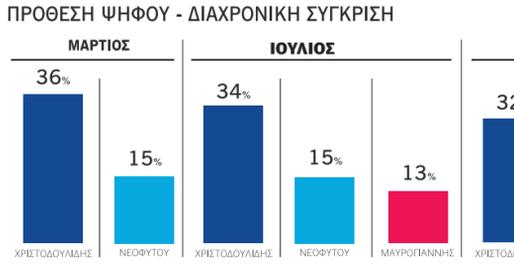
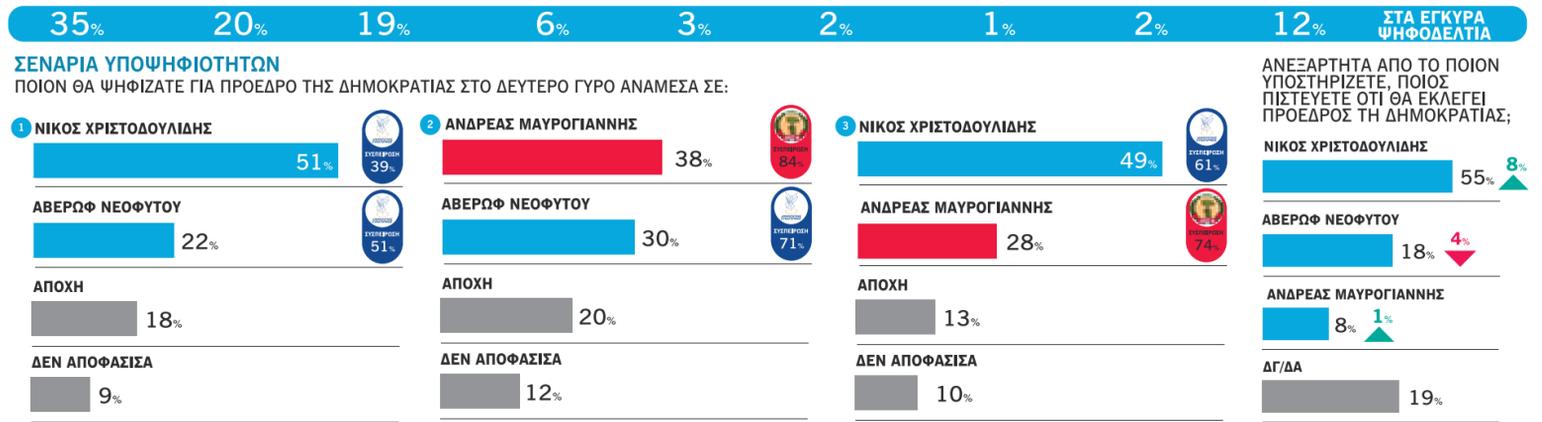
Εκλογικό περιβάλλον

Η εικόνα για την πορεία της χώρας δυστυχώς είναι απαισιόδοξη σε υπερθετικό βαθμό. Ο δείκτης δυσάρεσκιας ανήλθε στο 85%, μια ανάσα πριν από τον γκρεμό. Η ευθύνη ανήκει δικαίως στην πολιτική ηγεσία. Αντί οι ηγέτες να αφοσιωθούν στα πραγματικά προβλήματα που βιώνουν καθημερινά οι πολίτες, αναλώνουν δυνάμεις στις μικροπολιτικές και παρελθοντικές αντιπαραθέσεις. Επενδύουν στα συνθήματα αντί στο μέλλον. Ειδικά τις τελευταίες μέρες βιώσαμε το απόλυτο τίποτα στον πολιτικό λόγο, ανασύροντας μακρινές και πονεμένες αναμνήσεις από απολιθωμένα δεφτέρια. Η οικονομική κατάσταση της χώρας και η αρνητική επίδραση στην ποιότητα ζωής είναι σχεδόν το απόλυτο θέμα που κυριαρχεί στις ανησυχίες των πολιτών σε ποσοστό 70%. Η πολιτική ηγεσία ενδεχομένως να μη νοιώθει το πρόβλημα των χαμηλών μισθών, την ακρίβεια και την απροσέγγιστη στέγη. Δεν το αρουγιάζεται όμως όταν συνομιλεί με τον λαό; Το Κυπριακό και τα σκάνδαλα συμπληρώνουν την πρώτη τριάδα προβλημάτων με 31% και 30% αντίστοιχα.

Η αποστασιοποίηση των πολιτών από την πολιτική ζωή είναι προφανής και από τον δείκτη προσέλευσης στην εκλογική διαδικασία. Η εκτίμηση για την αποχή κυμαίνεται δημοσκοπικά στο 23%, και με βάση τα ιστορικά δεδομένα των δημοσκοπήσεων της Καθημερινής, εκτιμούμε ότι η αποχή ενδεχομένως να ξεπεράσει το 30%. Η βεβαιότητα ψήφου αυξήθηκε στο 67% σε σύγκριση με 62% στη δημοσκοπηση του Οκτωβρίου. Η βεβαιότητα ψήφου και για τους τρεις βασικούς μονομάχους κυμαίνεται περίπου στο ίδιο επίπεδο, 87% για τον Χριστοδουλίδη, 86% για τον Μαυρογιάννη και 82% για τον Νεοφύτου.

Δημοφιλία υποψηφίων

Ο Χριστοδουλίδης είναι ο δημοφιλέστερος υποψήφιος. Η πλειοψηφία 54%, έχει θετική άποψη για τον Χριστοδουλίδη και 36% αρνητική. Η δημοφιλία του στον ΔΗΣΥ ανέρχεται στο 56% ενώ στο ΔΗΚΟ και την ΕΔΕΚ ξεπερνά το 80%. Η δημοφιλία του Μαυρογιάννη αυξήθηκε σε 41% σε σύγκριση με 33% τον

Ταυτότητα έρευνας

Ανάθεση: Καθημερινή Κυπριακή Πολιτική & Οικονομική Εφημερίδα ΛΤΔ. **Γραφείο:** Symmetron Market Research, μέλος ESOMAR. **Ημερομηνία διεξαγωγής:** 2-9 Δεκεμβρίου 2022. **Κάλυψη:** Παγκύπρια αστικές και αγροτικές περιοχές, άνδρες και γυναίκες 18 ετών και άνω με δικαίωμα ψήφου. **Μέγεθος δείγματος:** 808 άτομα. **Μέθοδος δειγματοληψίας:** Τυχαστή στρατηγική δειγματοληψία. **Συλλογή δεδομένων:** Τηλεφωνικές συνεντεύξεις με τη χρήση δομημένου ερωτηματολογίου. **Τυπικό Περιθώριο Απόκλισης:** 95% βαθμός εμπιστοσύνης, περιθώριο απόκλισης +/- 3,5

Οκτώβριο. Λαμβάνει 78% θετικές κρίσεις από το ΑΚΕΛ και περίπου 40% στα κόμματα ΔΗΚΟ, ΕΔΕΚ και Οικολόγους. Η δημοφιλία του Νεοφύτου κυμαίνεται στο 29%, τρεις μονάδες πιο πάνω από τον Οκτώβριο. Κερδίζει 61% στον ΔΗΣΥ, αλλά δεν λαμβάνει σημαντικά ποσοστά από άλλους χώρους. Από τους υπόλοιπους υποψήφιους ξεχωρίζει ο Δημητριάδης με δημοτικότητα 30%.

Πρώτος γύρος

Η εκλογική επιρροή του Χριστοδουλίδη έχει σταθεροποιηθεί στο 32%, όπως και τον Οκτώβριο και εξασφαλίζει σαφέστατο προβάδισμα 14 μονάδων. Διατηρεί σταθερές τις εισροές από τα κόμματα που στηρίζουν τους αντιπάλους του και φαίνεται ότι προς το παρόν ανακαταϊζει με επιτυχία τις επικοινωνιακές και οργανωτικές εφορμήσεις από τα δύο κόμματα. Κερδίζει 69% των ψηφοφόρων του ΔΗΚΟ (συν 5 από Οκτώβριο), αντλεί 32% από τον ΔΗΣΥ (πλν 2), ενώ επωφελείται ένα σημαντικό ποσοστό της τάξης του 15% από το ΑΚΕΛ (πλν 3). Επιπλέον,

κερδίζει 71% από την ΕΔΕΚ, 54% από ΔΗΠΑ, 20% από τους Οικολόγους, 16% από το ΕΛΑΜ, 28% από τα εξωκοινοβουλευτικά κόμματα και 21% από τους ανένταχτους ψηφοφόρους. Η πολυσυλλεκτικότητα του Χριστοδουλίδη είναι ευμεγέθης με σημαντικές εισροές από όλους τους ιδεολογικούς χώρους, ακόμα και από τα κόμματα που στηρίζουν τους βασικούς του αντιπάλους. Η σημαντική και σταθερή εισροή ψηφοφόρων από ΔΗΣΥ και ΑΚΕΛ ενισχύει την οικοδόμηση της διαφοράς των δεκαεπτάρων μονάδων, αφού από το 32% που λαμβάνει το 8% περίπου προέρχεται από το ΔΗΣΥ και το 3% από το ΑΚΕΛ.

Ο αγώνας για τη δεύτερη θέση παραμένει αμφίροπος και απρόβλεπτος. Οι συνεχείς μεταβολές στις τάσεις, η στατιστικά ασήμαντη διαφορά μεταξύ των δύο διεκδικητών αλλά και το άδρασμα της κλειψύδρας του χρόνου, προμηνούν ένα εκλογικό θρίλερ που ενδεχομένως θα κριθεί στο τέρμα. Ωστόσο, δεν μπορούμε να παραβλέψουμε ότι ο Μαυρογιάννης εισήλθε δυναμικά στο

τελευταίο σκέλος της εκστρατείας και όχι μόνο εκμδένισε τη διαφορά των δύο μονάδων από τον Νεοφύτου αλλά προηγείται έστω και οριακά με 0,7. Κάλυψε δηλαδή σε δύο μήνες μια απόσταση τριών μονάδων, από 15,3% σε 18,3%. Η αύξηση της εκλογικής επιρροής του οφείλεται σε δύο παράγοντες. Ο σημαντικότερος αφορά την αύξηση των εισροών από άλλα κόμματα και κυρίως το ΔΗΚΟ, το ΔΗΠΑ και τους Οικολόγους. Εξίσου σημαντική είναι και η αύξηση των εισροών από τους ανένταχτους πολίτες σε 11% από 5%. Προφανώς πρόκειται για δυσχερή κερδισμένους ψηφοφόρους της Αριστεράς που συγκλίνουν προς τον υποψήφιο. Ο δεύτερος εδράζει στην αύξηση της συσπείρωσης του ΑΚΕΛ σε 65%.

Η υποψηφιότητα Νεοφύτου καταγράφει αύξηση, σε οριακό όμως μέγεθος της τάξης του 0,6, από 17% σε 17,6%. Η διαφορά από τον Μαυρογιάννη είναι ασφαλώς εντός του στατιστικού λάθους και ενδεχομένως αναστρέψιμη. Πλν όμως η υποψηφιότητα Νεοφύτου δεν δείχνει τουλάχιστον σήμερα αντίστοιχη

δυναμική με την υποψηφιότητα Μαυρογιάννη. Η συσπείρωση στον ΔΗΣΥ κυμαίνεται στο 49% (συν 5 από τον Οκτώβριο). Το μείζον πρόβλημα του Νεοφύτου δεν είναι η επίδοση στον ΔΗΣΥ, που ενδεχομένως θα βελτιωθεί τις τελευταίες εβδομάδες των εκλογών, αλλά οι μικρές εισροές από άλλους χώρους. Το 70% των ψήφων του Νεοφύτου προέρχεται από τον ΔΗΣΥ, το 13% από τους ανένταχτους και μόλις 17% από άλλα κόμματα. Επιπρόσθετα, παρατηρούμε ότι τον Δεκέμβριο εμφανίζεται και μια μικρή τάση διαρροών συναγερμικών ψήφων προς τον Δημητριάδη, κυρίως στην αστική Λευκωσία.

Ο Χριστοδουλίδης εξακολουθεί να κερδίζει σημαντικό ποσοστό και να διατηρεί απόσταση ασφαλείας από τους αντιπάλους. Από την έναρξη της προεκλογικής προσπάθειας ένα ανομοιογενές ιδεολογικό ακροατήριο που όμως φαίνεται ότι στην πλειοψηφία του παραμένει πιστό και αδιάσπαστο. Οι πολίτες δεν υπακούουν στις κομματικές αποφάσεις και εντολές. Ιστορικά

δεν είχαμε παρόμοιο φαινόμενο τουλάχιστον στο σημερινό μέγεθος. Μόνο 51% των ψηφοφόρων επιλέγουν τον υποψήφιο που αποφάσισε το κόμμα που στηρίζαν στις εκλογές του 2021. Οι υπόλοιποι απειθαρούν στις κομματικές υποδείξεις. Η μάχη για τη δεύτερη θέση είναι ακόμη ισότιμα διεκδικησιμη και από τους δύο υποψήφιους. Δημοσκοπικά, μια διαφορά μικρότερη της μονάδας, ουσιαστικά είναι σχεδόν ανύπαρκτη και αποτυπώνει μόνο τον υποψήφιο που ευνοεί η τάση της συγκεκριμένης περιόδου. Ακόμα και η δοκιμασμένη συνταγή της πόλωσης δεν είναι σήμερα ένα αποτελεσματικό ανάχωμα για την διαρροή των κομματικών ψήφων. Ο άκρως κομματικός φανατισμός δεν παρασύρει την πλειοψηφία των ψηφοφόρων. Οι πολίτες βλέπουν την πορεία της χώρας να κινείται αντίθετα με τις επιθυμίες και ανάγκες τους. Η πόλωση δεν βοηθάει στην ευημερία των πολιτών. Προοπτική και ελπίδα προσδοκούν οι πολίτες και όχι φαντάσματα του παρελθόντος.

Wi-Fi
onboard

Καλωσορίζουμε
μια νέα εποχή.
Το Wi-Fi έφτασε!

aegeanair.com

Το Wi-Fi onboard έρχεται στο νέο στόλο μας και αλλάζει τα δεδομένα. Ολοένα και περισσότερα αεροσκάφη μας θα διαθέτουν Wi-Fi, για να είστε συνδεδεμένοι στο internet καθ' όλη τη διάρκεια της πτήσης σας και να κάνετε το ταξίδι σας ακόμη πιο απολαυστικό.

A STAR ALLIANCE MEMBER

AEGEAN

Αρχιεπισκοπικές με όρους μάρκετινγκ

Ομάδες επικοινωνίας, «αυθόρμητη» συγκρότηση ομάδων στήριξης, social media και οι ιεράρχες υποψήφιοι με κοσμικό προφίλ

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Οι εκλογές της 18ης Δεκεμβρίου στις οποίες κλήρος και λαός θα επιλέξουν τους τρεις ιεράρχες, από τους οποίους η Ιερά Σύνοδος, στη συνέχεια, θα επιλέξει τον επόμενο Προκαθήμενο της Εκκλησίας, θα μείνουν στην εκκλησιαστική ιστορία του τόπου ως η μετατροπή ενός εκκλησιαστικού γεγονότος σε μια εκλογική διαδικασία με κανόνες και συμπεριφορές πολιτικού παιχνιδιού. Μία εβδομάδα πριν ανοίξουν οι κάλπες η εικόνα που παρουσιάζει η δραστηριότητα των έξι υποψηφίων ιεραρχών ουδόλως διαφέρει από αυτή των υποψηφίων για τις προεδρικές εκλογές. Τουναντίον σε κάποιες περιπτώσεις δεν μπορεί να θεωρηθεί υπερβολή πως κάποιος ιεράρχης ξεπέρασε τους πολιτικούς, τόσο σε οργάνωση όσο και φαντασία επιστρατεύοντας κάθε εργαλείο το οποίο μπορεί να βοηθήσει στη συλλογή ψήφων. Η προσαρμοστικότητα που επιδεικνύεται από πλευράς ιεραρχών είναι εκπληκτική, εάν αναλογιστεί κάποιος ή ότι και τόσο προηγούμενη φιλική προσέγγιση σε κανόνες και συμπεριφορές που παραπέμπουν χωρίς καμία αμφιβολία σε συνθήκες πολιτικού μάρκετινγκ. Αυτό το οποίο ωστόσο δημιουργεί έκπληξη είναι κάποια επιτελεία ιεραρχών που επέδειξαν άπιστευτη ευελιξία συγκερασμού της αυστηρής εκκλησιαστικής συμπεριφοράς που απαιτούνται με ό,τι πιο σύγχρονο έχει να επιδείξει η επιστήμη της επικοινωνίας.

Η έντονη εκστρατεία που παρατηρείται στο χώρο της Εκκλησίας έχει όλο εκείνα τα στοιχεία που έχουν πολιτικά

Πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης, τηλεόραση και συγκεντρώσεις είναι τα βασικά εργαλεία που χρησιμοποιούν οι υποψήφιοι ιεράρχες, ένας εκ των οποίων ο μητροπολίτης Χρυσόστομος προωθεί την υποψηφιότητά του και με γιγαντοαφίσες.

εκλογικές διαδικασίες. Αν κάποιος χρησιμοποιεί πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης θα έχει παρατηρήσει πως αυτή την περίοδο έχουν κατακλυστεί από ομάδες φίλων ή υποστηρίχτες υποψηφίων ιεραρχών. Χωρίς υπερβολή κάποιος χρησιμοποιούν ακόμα και τους επίσημους διαδικτυακούς χώρους των μητροπολιτικών τους περιφερειών, προκειμένου να προωθήσουν τα μηνύματα της υποψηφιότητάς τους. Το σύνολο των ιεραρχών-υποψηφίων έχει στήσει μηχανισμούς επικοινωνίας, οι οποίοι βομβαρδίζουν την κοινή γνώμη με κεί-

μενα των υποψηφίων αλλά και φωτογραφικό υλικό με τις καθημερινές δραστηριότητες.

Ησαΐας και Βασιλείος

Η περίπτωση του μητροπολίτη Ταμασού παρουσιάζει ιδιαιτερότητες. Εν αντιθέσει με τους άλλους υποψηφίους ο Ησαΐας έχει αναθέσει τα ζητήματα επικοινωνίας σε ομάδα ειδικών. Πρόκειται για την UNITRUSTMEDIA, εταιρεία η οποία διαχειρίζεται το καθημερινό πρόγραμμα επικοινωνίας και εμφανίσεων του μητροπολίτη. Κεντρικό ρόλο έχει ο εκ των ιδιοκτητών της UNITRUSTMEDIA Χάρης Θεράπης. Η συγκεκριμένη εταιρεία συνεργάστηκε στο παρελθόν και με κάποια κόμματα. Στην Αμμόκωστο, ο οικείος

μητροπολίτης ανέθεσε τα ζητήματα επικοινωνίας σε μια ομάδα που στήθηκε με κληρικούς και λαϊκούς, κυρίως στενών συνεργατών του ίδιου. Επικεφαλής είναι ο αρχιμανδρίτης και πρωτοσύγκελος της Μητρόπολης Αυγουστίνος Κκαράς. Στο επιτελείο ρόλο έχουν δημοσιογράφοι αλλά και συνεργάτες πολιτικών ή πολιτειακών αξιωματούχων.

Κληρικοί επικοινωνιολόγοι

Η περίπτωση του μητροπολίτη Λεμεσού έχει κάποιες ιδιαιτερότητες. Η φιλοσοφία του επικοινωνιακού κομματιού του Αθανάσιου στηρίζεται στην πρακτική που ακολουθήθηκε στις εκλογές του 2006, επικεφαλής ομάδας κληρικών τότε ήταν ο μοναχός Αρσένιος από τη Μονή Βατοπεδίου. Σήμερα το επικοινωνιακό κομμάτι το έχει αναλάβει ομάδα κληρικών της Μητρόπολης Λεμεσού, ενώ τα social media φέρεται να τα χειρίζονται λαϊκοί. Στην Πάφο τις επαφές του μητροπολίτη Γεώργιου έχει αναλάβει ο Χρυσός Ιακώβου, πολιτικός αναλυτής. Ωστόσο, επικοινωνιακά, βοήθεια προσφέρουν και γνωστά πρόσωπα της δημοσιογραφικής οικογένειας της πόλης. Για τους μητροπολίτες Μόρφου και Κυρηνείας δεν υπάρχουν πληροφορίες για συγκροτημένο επικοινωνιακό μηχανισμό. Στην περίπτωση του Μόρφου ενδιάμεσος κρίκος είναι ο Χριστόδουλος Πρωτοπαπάς, υποψήφιος στις προεδρικές εκλογές. Ο μητροπολίτης Κυρηνείας εκτός από την έντονη δραστηριότητα σε τηλεόραση και διαδικτυο είναι ο μοναδικός εκ των υποψηφίων που χρησιμοποιεί ως διαφήμιση και τις γιγαντοαφίσες.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΡΩΣΣΙΔΗΣ

Διευθυντής Επικοινωνίας, ΓΓΩΡΑ Σύμβουλοι Επικοινωνίας

Η προεκλογική εκστρατεία για τον αρχιεπισκοπικό θρόνο δεν φαίνεται να διαφέρει ιδιαίτερα από τις εκστρατείες για τα άλλα δημόσια αξιώματα. Και σε αυτήν την περίπτωση, η μάχη δίνεται οργανωτικά και επικοινωνιακά, με παραδοσιακά και σύγχρονα μέσα. Πραγματοποιούνται δημόσιες συγκεντρώσεις αλλά και πιο μικρές σε σπίτια, καθώς και door-to-door από στελέχη των επιτελείων. Βλέπουμε ακόμη ανακοινώσεις με προσωπικότητες που στηρίζουν υποψηφιότητες. Την ίδια ώρα πραγματοποιούνται εκδηλώσεις, π.χ. αιμοδοσίες και συγκεντρώσεις με νέους. Είδαμε επίσης διαφημιστικές πινακίδες, πανό, αλλά και διανομή φυλλαδίων. Σε επίπεδο ΜΜΕ, παρακολουθούμε συνηθέστερα σε έντυπα, τηλεοπτικά και διαδικτυακά ΜΜΕ. Στα Social Media, το Facebook και το YouTube φαίνεται να αξιοποιούνται περισσότερο, γεγονός αναμενόμενο εάν αναλογιστεί κανείς το ηλικιακό target group των εκλογών. Όμως σε μια προσπάθεια να προσεγγιστούν και πιο νεαρές ηλικιακές ομάδες, εντοπίζονται προσπάθειες τόσο στο Instagram όσο και στο Tik-Tok. Είδαμε, επίσης, μητροπολίτη να συμμετέχει σε podcast. Παράλληλα, έχουμε και δημοσκοπήσεις να βλέπουν το φως της δημοσιότητας. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι περισσότερες Μητροπόλεις είναι ενεργές εδώ και χρόνια, online και offline. Ο βασικός πυρήνας των υποστηρικτών τους κτίστηκε «εν καιρώ ειρήνης» μέσα από διάφορες δράσεις με την επιρροή που ασκούν στα κοινωνικά δρώμενα του τόπου, σε ομάδες του πληθυσμού, οργανωμένα σύνολα και φορείς να αποτυπώνεται εμβληματικά σε αυτή τη συγκυρία. Στο διαδικτυο για χρόνια διατηρούν ενεργές κοινότητες, με τις οποίες αλληλοεπιδρούν μέσα από διάφορα εργαλεία.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΑΠΑΡΗΣ

Θεολόγος - Δημοσιογράφος

Στην Εκκλησία υπάρχει ο όρος εκκλησιαστική διακονία και όχι εκκλησιαστική εξουσία. Ωστόσο, μορφές διεκδίκησης της κοσμικής εξουσίας, παρεισέργησαν στην προεκλογική διαδικασία για την ανάδειξη του νέου Αρχιεπισκόπου Κύπρου. Σε αυτό συνέβαλαν και οι τροποποιήσεις του Νέου Καταστατικού Χάρτη της Εκκλησίας της Κύπρου, με την καθιέρωση ψηφοδελτίου με φωτογραφίες, αλλά και οι οποίες παραπέμπουν σε προεδρικές εκλογές. Υποψήφιοι ή ομάδες στήριξης υποψηφίων, ετοίμασαν εκστρατείες στο πρότυπο εκλογής πολιτειακών αξιωματούχων. Συνεντεύξεις Τύπου, διαφημίσεις στους δρόμους, συγκεντρώσεις με κοσμικές μουσικές, με ειδικούς φωτισμούς και με απευθείας μεταδόσεις στο διαδικτυο. Στις τηλεοράσεις είδαμε συζητήσεις με δημοσιογράφους, οι οποίοι ρωτούσαν ό,τι θα ρωτούσαν και τους πολιτικούς. Υποψήφιοι «στοργγύλεψαν» τον λόγο τους, ξεχνώντας τις έννοιες της αμαρτίας, της ενουχίας, του λάθους ακόμη και της ευλογίας, του θαύματος και της χαράς και υπέταξαν τα πάντα σε μια αόριστη έννοια της αγάπης. Παρακολουθήσαμε δημοσκοπήσεις, για τη δημοφιλία ιεραρχών, με ερωτήσεις για ποιοτικά χαρακτηριστικά, αντίστοιχες με αυτές των πολιτικών. Τα ίδια και χειρότερα στο διαδικτυο, με δήθεν δημοσκοπήσεις, με φιλμάκια και διαφημίσεις. Όλο αυτό το σκηνικό θα μπορούσε πολύ εύκολα να χαρακτηριστεί ως αμαρτωλή εκκοσμίκευση, δηλαδή εισβολή του κοσμικού φρονήματος στον χώρο της εκκλησιαστικής διακονίας. Ευτυχώς σε αυτές τις εκλογές δεν ακούσαμε για φαινόμενα «σιμωνίας» δηλαδή εξαγοράς ψήφων, καταδικαστέο φαινόμενο το οποίο ταλαιπωρούσε από τους πρώτες αιώνες την Εκκλησία. Ευτυχώς δεν είδαμε φανερά εμπλοκά κομμάτων, οργανώσεων και άλλων εξουσιών. Σε όλες όμως τις περιπτώσεις, η εκλογή του νέου προκαθημένου της Εκκλησίας, περνάει από τον Άγιο Πνεύματος, το οποίο εξείρει καλύτερα τον τρόπο ανάδειξης του καταλληλότερου, για την συγκεκριμένη χρονική στιγμή, στον Θρόνο του Αποστόλου Βαρνάβα. Η Εκκλησία πορεύεται πάντα με τη δύναμη του θαύματος και όχι με τη δύναμη της εξουσίας.

Με σαφές προβάδισμα ο Αθανάσιος

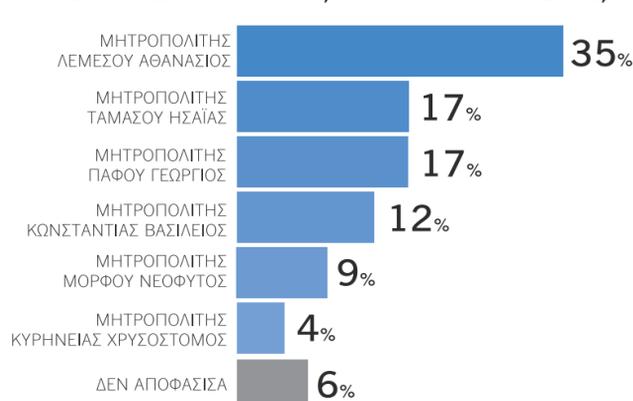
Η εκλογική του επιρροή φτάνει στο 35% έναντι του 17% αντίστοιχα για τους Πάφου και Ταμασού

Του ΜΙΧΑΗΛ ΒΡΥΩΝΙΔΗ

Ο χρόνος μετράει πλέον αντίστροφα για τις αρχιεπισκοπικές εκλογές. Η δημοσκοπηση της Symmetron για την «Καθημερινή» αποκαλύπτει τρία κρίσιμα ζητήματα για το εκλογικό περιβάλλον. Το πρώτο εστιάζει στην αδιαμφισβήτητη υπεροχή του μητροπολίτη Λεμεσού και στη μεγάλη διαφορά που τον χωρίζει από τους άλλους υποψηφίους, η οποία ανέρχεται στις δεκαοκτώ μονάδες, διασφαλίζοντας του έτσι την πρώτη θέση στην κάλπη των πολιτών. Η αποδοχή του μητροπολίτη Λεμεσού είναι οριζόντια και κερδίζει ποσοστό πολύ μεγαλύτερο από την αναλογία των κατοίκων της μητροπολιτικής του περιφέρειας. Υπερτερει με διαφορά σε όλα τα δημογραφικά υποσύνολα. Το δεύτερο κρίσιμο ζήτημα αφορά τη διεκδίκηση των άλλων δύο θέσεων για το τριπρόσωπο. Η μάχη μεταξύ των μητροπολιτών Πάφου και Ταμασού είναι ρευστή και αμφίροπη, αφού καταγράφουν ισόποση εκλογική επιρροή, ενώ δεν μπορεί να εξαιρεθεί από την εξίσωση και ο μητροπολίτης Κωνσταντίας, ο οποίος παρόλο που βρίσκεται σε απόσταση πέντε μονάδων από τους άλλους δύο εντούτοις η ιδιαιτερότητα των εκλογών και το εύρος της προσέλευσης των πολιτών στις κάλπες ενδεχομένως να κρύβει εκπλήξεις και ανατροπές.

Το τρίτο αφορά το εύρος της αποχής και το υποτονικό μάλλον ενδιαφέρον των πολιτών για τις εκλογές, μια μόλις εβδομάδα πριν από την εκλογική αναμέτρηση. Η πρόθεση συμμετοχής στην εκλογική διαδικασία υπολογίζεται να κυμανθεί γύρω στο 55%, πολύ κοντά στο περίπου 50% στις εκλογές του 2006. Ωστόσο, ενδέχεται η προσέλευση να είναι μικρότερη λόγω της ημερομηνίας διεξα-

ΕΑΝ ΕΙΧΑΜΕ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ ΤΗΝ ΕΡΧΟΜΕΝΗ ΚΥΡΙΑΚΗ, ΠΟΙΟΝ ΘΑ ΨΗΦΙΖΑΤΕ;

ΠΟΣΟ ΣΙΓΟΥΡΟΙ ΕΙΣΤΕ ΟΤΙ ΣΤΙΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ ΠΟΥ ΘΑ ΔΙΕΞΑΧΘΟΥΝ ΣΤΙΣ 18 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ ΘΑ ΠΑΤΕ ΝΑ ΨΗΦΙΣΕΤΕ;

γωγής των εκλογών, μια εβδομάδα πριν από τις γιορτές των Χριστουγέννων και κυρίως λόγω του ιδιόμορφου τρόπου διεξαγωγής της διαδικασίας, που ο τελευταίος λόγος για την εκλογή Αρχιεπισκόπου ανήκει στην ιερά σύνοδο και όχι στη δημοκρατική ετιμολογία των πολιτών. Μεγαλύτερη πρόθεση προσέλευσης καταγράφεται στις ηλικίες άνω των 50 και στους πολίτες που εκκλησιάζονται συχνά.

Η εκλογική επιρροή του Μητροπολίτη Λεμεσού ανέρχεται στο 35% έναντι 17% αντίστοιχα για τους Μητροπολίτες Πάφου και Ταμασού. Η μεγάλη διαφορά του μητροπολίτη Λεμεσού οφείλεται στην αποδοχή του σε όλες τις επαρχίες. Στην Λεμεσό κερδίζει το 70% των ψήφων ενώ είναι

πρώτος και στη Λάρνακα με 26%. Οι εισροές από τη Λευκωσία κυμαίνονται στο 24% και στην Πάφο στο 13%. Στις ηλικίες 18-34 κερδίζει 38%, στους 35-49 34%, στην ομάδα 50-64 40% και στους άνω των 65 28%. Ο μητροπολίτης Πάφου κερδίζει την πλειοψηφία των ψηφοφόρων της επαρχίας του με 66% ενώ έχει σημαντικές εισροές από Λευκωσία και Λεμεσό με 10% αντίστοιχα και από τη Λάρνακα με 13%. Ο μητροπολίτης Ταμασού καταγράφει το μεγαλύτερο ποσοστό στην Λευκωσία με 27% και προσελκύει αξιοσημείωτα ποσοστά στην Λάρνακα 20% και Πάφο 12%. Ο μητροπολίτης Κωνσταντίας καταγράφει ποσοστό 62% στην ελεύθερη περιοχή Αμμοκώστου (μικρή στατιστική

βάση), 10% στη Λευκωσία και 18% στη Λάρνακα. Μία σημαντική δεξαμενή ψήφων για τον μητροπολίτη Κωνσταντίας είναι οι εκτοπισθέντες από την Αμμόκωστο (σε όλες τις επαρχίες) όπου κερδίζει 30%. Το τελικό αποτέλεσμα της κάλπης θα το κρίνει το εύρος της προσέλευσης των πολιτών και ο βαθμός που ευνοεί τον κάθε υποψήφιο. Οι υποψήφιοι με καλά οργανωμένα επιτελεία και πιστούς οπαδούς έχουν μεγαλύτερη πιθανότητα επιτυχίας. Μία εβδομάδα πριν από τις εκλογές κρατούμε ως δημοσκοπικό εύρημα τη σημαντική διαφορά του μητροπολίτη Λεμεσού και την αβεβαιότητα ως προς τους άλλους δύο υποψηφίους που θα συμπληρώσουν το τριπρόσωπο.

ΜΕ
MEDOCHEMIE

Κυπριακές Αξίες,
Παγκόσμιας Αποδοχής

46
ΧΡΟΝΙΑ
Φροντίδα για τον Άνθρωπο
και την Υγεία

«Αμφισβητούμενη περιοχή» η νεκρή ζώνη

Γραμμή Χ. Ακάρ από την Άγκυρα για το γήπεδο Τσετίνκαγια

Του ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ

Κήρυξη σημείων της νεκρής ζώνης ως «αμφισβητούμενη περιοχή» (contested area) ζήτησε σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ» η τουρκική πλευρά από την ΟΥΝΦΙΚΥΠ, προσβλέποντας να γκριζάρει και επισήμως την περιοχή του «γηπέδου Τσετίνκαγια». Προφανής στόχος της τουρκικής πλευράς είναι η επέκταση του κατοχικής γραμμής, επενδύοντας μάλιστα στην επίδειξη στάσης ανοχής από τον ίδιο τον ΟΗΕ. Η τουρκική αξίωση παραπέμπει σε εικόνα αποθράσυνσης, ενώ ο γενικότερος χειρισμός του «γηπέδου Τσετίνκαγια» και της νεκρής ζώνης αποδίδεται, όπως πληροφορούμαστε, στην τουρκική πολιτική ηγεσία, σε ανώτατο μάλιστα επίπεδο, και συγκεκριμένα αποδίδεται στο πρόσωπο του υπουργού Άμυνας, Χουλουσί Ακάρ. Γεγονός, το οποίο όχι μόνο δεν περνά απαρατήρητο από το υπουργείο Εξωτερικών, αλλά οδήγησε τον Ιωάννη Κασουλίδη να προβεί σε διαβήματα, διατυπώνοντας τόσο την αντίθεση της Λευκωσίας, όσο και την ανησυχία της για τις τουρκικές κινήσεις δημιουργίας νέων τετελεσμένων και στη νεκρή ζώνη. Από πλευράς Ηνωμένων Εθνών έχει διαμνηθεί ότι απορρίπτεται η οποία προσπάθεια κήρυξης σημείου της νεκρής ζώνης ως «αμφισβητούμενης περιοχής». Ωστόσο, ο όλος χειρισμός της ΟΥΝΦΙΚΥΠ και δη του Κόλιν Στιούαρτ, στο ζήτημα του «γηπέδου Τσετίνκαγια», έχει δημιουργήσει ένα καθεστώς «έξωθεν κακής μαρτυρίας», συντηρώντας εκ των πραγμάτων ένα κλίμα ανησυχίας και διατηρώντας τη Λευκωσία σε αμυντική διάταξη.

Άλλωστε, όπως πληροφορούμαστε ο ειδικός αντιπρόσωπος του γ.γ. ΟΗΕ φέρεται να ταυτίζεται με την τουρκική πλευρά στο ζήτημα τοποθέτησης περίφραξης στο γήπεδο της Τσετίνκαγια, η οποία – η τουρκική πλευρά – προσδοκά να αξιοποιήσει μια τέτοια εξέλιξη, διευρύνοντας την κατοχική γραμμή.

Η μόνη διαφορά μεταξύ τουρκικής πλευράς και ΟΥΝΦΙΚΥΠ, όπως έχουμε ήδη δημοσιεύσει, έγκειται στο γεγονός ότι οι αρχές τους ψευδοκράτους επιδιώκουν την τοποθέτηση περίφραξης ύψους 6 μέτρων, με πρόφαση να μη φεύγουν οι μπάλες εκτός γηπέδου, ενώ ο Κόλιν Στιούαρτ έχει «συμβιβαστεί» με την ιδέα «μιας περίφραξης», υποστηρίζοντας όμως ότι θα ήταν καλύτερα να περιοριστεί σε 2-3 μέτρα. Αντίθετα, η Λευκωσία, διά του ΥΠΕΕ Ιωάννη Κασουλίδη, διαφωνεί κάθεται με την ιδέα της περίφραξης, ανεξαρτήτως ύψους, και διαμνηνύει ότι στόχος της τουρκικής πλευράς είναι η δημιουργία τετελεσμένων και εντός της νεκρής ζώνης. Παράλληλα, ο ΥΠΕΕ έχει επανειλημμένα διατυπώσει έντονη διαφωνία

Από πλευράς Ηνωμένων Εθνών έχει διαμνηνυθεί ότι απορρίπτεται η οποία προσπάθεια κήρυξης σημείου της νεκρής ζώνης ως «αμφισβητούμενη περιοχή».

για τη διαχείριση του ζητήματος από την ΟΥΝΦΙΚΥΠ, κάτι που έχει μεταφερθεί από τον κ. Κασουλίδη προς τον Κόλιν Στιούαρτ.

Την ίδια ώρα, πληροφορίες της «Κ» αναφέρουν ότι άρχισαν ήδη διαβουλεύσεις μεταξύ ψευδοκράτους και ΟΥΝΦΙΚΥΠ αναφορικά με την τουρκική αξίωση για συνομιλοποίηση συμφωνίας στρατιωτικού καθεστώτος (SOFA). Όπως είχαμε σε θέση να γνωρίζουμε, στο θέμα έχει εμπλακεί και η Νομική Υπηρεσία του ΟΗΕ, η οποία επεξεργάζεται εναλλακτικά σενάρια με επίκεντρο ένα «άτυπο επιχειρησιακό έγγραφο» για τη λειτουργία της ΟΥΝΦΙΚΥΠ στη νεκρή ζώνη, ώστε να μην τίθεται ζήτημα επίσημης συμφωνίας με το ψευδοκράτος. Γίνεται ήδη λόγος για μια συμφωνία

επί «πρακτικών διευθετήσεων» και όπως έχουμε ήδη δημοσιεύσει, αναμένεται να βασίζεται σε ένα «aide memoire» (υπόμνημα) που είχαν ετοιμάσει τα Ηνωμένα Έθνη το 2018 και το οποίο όμως, δεν είχε τότε γίνει αποδεκτό από τις δύο πλευρές. Σε κάθε περίπτωση, το όλο εγχείρημα μιας «συμφωνίας» του ΟΗΕ με τις δύο πλευρές, έστω και στο πλαίσιο άτυπου εγγράφου για τη λειτουργία της ΟΥΝΦΙΚΥΠ, εγκυμονεί κινδύνους, καθώς μεταξύ άλλων, βρίσκεται σε αντίθεση με το ψήφισμα 186 του Σ.Α. που ορίζει ρητώς ότι η Ειρηνευτική Δύναμη συστήνεται «με τη συναίνεση της Κυβέρνησης της Κύπρου». Παράλληλα, εκτιμάται ότι η οποία ενδεχόμενη αναφορά σε «συμφωνία», θα ενισχύσει το αφήγημα της τουρκικής πλευράς, περί αναβάθμισης της οντότητας του ψευδοκράτους και εξασφάλισης ισότιμου καθεστώτος.

Η ΟΥΝΦΙΚΥΠ και ο Κόλιν Στιούαρτ αιτιολογούν την εμπλοκή τους σε διαβουλεύσεις με το κατοχικό καθεστώς για ένα «άτυπο επιχειρησιακό έγγραφο πρακτικών διευθετήσεων», εκφράζοντας ανησυχία ότι σε αντίθετη περίπτωση ενδέχεται να υλοποιηθούν οι τουρκικές αιτήσεις για εκδίωξη της Ειρηνευτικής Δύναμης από τα στρατόπεδα στη Λευκωσία και στον Καράολο Αμμοχώστου. Οι εν λόγω αιτήσεις του ψευδοκράτους είχαν εκδηλωθεί πριν από μερικούς μήνες, ενώ ανάλογες αιτήσεις είχε επιστρατεύσει η τουρκική πλευρά και στο παρελθόν (περίοδος Ντενκτάς), χωρίς ωστόσο να τις υλοποιήσει, όπως επεσήμανε με νόημα ο ΥΠΕΕ Ιωάννης Κασουλίδης.

Ο ΥΠΕΕ, ο οποίος συναντήθηκε με τον Κόλιν Στιούαρτ την περασμένη Τετάρτη, δήλωσε στον «Άλφα» ότι «το μόνο που είμαι ικανοποιημένος είναι γιατί εξέθεσα ξεκάθαρα τις θέσεις μας προς τον κ. Στιούαρτ. Για τίποτε άλλο δεν είμαι ικανοποιημένος», υπογράμμισε ο κ. Κασουλίδης, τοποθέτησε διά της οποίας καθίσταται σαφές ότι

Ο Ιωάννης Κασουλίδης προέβη σε διαβήματα, διατυπώνοντας τόσο την αντίθεση της Λευκωσίας, όσο και την ανησυχία της για τις τουρκικές κινήσεις δημιουργίας νέων τετελεσμένων και στη νεκρή ζώνη.

ο ΥΠΕΕ έχει πολύ συγκεκριμένες απαιτήσεις από την ΟΥΝΦΙΚΥΠ και τον Κόλιν Στιούαρτ.

Διαβούλευση

Σαφές μήνυμα προς τον ΟΗΕ έστειλε ο ΥΠΕΕ Ιωάννης Κασουλίδης, καθιστώντας σαφές ότι η Λευκωσία αναμένει διαβούλευση επί του άτυπου επιχειρησιακού εγγρά-

φο επιχειρησιακών διευθετήσεων για τη λειτουργία της ΟΥΝΦΙΚΥΠ στη νεκρή ζώνη. Και όχι εκ των υστέρων ενημέρωση μιας ενδεχόμενης συμφωνίας της Ειρηνευτικής Δύναμης και του ψευδοκράτους. Τα Ηνωμένα Έθνη φέρονται πάντως να μην έχουν καταθέσει γραπτή πρόταση στην τουρκική πλευρά γύρω από το ζήτημα, ενώ όπως

προαναφέραμε η Νομική Υπηρεσία του Διεθνούς Οργανισμού εξετάζει εναλλακτικά σενάρια, προκειμένου να βρεθεί μια λύση, η οποία να μην παραπέμπει σε επίσημη συμφωνία στρατιωτικού καθεστώτος (SOFA) την οποία ως γενικόστον αξιώνει η τουρκική πλευρά.

Ο ΥΠΕΕ έχει πάντως διαμνηνύσει ότι η Λευκωσία δεν πρόκειται να δεχθεί τη σύναψη μιας θεσμικής συμφωνίας, τύπου SOFA, αλλά ούτε και τη συνομιλοποίηση μνημονίου ή την ανταλλαγή επιστολών μεταξύ ΟΗΕ και ψευδοκράτους. Και έχει επισημάνει επανειλημμένα ότι η Άγκυρα επιχειρεί να εκμεταλλευθεί την περίοδο πολιτικής μετάβασης στην Κυπριακή Δημοκρατία, αναβαθμίζοντας το ψευδοκράτος και βρομολογώντας τετελεσμένα σε βάρος του νομίμου κράτους της Κύπρου. Σημειώνεται ότι στο πλαίσιο επιστολής που απέστειλε στις διπλωματικές αποστολές και δημοσίευσε η «Κ», ο ΥΠΕΕ παραπέμπει στο αρνητικό παράδειγμα της επίσκεψης του αντιπροέδρου της Γκάμπιας στα Κατεχόμενα και καθιστά σαφές ότι οι ενέργειες του διπλωματικού σώματος θα πρέπει να συνηστούν με την ίδια ενέργεια και σθένος για την αποτροπή των τουρκικών μεθοδεύσεων.

Συντηρούν εποικισμό του Βαρωσίου

Η Λευκωσία καταγράφει την αναβολή των σχεδιασμών της Άγκυρας και του ψευδοκράτους στην κατοχόμενη πόλη της Αμμοχώστου, περιλαμβανομένων και των «σκέψεων» της τουρκικής πλευράς για άνοιγμα της περιοχής του Αγίου Μέρμυρη και για λειτουργία «δημόσιων κτιρίων». Ο ΥΠΕΕ Ιωάννης Κασουλίδης, σε επιστολή του προς τη διπλωματική υπηρεσία, επεσήμανε ότι «δεν επικαιροποιούμε και ούτε πρέπει να εφησυχάζουμε για τις όποιες, προσωρινές ενδεχομένως, αναβολές των τουρκικών σχεδιασμών για επιβολή νέων τετελεσμένων», καθιστώντας σαφή την ανησυχία της Λευκωσίας. Άλλωστε, ο λεγόμε-

νος «πρωθυπουργός» του ψευδοκράτους, Ουνάλ Ουστέλ, φρόντισε να συντηρήσει τις σκέψεις για εποικισμό της περικλειστής πόλης, υποστηρίζοντας ότι δρομολογείται μετά τις «εκλογές τοπικής αυτοδιοίκησης». Σύμφωνα με το ΓΠΠ, ανέφερε ότι «κάναμε και ποδηλατοδρόμους, ανοίξαμε την παραλία. Μέχρι σήμερα ένα εκατομμύριο άνθρωποι επισκέφθηκαν την πόλη, επεσήμανε ο ούτω καλούμενος «πρωθυπουργός», σημειώνοντας ότι μετά τις «εκλογές» θα προχωρήσουν στο άνοιγμα ολόκληρης της πόλης των Βαρωσίων, παρέχοντας στους νέους που ζουν στην περιοχή, ευκαιρίες εργοδότησης.

Από την Αφρική πρόβα αναγνώρισης του ψευδοκράτους

Επίσκεψη του αντιπροέδρου της Γκάμπιας στα Κατεχόμενα – Κινητοποίηση της Λευκωσίας διά του ΥΠΕΕ Ιωάννη Κασουλίδη

Του ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ

Μπορεί στην Κύπρο η Γκάμπια να είναι μια σχετικά άγνωστη μικρή χώρα της δυτικής Αφρικής στη στενή εκείνη λωρίδα της μαύρης ηπείρου που βρέχεται από τον Ατλαντικό, ωστόσο η επίσκεψη –μέσω Τουρκίας– του αντιπροέδρου της χώρας στα Κατεχόμενα «αιφνίδιασε» κάπως τη Λευκωσία. Πριν από δύο εβδομάδες ο αντιπρόεδρος της Γκάμπιας, Badara Alieu Joof, συναντήθηκε στη Λεγόμνη «ΤΑΒΚ» με τον Τ/κ γνήτη Ερσίν Τατάρ σε μια συνάντηση όπου τόσο το πρωτόκολλο (ύπαρξη σημαίας της Γκάμπια και της λεγόμενης ΤΑΒΚ) όσο και η πρόσκληση που απήχθη στον κ. Τατάρ για επίσκεψη στην αφρικανική χώρα παραπέμπουν, αναπόφευκτα, σε μια πρόβα αναβάθμισης –που φτάνει μέχρι και την αναγνώριση του ψευδοκράτους από την αφρικανική χώρα. Εκτός απροόπτου, ο Ερσίν Τατάρ αναμένεται στην Γκάμπια το πρώτο τρίμηνο του 2023 με τη μικρή αφρικανική χώρα να μην είναι μεταξύ των χωρών που παραδοσιακά η «ΤΑΒΚ» αναζητεί αναγνώριση ή αναβάθμιση σχέσεων (σ.σ. όπως π.χ. το Πακιστάν, το Μπαγκλαντές, η λιβυκή κυβέρνηση της Τρίπολης, το Αζερμπαϊτζάν ή άλλες τουρκογενείς χώρες στον Καύκασο ή την Ασία). Κατά την επίσκεψη Τατάρ θεματικές πολιτικές θα τεθούν μεταξύ των δύο χωρών στο επίπεδο της άμεσης συνεργασίας. Πέραν της πάγιας ρητορικής Άγκυρας - Τατάρ περί δύο κρατών και κυριαρχικής ισότητας στην Κύπρο, η «ΤΑΒΚ» σε στενή συνεννόηση

Γκάμπια και Τουρκία έχουν αναβαθμίσει, από το 2018, τις οικονομικές και πολιτικές τους σχέσεις.

ση με την Άγκυρα προχωρά παραπέρα με καλά σχεδιασμένες κινήσεις αναβάθμισης του ψευδοκράτους. Αυτό δεν περιορίζεται μόνο στο σενάριο της ντε γιούρε αναγνώρισης –σε διμερές επίπεδο– της «ΤΑΒΚ» από σειρά κρατών αλλά σ' ένα πεδίο σημαντικών αναβαθμίσεων στο επίπεδο της οικονομικής συνεργασίας και του τουρισμού, της παιδείας και των επενδύσεων, καθώς και στη συμμετοχή της λεγόμενης ΤΑΒΚ σε σχήματα περιφερειακής συνεργασίας και ολοκλήρωσης. Η πρόσφατη περίπτωση της Οργάνωσης Τουρκικών Κρατών (πρώην Συμβούλιο Συνεργασίας Τουρκόφωνων Κρατών) καθώς και το φλερτ Ρωσίας - Κατεχομένων –μέσω Τουρκίας– αποτελούν χαρακτηριστικά παραδείγματα. Η Τουρκία δείχνει εξάλλου να δουλεύει στοχευμένα όχι μόνο σε σχέση με χώρες που διατηρεί πολύ στενούς δεσμούς συνεργασίας όπως το Πακιστάν ή το Αζερμπαϊτζάν αλλά και σε σχέση με χώρες που είναι «εκτός κουτιού», με την Γκάμπια (σ.σ. ισλαμική δημοκρατία μετά το 2015) να αποτελεί μια τέτοια περίπτωση.

Διείδυση στην Αφρική

Η Τουρκία δείχνει, ιδίως μετά το 2017, να προσπαθεί συστηματικά

Πριν από δύο εβδομάδες ο αντιπρόεδρος της Γκάμπιας και πρώην υπουργός Ανάπτυξης, Badara Alieu Joof, συναντήθηκε στα Κατεχόμενα με τον Τ/κ γνήτη Ερσίν Τατάρ. Εκτός απροόπτου, ο κ. Τατάρ αναμένεται στην Γκάμπια το πρώτο τρίμηνο του 2023.

να διειδύσει οικονομικά, πολιτικά, θρησκευτικά αλλά και μέσω της εξαγωγής οπλικών συστημάτων σε χώρες της αφρικανικής ηπείρου –εκτός Μαγκρέμπ. Η Γκάμπια δεν αποτελεί εξαίρεση με την κυβέρνηση του προέδρου Adama Barrow να έχει έρθει κοντά με τον Ερντογάν και παράγοντες του AKP. Στην Γκάμπια δραστηριοποιούνται από το 2018 και οργανώσεις που συνδέονται με το σύστημα soft power της Τουρκίας όπως το ίδρυμα Maarif (συνδέεται με την εκπαίδευση) και ενώσεις όπως η MUSIAD και η TUSIAD που συνδέονται με επενδύσεις, ενώ από την ίδια χρονιά λειτουργεί και απευθείας πτήση μεταξύ Κωνσταντινούπολης και Μπαντζούλ. Στην Γκάμπια, μια χώρα με το 96% του πληθυσμού της να είναι σουνίτες μουσουλμάνοι, καταγράφεται και δραστηριοποίηση μετά το 2020

Τούρκων ιμάμηδων που αναζητούν στην χώρα ή ανακαίνισης κάποιων ιστορικών, ενώ εδώ και χρόνια λειτουργεί και τουρκική προξενία (σ.σ. η Κύπρος έχει μόνο έναν επίτιμο πρόξενο και όχι διπλωματική αποστολή). Η Γκάμπια, ερχόμενη εκτός του «παραδοσιακού πλέγματος» χωρών που κοιτάζουν την αναγνώριση της «ΤΑΒΚ» με συμπάθεια, θα μπορούσε να αποτελέσει μια διπλωματική επιτυχία για την Τουρκία του Ερντογάν που θα μπορούσε, αν αναγνώριζε το ψευδοκράτος, να δημιουργήσει φαινόμενα υπερχειλίσιμης (spill-over effects) σε οργανισμούς που συμμετέχουν ισλαμικές δημοκρατίες ή χώρες της Αφρικής, με άλλες χώρες να ακολουθούν το παράδειγμά της. Να σημειωθεί πως σε πανεπιστήμια που λειτουργούν στα Κατεχόμενα υπάρχει, όπως

πληροφορείται η «Κ», ένας σεβαστός αριθμός φοιτητών από την Γκάμπια, οι οποίοι μάλιστα δεν φέρεται να αποτελούν περιπτώσεις φοιτητών αφρικανικής καταγωγής που αναζητούν άσυλο στις ελεύθερες περιοχές αλλά άτομα που φοιτούν κατόπιν συνεννόησης των δύο χωρών σε επίσημο επίπεδο.

Αναζητεί αντίμετρα

Η Λευκωσία δείχνει να κινητοποιείται σε σχέση με τις πρόβες αναγνώρισης του ψευδοκράτους. Ήδη την περασμένη Τρίτη ο ΥΠΕΕ, Ιωάννης Κασουλίδης, απέστειλε επιστολή με πολιτικές οδηγίες προς πρόξεμους για την αντίδραση της Λευκωσίας σ' ένα ευρύ πεδίο τουρκικών μεθοδεύσεων με φόντο τρίτα κράτη, τις κινήσεις της ΤΡΑΟ στην Ανατολική Μεσόγειο στο πεδίο των ερευνητικών γεωτρήσεων, καθώς και τη συμφωνία SOFA που προωθεί ο Τατάρ με τα Η.Ε. στην Κύπρο. Ο κ. Κασουλίδης είχε πρόσφατα και επαφές με τους ομολόγους του από το Καζακστάν και το Ουζμπεκιστάν –δύο χώρες που θα μπορούσαν δυνητικά στο μέλλον να βρεθούν στη θέση της Γκάμπιας– και απέστειλε, ωστόσο, προς τις δύο αυτές χώρες διπλωματικές αποστολές. Παράλληλα, το κυπριακό ΥΠΕΕ σχεδιάζει με τον νέο χρόνο να δώσει μεγαλύτερη έμφαση στα αφρικανικά κράτη με την αποστολή αρχηγού διπλωματικής αποστολής στην Κένυα, σημαντική χώρα για σειρά λόγων πέραν της Αφρικής μιας και αποτελεί μία από τις τέσσερις έδρες (global headquarters) του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, καθώς και

έδρα του σημαντικού, διπλωματικά, UNEP (United Nations Environment Program). Η απόφαση για άνοιγμα προξενίας στην Κένυα χρονολογείται από το 2019, ωστόσο, δεν είχε υπάρξει πλήρωση της θέσης. Αξίζει να σημειωθεί πως τον περασμένο Σεπτέμβριο ο τότε ΥΠΕΕ, κ. Χριστοδουλίδης, είχε συναντηθεί στα περιθώρια της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ με τον ομολόγο του από την Γκάμπια, Mamaodu Tangara, συνάντηση η οποία δεν είχε, όπως διαφαίνεται από τις κινήσεις της Γκάμπιας, σημαντικά αποτελέσματα σε προληπτικό επίπεδο.

Η Λευκωσία, στην παρούσα φάση, δείχνει να κινείται σε τέσσερις άξονες:

- **Στην** αποτροπή απευθείας κινήσεων αναβάθμισης ή αναγνώρισης τρίτων χωρών προς τη λεγόμενη ΤΑΒΚ –πέδίο προληπτικής διπλωματίας.
- **Στην** περαιτέρω διαχείριση σε επίπεδο Ε.Ε. της σχετικής ηρεμίας που επικρατεί στην Ανατολική Μεσόγειο σε σχέση με τις κινήσεις των τουρκικών τριπτανίων, που παρέμειναν προς το παρόν εκτός κυπριακών θαλασσών.
- **Στο** πάγωμα περαιτέρω ενεργειών προς την κατεύθυνση τετελεσμένων στην περικλειστή πόλη των Βαρωσίων και τέλος,
- **Στην** προσπάθεια, σε επίπεδο Ε.Ε. και ΟΗΕ, να υπάρξει αναμόχλευση στην προοπτική επανέναρξης κάποιων δραστηριοτήτων στο Κυπριακό, πτυχή που θεωρείται δύσκολη πριν από τις εκλογές του Ιουνίου στην Τουρκία.

Δεν μας αφορά η εξουσία χάριν εξουσίας

Η διακυβέρνηση έχει νόημα μόνο όταν αυτή επιχειρείται για την υλοποίηση του προγράμματος του ΔΗΣΥ, λέει ο Χάρης Γεωργιάδης

Συνέντευξη στη

ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Με τον ΔΗΣΥ και κατ' επέκταση με τον Αβέρωφ Νεοφύτου ξέρεις τι επελέγεις, λέει σε συνέντευξή του στην «Κ» ο αναπληρωτής πρόεδρος του ΔΗΣΥ Χάρης Γεωργιάδης, σημειώνοντας πως αξιολογεί τον πρόεδρο του ΔΗΣΥ ως τον ικανότερο και καταλληλότερο για να ηγηθεί και να οδηγήσει τη χώρα μας μπροστά. «Γι' αυτό και τον στηρίζω με όλες μου τις δυνάμεις» λέει χαρακτηριστικά. Εκτιμά πως είναι μία δύσκολη μάχη, ωστόσο, όπως υποστηρίζει, ο υποψήφιος που στηρίζει το κόμμα θα βρίσκεται στον β' γύρο. Κληθείς να σχολιάσει γιατί αποτελεί ανάθεμα η συνεργασία Χριστοδουλιδη με τον Ενδιάμεσο, τη στιγμή που και οι ίδιοι το επεδίωξαν μέχρι τέλους, ο Χάρης Γεωργιάδης σημειώνει ότι δεν απορρίπτουν τις πολιτικές συνεργασίες φτάνει αυτές να εδράζονται σε ένα αξιόπιστο πολιτικό υπόβαθρο. Κληθείς να σχολιάσει τι θα σημαίνει για το κόμμα αν συναγεμικά στελέχη συμμετάσχουν σε μία κυβέρνηση Χριστοδουλιδη υπογραμμίζει πως εάν θα βρεθούν σε κάποια κυβέρνηση, θα είναι σε κυβέρνηση του ΔΗΣΥ.

—Αμέσως μετά τις βουλευτικές εκλογές είχατε πει πως η κοινωνία

“

Έχουμε μήπως δώσει την εντύπωση ότι στην παράταξή μας επιδιώκουμε την εξουσία για χάρη της εξουσίας; Ότι θέλουμε υπουργεία και θέσεις απλώς για να τα έχουμε;

τιμήρσσε την τοξικότητα της αντιπολίτευσης, καθώς είχαν ενισχύσει τους αντιπαρεθετικούς τόνους. Δεν σας ανησυχεί ότι οι υψηλοί τόνοι και οι χαρακτηρισμοί που χρησιμοποιείτε εσείς σήμερα θα τιμωρηθούν από την κοινωνία;

—Δεν συμφωνώ ότι η τοξικότητα προέρχεται από τον ΔΗΣΥ. Εξακολουθεί να προέρχεται από την αντιπολίτευση. Μόνο για παρακολούθηση κάποιος τις τοποθετήσεις της αντιπολίτευσης από το βήμα της Βουλής αυτές τις μέρες που συζητήθηκε ο προϋπολογισμός, θα το διαπίστωνε. Δεν χαρακτηρίζει την παράταξή μας η ένταση πολιτικής αντιπαρεθετικής παρέμβασης.

—Μα παρακολουθούμε καθημερινά έντονες επικρίσεις στον πρώην συναγωνιστή σας Νίκο Χριστοδουλιδη, ακόμα και χαρακτηρισμούς όπως χρυσόψαρο, αναφορές σε πολιτικά του Instagram και πολιτικό ακχαρμά. Αυτό βοηθά τον πολιτικό πολιτισμό;

—Θεωρούμε πράγματι ότι άλλοι υποψήφιοι διεξάγουν έναν προεκλογικό της εκίνως παρά τις ουσιώδεις. Δεν παίρνουν θέση για κανένα σχεδόν ζήτημα και αυτό το υποδεικνύουμε. Αυτό ισοδυναμεί με τοξική παρέμβαση; Είναι μία πολιτική υπόδειξη ότι ο τόπος μας χρειάζεται έναν έμπειρο, ικανό και δοκιμασμένο πρόεδρο που να έχει θέσεις, να έχει πρόγραμμα. Να ξέρει πού θέλει να οδηγήσει τη χώρα και να μπορεί να λάβει αποφάσεις. Την ίδια στιγμή, δεν θεωρώ ως δείγμα πολιτικού πολιτισμού είτε τα fake accounts ή την αντιγραφή εξαγγελιών άλλων υποψηφίων...

—Εσείς δεν έχετε fake accounts; —Βεβαίως και όχι. Και είναι ένα να παρεμβαίνει κάποιος πολιτικός ανώνυμα στα κοινωνικά δίκτυα και εντελώς διαφορετικό να στήνεται εκείνος ο οργανωμένος και επί πληρωμή μηχανισμός σπillows δημοσιογράφων και πολιτικών αντιπάλων. Ήταν απαράδεκτο.

Προσωπικά τηρώ απόλυτα τη δέσμευση [σ.σ. μη συζήτησης των εσωκομματικών εκλογών], άρα αυτό που εσείς θεωρείτε ως δεδομένο, ότι θα διεκδικήσω οποιαδήποτε θέση στην ιεραρχία του κόμματος, είναι εκτός συζήτησης, λέει ο αναπληρωτής πρόεδρος του ΔΗΣΥ Χάρης Γεωργιάδης.

Εσωκομματικές και δέσμευση στην Πινδάρου

—Θεωρείτε ένας από τους σίγουρους διεκδικητές της Προεδρίας του ΔΗΣΥ την επόμενη μέρα, ωστόσο αυτό που λέγεται είναι πως η συζήτηση για την επόμενη μέρα, είναι ένα από τα προβλήματα του προεκλογικού.

—Με κανένα τρόπο δεν επιβεβαιώνω την αναφορά σας. Κοιτάζετε, είναι γεγονός ότι οι θητείες των μελών της ηγεσίας λήγουν αμέσως μετά τις προεδρικές εκλογές. Αυτή η χρονική σύμπτωση δημιουργεί πράγματι ένα ζήτημα. Και γι' αυτό τον λόγο καθίσαμε πριν από μερικούς μήνες όλα τα μέλη της ηγεσίας, περιλαμβανομένου του προέδρου, κάναμε μια ειλικρινή συζήτηση και αναλάβουμε μία ξεκάθαρη κοινή δέσμευση. Ότι η επικέντρωση όλων μας θα είναι στον μεγάλο στόχο των προεδρικών εκλογών. Και ότι δεν ανοίγουμε, δεν συζητούμε και δεν γειρούμε με οποιοδήποτε τρόπο ζήτημα κομματικών

εκλογών. Προσωπικά τηρώ απόλυτα αυτή τη δέσμευση, άρα αυτό που εσείς θεωρείτε ως δεδομένο, ότι θα διεκδικήσω οποιαδήποτε θέση στην ιεραρχία του κόμματος, είναι εκτός συζήτησης. Αυτό θα το δούμε μετά τις προεδρικές. Οποιασδήποτε διαφορετικούς χειρισμούς θα υπονόμουμε τη μεγάλη προσπάθεια των προεδρικών εκλογών.

—Συμφωνείτε όμως ότι υπάρχει αναβρασμός για την επόμενη μέρα;

—Γι' αυτό θεωρώ διπλά αναγκαίο να παραμείνουμε όλοι προσεγγισμένοι στην κοινή μας δέσμευση. Αφήστε που σε εντελώς προσωπικό επίπεδο σας λέω ότι δεν έχω ενόπλιον μου τα πολιτικά δεδομένα που θα μου επέτρεπαν καν να σκεφτώ και να λάβω την όποια απόφαση. Και θεωρώ ότι το ίδιο πρέπει να ισχύει για όλους.

Αναστασιάδη μαζί με το ΔΗΚΟ και δεν θεωρήσαμε πως θα παρασυρόταν... Γιατί είναι έργο των υπόλοιπων αρχηγών ο Χριστοδουλιδης και δεν θα ήταν ο Αβέρωφ Νεοφύτου;

—Επειδή ακούμε από τα στόματα των αρχηγών των κομμάτων που υποστηρίζουν τον Νίκο Χριστοδουλιδη ότι αναλήφθηκαν ρητές πολιτικές δεσμεύσεις και έγιναν συμφωνίες για το εθνικό ή άλλα ζητήματα. Ποιες είναι αυτές; Γιατί παραμένουν μουσικές; Εδώ έφτασαν να μας πουν ότι θα χρειαστούν και μηχανισμό επίλυσης διαφορών. Αυτή είναι η αξιόπιστη πρόταση; Τουλάχιστον με τη δική μας πρόταση ξέρεις τι επιλέγεις.

—Εσείς οι ίδιοι υποστηρίζετε πως ένας από τους λόγους που περνούσαν τα νομοσχέδια κατά την πρώτη διακυβέρνηση ήταν το ότι «έβαλε πλάτη» ο Νικόλας Παπαδόπουλος. Σήμερα έγινε ανεύθυνος πολιτικός που θα οδηγήσει τη χώρα σε αστάθεια;

—Άλλοτε στηρίζεις τις σωστές πολιτικές της κυβέρνησης και άλλοτε άφηνε τη χώρα χωρίς προϋπολογισμό. Η σοβαρότητα και η υπευθυνότητα δεν μπορούν να είναι αλλα καρτ. Έχουμε μπροστά μας δυσκολίες. Για να τις αντιμετωπίσουμε και να αξιοποιήσουμε τις ευκαιρίες χρειάζεται ένας έμπειρος πρόεδρος, δοκιμασμένος στα δύσκολα, που δεν θα φοβάται να βγει μπροστά και που θα έχει τη στήριξη μιας συγκροτημένης παράταξης. Και αυτός είναι ο Αβέρωφ Νεοφύτου.

—Εσείς οι ίδιοι υποστηρίζετε πως ένας από τους λόγους που περνούσαν τα νομοσχέδια κατά την πρώτη διακυβέρνηση ήταν το ότι «έβαλε πλάτη» ο Νικόλας Παπαδόπουλος. Σήμερα έγινε ανεύθυνος πολιτικός που θα οδηγήσει τη χώρα σε αστάθεια; —Άλλοτε στηρίζεις τις σωστές πολιτικές της κυβέρνησης και άλλοτε άφηνε τη χώρα χωρίς προϋπολογισμό. Η σοβαρότητα και η υπευθυνότητα δεν μπορούν να είναι αλλα καρτ. Έχουμε μπροστά μας δυσκολίες. Για να τις αντιμετωπίσουμε και να αξιοποιήσουμε τις ευκαιρίες χρειάζεται ένας έμπειρος πρόεδρος, δοκιμασμένος στα δύσκολα, που δεν θα φοβάται να βγει μπροστά και που θα έχει τη στήριξη μιας συγκροτημένης παράταξης. Και αυτός είναι ο Αβέρωφ Νεοφύτου.

—Αυτό που συζητείται πλέον δεν είναι ποιος θα είναι ο επόμενος Πρόεδρος, αλλά ποια θα είναι η θέση του ΔΗΣΥ την επόμενη μέρα. Κυβέρνηση, συγκυβέρνηση ή αντιπολίτευση...

—Το πού θα βρίσκεται ο ΔΗΣΥ θα το αποφασίσουν οι συμπολίτες μας. Αυτοί θα αποφασίσουν αν θα παραμείνουμε στη διακυβέρνηση ή αν θα περάσουμε στην αντιπολίτευση. Για εμάς —επαναλαμβάνω— συμμετοχή στη διακυβέρνηση δεν ήταν ποτέ αυτοσκοπός. Συμμετοχή στη διακυβέρνηση έχει νόημα μόνο όταν αυτή επιχειρείται για την υλοποίηση του προγράμματος του ΔΗΣΥ ή έστω ενός ξεκάθαρου συμφωνημένου κοινού προγράμματος όπως ήταν πράγματι το πρόγραμμα διακυβέρνησης του 2013 με το ΔΗΚΟ.

—Και αν σε ένα σενάριο που μείνετε εκτός β' γύρου κτυπήσει την πόρτα σας για συνεργασία; —Είμαστε πεπεισμένοι ότι αυτό το σενάριο δεν θα επιβεβαιωθεί. Έχουμε επίγνωση των δυσκολιών αλλά έχουμε πίστη στις δυνάμεις μας και θεωρούμε ότι θα είμαστε στον β' γύρο.

—Και αν σε ένα σενάριο που μείνετε εκτός β' γύρου κτυπήσει την πόρτα σας για συνεργασία; —Είμαστε πεπεισμένοι ότι αυτό το σενάριο δεν θα επιβεβαιωθεί. Έχουμε επίγνωση των δυσκολιών αλλά έχουμε πίστη στις δυνάμεις μας και θεωρούμε ότι θα είμαστε στον β' γύρο.

—Και αν σε ένα σενάριο που μείνετε εκτός β' γύρου κτυπήσει την πόρτα σας για συνεργασία; —Είμαστε πεπεισμένοι ότι αυτό το σενάριο δεν θα επιβεβαιωθεί. Έχουμε επίγνωση των δυσκολιών αλλά έχουμε πίστη στις δυνάμεις μας και θεωρούμε ότι θα είμαστε στον β' γύρο.

—Επανάλαβάνω ότι ο Νίκος Αναστασιάδης επεδίωξε τη συνεργασία με το ΔΗΚΟ στη βάση της πολιτικής του πρότασης, μετά που επελέγη ως υποψήφιος της παράταξης και μάλιστα μέσα από εκλογική διαδικασία. Δεν κινήθηκε εναντίον της παράταξης του για να τα βρει με το ΔΗΚΟ. Είμαστε ο Δημοκρατικός Συναγερμός. Έχουμε θέσεις, έχουμε πρόγραμμα, έχουμε πολιτικό υπόβαθρο. Δηλαδή εάν είχαμε συνεργασία ΑΚΕΛ - ΔΗΚΟ θα ήταν και πάλι το ίδιο με συνεργασία ΔΗΣΥ - ΔΗΚΟ;

—Ο Νίκος Χριστοδουλιδης κάνει πάντως κάλεσμα στους Συναγερμούς και ενημερώνει πως θα συμμετάσχουν στο υπουργικό του συμβούλιο Συναγερμικοί. Πώς το χειρίζεστε; —Αντιλαμβάνομαι ότι ο κ. Χριστοδουλιδης άρχισε πράγματι να τάξει υπουργεία και διορισμούς. Να σας απαντήσω λοιπόν ότι αυτές οι αναφορές δεν μας αφορούν. Πρώτο, εμείς θα κάνουμε το παν για να κερδίσουμε αυτές τις εκλογές. Δεύτερο, έχουμε μήπως δώσει την εντύπωση ότι στην παράταξή μας επιδιώκουμε την εξουσία για χάρη της εξουσίας; Όχι, θέλουμε υπουργεία και θέσεις απλώς για να τα έχουμε; Δεν έχουμε μήπως επιβεβαιώσει ξανά και ξανά ότι ανήκουμε σε μία παράταξη με βαριά πολιτική παρακαταθήκη; Βρι-

—Ο Νίκος Χριστοδουλιδης κάνει πάντως κάλεσμα στους Συναγερμούς και ενημερώνει πως θα συμμετάσχουν στο υπουργικό του συμβούλιο Συναγερμικοί. Πώς το χειρίζεστε; —Αντιλαμβάνομαι ότι ο κ. Χριστοδουλιδης άρχισε πράγματι να τάξει υπουργεία και διορισμούς. Να σας απαντήσω λοιπόν ότι αυτές οι αναφορές δεν μας αφορούν. Πρώτο, εμείς θα κάνουμε το παν για να κερδίσουμε αυτές τις εκλογές. Δεύτερο, έχουμε μήπως δώσει την εντύπωση ότι στην παράταξή μας επιδιώκουμε την εξουσία για χάρη της εξουσίας; Όχι, θέλουμε υπουργεία και θέσεις απλώς για να τα έχουμε; Δεν έχουμε μήπως επιβεβαιώσει ξανά και ξανά ότι ανήκουμε σε μία παράταξη με βαριά πολιτική παρακαταθήκη; Βρι-

—Αντιλαμβάνομαι ότι ο κ. Χριστοδουλιδης άρχισε πράγματι να τάξει υπουργεία και διορισμούς. Να σας απαντήσω λοιπόν ότι αυτές οι αναφορές δεν μας αφορούν. Πρώτο, εμείς θα κάνουμε το παν για να κερδίσουμε αυτές τις εκλογές. Δεύτερο, έχουμε μήπως δώσει την εντύπωση ότι στην παράταξή μας επιδιώκουμε την εξουσία για χάρη της εξουσίας; Όχι, θέλουμε υπουργεία και θέσεις απλώς για να τα έχουμε; Δεν έχουμε μήπως επιβεβαιώσει ξανά και ξανά ότι ανήκουμε σε μία παράταξη με βαριά πολιτική παρακαταθήκη; Βρι-

“

Το 2008 είδαμε να εκλέγεται πρόεδρος ο αείμνηστος Δημήτρης Χριστόφιας, ο οποίος ήταν ένας συμπαθής άνθρωπος. Ξέρουμε όμως και τη συνέχεια.

σκόμαστε στην πολιτική και διεκδικούμε εκλογές για να εφαρμόσουμε το δικό μας πρόγραμμα. Όχι για να φερόμεν από την πίσω γόρτα τον κ. Νικόλα Παπαδόπουλο ή τον κ. Σιζόπουλο; Είναι σοβαρή αυτή η πρόταση έστω και για να λέγεται;

—Συνηθώς αν στελέχη του ΔΗΣΥ βρεθούν σε μία κυβέρνηση με τον Νίκο Χριστοδουλιδη θα είναι αποστάτες;

—Επειδή αναφέρατε σε στελέχη να σας ενημερώσω, ότι όλοι οι υπουργοί, βουλευτές, ευρωβουλευτές, δήμαρχοι, όλα τα μέλη του Πολιτικού Γραφείου εργάζονται για την υποψηφιότητα του Αβέρωφ Νεοφύτου και την επιτυχία του ΔΗΣΥ. Και εάν θα βρεθούν σε κάποια κυβέρνηση, θα είναι σε κυβέρνηση του ΔΗΣΥ.

—Αυτό που συζητείται πλέον δεν είναι ποιος θα είναι ο επόμενος Πρόεδρος, αλλά ποια θα είναι η θέση του ΔΗΣΥ την επόμενη μέρα. Κυβέρνηση, συγκυβέρνηση ή αντιπολίτευση...

—Το πού θα βρίσκεται ο ΔΗΣΥ θα το αποφασίσουν οι συμπολίτες μας. Αυτοί θα αποφασίσουν αν θα παραμείνουμε στη διακυβέρνηση ή αν θα περάσουμε στην αντιπολίτευση. Για εμάς —επαναλαμβάνω— συμμετοχή στη διακυβέρνηση δεν ήταν ποτέ αυτοσκοπός. Συμμετοχή στη διακυβέρνηση έχει νόημα μόνο όταν αυτή επιχειρείται για την υλοποίηση του προγράμματος του ΔΗΣΥ ή έστω ενός ξεκάθαρου συμφωνημένου κοινού προγράμματος όπως ήταν πράγματι το πρόγραμμα διακυβέρνησης του 2013 με το ΔΗΚΟ.

—Και αν σε ένα σενάριο που μείνετε εκτός β' γύρου κτυπήσει την πόρτα σας για συνεργασία; —Είμαστε πεπεισμένοι ότι αυτό το σενάριο δεν θα επιβεβαιωθεί. Έχουμε επίγνωση των δυσκολιών αλλά έχουμε πίστη στις δυνάμεις μας και θεωρούμε ότι θα είμαστε στον β' γύρο.

Ο Κασουλιδης δεν επελέγη επειδή ήταν δημοφιλής

—Επειδή βεβαίως αναφερθήκατε στο 2008, ο Νίκος Αναστασιάδης τότε εντόπισε βάσει δημοσκοπήσεων πως δεν εκλέγεται και έβαλε στη θέση του τον Ιωάννη Κασουλιδη. Ίσως να έπρεπε κι εσείς να το σκεφτείτε;

—Υπήρξε εκείνη την περίοδο στενός συνεργάτης του Νίκου Αναστασιάδη ενώ είχα και την τιμή να εργαστώ και με τον Ιωάννη Κασουλιδη. Και σας διαβεβαιώ ότι ο κ. Κασουλιδης επελέγη όχι επειδή ήταν δημοφιλής, όχι στη βάση δημοσκοπήσεων, αλλά επειδή ήταν ένα σοβαρός και αξιόπιστος πολιτικός. Δυσκολεύομαι να βρω την παραμικρή ομοιότητα στην πολιτική προσωπικότητα του Ιωάννη Κασουλιδη, στην πολιτική του πρόταση ή στον τρόπο που ενήργησε ο Ιωάννης Κασουλιδης με αυτά που ο κ. Χριστοδουλιδης έπραξε φέτος. Είχε κάθε ευκαιρία ο κ. Χριστοδουλιδης —αν το επιθυμούσε— να διεκδικήσει το χρίσμα μέσα από την παράταξή του. Αντιθέτως επέλεξε να συμπορευτεί με τον Νικόλα Παπαδόπουλο, τον κ. Σιζόπουλο και τον κ. Καρογιάν.

Η ρήξη με Χριστοδουλιδη και ο Αβέρωφ

—Η πρώτη ρήξη στη δεύτερη διακυβέρνηση ήταν η δική σας με τον Νίκο Αναστασιάδη για τη μετακίνηση που είχε ο Νίκος Χριστοδουλιδης. Εκ των υστέρων νιώθετε δικαιωμένος;

—Δεν τίθεται ζήτημα δικαίωσης, ούτε και θεωρώ ότι δικαιούμαι να κρίνω τις αποφάσεις και τις επιλογές του Προέδρου της Δημοκρατίας που με τίμησε, αναθέτοντας μου δύο φορές το υπουργείο Οικονομικών. —Εντοπίζετε όμως την ειρηνεία της άτυπης συμμαχίας που είχε κάνει τότε ο Αβέρωφ Νεοφύτου με τον Νίκο Χριστοδουλιδη εναντίον σας;

—Δεν θεωρώ ότι υπήρξε τέτοιο ζήτημα. Ούτε και με απασχόλησαν ποτέ αυτές οι πιυκές της πολιτικής. Οι υπαρκτοί ή ανύπαρκτοι τακτισμοί. Βλέπω την πολιτική με πολύ πιο καθαρούς και διαφανείς όρους, κάνω το καθήκον μου και κοιτάζω μπροστά.

Κατατάσσω τον Γρίβα στην ιστορία

—Με δεδομένη τη συζήτηση στη Βουλή, εσείς προσωπικά, πού κατατάσσετε τον Γρίβα;

—Τον κατατάσσω στην ιστορία. Τον τιμώ, όπως άλλωστε και η κυπριακή και η ελληνική πολιτεία για δεκαετίες, ως τον αρχηγό του εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα. Κρίνεται αυστηρά για τις κατοπινές ενέργειές του αλλά αυτό δεν αναιρεί την τιμή που οφείλουμε στον αρχηγό της ΕΟΚΑ. Αλλά θεωρώ απαραίτητη αυτή την προσπάθεια αναμύχλευσης των δισχιλιών παθών του παρελθόντος που επιχειρεί το ΑΚΕΛ, παρασύροντας και άλλους. Και ασφαλίως καταδικάζω με τον πιο έντονο τρόπο τις ακρότητες και τους βανδαλισμούς που έγιναν έξω από τη Βουλή, από μια μικρή ακραία μερίδα που δεν έχει την παραμικρή σχέση με τον τιμημένο αγώνα της ΕΟΚΑ. Αντί να κοιτάζουμε μπροστά, κάποιος θυμήθηκαν να πάθη και τη δίκονοια του παρελθόντος.

ΠΕΡΗΦΑΝΟΙ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΥΡΟΣΒΕΣΤΕΣ ΜΑΣ.

Θαυμάζουμε το θάρρος σας να αψηφάτε τον κίνδυνο και να ρισκάρετε για να προσφέρετε βοήθεια και ασφάλεια σε όλους μας.

Σας ευχαριστούμε για κάθε διάσωση, για κάθε κατάσβεση και για κάθε σας αποστολή.

Είμαστε περήφανοι για τον ηρωισμό σας.

ΜΕ ΤΗ ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΟΥ

NUROFEN

ΑΦΗΣΤΕ ΤΟΝ ΠΟΝΟ ΣΕ ΕΜΑΣ

Ο Νικόλας σύρθηκε στον προεκλογικό

Πόσο ωφελείται τελικά η υποψηφιότητα Νίκου Χριστοδουλίδη από την εμπλοκή του προέδρου του Δημοκρατικού Κόμματος

Της ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Όταν τον περασμένο Απρίλιο, το Δημοκρατικό Κόμμα αποφάσιζε να στηρίξει τον Νίκο Χριστοδουλίδη στις προεδρικές εκλογές του 2023, δεν ήταν λίγοι εκείνοι που διαπίστωσαν πως ο Νικόλας Παπαδόπουλος κρατούσε σαφώς αποστάσεις από το όλο εγχείρημα. Λίγες ήταν οι παρουσίες του δίπλα στον υποψήφιο που θα στήριζαν, μετρημένες ήταν όμως και οι τοποθετήσεις του. Κάποιοι έβλεπαν τη διακριτική παρουσία του ως την απόδειξη ότι εξαναγκάστηκε να στηρίξει τον Νίκο Χριστοδουλίδη, σύρμενος από στελέχη και μέλη που πρόλαβαν να πάρουν θέση δίπλα του. Άλλοι όμως ερμήνευσαν τις αποστάσεις ως στρατηγική για να

Και στο ΑΚΕΛ, αλλά κυρίως στον ΔΗΣΥ, θεωρούν πως η εμφάνιση του ΔΗΚΟϊκού προέδρου στον προεκλογικό θα οδηγήσει σε διαρροή ΑΚΕΛικών και Συναγερμικών ψηφοφόρων αντίστοιχα από την υποψηφιότητα Χριστοδουλίδη.

μην πλήξει τον ανεξάρτητο υποψήφιο. Και λέμε να τον πλήξει, καθώς ακόμη και εντός του ΔΗΚΟ θεωρούσαν πως η ενεργός εμπλοκή του μπορεί να αποτελέσει βαρίδι για την υποψηφιότητα του Νίκου Χριστοδουλίδη. Σήμερα ο Νικόλας Παπαδόπουλος βγαίνει από μια μακρά περίοδο αποχής από την πρώτη γραμμή και μπαίνει δυναμικά στον προεκλογικό.

Μία δύσκολη απόφαση

Σίγουρα δεν ήταν μία εύκολη απόφαση για τον Νικόλα Παπαδόπουλο να στηρίξει τον Νίκο Χριστοδουλίδη. Ήταν «μία υπέρβαση» όπως επανέλαβε πρόσφατα από το βήμα της Βουλής, καθώς έπρεπε να διαχειριστεί πολιτικά και προσωπικά το ζήτημα της αυτοακύρωσης. Αυτοακύρωσης δεδομένου ότι ένα χρόνο πριν από την τελική απόφαση σύμπλευσης με τον Νίκο Χριστοδουλίδη, το ΔΗΚΟ μιλούσε για την «πιο διεφθαρμένη κυβέρνηση» – στην οποία πρωτοπαλικάρο ήταν ο κ. Χριστοδουλίδης – και καταψήφισε στην κρισιμότερη ίσως

Ο Νικόλας Παπαδόπουλος αντιλαμβάνεται πως αν κάτι στοίχισε στον δικό του προεκλογικό ήταν το μωσαϊκό δυνάμεων που συσπειρώθηκε γύρω του και γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο απέιχε μέχρι σήμερα διακριτικά από τον προεκλογικό Χριστοδουλίδη.

στιγμή τον προϋπολογισμό σε ένδειξη διαμαρτυρίας για όσα εκτυλίχθηκαν με το σκάνδαλο των χρυσών διαβατηρίων. Ήταν όμως και το ότι ο συνομήλικός του Νίκος Χριστοδουλίδης ενδεχομένως να είναι πρόεδρος δεκαετίας – αν εκλεγεί – αυξάνοντας συνεπώς τα εμπόδια για τον ίδιο για να διεκδικήσει το 2028. Σε αυτό το πλαίσιο ο Νικόλας Παπαδόπουλος δεν θα κινδύνευε μόνο να χάσει το εισιτήριο για το 2028, αλλά και το ίδιο του το κόμμα, καθώς σ' ένα σενάριο εκλογής Χριστοδουλίδη, θα μπορούσε άνετα να αλώσει τον ενδιάμεσο χώρο με τη δημιουργία μιας δικής του πλατφόρμας και τη στήριξη – μεταξύ άλλων – και πρώην ΔΗΚΟϊκών ψηφοφόρων.

Αλλαγή προτεραιοτήτων

Αν όμως οι κίνδυνοι είναι τόσο πολλοί, τότε γιατί ο ίδιος πήρε ένα τέτοιο ρίσκο; Η προτεραιότητα για τη ΔΗΚΟϊκή ηγεσία μετά τις βουλευτικές εκλογές του 2021 ήταν να είναι κόμμα εξουσίας από το 2023, καθώς ήταν πλέον αντιληπτό πως

η χρόνια απομάκρυνση από αυτή αποδυνάμωσε ένα κόμμα του οποίου το DNA του συνδέεται με την εξουσία. Με δεδομένο ότι τα δημοσκοπικά ευρήματα έδειχναν τον Νίκο Χριστοδουλίδη να είναι το απόλυτο φαβορί της κούρσας, σε συνδυασμό με το ότι πολλά ΔΗΚΟϊκά στελέχη και μέλη πρόλαβαν να συμπαραταχθούν με τον Νίκο Χριστοδουλίδη, ο ΔΗΚΟϊκός πρόεδρος δεν είχε και άλλες εναλλακτικές. Το γεγονός ότι έκανε πρώτος το βήμα στήριξης του κ. Χριστοδουλίδη θεωρείται πως του έδωσε και την ευχέρεια κινήσεων να διεκδικήσει περισσότερα και όπως επικρατεί στην περιρρέουσα να κλειδώσει υπουργεία. Υπάρχουν βεβαίως και οι πολιτικοί κύκλοι που θεωρούν πως και στο ενδεχόμενο που ο Χριστοδουλίδης αποκλειστεί από τον β' γύρο, δεν θα είναι τόσο άσχημο προσωπικά για τον ίδιο. Αφενός γιατί βγαίνει από τη μέση της πολιτικής και αφετέρου γιατί το ΔΗΚΟ ως το μεγαλύτερο κόμμα του ενδιάμεσου χώρου θα μπορεί να διεκδικήσει γη και ύδωρ από

τους άλλους δύο υποψήφιους και να οδηγηθεί τελικά στην εξουσία. Γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο, είναι προς το συμφέρον του να είναι όσο το δυνατόν πιο μετρημένος στην υποστήριξη της υποψηφιότητας Χριστοδουλίδη.

ΔΗΚΟϊκά στελέχη σημειώνουν πως η επαφή Χριστοδουλίδη και Νικόλα Παπαδόπουλου είναι καθημερινή για ζητήματα συντονισμού, εντούτοις ο ΔΗΚΟϊκός πρόεδρος επέλεξε να κρατήσει χαμηλούς τόνους σε αυτό τον προεκλογικό. Ο κύριος λόγος βεβαίως έγκειται στο γεγονός πως αν κάπου διαφέρει η υποψηφιότητα Χριστοδουλίδη από άλλες υποψηφιότητες που στηρίχθηκαν από τον Ενδιάμεσο (Τάσος Παπαδόπουλος, Γιώργος Λιλιήκας, Νικόλας Παπαδόπουλος) είναι ότι αυτή η υποψηφιότητα αντλεί σημαντικό αριθμό ψήφων από τη δεξαμενή του ΔΗΣΥ. Όπως εκτιμούν στο ΔΗΚΟ, η έντονη παρουσία ΔΗΚΟϊκών στελεχών στην πρώτη γραμμή του προεκλογικού αλλά ιδιαίτερα του Νικόλα Παπαδόπουλου μπορεί να

αποβεί μοιραία και να οδηγήσει στη φυγή των εν λόγω ψηφοφόρων. Ο ίδιος άλλωστε έμαθε από το πάθημα του 2018, όταν δέχτηκε μία πανσπερμία απόψεων από κόμματα του ενδιάμεσου χώρου να αλώσουν τον προεκλογικό του και να βγουν επικοινωνιακά μπροστά πλύνοντας την υποψηφιότητα του. Αυτή είναι βεβαίως και η ανάλυση του Νίκου Χριστοδουλίδη και εδώ εζηγείται για ποιο λόγο απέφυγε με κάθε τρόπο την εμπλοκή ή τη μετακίνηση ΔΗΚΟϊκών στελεχών στο επιτελείο του. Αντιθέτως, εκ μέρους του κ. Χριστοδουλίδη τοποθετείται μία συγκεκριμένη ομάδα προσώπων που δεν συνδέεται με κόμματα που τον στηρίζουν. Και για να μην προκαλέσει φόβο στους Συναγερμικούς που τον βλέπουν θετικά αλλά και για να μην αναρριχθεί το αφήγημα του ότι είναι μία ανεξάρτητη υποψηφιότητα που προέρχεται από την κοινωνία των πολιτών.

Η εμπλοκή του Νικόλα Παπαδόπουλου στον προεκλογικό είναι κάτι που επιδιώκουν τα δύο μεγάλα κόμματα, ιδιαίτερα ο ΔΗΣΥ. Δεν

είναι τυχαίο ότι οι αρχικές εκτιμήσεις της Πινδάρου ήταν ότι στο ενδεχόμενο που το ΔΗΚΟ στηρίξει τελικώς τον Νίκο Χριστοδουλίδη, τότε οι Συναγερμικοί θα γυρίσουν πίσω στην κομματική τους στέγη. Αυτό δεν ήταν εντελώς αυθαίρετο, αν ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι ο Νίκος Χριστοδουλίδης λαμβάνει στήριξη παλιών Συναγερμικών που ανέκαθεν έβλεπαν με καχυποψία το «μακαριακό» ΔΗΚΟ. Ακροατήριο το οποίο εξακολουθεί να επηρεάζεται από το συναγερμικό αφήγημα πως τυχόν ανάβαση του ΔΗΚΟ στην εξουσία θα σημαίνει αναβίωση του ρουσφετιού που επικρατούσε επί Σπύρου Κυπριανού. Το γεγονός ότι ο Νικόλας Παπαδόπουλος, ο οποίος μετά την καταψήφιση του προϋπολογισμού αντιμετωπίζεται με επιπλέον καχυποψία από μερίδα Συναγερμικών και ιδιαίτερα συναγερμικών οικονομικών συμφερόντων, κράτησε αποστάσεις από τον προεκλογικό, βοήθησε ώστε να διατηρηθούν τα ποσοστά Συναγερμικών. Γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο ο ΔΗΣΥ αποφάσισε να αλλάξει εν μέρει στρατηγική και να αναγκάσει τον ΔΗΚΟϊκό πρόεδρο να μπει στον προεκλογικό. Η κύρια εκτίμηση που υπάρχει είναι πως αν ενισχυθεί η άποψη ότι ο Νίκος Χριστοδουλίδης δεν θα κυβερνά, αλλά θα κυβερνά κυρίως ο Νικόλας Παπαδόπουλος και το ΔΗΚΟ, τότε οι συναγερμικοί ψηφοφόροι θα επιστρέψουν στο κόμμα και θα στηρίξουν τον Αβέρωφ Νεοφύτου. Βάσει πάντως της τελευταίας δημοσκοπήσης της «Κ» κάτι τέτοιο δεν επιβεβαιώνεται, και αν θεωρείται ακόμη σχετικά νωρίς για να περάσει το μήνυμα στο υποσυνείδητο των ψηφοφόρων. Το ίδιο βεβαίως επιχειρεί να πράξει και το ΑΚΕΛ, με μία διαφορετική προσέγγιση. Στην Εξέκλια Παπαϊωάννου θεωρούσε ο Νικόλας Παπαδόπουλος, ο οποίος πολέμησε τον Δημήτρη Χριστόφια, θα αποτελέσει κόκκινο πανί για μερίδα των ΑΚΕΛικών ψηφοφόρων που βλέπουν τον Νίκο Χριστοδουλίδη ως μία ανεξάρτητη υποψηφιότητα. Υπάρχει και η ανάλυση πως αν το ΑΚΕΛ αποδομήσει την επιλογή Χριστοδουλίδη από πλευράς ΔΗΚΟ, τότε μπορεί να κερδίσει ένα ποσοστό από το Κέντρο. Καθόλου τυχαία η αναφορά του Βουλευτή Χρίστου Χριστοφίδη από το βήμα της Βουλής, όταν είπε πως το ΔΗΚΟ βρίσκεται στη λάθος μεριά, αλλά και η εμφανής ενόχληση της αναπληρώτριας προέδρου του ΔΗΚΟ Χριστιάνας Ερωτοκρίτου που έσπευσε να ανταπαντήσει.

Ο εξαναγκασμός του να εμπλακεί στη μάχη

Όσο όμως κι αν ο Νικόλας Παπαδόπουλος και το ΔΗΚΟ ευρύτερα ήθελε να διατηρήσει χαμηλούς τόνους καθ' όλη τη διάρκεια του προεκλογικού, κάτι τέτοιο σίγουρα δεν είναι εφικτό. Φάνηκε μετά το δημοσίευμα περί συμφωνίας των δύο πλευρών, η ανάγκη του Νικόλα Παπαδόπουλου να βγει μπροστά και να ξεκαθαρίσει τι ακριβώς εκτυλίχθηκε. Η αποκάλυψή του, η οποία δεν διαψεύστηκε από τον ίδιο τον Αβέρωφ Νεοφύτου, ότι του έταξε τα μισά υπουργεία για να τον στηρίξει, σίγουρα προκαλεί πλήγμα για τον ίδιο το επικοινωνιακό αφήγημα και επιχείρημα του ΔΗΣΥ ότι με τον Νίκο Χριστοδουλίδη θα κυβερνά ο Νικόλας Παπαδόπουλος, καθώς το ίδιο φέ-

ρεται να επιχειρούσε και ο Αβέρωφ Νεοφύτου, αν βεβαίως ισχύει το σενάριο ότι θα του έδινε τα μισά υπουργεία, χωρίς καν να συζητήσουν προτάσεις και να καταλήξουν σε συμφωνία.

Το ερώτημα είναι τώρα τι γίνεται. Όπως σημειώνουν πολιτικοί κύκλοι, ο Νικόλας Παπαδόπουλος θα κινηθεί προσεκτικά το επόμενο διάστημα και θα αποφύγει να επισκιάσει με δηλώσεις του τον Νίκο Χριστοδουλίδη, αλλά και για να κτίσει σχέσεις με τους ψηφοφόρους του Νίκου Χριστοδουλίδη ενδεχομένως, για το μέλλον. Και για να αποφύγει βεβαίως το ενδεχόμενο διαρροών συναγερμικών ψήφων, αλλά και γιατί γνωρίζει πολύ καλά πως η ένθερμη στήριξη

στο πρόσωπο του Νίκου Χριστοδουλίδη δεν τον βοηθά. Φάνηκε άλλωστε κατά τη διάρκεια της ομιλίας στον προϋπολογισμό, ότι επιχειρεί να ισορροπήσει σε ένα τεταμένο σκοινί. Μία σθεναρή στήριξη προς τον Νίκο Χριστοδουλίδη ενδεχομένως να μειώσει το δικό του πολιτικό βάρος, αλλά και να τον καταστήσει αναξίπιστο σε εκείνη τη μερίδα των ψηφοφόρων που τον είδαν μέσα σε μία πενταετία να ασκεί σφοδρή πολεμική στα δύο μεγάλα κόμματα, στη συνέχεια να συμπλέει με το ΑΚΕΛ και τελικώς να καταλήγει να στηρίζει τον υπουργό μιας διακυβέρνησης που χαρακτήριζε μέχρι πριν από ένα χρόνο, ως την πιο διεφθαρμένη.

Στον ΔΗΣΥ θεωρούν πως η παρουσία του ΔΗΚΟ στον προεκλογικό Χριστοδουλίδη εννοεί την αντιμακαριακή μερίδα Συναγερμικών που συνέπλευσαν με τον τώως υπουργό Εξωτερικών.

Πρόγραμμα

Εγγύησης Ελαστικών

από το δίκτυο επιλεγμένων συνεργατών της

Εταιρείας Καποδιστριας

✉ warrantytyres@chrkapodistriass.com 🌐 www.safetytogether.cy

Πού ήταν τα τελευταία πέντε χρόνια οι κύριοι Νεοφύτου και Μαυρογιάννης;

Του ΛΟΥΚΗ ΣΚΑΛΙΩΤΗ

Πολύ αργά θυμήθηκαν να ευαισθητοποιηθούν για το Κυπριακό και να ανησυχήσουν για τον κίνδυνο διχοτόμησης, οι δύο από τους τρεις, στενοί συνεργάτες του απερχόμενου Προέδρου. Οι κύριοι Αβέρωφ Νεοφύτου και Ανδρέας Μαυρογιάννης δηλώνουν σήμερα ότι προτεραιότητά τους, εάν εκλεγούν, θα είναι η ανάληψη πρωτοβουλιών για να σπάσει το αδιέξοδο στο Κυπριακό και να επαναρχίσει η διαδικασία εξεύρεσης λύσης. Προσπαθούν μάλιστα να πείσουν ότι γνωρίζουν τον τρόπο για να το επιτύχουν. Ο μεν Ανδρέας Μαυρογιάννης δηλώνει ότι μόνο η δική του υποψηφιότητα μπορεί να επαναφέρει το Κυπριακό σε τροχιά λύσης, ενώ ο Αβέρωφ Νεοφύτου δηλώνει ότι η πρώτη του πράξη με την ανάληψη των καθηκόντων του, θα είναι – θέτοντας την ενέργεια και την ασφάλεια στο τραπέζι – να σπάσει το αδιέξοδο.

Το ερώτημα είναι: Πού ήταν τα τελευταία πέντε χρόνια οι κύριοι Μαυ-

Οι προεκλογικές τους διακηρύξεις θυμίζουν την απεγνωσμένη προσπάθεια του απερχόμενου Προέδρου να πείσει ότι δήθεν επιδιώκει κάποια απροσδιόριστη ευρωπαϊκή πρωτοβουλία στο Κυπριακό.

ρογιάννης και Νεοφύτου και γιατί δεν ανέλαβαν αυτές τις πρωτοβουλίες που υπόσχονταν τώρα; Γιατί σιωπούσαν, όταν άλλοι προειδοποιούσαν για τον κίνδυνο οριστικής διχοτόμησης και απλώς υιοθετούσαν και αναπαρήγαγαν το αφήγημα Αναστασιάδη - Χριστοδουλιδών; Οι προεκλογικές τους διακηρύξεις θυμίζουν την απεγνωσμένη προσπάθεια του απερχόμενου Προέδρου να πείσει ότι δήθεν επιδιώκει κάποια απροσδιόριστη ευρωπαϊκή πρωτοβουλία στο Κυπριακό. Κάτι που ούτε ο ίδιος επιδιώξε από το 2017 και το κάνει τώρα λίγους μήνες πριν από την αποχώρησή του,

στη διάρκεια ταξιδιών αποχαιρετισμού, τα οποία ο καθένας αντιλαμβάνεται ότι ελάχιστη ουσία έχουν.

Ο δε Νίκος Χριστοδουλιδής αντιλαμβανόμενος ότι αδυνατεί ακόμα και σήμερα να διαγνώσει ορθά τους κινδύνους, πολλοί από τους οποίους οφείλονται και σε δικές του εσφαλμένες εκτιμήσεις, ενέργειες ή παραλείψεις. Να θυμίσω απλά το πυροτέχνημα για την Αμμόχωστο. Τόσο για τον ίδιο όσο και για τις δυνάμεις που στηρίζουν την υποψηφιότητά του, είναι προφανές ότι η επανένταξη των συνομιλιών από εκεί που είχαν μείνει στο Κραν Μοντανά – όταν κατά παραδοχή όλων είχαμε φτάσει στο παρά ένα της λύσης – δεν αποτελεί προτεραιότητα.

Έχουμε ευθύνη απέναντι στις νέες γενιές, να μην αφήσουμε την Κύπρο να πέσει στα βράχια της διχοτόμησης. Αν η ανησυχία και οι προθέσεις των κυρίων Νεοφύτου και Μαυρογιάννη – αλλά και των κομμάτων που στηρίζουν τις υποψηφιότητές τους – είναι ειλικρινείς, η πρόταση του Αχιλλέα Δημητριάδη για σύσταση ενός μεγάλου συνασπισμού των δυνάμεων που ενδιαφέρονται για τη λύση είναι στο τραπέζι από τις 15 Νοεμβρίου.

Μόνο ένας τέτοιος μεγάλος συνασπισμός μπορεί να ανακόψει την πορεία προς τη διχοτόμηση. Χρειάζεται συμπλευση των δυνάμεων που πιστεύουν στη λύση του Κυπριακού, αντλώντας από το παράδειγμα άλλων χωρών, όπως η Γερμανία, όπου Σοσιαλδημοκράτες και Χριστιανοδημοκράτες, όταν έκριναν ότι αυτό επέβαλλε το συμφέρον της χώρας τους, παραμέρισαν τις διαφορές τους και συνεργάστηκαν για τον κοινό στόχο. Ένας μεγάλος συνασπισμός με βάση ξεκάθαρους θέσεις, μπορεί να συμβάλει στην ανάκτηση της αξιοπιστίας της χώρας και να επαναφέρει την ουσία του Κυπριακού στο επίκεντρο της δραστηριότητας τόσο στην Ε.Ε. όσο και στον ΟΗΕ.

Χρειάζεται αποφασιστικότητα και θάρρος. Τώρα είναι η ώρα να ληφθούν τολμηρές αποφάσεις. Αύριο μπορεί να είναι πολύ αργά.

Ο κ. Λουκίης Σκαλιώτης είναι επικεφαλής του εκλογικού επιτελείου του υποψήφιου προέδρου Αχιλλέα Δημητριάδη.

Απολαμβάνοντας τα κύματα με νεανική αμεριμνοσία, στη φημισμένη Χρυσή Ακτή της πολιτείας Κουίνσλαντ της Αυστραλίας.

Η Παιδεία κρύβεται στα απροσπέραστα παραλειπόμενα

Της δρος **ΑΝΤΡΗΣ ΚΑΤΖΗΝΔΡΕΟΥ**

Η παγκόσμια ιστορία απέδειξε ότι η ανθρωπότητα έχει βιώσει και συνεχίζει να βιώνει γεγονότα και φαινόμενα σε διαφορετικές γωνιές του πλανήτη, τα οποία στιγματίζουν τη συλλογική μας μνήμη και επηρεάζουν τον τρόπο με τον οποίο ζούμε και συμπεριφερόμαστε. Γεγονότα όπως οι πόλεμοι, οι τρομοκρατικές επιθέσεις, οι τεράστιες οικολογικές καταστροφές και οι θρησκευτικές διαμάχες και φαινόμενα όπως οι γυναικοκτονίες, η παιδεραστία και οι έντονες κοινωνικές, φυλετικές, ταξικές και άλλες διακρίσεις. Τέτοια και άλλα παραδείγματα αναζωπυρώνουν διαρκώς την αυξανόμενη πόλωση των κοινωνιών και αποκαλύπτουν την έλλειψη πολιτισμικής συζήτησης και επικοινωνίας και αποτελεσματικού διαλόγου σε πολλαπλά συστημικά επίπεδα. Και εξαιτίας των γεγονότων και των φαινομένων αυτών, γινόμαστε καθημερινά μάρτυρες του τρόπου με τον οποίο τα κράτη επιδιώκουν να διασφαλίζουν την οντότητα και την ισχύ τους. Δηλαδή, μέσα από την έξαρση ενός άκρατου δικαστικού εθνικισμού, που κερδίζει έδαφος στην πολιτική, στις επιχειρήσεις και στα μέσα ενημέρωσης και κοινωνικής δικτύωσης. Η Κύπρος, δυστυχώς, δεν μένει ανεπηρέαστη.

Στη λίστα των προκλήσεων συγκαταλέγονται σοβαρά ζητήματα που αφορούν στον

τομέα της παιδείας, της υγείας και της ευημερίας των λαών, όπως η πρόσφατη πανδημία και τα κατάλοιπα που αφήνει στο πέρασμά της. Οι πανδημίες έχουν τη δύναμη να εισβάλλουν στη ζωή μας. Η μπότα τους κατακτά την καθημερινότητά μας, απειλεί την ύπαρξή μας, και καταφέρει με ιδιαίτερη ευκολία και σε διάρκεια μιας και μόνο ανάσας, να ισοπεδώσει νόρμες, συστήματα, συμπεριφορές, συμφέροντα, διαχωρισμούς, θρησκείες, φυλετικές διακρίσεις, σεξουαλικούς προσανατολισμούς, κοινωνικές τάξεις και πολιτικές παρατάξεις. Συγχρόνως, αποκαλύπτει αδιάσειστα επιστημονικά και πολιτισμικά τεκμήρια, σε σχέση με τον βαθμό στον οποίο όλοι συνδεόμαστε μεταξύ μας: πλούσιοι, φτωχοί, τολμηροί, επιφυλακτικοί, υγείς, ευπαθείς, πρόσφυγες, μετανάστες, χριστιανοί, μουσουλμάνοι, δημοκρατικοί, συντηρητικοί, εργοδότες, υπάλληλοι, μειονότητες, νέοι, ηλικιωμένοι, γυναίκες, άντρες και παιδιά.

Στις πολιορκίες των πανδημιών διακυβεύεται ένα εξαιρετικά σημαντικό κομμάτι της ευφύιας μας. Διακυβεύεται το ήθος και η δύναμη του χαρακτήρα μας. Η χρυσή τομή βρίσκεται εκεί όπου οι άνθρωποι επιστρατεύουν τέτοιες αντιστάσεις ώστε να έχουν τη δύναμη να παραμένουν άνθρωποι. Οι δε πολιτισμικά καλλιεργημένοι επιδιώκουν να

κατανοήσουν σε ακόμα μεγαλύτερο βαθμό τις σκέψεις και τις συμπεριφορές των άλλων, τον τρόπο με τον οποίο λειτουργούν, τις ανάγκες, τις υποχρεώσεις, αλλά και τα δικαιώματά τους. Τολμούν να βάλουν τον εαυτό τους στα παπούτσια ενός φανταστικού-πραγματικού άλλου, ακόμα κι όταν είναι τεράστια σαν βάρκα ή στενά σαν κορσές.

Η παιδεία είναι ένα φίλτρο που μας βοηθά να ερμηνεύουμε καλύτερα τον κόσμο γύρω μας. Είναι ένα βασικό συστατικό στη διαμόρφωση του χαρακτήρα και των συμπεριφορών μας. Επηρεάζει την κάθε ανάσα μας. Αναγκάζει τις αισθήσεις, τα αισθήματα και τη λογική να συνυπάρξουν, να επαναπροσδιορίσουν, να δημιουργήσουν, και να καινοτομήσουν. Η παιδεία, αλλάζει τον κόσμο, τον κάνει καλύτερο, δυνατότερο και σταθερότερο. Είμαστε τελικά αρκετά θαρραλέοι ώστε να τολμήσουμε να περάσουμε την πύλη που θα μας οδηγήσει μακριά από σωματικές, πνευματικές, και συστημικές πανδημίες; Στηρίζω τον Ανδρέα Μαυρογιάννη επειδή αυτή είναι η πεμπτολογία της παιδείας που οραματίζεται. Στηρίζω τον Ανδρέα Μαυρογιάννη επειδή η Παιδεία είναι Κίνημα!

Η δρ Αντρη Κατζηνδρέου είναι μέλος της Ομάδας Παιδείας του ανεξάρτητου υποψήφιου Ανδρέα Μαυρογιάννη.

ΑΥΘΟΡΜΗΤΩΣ / Γράφει ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ

Ω! Τι πρωτότυπο

Ξανά στο ίδιο σκηνικό, Μακαριακοί και Γριβικοί, πατριώτες και προδότες, και όλα αυτά όχι για να ανοίξει μια εποικοδομητική συζήτηση, αλλά για να δουν τα κόμματα ποιος ψηφίζει Ιησού και ποιος Βαρραβά και αναλόγως βαπτίζεται... Ο Γεώργιος Γρίβας δημιούργησε την ΕΟΚΑ Β', συνδαιλούσε ό, τι από χρόνια απεργάζονταν στην Τουρκία και σε άλλα μέρη, ο Μακάριος με τα 13 Σημεία, που άνοιξε τον ασκό του Αιόλου και οι δύο κοινότητες ανοικτά πια διαιρέθηκαν και όλα αυτά και άλλα πολλά έφεραν στον τόπο δυστυχία, πόνο, θάνατο, αμχανία, άγνωστο μέλλον και αναζήτηση ταυτότητας...

Και στον Πενταδάκτυλο η σημαία της «ΤΔΒΚ» φωτίζει το δυσσιωνό μας αύριο, και όσοι μιλούσαν για μπλόφες και για πυροτεχνήματα σήμερα βολεύονται με τις κοκορομαχίες... και δεν βλέπουν τίποτε άλλο, παρά μόνο το φώτα στον Λόφο, αγνοώντας τον Γολγοθά των κατοίκων των συνοικισμών...

Πρόβα δικασμού

Πριν από εκατό και βάλε χρόνια ήμασαν μεταξύ Κυριλλάτσου και Κυριλλουθκιού, και για δέκα έτη η κοινωνία εκείνη της Κύπρου είχε δικαστεί, δικές έγιναν, άρθρα γράφτηκαν πολλά, στη Λήδρας στα καφενεία και στους δρόμους δέρνονταν, ποιπάρικα γράφτηκαν... και όλα μοιάζουν σαν ένα κακό προοίμιο του πώς θα εξελίσσονταν τα πράγματα στην ελληνική κοινότητα της Κύπρου.

Βέβαια, στο εκκλησιαστικό κομμάτι, τα πήγαμε λίγο καλύτερα, οι αρχιεπισκοπικές εκλογές γίνονται πλέον με όρους κο-

Και στον Πενταδάκτυλο η σημαία της «ΤΔΒΚ» φωτίζει το δυσσιωνό μας αύριο, και όσοι μιλούσαν για μπλόφες και για πυροτεχνήματα σήμερα βολεύονται με τις κοκορομαχίες... και δεν βλέπουν τίποτε άλλο, παρά μόνο τα φώτα στον Λόφο, αγνοώντας τον Γολγοθά των κατοίκων των συνοικισμών...

σμικούς, με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης να παίρνουν φωτιά, ακόμα και γιγαντοσφίρες είδαμε στους δρόμους. Ναι, δεν δερνόμαστε στους δρόμους, πλέον οι βαθείς βυζαντινισμοί μένουν εντός των μητροπολιτικών μεγάρων. Δεν έχουμε πια ούτε Κυριλλούδι, ούτε Κυριλλάτσο, έχου-

με μόνο Γρίβα και Μακάριο, πάντα πρόχειρους, για πρώτη χρήση και όπου δε!

Minister Alert

Κάκων γήπεδα, οι κεντρικές φυλακές σιγοβράζουν, απόπειρες δολοφονίας, και

πού είναι η υπουργός Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης κα Στέφη Δράκου πού είναι; Πιθανώς να μελετάει κάποιο πόρισμα; Ίσως συσκέπτεται με τον αρχηγό της Αστυνομίας για τη βία στα γήπεδα ή για το οργανωμένο έγκλημα, ποιος ξέρει; Πάντως, άπραγη να κάθεται απο-

κλείεται. Τώρα, αν βαρέθηκε και περιμένει να περάσουν οι εξήντα περίπου μέρες μέχρι τις εκλογές, μελετώντας πορίσματα για να περνά η ώρα δεν το ξέρω. Είναι βιαστική η καλογερική, όπως και η υπουργική καρέκλα και πρέπει να μπορείς να τη γεμίσεις, αν στη δώσουν. Να αφήσεις ένα αποτύπωμα, ένα επί υπουργίας μου έγινε αυτό. Μέχρι και η κα Γιολίτη άφησε ένα, μεταστράτευση του Κρατικού Αρχείου.

Από τα μικρά...

Και μιας και λέμε για υπουργούς που κάτι θα αφήσουν δεν μπορώ να μη σκεφτώ δύο υπηπουργούς. Πρώτο τον υπηπουργό Πολιτισμού κο Γιάννη Τουμαζή, ο οποίος σε λίγο μόνο διάστημα φαίνεται ότι κάτι θα αφήσει για τον/την επόμενο/ν. Έχει αντανάκλαστικά, αφουγκράζεται τον κόσμο εκεί έξω.

Πρόσφατα, ασχολήθηκε με μικροπερίπτωση, σημαντική ωστόσο, συγγραφέα, ο οποίος πάσχιζε να βρει άκρη με τα μειωμένα ταχυδρομικά τέλη για την αποστολή βιβλίων του. Μία ανάρτηση σε μέσο κοινωνικής δικτύωσης από τον συγγραφέα είδε ο κ. Τουμαζής και αμέσως ενεργοποιήθηκε. Φυσικά δεν είναι μόνο αυτό το έργο του, αλλά από τα μικρά-μικρά καμιά φορά κρίνεις και τα μεγάλα.

Δεύτερος υπηπουργός που μου έρχεται στο μυαλό είναι η κα Αναστασία Ανθούση, η οποία εργάζεται αθόρυβα, αλλά αποτελεσματικά για διάφορα ζητήματα που εμπίπτουν στις αρμοδιότητές της και πολλές φορές εμπίπτουν στα μικρά-μικρά που για τους πολίτες κάνουν τη διαφορά.

Τέλος στη χειραγώγηση

Της **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

Σοβαρά τώρα; Το ΑΚΕΛ πραγματικά πιστεύει ότι όλος αυτός ο χαμός που ξεσπάει περί Γρίβα και λοιπών φαντασμάτων χρησιμεύει σε κάτι άλλο πέρα από την πυροδότηση του φανατισμού; Υπάρχει στ' αλήθεια κανείς, εκτός από τους σκληροπυρηνικούς οπαδούς του, που πραγματικά πείθεται πως αυτή η κίνηση με το ψήφισμα στη Βουλή ωφελεί τη χώρα και δη σε αυτή την τόσο κρίσιμη περίοδο που διανύουμε; Η επιτηδευμένη και καθόλα σκόπιμη επαναφορά του παρελθοντικού δικασμού, προκειμένου να συντηρηθεί το κόμμα της Αριστεράς το αφήγημα που το βολέει καλύτερα στο μάντρισμα των «ανυπάκουων» του ψηφοφόρων μόνο ως πολιτική αγυρτεία μπορεί να μεταφραστεί. Ούτε έγνοια για τον τόπο είναι, ούτε πατριωτισμός, ούτε δικαιοσύνη των προσόντων για την πατρίδα, ούτε αποκατάσταση της ιστορικής αλήθειας, ούτε όλα τα παρόμοια κουραφέξαλα που μας πλάσονται ως «ηθικό χρέος». Στην κρίση του κάθε σκεπτόμενου πολίτη είναι έτσι κι αλλιώς όλα τα κόμματα χιλιόμετρα μακριά από τον ορισμό του ήθους, άρα και άνευ περιεχομένου η επικίνδυνη ή του προκειμένου να κηρύσσονται οι εξοφθαλμα προεκλογικές προυπέτες όπως αυτή που έκανε το ΑΚΕΛ. Ένα κόμμα που αντί να προσπαθήσει έστω και την υστάτη να ξεφύγει από τις αγκυλώσεις που το κρατούν σε συνεχή πτώση ποσοτών αλλά και σε απόσταση (κυρίως αυτό) από τη σημερινή παγκόσμια και εγχώρια πραγματικότητα, επιμένει να παραμένει πιστό στις παρωπίδες του μόνο και μόνο γιατί έτσι έμαθε να τρέχει στον προεκλογικό στίβο και οποιοδήποτε άλλος τρόπος το αποπροσανατολίζει. Αφαιρώντας συνάμα από τους ψηφοφόρους την επιλογή μιας πραγματικά προοδευτικής Αριστεράς.

Αντ' αυτού και προκειμένου να εξυπηρετηθεί το κομματικό συμφέρον, βάζει τη χώρα σε δεύτερη μοίρα και παριστάνει πως όλα αυτά τα δικαστικά τα κάνει για το καλό μας. Αν είχε όντως την πρόθεση να περπατήσει προς τον προοδευτικό του θα διέθετε και την ευαισθησία να αντιληφθεί ότι η εν λόγω συζήτηση το μόνο που θα πετύχαινε ήταν να ξυσει το τραύμα της δικόνοιας και να κλωτοήσει κάθε προοπτική υπέρβασης για το πραγματικό καλό της χώρας. Δεν ισχυρίζομαι ότι δεν πρέπει να φωτιστεί η ιστορική αλήθεια και να απομυθοποιηθούν πολλά πρόσωπα από την εποχή των παθών και των λαθών μας ώστε το παρελθόν να μην αποτελεί πια τροχοπέδη για το μέλλον αλλά ως μην κοροϊδεύομαστε. Κάτι τέτοιο δεν πρόκειται να συμβεί επειδή θα το θελήσουν τα κόμματα. Τα κόμματα το απεύχονται για τον απλούστατο λόγο πως δεν τους συμφέρει να παραδεχτούν και να ομολογήσουν τη δική τους συμμετοχή στην παρακμή της ιστορίας και στην αποσιώπηση της αλήθειας μόνο και μόνο για να εξυπηρετήσουν τις κομματικές τους ατζέντες. Άρα, όταν σε προεκλογικές περιόδους ξεθάβεται το τραυματισμένο μας παρελθόν και σούρνεται μέχρι το διάτριπο μας παρόν, τότε ως μην παρασυρόμαστε και να πέφτουμε στην παγίδα της χειραγώγησης, ανακυκλώνοντας τα μίση και τα πάθη, αλλά ως αντιστοχόμαστε υποδεικνύοντας στα κόμματα που επιδιώκουν αυτό το σούρσιμο μας στο μαντρί, πως πλέον δεν μασάμε κουτόχορτο και πως έχουμε μυριστεί τις αληθινές προθέσεις που υποβόσκουν κάτω από τέτοιες «πρωτοβουλίες». Αντί λοιπόν να καταπίνουμε αμάσητη την εκδοχή που προσπαθεί να μας πλάσσει το ΑΚΕΛ όπως και κάθε άλλο κόμμα όπως ΔΗΚΟ, ΕΔΕΚ, ΔΗΠΑ που έπεισαν να επικροτήσουν από φόβο μη χάσουν πόντους «αντιστασιακού παραστήματος», οφείλουμε να είμαστε καχύποπτοι σε τέτοιες κινήσεις μας και καταλάβουν οι κομματάρχες ότι δεν πάνε πλέον αυτό το «κόλλο». Και πως αν θέλουν πραγματικά να επαναφέρουμε το παρελθόν στο παρόν για να το επαναξετάσουμε και να πούμε αλήθειες τότε έχουν καθήκον στις προεκλογικές περιόδους να το αφήνουν στην ουσία του, αντί να το εργαλειοποιούν. Το κόψιμο και το ράψιμο της ιστορίας στα μέτρα του κάθε κομματικού αμοραλισμού πρέπει να σταματήσει. Και είναι εμείς που πρέπει να το σταματήσουμε αποδεικνύοντας πως έχουμε αντιληφθεί τον κίνδυνο που διατρέχει το μέλλον του τόπου εξαιτίας αυτού του παρελθόντος και της επαναλαμβανόμενης εργαλειοποίησής του.

elenixenou11@gmail.com

Κάτοικος του Χάρκοβο περπατά μπροστά από λεβητοστάσιο, που τροφοδοτεί με θέρμανση κτίρια κατοικιών στη συνοικία της Saltivka, η οποία υπέστη τη μεγαλύτερη ζημιά από τους ρωσικούς βομβαρδισμούς.

Τρία κλικ δεξιότερα

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Την ώρα που οι βουλευτές ψήφισαν τον προϋπολογισμό του 2023, μία ομάδα πολιτών είχε κατευθυνθεί έξω από τη Βουλή, κρατώντας ελληνικές σημαίες, φωτογραφίες του Γρίβα και πλακάτ που χαρακτηρίζαν τους βουλευτές προδότες. Αφορμή της οργής τους υπήρξε το ψήφισμα που ενέκρινε η πλειοψηφία της Βουλής λίγες μέρες προηγουμένως στο οποίο ο Γρίβας χαρακτηριζόταν ως ανάξιος κάθε είδους τιμής από την πατρίδα.

Οι προπλάκισμοι βουλευτών και οι βανδαλισμοί που ακολούθησαν στα γραφεία της ΕΔΕΚ, γιατί ο πρώην ΔΡΑΣΤΗΣ και νυν αντιπρόεδρος της ΕΔΕΚ Ανδρέας Αποστόλου «τόλμισε» να ψηφίσει το ψήφισμα, αποτελεί την απάντηση όσων ήλπιζαν πως τώρα είναι η ώρα να συζητηθεί ψύχραιμα και κριτικά η ιστορία της ε/κ πλευράς. Η ώρα να πέσουν οι μάσκες και κυρίως να απομυθοποιηθούν αμφιλεγόμενες πολιτικές φιγούρες. Αποτελεί όμως και τη μεγαλύτερη διάψευση της τελεολογικής προσέγγισης που έχουν για την ιστορία, τόσο η Αριστερά όσο και η φιλελεύθερη σχολή σκέψης. Μία ιστορία που βλέπει μόνο μία διαδρομή προς την πρόοδο. Αυτό βεβαίως δεν είναι ένα κυρίαρχο φαινόμενο. Το είδαμε να υλοποιείται στη Βρετανία, είδαμε τον κίνδυνο της Λεπέν να κυβερνήσει την Γαλλία, το βλέπουμε στη Σουηδία και στην Ιταλία με την άνοδο της Μελόνι. Το παρακολουθούμε σε χώρες όπως η Πολωνία και η Ουγγαρία. Για τους αισιόδοξους τα κόμματα της ακραίας Δεξιάς θα μπορούσαν να μετεξελιχθούν—στην καλύτερη την περιπτώσεων—σε συντηρητικά, όμως η ιστορία είναι εκεί και δείχνει πως το σήμερα δεν είναι πάντα χειρότερο του αύριο. Μάλλον το αντίθετο.

Η κοινωνία μετατοπίζεται δεξιότερα και μαζί της φαίνεται να μετατοπίζονται και τα πολιτικά κόμματα. Αντί δηλαδή οι πολιτικές δυνάμεις να συγκροτούν τη χειρότερη ένστικτα της κοινωνίας τα θρέφουν και τα ενισχύουν ακόμα και από το βήμα της Βουλής. Το είδαμε την περασμένη εβδομάδα, όταν ο Ανδρέας Θεμιστοκλέους ξερνούσε την ομορφιά του από το βήμα της Βουλής. Το βλέπουμε όμως και από δυνάμεις που κάθε άλλο από περιθωριακές θεωρούνται.

Μία ανασκόπηση των δημοσκοπικών ευρημάτων καταδεικνύουν πως το ΕΛΑΜ τριχοτομείται ανάμεσα στους δύο δεξιούς υποψηφίους Αβέρωφ Νεοφύτου και Νίκο Χριστοδουλίδη, αλλά και στον ακροδεξιό υποψήφιο του ΕΛΑΜ Χρίστο Χρίστου. Το ελπιδοφόρο θα ήταν οι ΕΛΑΜικές ψήφοι να μετατοπίζονται στους Χριστοδουλίδη-Αβέρωφ, γιατί συμμερφώνονται σε μία πιο μετριοπαθή ιδεολογική προσέγγιση. Το δυστύχημα είναι ότι οι θέσεις των δύο υποψηφίων είναι

αυτές που συμμορφώνονται με τις θέσεις της ακροδεξιάς τάσης.

Το κεφάλαιο των troll accounts και των επιθέσεων που ενορχήστρωνε ο ίδιος ο Νίκος Χριστοδουλίδης προσωπικά, ενάντια σε δημοσιογράφους, θυμίζουν την ακροδεξιά πολιτική του Τραμπ. Όταν ο αντίπαλος δεν ήταν κάποιος με τον οποίο απλώς μπορούσε να διαφωνήσει, αλλά μετατρεπόταν σε κάποιον καλύτερης ανθρωπίνης ποιότητας. Την ίδια στιγμή για καθαρά μικροπολιτικούς λόγους στέρησε πλήρως τις πολιτικές του Νίκου Νουρή στο μεταναστευτικό.

Η πιο ανουσιχτική ωστόσο μετατόπιση είναι αυτή του ΔΗΣΥ. Ενός κόμματος που εκπροσώπωσε κάποτε τον φιλελευθερισμό, μετατρέπεται μέρα με τη μέρα σε ένα καθαρά συντηρητικό λαϊκό κόμμα που παίζει με τον φόβο και την οργή. Φάνηκε από το 2019, όταν προειδοποιούσαν για «κίνδυνο επέλασης» της τ/κ ψήφου με την υποψηφιότητα Νιαζί Κιζιλγιουρεκ, καταγράφκε με την πολιτική που ακολουθεί ο Νίκος Νουρή στο μεταναστευτικό και σφραγίστηκε με το ρατσιστικό παραλήρημα του Αβέρωφ Νεοφύτου στην Έμπα. Όταν υποσχόταν φράγκες για να εμποδίσει τους Κογκολέζους.

Όμως ο Αβέρωφ Νεοφύτου ήταν αυτός που εκπροσώπησε κάποτε το φιλελεύθερο ακροατήριο. Σήμερα αδυνατεί να συσπειρώσει το κόμμα του, με τη φιλελεύθερη τάση να ψάχνει στέγη αλλού. Ίσως κάτω από την υποψηφιότητα του Αχιλλέα Δημητριάδη. Το ανουσιχτικό είναι πως οι ψήφοι που πλέον αλιεύει προέρχονται από το ΕΛΑΜ. Είναι αυτή την παρακαταθήκη που θέλει να αφήσει άραγε σε αυτό τον προεκλογικό; Είναι αυτή την παρακαταθήκη που θέλει να αφήσει για το κόμμα του και την πολιτική του διαδρομή;

Και επειδή όλα ξεκίνησαν από τον γριβισμό, που αποτελεί το καύσιμο της οργής μέσω του οποίου επιχειρεί τα τελευταία χρόνια ο ΔΗΣΥ να κινητοποιήσει το ακροατήριό του, ως διαδοχική κάτι από τον ιδρυτικό του γιγάντιο Γλαύκο Κληρίδη, ο οποίος τόλμισε να τον απομυθοποιήσει από νωρίς και να του ασκήσει κριτική. Για όλο αυτό που εκτυλίσσεται σοβαρή ευθύνη έχει και η Αριστερά, η οποία δεν είναι λίγες φορές που επέλεξε τον δογματισμό, βάζοντας πολλές φορές βούτυρο στο ψωμί της Ακροδεξιάς.

Στο διά ταύτα λοιπόν για όσους όψιμα σοκαρίστηκαν από τις εικόνες της περασμένης Πέμπτης. Η πολιτική πρέπει να είναι κρίσιμη. Και πρέπει να γίνει προοπτική στον τόπο. Όταν αρχίζει να αλιεύει ψήφους από τα λαοπόνερα της Ακροδεξιάς, όταν βασίζεται στην οργή και τον φόβο, γίνεται ολέανη και πιο επικίνδυνη.

economidoum@kathimerini.com.cy

Το ξέπλυμα της Ιστορίας

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**

Ας ξεκαθαρίσουμε κάτι από την αρχή: Βεβαίως και τους πολίτες απασχολούν σοβαρότερα θέματα από τον Γρίβα. Δεν θα διαφωνήσω λοιπόν καθόλου με όλους αυτούς που υποδεικνύουν ότι αντί οι πολιτικοί ν' ανταλλάσσουν πυρά για πρόσωπα και γεγονότα του παρελθόντος, θα ήταν πολύ πιο χρήσιμο να επικεντρωθούν στο σήμερα. Στο τώρα. Σε αυτό που συμβαίνει εκεί έξω. Στους διογκωμένους λογαριασμούς ρεύματος, τα απληλοίαστα ενοίκια, τους καθλωμένους μισθούς και την ακρίβεια που τραβάει την ανηφόρα, επιβεβαιώνοντας τις δυσοίονες προβλέψεις ότι έρχεται ένας ιδιαίτερα δύσκολος χειμώνας. Την ίδια ώρα, ως μην το ξεχνάμε αυτό, η χώρα μας δεν περνάει και τις καλύτερες της ημέρες σε σχέση με αυτό που ονομάζουμε «ηθικό έλλειμμα». Τις υποθέσεις διαφθοράς δηλαδή, τη διαπλοκή και το προκλητικό βόλεμα των ημετέρων, ακόμα και τώρα, λίγο πριν από το σφύριγμα της λήξης μιας κυβερνητικής θητείας που αφήνει πολλά μέτωπα ανοικτά. Ποιος αλήθεια, μη κομματικά καθοδηγούμενος, μπορεί να διαφωνήσει με αυτές τις διαπιστώσεις; Γι' αυτό ακούγεται απολύτως λογική η ένταση σε σχέση με τον καβγά που άνοιξε για το αν ο Γρίβας είναι «ανάξιος κάθε τιμής από την πατρίδα». Πλην όμως, υπάρχει και κάτι ακόμα: η αξιοπρέπεια ενός λαού, ο οποίος αρνείται να λοβοτομηθεί για χάρην της λήθης.

Αναρωτιέμαι αν υπάρχει έστω και ένα παράδειγμα δημοκρατικής χώρας όπου το επίσημο κράτος αποδίδει τιμές σε κάποιον που ανέπτυξε παραστρατιωτική δράση για ν' ανατρέψει τη Δημοκρατία. Αναρωτιέμαι π.χ. τι θα γινόταν στην Ελλάδα, αν ένα κόμμα του δημοκρατικού τόξου τιμούσε—καθ' οιονδήποτε τρόπο—πρόσωπο που συμμετείχε στην επταετή χούντα. Δεν χρειάζεται καν να απαντήσουμε στο ερώτημα, γιατί σε κοινωνίες με δημοκρατικά αντανακλαστικά δεν τίθενται τέτοιου είδους διλήμματα.

Αυτοί που επιλέγουν να υποβαθμίσουν τον ρόλο του Γρίβα μετά την ανακρίση της Ανεξαρτησίας ουσιαστικά ξεπλένουν την Ιστορία. Για να λέμε όμως τα πράγματα με το όνομά τους: όταν ο Δημοκρατικός Συναγερμός εκθειάζει τον «Αρχηγό Διγενή» και όταν ο υποψήφιος για την προεδρία Αβέρωφ Νεοφύτου δηλώνει ότι «ούτε ο κλίμα της ΕΟΚΑ, ούτε ο αρχηγός της, Γεώργιος Γρίβας Διγενής, ακυρώνονται μέσα από ανιστόρητα, προεκλογικά ψηφίσματα» επί της ουσίας δίνουν συγχωροχάρτι στην ΕΟΚΑ Β'. Την ΕΟΚΑ Β' που επικερίρησε να καταλύσει τη Δημοκρατία, την ΕΟΚΑ Β' που τη βαρύνουν εγκλήματα, την ΕΟΚΑ Β' που άνοιξε την Κερκόπορτα στους Τούρκους. Λυπάμαι αν αυτά ακούγονται κάπως βαριά και χαλάνε το κλίμα του «τσάι και συμπάθεια», αλλά ένας λαός χωρίς μνήμη είναι αξιολύπητος. Το έχω πει πολλές φορές, αλλά θα το επαναλάβω ανατρέχοντας στους στίχους του Τάσου Λειβαδίτη: «ό, τι ζήσαμε χάνεται, γκρεμίζεται μέσα στο σάπιο οισοφάγο του χρόνου και μόνο καμιά φορά, τις νύχτες, θλιβερό γερασμένο μπυρκαστικό τ' αναμασάει η ξεδοντιασμένη μνήμη». Οι ποιητές, ως συνήθως, με δυο αράδες τα λένε όλα.

Είναι όμως και κάτι ακόμα που θα πρέπει να προσέξουν οι συνήγοροι του Γρίβα: ως μην μπλέκουν τους αγνοίους αγωνιστές και τους ήρωες της ΕΟΚΑ με μια προσομοιωτική για την οποία ο επεικέστερος χαρακτηρισμός είναι «αμφιλεγόμενη». Ο Γρίβας είχε μια ζωή πριν και μια ζωή μετά την ΕΟΚΑ. Ο ελληνικός λαός πλήρωσε το τίμημα της αντικομμουνιστικής του δράσης, όταν ίδρυσε την Οργάνωση Χ'. Όσο για το μετά, ο κυπριακός λαός πληρώνει ακόμα τα επίχειρα της δράσης του, ζώντας σε αυτό το ιδιότυπο καθοστώσ αναπνέρας που μας καταδικάσε το πραξικόπημα και η εισβολή.

Να μιλήσουμε τότε και για τον Μακάριο, ακούω να λένε κάποιιοι. Προφανώς πρέπει να μιλήσουμε και για τον Μακάριο. Μισός αιώνας άλλωστε δημιουργεί μια απόσταση ασφαλείας ώστε να ξύσουμε την επιφάνεια της Ιστορίας χωρίς ταμπού. Αλλά και χωρίς συμψηφισμούς, οι οποίοι εξισώνουν τις πολιτικές ευθύνες με τις εγκληματικές πράξεις. Εδώ ακριβώς βρίσκεται η λεπτή διαχωριστική γραμμή: στην παράνομη εγκληματική δράση. Αυτό διαχωρίζει τον Γρίβα από άλλες εμπληματικές προσωπικότητες της εποχής, εξίσου αμφιλεγόμενες. Όποιος δεν τον αντιλαμβάνεται είτε εθελουσιωφεί, είτε κατατρυχάται από ιδεοληψίες, είτε ενουσιειδώς ξεπλένει έναν άνθρωπο που έχει βάψει τα χέρια του με το αίμα αθώων.

stavros.christodoulou@gmail.com

Ποιον μπορεί σήμερα να εξυπηρετήσει ο Γρίβας;

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Οι αντιδράσεις του ΑΚΕΛ, όπως και οι ευαισθησίες αντιστασιακών οργανώσεων γύρω από την ανέγερση του «μικρού μουσείου Διγενή» (σύμφωνα με το Υπουργείο Παιδείας), ήταν αναμενόμενες. Όπως αναμενόμενο ήταν και το γεγονός ότι το κόμμα της Αριστεράς θα πρωτοστατούσε για να δεσμευτεί το κονδύλι που είχε περιληφθεί στον προϋπολογισμό του ΔΗΣΥ, Αβέρωφ Νεοφύτου με την αγορά της οικίας Αζίνα στη Χλώρακα και τη μετατροπή της σε μουσείο Γρίβα. Και αυτό έπραξε το ΑΚΕΛ. Πρωτοστάτισε λοιπόν και δεσμευσε το κονδύλι, με τις ψήφους εν τέλει του ΔΗΚΟ και της ΕΔΕΚ, που είχαν αρχικά τοποθετηθεί θετικά στην Επιτροπή Οικονομικών, ως επίσης και της ΔΗΠΑ που είχε τηρήσει αποχή. Κόμματα, τα οποία το ΑΚΕΛ φρόντισε να «καρφώσει», διασυνδέοντας τη συμπεριφορά που είχαν υιοθετήσει στην Επιτροπή Οικονομικών, με τη στήριξη του Νίκου Χριστοδουλίδη και καταδεικνύοντας μια εμφανή τάση εκ-

μετάλλευσης του ζητήματος και στον προεκλογικό στίβο.

Άρα, το ΑΚΕΛ «είδε φως και μπήκε». Αξιοποιώντας ένα ζήτημα που «πουλάει» διαχρονικά, με προφανή στόχο όχι απλώς να εκθέσει τα εν λόγω τρία κόμματα που στήριζαν τον Νίκο Χριστοδουλίδη, αλλά και να συσπειρώσει τους «δικούς του». Γύρω από την υποψηφιότητα του Ανδρέα Μαυρογιάννη, η οποία προφανώς, 60 μέρες πριν από τις εκλογές, δεν έχει πείσει τους Ακελικούς ψηφοφόρους, στον βαθμό που θα επιθυμούσε η ηγεσία του κόμματος. Άλλωστε, εάν τα πράγματα ήταν διαφορετικά, το ΑΚΕΛ «θα μπορούσε και μόνο του» και δεν θα χρειαζόταν τον Γρίβα, το «μικρό μουσείο» και τις χορηγίες, παίζοντας το χαρτί της πόλωσης.

Η όξυνση πάντως του κλίματος εκτιμάται ότι εξυπηρετεί ακόμη περισσότερο τον υποψήφιο του ΔΗΣΥ, Αβέρωφ Νεοφύτου, ο οποίος καίγεται κυριολεκτικά για συσπείρωση των συναγερμικών οπαδών. Κυβερνητικός αξιωματούχος υποστήριξε δε

ότι η πόλωση με φόντο το κεφάλαιο Γρίβα, ενδέχεται να εξυπηρετήσει τον κ. Νεοφύτου, «ειδικά εάν συντηρηθεί για μερικές ακόμη μέρες». Εκφράζοντας μάλιστα την ελπίδα για διαφοροποίηση του κλίματος και στη Λεμεσό, εκεί όπου εκτιμάται ότι η υποψηφιότητα του Αβέρωφ Νεοφύτου δείχνει να «πονάει περισσότερο».

Γίνεται λοιπόν κατανοητό, εν έτει 2022 όλη το ζήτημα Γρίβα έχει υπερβεί κατά πολύ τα όρια του «μικρού μουσείου» του Υπουργείου Παιδείας και επιχειρείται να αξιοποιηθεί στον προεκλογικό στίβο, κυρίως από το ΑΚΕΛ, αλλά και από τον ΔΗΣΥ που θεωρούν ότι θα αποτελέσει σημαντικό εργαλείο στις προσπάθειές τους να πετύχουν συσπείρωση. Αδιαφορώντας προφανώς για το γεγονός ότι αυτή η συζήτηση, γύρω από το κεφάλαιο Γρίβα δεν πρόκειται να δώσει λύση στα μεγάλα ζητήματα που επαγγέλλονται ότι επιθυμούν να διαχειριστούν τα δύο μεγάλα κόμματα. Άλλωστε, μήπως αυτή η δριμύτατη αντιπαράθεση που καταγράψαμε τις τελευταίες μέρες

είναι σε θέση να μας δώσει λύση ενόψει οικονομικής ύφεσης, που εκτιμάται ότι σύντομα θα είναι προ των πυλών, σε όλη την ευρωπαϊκή επικράτεια, περιλαμβανομένων και της Κύπρου;

Η θα μας λύσει το Κυπριακό; Προφανώς και δεν είναι, όπως δεν είναι και σε θέση να δημιουργήσει συνθήκες μιας εθνικής πολιτικής, η οποία θα καταστήσει μεταξύ άλλων σαφές στον όποιο Κόλιν Στιούαρτ, ότι η νεκρή ζώνη είναι έδαφος της Κυπριακής Δημοκρατίας και δεν μπορεί να την «εκχωρεί» καθ' υπέρβαση εξουσίας στην τουρκική πλευρά.

Αυτά όμως που θα έπρεπε να μονοπωλούν σήμερα την εκλογική ατζέντα, απουσιάζουν γιατί προφανώς ούτε πόλωση μπορούν να δημιουργήσουν, ούτε συσπείρωση να φέρουν, σε αυτούς που έχουν ανάγκη. Και συνεπώς «δεν παίζουν», όπως θα λέγαμε στην τηλεοπτική διάλεκτο. Τουλάχιστον στον βαθμό που θα ανέμενε κανείς.

Άρα, το ΑΚΕΛ έχει κάθε λόγο να «πάει μακριά τη βαλίτσα» του Γρίβα ή οποιου-

δήποτε ανάλογου ζητήματος θα μπορούσε να αξιοποιηθεί για να προκαλέσει πόλωση. Θεωρώ όμως προφανώς ότι αυτή είναι η ενδεχόμενη συσταγή συσπείρωσης όσων τηρούν αποστάσεις από την επιλογή Μαυρογιάννη. Η οποία εξακολουθεί να μπάζει στα μάτια κάποιων που θεωρούσαν ως ιδανικότερη μια «καθαρή Ακελική λύση» ή και όσων «αλληθωρίζουν» προς την κατεύθυνση άλλων υποψηφίων, όπως για παράδειγμα τον Αχιλλέα Δημητριάδη.

Στην ίδια ακριβώς γραμμή βρίσκεται και ο ΔΗΣΥ, στελέχη του οποίου εκτιμούν ότι ζητήματα όπως ο Γρίβας, πενήντα σχεδόν χρόνια μετά τον θάνατό του, είναι ίσως σε θέση να δημιουργήσουν πόλωση και συνεπώς συνθήκες συσπείρωσης γύρω από την υποψηφιότητα του Αβέρωφ Νεοφύτου, ακόμη και στη Λεμεσό. Όπου μέλη της οικογένειας Αναστασιάδη, με πολύ ζωντανά, στήριζαν Νίκο Χριστοδουλίδη. Ίδωμεν...

xanthoulis.pavlos@gmail.com

Η σοφία μιας γενιάς που έζησε πολλά

Του ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ

Καθώς κυλάει ο χρόνος, αποχαιρετάμε τους τελευταίους μιας γενιάς που φεύγει. Είναι οι παππούδες και πατέρες που έζησαν στο πετσί τους τις πιο ταραγμένες περιόδους της Ιστορίας μας, τον πόλεμο, την Κατοχή, τον Εμφύλιο, τη δικτατορία. Είχαν πολλές ιστορίες να μας πουν, οι οποίες έμοιαζαν ενίοτε με εφιαλτικό παραμύθι. Δεν είχε ιδιαίτερη σημασία από ποια πλευρά τα έζησαν, το πέρασμα του χρόνου τους

Τους τρόμαζαν το εμφύλιο μίσος και τα πολιτικά πάθη όταν ξέφευγαν. Ηξεραν καλά πού μπορούν να καταλήξουν.

είχε κάνει να διηγούνται δύσκολες καταστάσεις με μεγάλη ψυχραιμία, αποστασιοποιημένα. Κάποια από τα παιδιά μας ήταν αρκετά τυχερά να ακούσουν αυτές τις ιστορίες από πρώτο χέρι και να τους ζήσουν αρκετά, ώστε να τους αγγίζουν όσα εκείνοι βίωσαν.

Επειδή είχαν ζήσει τη χώρα να πλησιάζει πολλές φορές κοντά στην άβυσσο, τους ένωσε η αγωνία για το πού μπορεί να οδηγήσει τον τόπο ο κακός μας εαυτός. Η Ιστορία δεν ήταν ένα βιβλίο ή ένα μάθημα γι' αυτούς. Ήταν μια πολύ ζωντανή εμπειρία, που τους έμαθε πολλά. Τους τρόμαζαν το εμφύλιο μίσος και τα πολιτικά πάθη όταν ξέφευγαν. Ηξεραν καλά πού μπορούν να καταλήξουν.

Κάποιοι талаπωρήθηκαν πολύ.

Κάποιοι ξανάχτισαν τη χώρα από τα ερείπια του Εμφυλίου με πολλή δουλειά και κόπο. Οι περισσότεροι είχαν πολύ αυξημένη αίσθηση καθήκοντος και μέτρου, απέφευγαν την επίδειξη και έκαναν καλά τη δουλειά τους.

Είχα την τύχη να μεγαλώσω και κατόπιν να γνωρίσω αρκετούς σημαντικούς, ανώνυμους και γνωστούς, ανθρώπους από αυτήν τη γενιά που γεννήθηκε πριν από τον Πόλεμο. Με εντυπωσίαζε πάντοτε το πώς μπορεί να είχαν ξεκινηθεί από εντελώς διαφορετικές αφετηρίες, αλλά στο τέλος είχαν κοινές αγωνίες και απόψεις. Όταν τους έλεγα ότι «ζήλευα» που είχαν ζήσει τόσο κοσμοϊστορικά γεγονότα, μου απαντούσαν: «Πρόσεξε τι επιθυμείς, καλά είμαστε τώρα». Ένας από αυτούς μου απάντησε με τα λόγια του Γιώργου Σεφέρη: «Παλιέ μου φιλε συλλογίσου, σιγά-σιγά θα συνηθίσεις, η νοσταλγία σου έχει πλάσει, μιιά χώρα ανύπαρχη με νόμους, έξω απ' τη γής κι απ' τούς ανθρώπους», θέλοντας ίσως να μου υπενθυμίσει ότι δεν ήταν μια γενιά που δεν έκανε λάθη και δεν άφησε αμαρτίες, απλά έζησε και έδωσε πολλά.

Όταν περνάγαμε δύσκολα τα τελευταία χρόνια, ήταν ένα κάποιο αποκούμπι να ξέρεις πάντως ότι μπορείς να πας να τους δεις και να ζητήσεις τη γνώμη τους. Και συγκρατώ πάντα μια στιγμή απότομης «ενηλικίωσης», όταν σε μια στιγμή που όλα έμοιαζαν πολύ σκοτεινά, επισκέφθηκα έναν έμπειρο και σοφό άνθρωπο αυτής της ιστορικής γενιάς και τον ρώτησα: «Και τώρα τι κάνουμε;». «Δεν ξέρω, παιδί μου», μου απάντησε, «ήλεθ η σειρά σας»...

Γοτθικό remake

Του ΚΩΣΤΑ ΙΩΡΔΑΝΙΔΗ

Και ξαφνικά, οι πολίτες της Ευρώπης πληροφορήθηκαν πριν από λίγες μέρες ότι η συνταγματική τάξη της Γερμανίας απειλείται όχι από ακροδεξιούς οργισμένους νέους με ξυρισμένα κεφάλια, που κραδαίνουν μπαστούνια του μπέιζμπολ, αλλά από ευυπόληπτους πολίτες, πρώην στρατιωτικούς, λογιστές, δασκάλους, ακαδημαϊκούς, με επικεφαλής τον γόνο μιας παλιάς οικογένειας πριγκίπων – του Οίκου των Ρόις της Θουριγγίας. Η υπόθεση βέβαια δεν ήταν νέα. Βρετανικό συντηρητικό περιοδικό δημοσίευσε στις

του «αλλοπρόσαλλου κινήματος» φέρεται ο πρίγκιπας Heinrich XIII. Σε μια 15λεπτη ομιλία του, στη Ζυρίχη, το 2019, αφού εξήρε τα πλεονεκτήματα της διοικήσεως της Θουριγγίας επί των ηγεμόνων του Οίκου των Ρόις, κατέληξε:

«Και εάν τα πράγματα δεν πήγαιναν καλά, πήγαινες τότε στον πρίγκιπα. Σε ποιον υποτίθεται ότι θα πας σήμερα; Στον τοπικό ομοσπονδιακό σου βουλευτή ή στην Ε.Ε.; Καλή επιτυχία». Ακλόνητο τώ όντι επιχείρημα. Διερωτάται πράγματι κανείς εάν πρόκειται για ιταλική opera buffa ή για μια αδέξια «επανάληψη» του «πραξικοπήματος της μπιρρίας», που είχε επιχειρήσει ο Αδόλφος Χίτλερ τον Νοέμβριο του 1923, στο Μόναχο της Βαυαρίας. Αλλά ίσως τίποτε από τα δύο. Το ουσιαδές είναι ότι αναλυτές έσπευσαν να ερμηνεύσουν το φαινόμενο και κάποιοι από αυτούς απέδωσαν την ευθύνη στην παρακάμψη του γερμανικού πολιτικού συστήματος, στοχοποιώντας βέβαια πρωτίστως την τέως καγκελάριο Άγκελα Μέρκελ. Διότι ήταν η κ. Μέρκελ που η μεταναστευτική της πολιτική, το 2015, οδήγησε στην είσοδο προσφύγων στη Γερμανία, με αποτέλεσμα την αποξένωση πολύ μεγάλου αριθμού Γερμανών πολιτών. Όπως επίσης ήταν –κατά την άποψή τους– και πάλι η κ. Μέρκελ η υπεύθυνη για την εξάρτηση της Γερμανίας και όλης της Ευρώπης από το ρωσικό αέριο. Αν και η πολιτική αυτή υπήρξε διακομματική και προωθήθηκε με επιμονή από τη γερμανική βιομηχανία.

Ταυτόχρονα, η αριστερή - φιλελεύθερη πολιτική του διαδόχου της, Ολαφ Σολτς, που έσπευσε να αποδώσει δικαίωμα ψήφου στους νέους των 16 ετών, διευκόλυνε τους μετανάστες να αποκτήσουν γερμανική υπηκοότητα.

Αυτό είναι το κλίμα που καλλιεργείται ήδη από κάποιους αναλυτές, που ορισμένοι εξ αυτών σπεύδουν να επιστημονούν ότι η πρόσφατη συνωμοσία ενδέχεται να μην είναι η τελευταία. Ίσως να είναι η αρχή ενός συγχρόνου γοτθικού μυθιστορήματος.

Η μεταναστευτική πολιτική της Μέρκελ, το 2015, οδήγησε στην είσοδο προσφύγων στη Γερμανία, με αποτέλεσμα την αποξένωση πολύ μεγάλου αριθμού Γερμανών πολιτών.

αρχές Νοεμβρίου άρθρο περί του θέματος, με τον σαρκαστικό τίτλο «Ζήτω ο Κάιζερ», που αναφερόταν στα «εσώτερα του ακραίου μοναρχικού κινήματος στη Γερμανία», αλλά και στην ταυτότητα μελών της οργανώσεως. Φιλομοναρχικές οργανώσεις υπάρχουν σε όλες τις χώρες όπου έχει καταλυθεί η μοναρχία. Στη Γερμανία, η οργάνωση των «Πολιτών του Ράικ» υποστηρίζει ότι η λεγόμενη Επανάσταση του Νοεμβρίου του 1918, που εξαγόρασε σε παραίτηση τον αυτοκράτορα, στερείται νομικής βάσεως. Κάποιοι θεωρούν ότι ο τρισέγγονος του Γουλιέλμου Β', Γκέοργκ Φρίντριχ, είναι ο μόνος νόμιμος κυβερνήτης του «μπίποτε καταλυθέντος Ράικ». Αυτά και άλλα εξωτικά, παρόμοια...

Αλλά η οργάνωση των «Πολιτών του Ράικ» δεν φαίνεται να συμμετείχε στη συνωμοσία για την κατάλυση του πολιτεύματος. Ηγέτες

Η αποτυχία των ΗΠΑ στη Συρία και η Τουρκία

Του ΧΕΝΡΙ ΤΖ. ΜΠΑΡΚΙ

Είναι δύσκολο να καταλάβει κανείς τι κάνει η κυβέρνηση Μπάιντεν στη βόρεια Συρία, όπου οι σύμμαχοί της, οι Κούρδοι της Συρίας, βομβαρδίζονται ανηλεώς από τις τουρκικές δυνάμεις. Αν και η Τουρκία εδώ και αρκετό καιρό βομβαρδίζει και δολοφονεί μέλη των Συριακών Δημοκρατικών Δυνάμεων (SDF) που έχουν συμμαχήσει με τις ΗΠΑ, αυτή τη φορά η επίθεση είναι διαφορετική. Έχει σχεδιαστεί για να επιφέρει ένα θάνατο πλήγμα στους Κούρδους. Αυτό που είναι ακατανόητο είναι ότι οι τουρκικές επιθέσεις λαμβάνουν χώρα σε απόσταση λίγων εκατομμυρίων μέτρων από το σημείο όπου βρίσκονται αμερικανικά στρατεύματα.

Για να κατανοήσουμε την κατάσταση, πρέπει να πάμε πίσω στο 2014, όταν ο ISIS σάρωνε τη βόρεια Συρία και το βόρειο Ιράκ. Ο πρόεδρος Μπαράκ Ομπάμα ζήτησε τότε τη συνδρομή του Ερντογάν στην υπεράσπιση της συρο-κουρδικής πόλης Κομπάνι. Ο Ερντογάν απλώς αρνήθηκε, προτιμώντας μια νίκη του ISIS από μια αναπτυσσόμενη κουρδική παρουσία στη βόρεια Συρία. Ο Ομπάμα, με τη σειρά του, στράφηκε στις SDF και σε άλλους κουρδικούς σχηματισμούς για να πολεμήσουν τον

ISIS. Οι ΗΠΑ έστειλαν στρατεύματα και υλικό και η αμερικανοκουρδική συμμαχία απόθνησε επιτυχώς τον ISIS. Ο αγώνας κατά του ISIS συνεχίστηκε, καθώς δεκάδες χιλιάδες μαχητές και οι οικογένειές τους αιχμαλωτίστηκαν και εξακολουθούν να κρατούνται σε μια τεράστια φυλακή, την Al Hol. Ο ISIS άντεξε, αν και με πολύ μειωμένο σχήμα, και επιδίωκε να επιστρέψει. Ως εκ τούτου, οι αμερικανικές δυνάμεις παραμένουν μέχρι σήμερα για να βοηθήσουν τους Κούρδους.

Ο Ερντογάν δεν μπορούσε να δεχτεί αυτή την έκβαση και προσπάθησε με κάθε τρόπο να υπονομεύσει τις προσπάθειες των ΗΠΑ στην περιοχή. Η Τουρκία φοβάται ότι σε μια μετεμφυλιακή Συρία, οι Κούρδοι θα αποκτήσουν κάποια μορφή αυτονομίας. Το επιχείρημα του Ερντογάν για τις επιθέσεις στη Συρία είναι ότι οι SDF είναι τρομοκρατική οργάνωση εφόςον είναι παρακλάδι του τουρκικού PKK. Ο Ερντογάν ισχυρίστηκε επίσης ότι μια πρόσφατη βομβιστική επίθεση στην Κωνσταντινούπολη που σκότωσε έξι άτομα ήταν έργο των SDF.

Αυτό είναι παράλογο. Γιατί οι SDF να εμπλακούν σε μια τόσο επιπόλαιη ενέργεια που δεν επιτυγχάνει απολύτως τίποτα και, ακόμη χειρότερα, θέτει σε κίνδυνο

τη συμμαχία τους με τις ΗΠΑ; Μέσα σε μια ώρα από το συμβάν, η Τουρκία όχι μόνο είχε επινοήσει ο αφήγημα κατηγορώντας τις SDF, αλλά ισχυρίστηκε ότι είχε βρει τους δράστες. Ο υπουργός Εσωτερικών της Τουρκίας, Σουλεϊμάν Σοϊλού, προχώρησε ένα βήμα παραπέρα και κατηγορήσε τις ΗΠΑ ότι βρίσκονται πίσω από τον βομβαρδισμό.

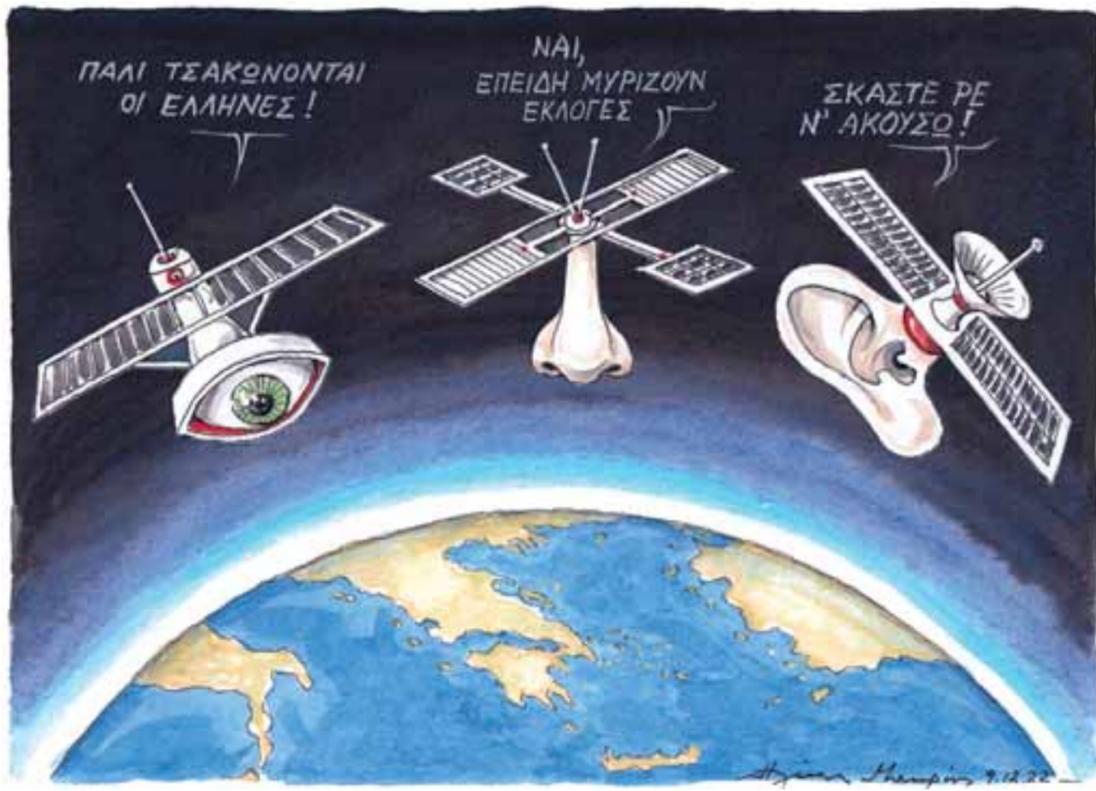
Ενώ δεν είναι σαφές ποιος πραγματοποίησε την επίθεση, ο Ερντογάν τη χρησιμοποιεί για τους δικούς του προεκλογικούς σκοπούς. Οι ΗΠΑ σιωπούν ως επί το πλείστον, εκτός από την έκδοση μερικών ήπιων δηλώσεων. Ο Λευκός Οίκος είχε τη δύναμη να αποτρέψει όλο αυτό αντιμετωπίζοντας τον Ερντογάν. Η δικαιολογία ήταν πάντα ότι ως μέλος του ΝΑΤΟ η Τουρκία είναι πολύ σημαντική και ότι οι ΗΠΑ έχουν πολύ περισσότερα συμφέροντα εκεί.

Τελικά, αφού επέτρεψε να συνεχίζονται για μέρες οι αεροπορικές επιδρομές, η κυβέρνηση έβαλε τον υπουργό Αμυνας Λόντ Οστιν να τηλεφωνήσει στον Τούρκο ομόλογό του για να τον πείσει να μην πραγματοποιήσει τη χειραίρα επιχείρηση. Στη συνέχεια, οι αμερικανικές δυνάμεις πραγματοποίησαν κοινές περιπολίες με τις SDF για να στεί-

λουν ένα μήνυμα. Η αμερικανική προσέγγιση αποτελεί αποτυχημένη πολιτική σε δύο επίπεδα. Πρώτον, ο κατευνασμός δεν λειτουργήσε επειδή επέτρεψε στον Ερντογάν να εκφοβίσει τις ΗΠΑ. Δεύτερον, οι ΗΠΑ έχουν γνώση. Οι SDF δεν είχαν καμία σχέση με τη βομβιστική επίθεση στην Κωνσταντινούπολη. Το να επιτρέπεις στους συμμάχους σου, που έχυσαν το αίμα τους πολεμώντας εξτρεμιστές, να δέχονται επιθέσεις αδιακρίτως είναι ηθικά λάθος. Επιπλέον, όπως και ο Ρώσος στην Ουκρανία, οι Τούρκοι στοχεύουν βασικές υποδομές, ορισμένες από τις οποίες κατασκευάστηκαν με χρήματα των Αμερικανών φορολογουμένων.

Ειδικά μετά το φιάσκο του Αφγανιστάν, η Ουάσινγκτον θα έπρεπε να είναι προσεκτική. Η εικόνα που δημιουργεί αυτή η κρίση είναι εκείνη του στρατιωτικού και πολιτικού προσωπικού μιας υπερδύναμης να αναγκάζεται να υποχωρεί και να αναζητά καταφύγιο από τα πυρά της συμμαχού της Τουρκίας.

Ο κ. Χένρι Τζ. Μπαρκί κατέχει την έδρα Cohen ως καθηγητής Διεθνών Σχέσεων στο Πανεπιστήμιο Lehigh της Πενσυλβανία και είναι επίκουρος ανώτερος συνεργάτης για τις Μεσανατολικές Σπουδές στο Συμβούλιο Εξωτερικών Σχέσε-

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗΣ. imakris@kathimerini.gr

Εόρτια κακογουσιά

Του ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ

Αφορισμοί γνωστοί και όχι αυθαίρετοι: Στην ελλαδική (ή απλώς ελληνώνυμη) κοινωνία, δεν λειτουργεί κριτική σκέψη, μόνο κατασκευάζονται εντυπώσεις. Η διαπίστωση προσφέρεται για επαλήθευση ή διάψευση. Δύο (κυρίως) παράγοντες αναστέλλουν τη λειτουργία της κριτικής στην ελλαδική κοινωνία: Οι ιδεολογικές αγκυλώσεις, που συντηρούνται ως δεισιδαιμονίες αυταρχικού αλαθήτου, και οι βασανιστικές ανασφάλειες που είναι τυπικά προϊόντα μιας μειωμένης (μεθοδικά καλλιεργημένης) αυτοεκτίμησής. Οι διαπιστώσεις προσφέρονται για επαλήθευση ή διάψευση. Αλλά με βάση, την καταγελλόμενη ως ελλείπουσα, κριτική βάση.

Δίνει την εντύπωση ο Νεοέλληνας ότι δεν μπορεί να υπάρξει έξω από σχήματα, ιδεολογικά ή και θεσμικά, που θωρακίζουν την ατομική προτίμηση. Ψηφίζει, όχι επειδή κρίνει, αξιολογεί, επιλέγει, αλλά μόνο για να αυτοβεβαιωθεί ότι κάπου «ανήκει». Ωσάν να φοβάται να υπάρξει έξω από μια οργανωμένη συλλογικότητα (κόμμα, «παράταξη», ομάδα) που του προσφέρει κοινωνικά ταυτότητα, ερείσματα αυτοεκτίμησής – τον συνι-

Ο Νεοέλληνας έχει παγώσει τη νοοτροπία και τα αντανάκλαστικά του μεταπράτη. Δεν κρίνει, αντιγράφει. Δεν συγκρίνει, μιμείται. Του είναι αδύνατο να εντοπίσει τις δικές του, πραγματικές ανάγκες, να τις αιτιολογήσει, να τις αξιολογήσει.

στά ως «οντότητα». Δίκως ψυχολογική ένταξη κινδυνεύει να μηδενίζεται η ύπαρξη και ζωή, γι' αυτό και στρατεύεται ακόμα και σε ποδοσφαιρικές ομάδες, να φιγουράρει σαν επαδού του τίποτα. Ο κύκλος είναι φαύλος: Για να επιβάλλεται πειστική ή φαντασιστική τον ανήκειν, πρέπει να συντηρούνται μανικαιστικές οι αντιθέσεις, υπεραπλουστευμένες οι σχηματισμοί, τεχνικές οι πολυάριθμοι. Τον μανικαισμό της απειροσκεπής στρατεύσεως τον συντηρεί κάθε κρατική εξουσία.

Δίνουμε την εντύπωση οι Νεοέλληνας ότι έχουμε οπωσδήποτε ανάγκη να είναι δάνειο λήμμα η κρατική μας υπόσταση. Ωσάν να κινδυνεύει με αφανισμό η ιστορική ύπαρξη του Ελληνισμού, αν η μεγαλύτερη Δύση πάψει να μας δανείζει τις δομές και λειτουργίες του «μωδέρνου» έθνους-κράτους. Ετσι, ο Νεοέλληνας έχει παγώσει τη νοοτροπία και τα αντανάκλαστικά του μεταπράτη. Δεν κρίνει, αντιγράφει. Δεν συγκρίνει, μιμείται. Του είναι αδύνατο να εντοπίσει τις δικές του, πραγματικές ανάγκες, να τις αιτιολογήσει, να τις αξιολογήσει. Η απομίμηση, η επαρκωτική ξενομανία, είναι ο άξονας της νεοελληνικής ιδιαιτερότητας.

Ο γιορτινός διάκοσμος της Αθήνας για τα Χριστούγεννα και την Πρωτοχρονιά, είναι ίσως το κορυφαίο της ασέλγειας και του βαυδαλισμού, ύβρις στην κυριολεξία, για μια πόλη που εξακολουθεί να διασώζει κορυφώματα του ανθρώπινου πολιτισμού – της πάλης του ανθρώπου για να «πει» την άρρητη ψηλάφηση της αθανασίας. Τέτοιο νεοπολιτιστικό «κιτσαριό» σε μια πόλη που σώζει ακόμα σύμβολό της τον Παρθενώνα και την Καπνικαρέα, δεν καταθλίβει μόνο τον καλλιεργημένο «αρχαίοφιλο»,

προσβάλλει την ευαισθησία ακόμα και των τραγικών θυμάτων της καταναλωτικής υστερίας που δυναστεύει, απαίσιος λοιμός, τους άλλοτε «άρχοντες» - στυλοβάτες της ανθρώπινης αξιοπρέπειας.

Γιορτή για κάφρους τα Χριστούγεννα της Αθήνας. Αισθητική πρωτόγονη και αδαών, αδιότακτων υβριστών του κάλλους και της αλήθειας, που λάμπει όταν φωτίζει το άρρητο. Αν ξαναυπάρξει «πολιτισμός» πάνω στον πλανήτη, φωτισμός του ανιγμάτου της λογικής ύπαρξης και των στόχων της, ίσως κατανασθαιθεί και ο άμετρος σήμερα πόνος για τη βεβήλωση του ελληνικού ονόματος.

Προσφυγή σε εμπνεύσεις Καλατράβα, που μας γυάλισαν. Διακόσμηση σταθμών του μετρό της Αθήνας με πηκτικισμούς αλλοδαπής «πρωτοπορίας». Εθνικό ρεζιλίκι μεταπρατισμού η «Πολιτιστική Ολυμπιάδα». Αντιγραφή της «Ατλάντας» και του «Σίντνεϊ» η επιστροφή στο «πρωτότυπο» της ολυμπιακής φέτας το 2004. Όπως εισαγόμενες ήταν πάντοτε οι «ιδεολογικές» διαφοροποιήσεις των πολιτικών μας κομμάτων, ξενόφερτη η σύνολη άρθρωση και δομή του κρατικού μας βίου.

Οι σίγουρες κάρτες

Του ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ

Στην Κύπρο όταν συζητάμε στη δημόσια σφαίρα για τον Μακάριο και τον Γρίβα, αλλά και για τον Γιωρκάτζη, τον Σαμψών, τον Κληρίδη ή τον Τάσσο, σχεδόν ποτέ δεν προσεγγίζουμε τις εν λόγω προσωπικότητες με μια διάθεση ειλικρίνειας ως προς την ιστορική και πολιτική τους διάσταση. Απουσιάζουν ο κριτικός αναστοχασμός, η επιστημονική προσέγγιση (αρχαιακή αξιοποίηση πηγών, προφορική ιστορία, συγκριτική πολιτική επιστήμη, στατιστικά μοντέλα, κτλ.) και σημαντικότερα, αν η προσωπικότητα είναι αμφιλεγόμενη, η περιοδολόγηση της δράσης της έτσι ώστε – για σκοπούς σύγκρισης – να ξεχωρίσουν οι καλές από τις κακές περιόδους.

Στην Κύπρο, φυσικά, που η προσέγγιση μετά το 1974 για το πώς η χώρα έφτασε στην εθνική καταστροφή δεν έγινε ποτέ με ιστορικούς όρους, οι έννοιες της ιστορικής αλήθειας και της εθνικής συμφιλίωσης δεν συνέβησαν με τον μεταπολιτευτικό τρόπο που ακολούθησε την πτώση της χούντας στην Ελλάδα και τη μετάβαση της τελευταίας, σταδιακά, σε συνθήκες ομαλής δημοκρατικής λειτουργίας. Ο Μακάριος πέθανε ένα πρωί, το 1977, αφού προηγουμένως είχε τείνει κλάδο ελαίας προς τους πραξικοπηματίες της ΕΟΚΑ Β' που ίδρυσε ο στρατηγός Γρίβας. Το δίπολο ενωτικών-μακαριακών υπάρχει ως τις μέρες μας και η κομματική πίστη σε συνδυασμό με τις ιδεολογικές δημιουργίες – στις δεκαετίες του '80 και του '90 – ένα δίπολο ανταγωνισμού ο οποίος φυσικά σχηματοποιήθηκε ως υποκοινοπολιτισμός. Στα ποσοφιστικά σωματεία, στις κομματικές οργανώσεις βάσης, στις κομματικές νεολαίες και φυσικά κάθε φορά που η χώρα πηγαίνει σε εκλογές.

Ο Γρίβας και ο Μακάριος είναι οι σίγουρες κάρτες. Τα wildcards που λένε και οι Αμερικανοί πολιτικοί σχολιαστές. Πέφτουν στο τραπέζι κάθε φορά που κόμματα και υποψήφιοι θέλουν να συσπειρώσουν εκείνο το κομμάτι του εκλογικού σώματος που πάντα πολώνεται στην ιδέα της αντιπαράθεσης. Το είδαμε το 2013 με την αποκατάσταση των δολοφονηθέντων από την ΕΟΚΑ στη Βουλή. Το είδαμε το 2018 με το δημοτικό συμβούλιο Λεμεσού και το μνημείο του Γρίβα. Το είδαμε και προχθές. Το πολιτικό σύστημα στην Κύπρο είναι τόσο προβλέψιμο και την ίδια στιγμή, ο μικροπολιτικός... φούρπος για τον Γρίβα και τον Μακάριο τόσο αποδοτικός. Ιδίως σε μια περίοδο που τα παραδοσιακά κόμματα χάνουν σε ισχύ – από την ίδια τη βάση των ψηφοφόρων τους. Μια σίγουρη συνεισφορά προεκλογική μέθοδος που δεν κοστίζει τίποτα πέραν του πολέμου της ατάκας. Και μια σαφής ένδειξη της ανωριμότητας στην Κύπρο τόσο του πολιτικού μας συστήματος και της ίδιας της Δημοκρατίας όσο και μεγάλου μέρους του εκλογικού μας σώματος – που άγεται και φέρεται από συνθήματα όπως «φασίστες» και «κουμουनिया» εν έτει 2022.

Μπορεί η Κυπριακή Δημοκρατία να ωριμάσει; Ναι, αρκεί όσοι ασχολούνται με την πολιτική να έχουν τη διάθεση να εκπαιδεύσουν το εκλογικό σώμα ως προς την κουλτούρα του. Εφόσον η Ιστορία διδάσκει με σοβαρότητα στο εκπαιδευτικό μας σύστημα. Αν κι εφόσον αποδίδονται – σε όλα τα επίπεδα – οι τιμές ή η απαξίωση στα πρόσωπα που σφράγισαν τη σύγχρονη πολιτική μας ιστορία. Και αν υπάρχει φυσικά διαχωρισμός: Δηλαδή πριν από την απολυτότητα του λευκού ή του μαύρου να αναζητηθούν για σκοπούς κατανόησης οι αποχρώσεις εκείνης του γκρι. Και, φυσικά, χωρίς μετριοπάθεια, σοβαρότητα και συναίνεση δεν μπορούμε να συζητήσουμε για τον Γρίβα ή τον Μακάριο χωρίς να αποφύγουμε τις γνωστικές ασυμφωνίες, την κατάρρευση του ιδεολογικού κόσμου ορισμένων και φυσικά την ίδια την «τοτεμοποίηση» των εν λόγω προσωπικοτήτων. Αντέχουμε άραγε όλη την αλήθεια για τις εν λόγω προσωπικότητες; Αν αντέχουμε τότε οι όροι του πατριωτισμού, της ικανότητας ή ανικανότητας, της προδοσίας, κ.ο.κ. αποκτούν ξαφνικά ένα νέο νόημα. Αντέχουμε να νομιματοδοτήσουμε εκ νέου αυτές τις έννοιες;

Ο Κύπριος ψηφοφόρος απ' έξω είναι παθιασμένος με την ιδεολογία του, την ομάδα του, τον καφενέ του και τις απόψεις του. Από μέσα όμως δεν παύει σε ένα διαχρονικά πελατειακό σύστημα να προσπαθεί να... κάνει τη δουλειά του. Αυτή είναι η μεγάλη αντίφαση. Κι όσο υπάρχει θα υπάρχουν και οι σίγουρες κάρτες.

ioannoug@kathimerini.com.cy
Twitter: @JohnPikpas

Ο κυκλώνας Mandous αναμένεται εντός των επόμενων ημερών να φτάσει στο Mahabalipuram, κοντά στο Chennai της Ινδίας. Σύμφωνα με την Υπηρεσία Μετεωρολογίας αναμένονται έντονες βροχοπτώσεις και έχει σημάνει κόκκινος συναγερμός σε τρεις περιοχές της πολιτείας Ταμίλ Ναντού.

Το πραγματικό Κραν Μοντάνα

Του ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ

Σύμφωνα με την εκδοχή Μαυρογιάννη (διακαναλική, 1/12) ο Μ. Τσαβούσογλου στο Κραν Μοντάνα δεν αποδέχθηκε 2 από τα 6 σημεία του πλαισίου του γ.γ. Ο ΟΗΕ παρουσιάζει μια άλλη εκδοχή στα πράγματα. Ο τότε ειδικός συμβούλος του γ.γ. του ΟΗΕ, Έσπεν Μίπαρθ Αϊντε μίλησε μία φορά δημόσια. Είπε: «Από τις διάφορες διμερείς επαφές είδαμε τη δυνατότητα να φτάσουμε εκείνη τη νύχτα στο τελικό συνολικό πακέτο. Ένα συνολικό πακέτο με πολλά στοιχεία σε αυτό, ένα από τα οποία θα ήταν το τέλος των εγγυήσεων. Όλα τα μέρη είχαν ορισμένες γραπτές προτάσεις, αλλά υπήρχαν και ορισμένα πράγματα που είπαν στον γ.γ. Αυτό θα μπορούσε να είναι μια προφορική επικοινωνία και στη συνέχεια ο γ.γ. θα μπορούσε τελικά να πει «αυτή είναι η ανάλυσή μου της συζήτησης» («this is my reading of the room»).

Τότε θα μπορούσε να καταγραφεί. Δεν είναι κάθε τι βασισμένο σε έγγραφες τοποθετήσεις. Ήταν σαφές ότι τα στρατεύματα θα ήταν μειωμένα και ήταν επίσης σαφές ότι, όταν μειώνονταν, θα ήταν κάτω (πίσω) στα παλιά επίπεδα. Αλλά μεταξύ της ρήτρας λήξης ισχύος και της ρήτρας αναθεώρησης δεν είχαμε ακόμα την τελική συμφωνία. Ο γ.γ. και εγώ όταν δοκιμάζαμε την ευελιξία όλων, κατανοήσαμε ότι ως συμβολή στο τελικό πακέτο, θα έπρεπε να είναι δυνατόν

όλοι να συμφωνήσουν σε άμεσο τερματισμό των επεμβατικών δικαιωμάτων με την έναρξη της ισχύος – αλλά, φυσικά, μόνο εάν συμφωνήσουν με το υπόλοιπο του τελικού πακέτου». (Πηγή, ΚΥΠΕ, 22/7/17).

Αυτή η εκδοχή του ΟΗΕ έπαιξε δημόσια, αφού ήταν συνέντευξη στο ΚΥΠΕ- Απ. Ζουπανιάνης. Κανένας μέχρι τώρα δεν διέψευσε οποιοδήποτε σημείο της, ούτε ο Αναστασιάδης, ούτε και ο διαπραγματευτής. Το «πραγματικό» Κραν Μοντάνα συνεχίστηκε και μετά το Κραν Μοντάνα. Με σειρά: βολοδοκόπηση Αναστασιάδη σε Τσαβούσογλου για «δύο κράτη». Χάθηκαν τα πρακτικά του ΟΗΕ. Αποκεντρωμένη ομοσπονδία. Επιστροφή στο σύνταγμα του 1960.

Στις 2 Μαΐου 2018 ο Μ. Ακιντζί πρότεινε «να ανακοινωθεί το Πλαίσιο Γκουτέρες ως στρατηγική συμφωνία». Ο Αναστασιάδης διέλυσε τα πάντα, παραπέμποντας στο ψευδές, χαλκευμένο από τους συνεργάτες του, «πλάνο της 4ης Ιουλίου». Από τον Κραν Μοντάνα μέχρι την ήττα Ακιντζί (2017-2020). Ή και ανάποδα, από την ήττα Ακιντζί (2020) μέχρι τον Κραν Μοντάνα (2017), θα δούμε με σαφή τρόπο τι συνέβη (και) στη σύνοδο στο Κραν Μοντάνα. Ροκάρισμα του πλαισίου Γκουτέρες, αποδόμηση Ακιντζί, αλλά με Τατάρ ΔΔΟ!

Δεν είναι αρκετή η ακινησία. Εδώ και πέντε χρόνια η ουσία βρίσκεται στη λέξη «οπισθοδρόμηση». Ο συνδυασμός εξελίξεων στη γειτονία μας, τα λέει σχεδόν όλα. Αλλού διαδηλώ-

σεις, αλλού υπογραφές και αλλού οι σιωπές! Το Reuters (4/12) μας ενημερώνει πως «οι διαδηλωτές στο Ιράν κάλεσαν για σήμερα σε νέα τριήμερη απεργία αυξάνοντας την πίεση στις αρχές μετά που ο δημόσιος κατήγορος δήλωσε πως η Αστυνομία Ηθών έχει κλείσει».

Πιο δίπλα μας. Στο Ισραήλ «περισσότεροι από 200 ισραηλινοί και άραβες διευθυντές σχολείων από το κρατικό σύστημα εκπαίδευσης, με συλλογή υπογραφών αντιτίθενται (όπως μας πληροφορεί η Haaretz 4/12) στον διορισμό του ακροδεξιού, ρατσιστή Ανί Μαοζ στη θέση του υπουργού Παιδείας γιατί οι εξτρεμιστικές θέσεις του διχάζουν και τραυματίζουν τις ευρύτερες ταυτότητες μέσα στην ισραηλινή κοινωνία».

Τα δύο παραδείγματα δείχνουν πως σε δύσκολες συνθήκες η συμμετοχή, η έκφραση γνώμης, η κινητοποίηση για να επιτευχθούν σημαντικοί πολιτικοί στόχοι, έχει ειδική βαρύτητα. Βέβαια κάθε λαός έχει (ή δεν έχει) το δικό του τρόπο να πει κάτι. Να ένα από τα θέματα που η δική μας κοινωνία υστερεί χαρακτηριστικά. Η δημόσια δράση έχει συρρικνωθεί, είναι κυρίαρχος ο φόβος πως «κάτι θα πάθει», αν δεν αρέσεις στην κυβέρνηση –την εκάστοτε. Φτάσαμε σήμερα στο πιο σκληρό αδιέξοδο στο Κυπριακό και οι μόνες δημόσιες δράσεις που τη φροντίζουν, είναι τ/κ!

Α βαθιά εμπειδωμένη αντίληψη ότι το Κυπριακό είναι θέμα του εκάστοτε ηγέτη, του εθνικού συμβουλίου

ή των μεσολαβητών, όταν υπήρχαν. Άρα αφού είναι έτσι, as περιμένουμε τις επόμενες ανακοινώσεις –κατά κανόνα χωρίς περιεχόμενο. Η βαθιά εμπειδωμένη αντίληψη ότι κόμματα και συνδικάτα, γενικότερα τα σώματα που συγκροτούν την κοινωνία μας, έχουν ως μόνη αποστολή τις αυξήσεις ή την προστασία των μελών «μας», έχει σημαντικό μερίδιο ευθύνης, γιατί μείναι θεατές στα άλματα προς τα πίσω.

Οι φοιτητικές ενώσεις λ.χ. θεωρούν πως τα ενοίκια ή η βοήθεια προς τους νέους φοιτητές να συμπληρώσουν φόρμες, είναι μέρος της ευθύνης τους, αλλά το κεντρικό ζήτημα, όπως είναι η δημόσια δράση, οι επαφές και οι κοινές δράσεις με τ/κ ενώσεις, βρίσκεται, κατά κανόνα, στα αζήτητα.

Η ιδιότητα πήρε τα ύψη, το συλλογικό συμφέρον παραμερίστηκε. Το μέλλον της χώρας εγκλωβίζεται στην τυφλή πολιτική που μας οδηγεί πιο βαθιά στον βάλτο της ακήρυκτης διχοτόμησης. Να όμως γιατί η συμμετοχή, η διεκδίκηση έχει νόημα. Σε συνθήκες δύσκολες, οπισθοδρομικές, στη μάχη για την πρόοδο τίποτα δεν πάει χαμένο. Αλλά μια ατροφική κοινωνία των πολιτών, όπως η κυπριακή, προσφέρει περισσότερο έδαφος στην επιβολή, στην αυθαιρεσία και τον τυχοδιωκτισμό. Αυτό που βρέθηκε σήμερα μιλά από μόνο του: η ήττα της δημόσιας διπλωματίας αφορά ολόκληρο το νσί!

www.larkoslarkou.org.cy

Γεννήτριες ελπίδας

Της ΡΟΜΠΕΡΤΑ ΜΕΤΣΟΛΑ

Ο πόλεμος στην Ουκρανία συνεχίζεται ακατάπαυστα. Κάθε μέρα μαθαίνουμε νέες φρικαλεότητες με, κατά τα φαινόμενα, άνευ διακρίσεων βομβαρδισμούς αμάχων. Βλέπουμε όμως και εσκεμμένες και στοχευμένες επιθέσεις σε υποδομές ζωτικής σημασίας για τους Ουκρανούς πολίτες, όπως τα δίκτυα μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας.

Μετά την απόφασή του στο πεδίο της μάχης, το Κρεμλίνο έχει στρέψει πλέον την πολεμική του μηχανή κατά του άμαχου πληθυσμού. Για να τους στερήσουν τα είδη πρώτης ανάγκης: νερό, ηλεκτρικό ρεύμα και θέρμανση. Για να κάμψουν το ηθικό τους. Αυτό είναι απάνθρωπο, παραβιάζει κάθε διεθνές και ανθρωπιστικό δικαίο και ισοδυναμεί με έγκλημα πολέμου. Ως αποτέλεσμα των αδυσώπητων επιθέσεων της Ρωσίας, πάνω από

το ήμισυ του δικτύου ηλεκτροδότησης της Ουκρανίας έχει υποστεί ζημιές ή έχει καταστραφεί ολοσχερώς, με αποτέλεσμα εκατομμύρια Ουκρανοί να βρίσκονται αυτή τη στιγμή χωρίς ηλεκτρικό ρεύμα. Και οι επιθέσεις συνεχίζονται με τέτοια συχνότητα που οι ουκρανικές υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης αδυνατούν ν' αποκαταστήσουν το δίκτυο.

Για τον λόγο αυτό, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ένωσε τις δυνάμεις του με το δίκτυο Eurocities –ένα δίκτυο του οποίου μέλη είναι περισσότερες από 200 από τις μεγαλύτερες πόλεις της Ευρώπης– για να δωρίσει ηλεκτρικές γεννήτριες, μετασχηματιστές και ανταλλακτικά δικτύων ηλεκτροδότησης, ώστε να βοηθήσει τους Ουκρανούς ν' αντιμετωπίσουν τον επερχόμενο βαρύ χειμώνα. Η εκστρατεία «Γεννήτριες ελπίδας» είναι ένας πρακτικός και συγκεκριμένος τρόπος για να εφο-

διαστούν με ηλεκτρική ενέργεια και καθαρό νερό οι άνθρωποι που υφίστανται συνεχή καταγιοισμό επιθέσεων. Για να εξασφαλιστούν καθημερινές υπηρεσίες που εμείς θεωρούμε δεδομένες. Οι γεννήτριες αυτές θα συμβάλουν στη λειτουργία βασικών εγκαταστάσεων στη χώρα, τροφοδοτώντας με ενέργεια νοσοκομεία, σχολεία, δίκτυα υδρευσης, κέντρα περίθαλψης, καταφύγια, δίκτυα τηλεπικοινωνιών και πολλά άλλα ακόμη.

Για όλα τα παραπάνω, απευθύνω έκκληση σε όλες τις πόλεις και τις περιφέρειες της Ευρώπης να συμμετάσχουν στην εκστρατεία «Γεννήτριες ελπίδας». Το κάλεσμά μας εκτείνεται περαιτέρω μέσω των δικτύων μας, μέσω και των 705 μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου αλλά και πέραν αυτών, ώστε να επιτύχουμε τη μεγαλύτερη δυνατή κινητοποίηση για την Ουκρανία.

Μαζί μπορούμε να κάνουμε πραγματική διαφορά.

Η ιδέα είναι απλή και πρακτική και μπορεί να εφαρμοστεί άμεσα. Υπάρχει έλλειψη γεννητριών στην αγορά και οι εθνικές αρχές έχουν ήδη δωρίσει ό, τι μπορούν από τα αποθέματά τους. Ωστόσο, στις πόλεις και τις περιφέρειες της Ευρώπης υπάρχει πλεόνασμα γεννητριών με το οποίο μπορούν να συμμετάσχουν. Οι εθνικές αρχές Πολιτικής Προστασίας θα συλλέγουν τις δωρεές, οι οποίες θα μεταφέρονται άμεσα σε έναν από τους τρεις κόμβους συγκέντρωσης υλικού της Ε.Ε. στο πλαίσιο του Μηχανισμού Πολιτικής Προστασίας της Ένωσης. Στη συνέχεια, η Ουκρανία θα μπορεί ν' αποφασίζει σε ποια σημεία της χώρας υπάρχει πιο επείγουσα ανάγκη για τον εξοπλισμό, ώστε αυτός να μεταφέρεται στον τελικό του προορισμό. Από τότε που εξαγγέ-

θηκε η πρωτοβουλία, έχουμε ήδη εξασφαλίσει γεννήτριες διαφόρων μεγεθών και διαφορετικών ισχύος από πολλές πόλεις, από τη Ρώμη έως το Τάλλιν. Λαμβάνουμε προσηφές για γεννήτριες από απλούς ανθρώπους που επιθυμούν να συνεισφέρουν. Οι Ευρωπαίοι θέλουν να βοηθήσουν. Αυτή είναι η αλληλεγγύη στην πράξη. Αυτή είναι η Ευρώπη στην πράξη.

Μπορούμε να είμαστε υπερήφανοι για την αλληλεγγύη της Ε.Ε. και των κρατών μελών προς την Ουκρανία σε πολιτικό, ανθρωπιστικό, στρατιωτικό και οικονομικό επίπεδο, όπως αποδεικνύεται με τη χορήγηση του καθεστώτος υποψήφιας προς ένταξη χώρας στην Ουκρανία και την επιβολή κυρώσεων κατά της Ρωσίας, με την παροχή βοήθειας στην Ουκρανία και την υποδοχή εκατομμυρίων Ουκρανών που προσπαθούν να ξεφύ-

γουν από τον πόλεμο, με την παροχή του τόσο αναγκαίου στρατιωτικού εξοπλισμού και εκπαίδευσης, καθώς και με οικονομική βοήθεια ύψους 9 δισ. ευρώ φέτος και 18 δισ. ευρώ το επόμενο έτος. Επισημειώσαμε το Κίεβο για να εκφράσουμε τη φιλία και τη δέσμευσή μας στον ουκρανικό λαό. Τώρα είναι η ώρα για πρακτική, απτή στήριξη για να βοηθήσουμε την Ουκρανία να τα καταφέρει αυτόν τον χειμώνα. Σε καιρούς κρίσης χρειάζομαστε ελπίδα. Χρειάζομαστε φίλους. Χρειάζομαστε στήριξη. Στην Ουκρανία, οι άνθρωποι τον φρετινό χειμώνα χρειάζονται ηλεκτρικό ρεύμα, νερό και θέρμανση. Μπορούμε να βοηθήσουμε. Μπορούμε να συνεισφέρουμε. Μπορούμε να τα καταφέρουμε.

Η κα Roberta Metsola είναι πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Από την Ακκελίδου, στον Πρόδρομο και την Αννίτα

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΡΑΡΗ

Το τίμημα της Δημοκρατίας είναι τελικά πολύ ακριβό και κινείται πάντοτε στο εκκρεμές, μεταξύ ασυδοσίας και αξιοκρατίας, μεταξύ τυραννίας και υπηρεσίας των πολιτών. Από την Αγορά του Δήμου, στην Αρχαία Αθήνα, μέχρι και την ηγεμονική Δημοκρατία, κύλισε πολύ αίμα, στον μύλο των εξουσιών. Οι ασφαλιστικές δικλίδες τέθηκαν στην Αρχαία Ελλάδα, από τον Αριστοτέλη, ο οποίος στα «Πολιτικά» του, μίλησε για τα τρία στοιχεία του πολιτεύματος, από τα οποία το πρώτο διαβουλεύεται, το δεύτερο καθιερώνει αρχές και το τρίτο απονέμει δικαιοσύνη. Στον Διαφωτισμό ήλθε ο Γάλλος φιλόσοφος, ο Σαρλ Μοντεσκιέ, ο οποίος στο «Πνεύμα των Νόμων» (1748) καθιέρωσε τον διαχωρισμό των εξουσιών σ' εκτελεστική, νομοθετική και δικαστική. Στη σύγχρονη εποχή, οι Αμερικανοί ονόμασαν ως τέταρτη εξουσία τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, μετά την ήττα στο Βιετνάμ, η οποία ήταν αποτέλεσμα κυρίως των τραγικών εικόνων στις τηλεοράσεις των θυμάτων του πολέμου. Αλλά από τότε το «βαθύ κράτος» της Ουάσινγκτον ελέγχει τα πάντα, ακόμη και το διαδικτυο, έστω και αν «ορνύει» στην ελευθερία του Τύπου.

Η Κυπριακή Δημοκρατία κινήθηκε από την ίδρυσή της μέχρι και σήμερα, στο εκκρεμές μεταξύ της ηγεμονικής Δημοκρατίας, όπως ονομάζουν πολλοί αναλυτές την περίοδο Μακαρίου. Και της ελεγχόμενης ασυδοσίας, όπως αποκαλούν άλλοι αναλυτές, την εποχή των μεγάλων σκανδάλων και του ξεπλύματος κρήματος, τα οποία συνβάνουν με τις ευλογίες ή την ανοχή όλων των εξουσιών. Αποτέλεσμα ήταν η δυσλειτουργία ουσιαστικά του πολιτεύματος, να οδηγήσει στην καταστροφή του 1974 και τη φτωχοποίηση μαζών, όπως βιώνεται μετά το σκάνδαλο του χρηματιστηρίου και το κούρεμα των καταθέσεων.

Η πρώτη ίσως φορά, σε περίοδο ειρήνης, κατά την οποία τέθηκε σε κρίση το πολίτευμα, ήταν επί υπουργίας Ντίνας Ακκελίδου. Απέστειλε επιστολή σε δικαστή, ζητώντας επίδειξη για ένα δυστυχισμένο πρόσωπο, το οποίο δικαζόταν για υπόθεση ναρκωτικών. Η υπουργός οδηγήθηκε ενώπιον της Δικαιοσύνης, για παρέμβαση της εκτελεστικής στην δικαστική εξουσία, καταδικάστηκε πρωτόδικα και παραπέμφθηκε από το καρτοφυλάκιο της. Το 2005, ένα χρόνο αργότερα, αθώωθηκε από το Ανώτατο Δικαστήριο.

Πριν από μερικές ημέρες, είχαμε ένα ανάλογο περιστατικό, με την επιστολή του υπουργού Παιδείας, στην πρόεδρο της Βουλής, για τη συζήτηση περί υποχρεωτικού μαθήματος σεξουαλικής αγωγής. Ο Πρόδρομος Πρόδρομος υπέδειξε ότι η πρόταση νόμου του ΑΚΕΛ ήταν αντισυνταγματική και επικαλέστηκε τον γενικό εισαγγελέα. Η Αννίτα Δημητρίου απάντησε ότι η

επιστολή «συνιστά εξόφθαλμα αντιθεσμική και αντιδημοκρατική πράξη, η οποία εμπεριέχει προφανείς κινδύνους για την ομαλή λειτουργία των θεσμών και θα έπρεπε να αποφεύγεται». Και υπέδειξε ότι οι θέσεις της κυβέρνησης, αναλύονται στις Κοινοβουλευτικές Επιτροπές. Πίσω όμως από τη νομική διάσταση, υπάρχει η πολιτική και ειδικά ο «πειρασμός» της εκτελεστικής εξουσίας να «χειραγωγεί» τη νομοθετική. Παραδοξότητα αποτελούν οι συζητήσεις επί νομοσχεδίων στο Προεδρικό Μέγαρο ή στα γραφεία υπουργών και κομμάτων. Με τον τρόπο αυτό ανατρέπονται οι θεσμοθετημένες συζητήσεις στις Κοινοβουλευτικές Επιτροπές και την Ολομέλεια της Βουλής. Η εκτελεστική εξουσία «δεσμεύει» τους αρχηγούς των κομμάτων και κατευθύνει εμμέσως και τους βουλευτές. Σε αυτό το πλαίσιο, τίθεται και η θεσμοθετημένη πλέον σύμβαση των Αρχηγών των Κομμάτων στην Βουλή, η οποία ενώ θα έπρεπε να συζητείται μόνο διαδικαστικά θέματα, πολλές φορές εμμέσως εισέρχεται και στην ουσία, με συχνές αναβολές θεμάτων. Μπορεί να γκρινιάζουν βουλευτές εντός και εκτός Ολομέλειας, χωρίς ωστόσο να νοιάζεται κανείς.

Κατά την «ιστορική» σε καβγάδες συνεδρία της Ολομέλειας της Βουλής, η οποία συζήτησε την πρόταση νόμου για τη σεξουαλική αγωγή, αποκαλύφθηκε και το «φαινόμενο» το οποίο ακούει στο όνομα Αννίτα Δημητρίου. Ο βουλευτής Αντρέας Θεμιστοκλέους, εκμεταλλευόμενος και την αυξάνουσα, μίλησε με «προκληπτικό» τουλάχιστον τρόπο. Αρχηγό κομμάτων και βουλευτές, αντί να απαντήσουν στον ανεξάρτητο βουλευτή, εκτός εξαιρέσεων, στρέφονταν προς την Πρόεδρο της Βουλής, για να βάλει σε τάξη τον ανεξάρτητο βουλευτή. Η καλύτερη ήταν η περίπτωση του προέδρου του ΕΛΑΜ Χρίστου Χρίστου, ο οποίος μιλώντας χωρίς να κρύβεται, όπως είπε, παραπονέθηκε γιατί μιλά περισσότερο το ΑΚΕΛ και υπέδειξε στην Αννίτα Δημητρίου, ότι κάθεται στην έδρα της, λόγω των ψήφων του ΕΛΑΜ. Σήκωσε το γάντι η πρόεδρος της Βουλής, λέγοντας ότι δεν χρωστάει σε κανένα, ούτε στο ΕΛΑΜ, ούτε στον ΔΗΣΥ, ούτε στο ΑΚΕΛ που δεν την ψήφισε και αφαίρεσε με αυστηρό τρόπο τον λόγο από τον πρόεδρο του ΕΛΑΜ. Εντυπωσιακές ήταν και οι απολογίες βουλευτών, σε παρατηρήσεις ότι κάνουν φασαρία. Με άλλα λόγια η Αννίτα Δημητρίου, όχι μόνο επιβεβαιώνει καθημερινώς ότι μπορεί και «κουμαντάρει» τους «δυσκόλους» βουλευτές, αλλά και απέκτησε τη θέση της ισχυρής μάννατζερ, της αυστηρής «δασκάλας», αλλά και της καλής μανούλας, όπου τα «παιδάκια-βουλευτές» καταγγέλλουν «αταξίες». Έχει τελικά ο καιρός γυρίσματα για όλους.

kararispan@yahoo.gr

Ο Άγιος Βασίλης και τα τετράμηννα

Της ΚΟΥΛΑΣ ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ

Είναι Δεκέμβριος, μήνας γλυκός, τα παιδιά περιμένουν τον Άγιο Βασίλη και ο Θεόδωρος είναι καθηγητής σε Γυμνάσιο, είτε ο τριτοπρόσωπος παντογνώστης αφηγητής. Μα, επειδή ο Θεόδωρος, ο ήρωας της ιστορίας, δεν εμπιστεύεται τους ξερόλες αφηγητές, θα πάρει τον λόγο ο ίδιος. Να συστηθούμε, λοιπόν. Με λέγε Θεόδωρο και θα μπορούσα να δίνω τα δώρα του Θεού, μα το μόνο που δίνω είναι ύλη. Εξεταστέα. Είμαι καθηγητής σε Γυμνάσιο. Στην ποδιά και στα πόδια της Παιδείας υπαρέτεις. Με τέτοιο όνομα θα μπορούσα να ήμουν θεολόγος, αλλά είμαι φιλόλογος. Και θα μπορούσα να παίζω τα εκφραστικά μέσα στα δάκτυλα, μα μέσα στην τάξη παίζω με τα δευτερόλεπτα, γιατί δεν προλαβαίνω την ύλη. Επειδή θέλω να είμαι ευσυνειδήτος καθηγητής, δεν διδάσκω την αυτοκριτική. Ίσως εγώ φταίω που δεν προλαβαίνω. Ίσως δεν πάω νωρίς στην τάξη και χάνονται πολύτιμα λεπτά διδασκαλίας. Ίσως αν έτρεχα στις σκάλες και δεν άφηνα όλα τα δεκαετήχρονα να με προσπερνούν, να πρόφταν να έφταναν πρώτος στην τάξη... Ίσως αν ξεκλείδωνα με πιο επιδέξιους χειρισμούς την κλειδαρότρυπα, αν έδιδα ένταλμα γρηγορότερης καθόδου και προσγειώσης στην καρέκλα τους, αν άφηνα τις καλημέρες, τα χαμόγελα και τις ακραίες εισαγωγές, να μη χάνονταν πολύτιμα λεπτά διδασκαλίας. Ίσως, αν πήγαινα από το διδασκαστήρι στην τάξη και έκανα έκπληξη στους μαθητές μου υποδοχόμενος αυτούς με ανοικτή την πόρτα! Ίσως, ακόμα καλύτερα να μην έκανα διάλειμμα. Όταν μιλάω σε πρώτο ρηματικό πρόσωπο, νιώθω ως κι εξομολογούμαι. Να σας πω την αμαρτία μου, πολλές φορές φέτος—την ώρα της διδασκαλίας, ταξιδεύει στο μυαλό μου το άσμα της Ρίτας «Μια ζωή πληρώνω αμαρτίες αλλοιώνω. Τέρμα ως εδώ, τέρμα ως εδώ». Όταν πρωτοδιορίστηκα, η κυρία Χαρούλα—έναν άγγελος κυριολεκτι-

κά—με συμβούλευσε να μην αντιδρώ: «Στο Δημόσιο θα μάθεις να μη μιλάς». Και το έμαθα κι αυτό. Γι' αυτό καλύτερα να μην πω εγώ τα υπόλοιπα. Να τα πει ο αφηγητής. Όταν ο Θεόδωρος διορίστηκε, ήταν σίγουρος πως θα άλλαζε τον κόσμο και τα σχολεία. Μα όλα αυτά τα χρόνια, το μόνο που μπόρεσε να αλλάξει είναι τα φύλλα εργασίας του και τις εκπαιδευτικές τακτικές, κάθε φορά που άλλαζε η κυβέρνηση και το φρέσκο υπουργείο διαφήμιζε νέα εκπαιδευτική μεταρρύθμιση. Άλλαξαν τότε τα βιβλία και οι οδηγίες και φτου κι απ' την αρχή. Ένα γιοφύρι της Άρτας το εκπαιδευτικό σύστημα. Ολμερπέρ το κτιζαν, το βράδυ εγκρεμιζόταν.

Αλλά σαν τη φετινή χρονιά τέτοιο μπάχαλο δεν ματαίει ο Θεόδωρος και δίνει όρκο για τούτο στον θεό που ο κάθε αναγνώστης πιστεύει. Ακόμα κι αν υπήρχε μαθητής στο Γυμνάσιο που θα περίμενε τον Άγιο Βασίλη, φέτος με τις εξετάσεις των τετραμήνων και τον τρελό ρυθμό των διαγωνισμάτων, ίσως να δυσκολευτεί να πιστέψει στον παχουλό κόκκινο κύριο με τα δώρα στη σακούλα. Άγιος Βασίλης έρχεται και δεν μας καταδέχεται. Πιο εύκολο ο μαθητής Γυμνασίου να πιστέψει στην ύπαρξη της κοκκινόσκουφίτσας που λίγο θέλει να την κατασπαράξει ο λύκος. Αυτό νιώθει το δωδεκάχρονο κάθε φορά που ο καθηγητής ανακοινώνει νέα εικοσάλεπτη άσκηση.

Ο Θεόδωρος το διάλειμμα, παρατηρώντας τους μαθητές στην αυλή βουτηγμένους στην οθόνη του κινητού τους ή να σπάνε πλάκα, κτυπώντας ο ένας τον άλλο, πάει πίσω στον χρόνο και θυμάται τα δικά του χρόνια τα σχολικά συγκρίνοντας το χθες με το σήμερα. Τα κτήρια το ίδιο μονατά με τότε. Οι τάξεις έμειναν οι ίδιες. Λευκοί τοίχοι με πινακίδες φτωχά στολισμένες με σκόρπιες ανακοινώσεις. Ακόμα κι αυτές οι εύλινες καρέκλες αναλωμένες στον χρόνο και προορισμένες να πληγώνουν την πλάτη. Οι υπολογιστές κάποτε δουλεύουν και κάποτε όχι.

Η σύνδεση με το διαδικτυο αργή έως ανύπαρκτη. Όλα αλλάζουν στον χρόνο εκτός από τα σχολεία. Τα σχολικά κτήρια είναι ένα μέσο για επιστροφή πίσω βαθιά στον χρόνο. Το μόνο που έχει αλλάξει είναι οι μαθητές. Έχουν τρομακτική ανάγκη να τρομάξουν ο ένας τον άλλο. Ο σχολικός εκφοβισμός ίσως δεν είναι μόνο σχολικός, είτε μια ψυχολόγος. Ίσως είναι της γενικότερης κοινωνίας αντίκτυπος. Τι άλλαξε άλλο στον χρόνο, άραγε; Χμ, η ξεγνοιασιά. Δεν υπάρχει πια. Όλο αγχώνεται αυτή η γενιά μαθητών. Όλο εξετάζεται.

Άγιος Βασίλης έρχεται και δεν μας καταδέχεται τούτη τη χρονιά των εξετάσεων τετραμήνων. Το μόνο που έρχεται είναι εκλογές προεκόντων. Αρχιεπισκοπικές και προεδρικές. Ο Θεόδωρος με τέτοιο όνομα θα μπορούσε να είναι θεολόγος και να έφερνε τα δώρα του θεού. Μα, είπαμε, είναι φιλόλογος κι έτσι δεν έχει νύμφη για τα ιερά και τα όσια. Άσε που αυτήν τη φιλόσοφο την Υπατία, που τη σκότωσαν φανατικοί Χριστιανοί, τη συμπάθησε. Κακό πράγμα ο φανατισμός, σκέφτηκε ο καθηγητής μας. Όσο για τους υποψήφιους προέδρους και τα επιτελεία τους, χαμογελάει ο Θεόδωρος, όταν ακούει τις γνώμες τους για την Παιδεία. Άνθρωποι που δεν πέρασαν ποτέ από την πόρτα ενός σχολείου, που δεν έζησαν ούτε μια μέρα μέσα σ' ένα σχολικό κτήριο, βγαίνουν στις κάμερες απόλυτα σίγουροι για τις απόψεις τους και για το πώς θα φέρουν ακόμα μια νέα εκπαιδευτική μεταρρύθμιση. Για τις εξετάσεις τετραμήνων, άραγε, ποια γνώμη έχουν οι υποψήφιοι πρόεδροι; Ο ένας τάχθηκε κατά, ο άλλος υπέρ, ο τρίτος το πιο πιθανόν να ρωτήσει τους δημοσκόπους και να πάρει θέση μετά από συζήτηση με τους επικρινοβιολόγους. Είναι Δεκέμβριος, μήνας γλυκός, τα παιδιά δεν περιμένουν τον Άγιο Βασίλη, μα τις εξετάσεις τετραμήνων.

Η κα Κούλα Στυλιανού είναι φιλόλογος.

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑ

Ένας «ανοίκειος» κόσμος

Με τον όρο «το ανοίκειο» («Das Unheimliche»), τον οποίο εισήγαγε το 1919 ο Άρθουρ Σουμπιντ, ο φιλοσοφικός περιοδικός Imago, ο Φρόιντ περιγράφει ένα συναίσθημα που εμφανίζεται όταν ο οικείος και γνώριμος, καθημερινός μας κόσμος μετατρέπεται ξαφνικά σε ανοίκειο, παράξενο, εχθρικό, απειλητικό. Με άλλα λόγια, η οικειότητα με το φυσικό, κοινωνικό και πολιτικό περιβάλλον μας αποκτά ένα απειλητικό χρώμα, μια σχεδόν μεταφυσική χαρακτηριστική τρομακτική διάσταση. Από το οικείο μοιάζει να ξεπηδάει ο μεγαλύτερος κίνδυνος, σαν ένα τέρας που κρύβεται στα σκοτάδια του σπιτιού μας.

Τέτοια μοιάζει η πραγματικότητα σήμερα, ύστερα από τις συνταρακτικές αλλαγές και τις διαδοχικές κρίσεις της τελευταίας δεκαετίας: οικονομική κρίση, πανδημία, κλιματική αλλαγή, πόλεμος. Το μέτωπο της Ουκρανίας μάλλον συνοδεύεται από τη διόλου αμελητέα πιθανότητα χρήσης πυρηνικών όπλων. Ο καθημερινός άνθρωπος έρχεται αν-

τιμέτωπος με ένα πειστικό αίσθημα εγκατάλειψης και θανάτου, που, όσο κι αν προσπαθεί να το απωθήσει, αυτό αναδύεται όλο και πιο έντονα. Δεν είναι μόνο το άγχος, το στρες, το αίσθημα της αβεβαιότητας.

Το ανοίκειο είναι ένα εντελώς διαφορετικό συναίσθημα, το οποίο επιφέρει βαθύτερες αλλαγές στις κοινωνικές συμπεριφορές και τα πολιτικά ήθη. Ενώ μέχρι πρότινος ο κόσμος μας ζούσε επαναλαμβανόμενος στις αβεβαιότητες και τις απειλές του, σήμερα όλα μοιάζουν να κρύβουν μια απειλή, ένα καλά κρυμμένο μυστικό. Πριν ένιωθε κανείς «σαν στο σπίτι του» σε ό,τι και αν έκανε, όσο επικίνδυνο κι αν ήταν αυτό, όσο αβέβαιος και αν ήταν οι προοπτικές επαγγελματικές ή άλλες μορφές αποκατάστασης. Ο κόσμος μας είχε τις ασχολίες του, τις προτιμήσεις του, τις συνήθειές του, τα συναισθηματά του που μεταφράζονταν σε αξίες αποκρυσταλλωμένες σε θεσμούς.

Αντίθετα σήμερα νιώθει κανείς ξένος παντού, ξένος στο ίδιο του το σώμα, το σπίτι, το έθνος, ξένος στον κόσμο που τον περιβάλλει.

Αυτό το συναίσθημα, όπως αποδεικνύει και το άρθρο του Βιεννέζου στοχαστή, δεν είναι άγνωστο στο ανθρώπινο σύμπαν. Δεν είναι όμως τυχαίο το ότι ο Φρόιντ το ανιχνεύει επιστημονικά το 1919, την επομένη δηλαδή του Μεγάλου Πολέμου και στην αρχή μιας περιόδου που θα οδηγήσει την ανθρωπότητα στην απόλυτη καταστροφή μέσα από οικονομικές κρίσεις, πολέμους και ολοκληρωτισμούς.

Είναι αβέβαιο αν οι πολιτικοί μας σήμερα έχουν συναισθανθεί το μέγεθος των κοινωνικών αλλαγών που επιφέρει το ουσιαστικό αυτό συναίσθημα. Η πολιτική διαχείριση της «ανοικειότητας» έχει δυστυχώς αφαιρεθεί στους εχθρούς της δημοκρατίας, οι οποίοι απλώς κολυμπούν στα ανοίκεια νερά της εποχής μας χωρίς, ούτε αυτοί να συνειδητοποιούν τι συμβαίνει.

Δεν είναι τυχαίο ότι τα τελευταία χρόνια έχουν ανθίσει οι συνωμοσιολογικές θεωρίες και όλο και περισσότερο πολίτες πέφτουν θύματα συνωμοσιολογών, πολιτικών και λοιπών τσαρλατάνων των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, πληροφόρησης και εξουσίας. Κι είναι το αί-

σθημα του ανοικείου που ωθεί τον κόσμο να πιστεύει σε βαθιά κρυμμένα μυστικά. Κι αυτό γιατί κυριαρχεί το συναίσθημα μια βαθιάς απειλής, που αναδύεται από τα πλέον γνόριμα πράγματα που μας περιτριγυρίζουν χωρίς να τα κατανοούμε. Όλα φαίνονται διαφορετικά, αλλαγμένα, ξένα.

Κάτι μας ξενίζει στην ίδια μας την ύπαρξη. Η σύγχρονη ξενοφοβία έχει τις ρίζες της και στο συναίσθημα του ανοικείου. Ενισχύει τα πλέον τετριμμένα αισθήματα απόρριψης του άλλου, του εγωτισμού και της φιλαυτίας. Προβάλλουμε στον «ξένο» τον δικό μας φόβο αυτού που μας ξενίζει μέσα μας και μέσα στον άμεσα βιωμένο κόσμο μας. Κλειδωνόμαστε μέσα στις αξίες μας, γινόμαστε υπερσυντηρητικοί προσπαθώντας να εξορίσουμε το ανοίκειο από την κοινωνική και πολιτική μας ύπαρξη, αλλά κάτι τέτοιο είναι αδύνατο, γιατί ο υπερσυντηρητισμός και οι ακραίες κοινωνικές συμπεριφορές είναι ακριβώς το αποτέλεσμα της ανοικειότητας που βιώνουμε και όχι το αντίθετο σε αυτή.

Ψάχνουμε μια εστία και όσο

κλεινόμαστε σε αυτήν τόσο πιο αβυσσική μοιάζει και τόσο πιο τρομακτική γίνεται.

Η ανοικειότητα όμως δεν υπάρχει μόνο στη Δύση, αποτελεί πλέον παναντικτικό φαινόμενο. Με τον ίδιο τρόπο που η Δύση αισθάνεται αβύλα στο σπίτι της, οι υπόλοιποι λαοί αισθάνονται και αυτοί ανησυχία στο δικό τους. Θα βλέπουμε όλο και περισσότερες και πιο βίαιες εξεγέρσεις, όπως στο Ιράν και στην Κίνα. Ενδεχομένως να δούμε και άλλοι να οργανώνεται αντίσταση, όπως στη Ρωσία του Πούτιν και την Τουρκία του Ερντογάν. Θα δούμε την αντίσταση να παίρνει μορφή και να γιγαντώνεται ενάντια σε καθεστώτα, τα οποία μέσα στην καθημερινή απειλή τους ήταν γνώριμα και καθησυχαστικά για τους λαούς που τα βίωναν.

Το συναίσθημα της ανοικειότητας όμως πλέον τα καθιστά ξένα, προσδιόχοντας στην καθημερινότητα των λαών αυτών έναν επαναστατικό χαρακτήρα. Είναι σημαντικό για τη φιλελεύθερη πολιτική, την πολιτική που προασπίζεται τις ατομικές ελευθερίες και τις κοινωνικές κατακτήσεις να συνειδη-

τοποιήσει τον κίνδυνο και τις ευκαιρίες που απορρέουν από το γεγονός ότι το συναίσθημα της ανοικειότητας έχει γίνει κοινωνικά και πολιτικά κυρίαρχο. Δεν είναι βέβαιο ότι η ανοικειότητα, ως βασικός μηχανισμός ψυχικής διεύθυνσης στα ανθρώπινα, θα μπορούσε στην παρούσα συγκυρία να αντικατασταθεί από άλλα συναισθήματα, όπως της ελπίδας ή του φόβου, για παράδειγμα. Ένα χαρακτηριστικό του «ανοικείου» είναι ότι καθιστά την ελπίδα απειλητική, εξουδετερώνοντας ταυτόχρονα ακόμη και τον φόβο, με ό,τι αυτό συνεπάγεται πολιτικά, αφού κάνει τα πάντα να φαίνονται τρομακτικά και όχι μόνο το κράτος ή την εξουσία.

Το ζητούμενο ωστόσο δεν είναι να καταπολεμηθεί το συναίσθημα αυτό, αλλά να γίνει αντιληπτό θεσμικά ούτως ώστε να λειτουργεί υποστηρικτικά στο κράτος δικαίου στην κοινωνοβουλευτική δημοκρατία, αντί να μετατρέπεται στον χειρότερο εφιάλτη της.

Ο κ. Παναγιώτης Χριστιάς είναι αν. καθηγητής πολιτικής και κοινωνικής φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Κύπρου.

Οι υποδομές μας χρειάζονται βελτίωση

Προτεραιότητά μας η επέκταση της Μονάδας Εντατικής Νοσηλείας Νεογνών, λέει η Ελενα Μεγαλέμου, του Συνδέσμου «Μωρά Θαύματα»

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

«Από πλευράς υποδομών υπάρχει τεράστιο πρόβλημα στενότητας χώρου στη Μονάδα Εντατικής Νοσηλείας Νεογνών του Μακάριου Νοσοκομείου» λέει στην «Κ» η πρόεδρος του Συνδέσμου «Μωρά Θαύματα», τονίζοντας ωστόσο πως κάρη στο εξειδικευμένο προσωπικό της Μονάδας και της εξαιρετικής φροντίδας που παρέχουν στα μωρά κάτω από δύσκολες συνθήκες, η βιωσιμότητα των νεογνών είναι σε πολύ ψηλό επίπεδο συγκριτικά με άλλες χώρες. Η κα Μεγαλέμου λέει επίσης πως μετά από δύο χρόνια έντονων διαβουλεύσεων και πιέσεων προς όλους τους φορείς Υγείας και την καθοδήγηση του γενικού ελεγκτή, το Δ.Σ. του ΟΚΥπΥ, με τη βοήθεια του υπουργού Υγείας, αποφάσισαν επιτέλους την κατά προτεραιότητα επέκταση και ανακαίνιση της ΜΕΝΝ. Στην Ευρώπη με μέσο όρο προωρότητας 7%-8% η Κύπρος κατέχει την πρώτη θέση με ποσοστό 11,1%. Ευτυχώς καταγράφεται μικρή αλλά σταθερή μείωση τα τελευταία χρόνια που οφείλεται στη σωστή ενημέρωση, πρόληψη και αντιμετώπιση.

—Κα Μεγαλέμου ποια είναι τα Μωρά Θαύματα; Κυριολεκτικά, αλλά και ως οργανισμός;

—Τα Μωρά Θαύματα στην κυριολεξία είναι τα μωρά που έρχονται στον κόσμο πολύ νωρίς και πολύ μικρά. Η επιστημονική κοινότητα τα ονομάζει πρόωρα και είναι τα νεογνά που γεννιούνται πριν από την 37η εβδομάδα κύησης (η φυσιολογική κύηση διαρκεί περίπου 37-42 εβδομάδες). Πριν από μερικά χρόνια, όταν ρωτούσαμε τον κόσμο αν γνώριζε ποια είναι τα «Μωρά Θαύματα» απαντούσαν «μήπως είναι τα πολύ έξυπνα μωρά»; Σήμερα επτά χρόνια μετά την ίδρυση του Συνδέσμου «Μωρά Θαύματα» χαιρόμαστε που ο κόσμος έμαθε ότι τα Μωρά Θαύματα είναι τα πρόωρα και ότι τα βαφτίσαμε Μωρά Θαύ-

ματα, γιατί η επιβίωσή τους είναι ένα θαύμα. Το 2014 ο μικρός Φίλιππος, το μωρό της οικογένειάς μας, που ήρθε νωρίς και αναπάντεχα, μας έβαλε στον κόσμο της Προωρότητας. Η πρωτόγνωρη αυτή εμπειρία, μάς έδωσε τη δύναμη να πολεμήσουμε για όλα τα πρόωρα της Κύπρου να έχουν ό,τι χρειάζονται σε αυτό το δύσκολο ξεκίνημα της ζωής τους. Δημιουργήσαμε μια μικρή ομάδα πρωτοβουλίας γονιών, συγγενών και φίλων που βίωσε την προωρότητα και ξεκινήσαμε με πολλή όρεξη και αγάπη να νοιαζόμαστε γι' αυτούς τους μικρούς μαχητές και ήρωες της ζωής μας. Θέσαμε σαν στόχο να έχουν το καλύτερο δυνατό ξεκίνημα και να έχουν τις καλύτερες συνθήκες φροντίδας για να βγουν νικητές.

— Στην Ευρώπη με μέσο όρο προωρότητας 7%-8% η Κύπρος κατέχει την πρώτη θέση με ποσοστό 11,1%. Ευτυχώς καταγράφεται μικρή αλλά σταθερή μείωση τα τελευταία χρόνια.

— Έτσι «γεννήθηκε» ο Σύνδεσμος Μωρά Θαύματα, ο οποίος στην πορεία έγινε μέλος της Ευρωπαϊκής Ομοσπονδίας για τη φροντίδα των Νεογνών (EFCNI).

— Η Πολιτεία αφουγκράζεται τις εισηγήσεις σας και τους προβληματισμούς σας;

— Από το 2015 μέχρι το 2019 ο Σύνδεσμος προσπάθησε να δημιουργήσει νέα ΜΕΝΝ στον χώρο του Μακάριου Νοσοκομείου, μέσω ιδιωτικής πρωτοβουλίας και προχώρησε μάλιστα και στην ετοιμασία αρχιτεκτονικών σχεδίων. Δυστυχώς, δεν ευδοκίμησε η όλη προσπάθεια λόγω άλλων προτεραιοτήτων του κράτους τότε. Ο Σύνδεσμος

«Οι υποδομές είναι που χρειάζονται βελτίωση για να ανταποκρίνονται στις διεθνείς προδιαγραφές και το προσωπικό χρειάζεται ενίσχυση σε αριθμό» λέει στην «Κ» η πρόεδρος του Συνδέσμου «Μωρά Θαύματα».

όμως μέσα στο πλαίσιο του φιλικού του έργου πρόσφερε στο Κράτος (ΟΚΥπΥ-Τμήμα Ασθενοφόρων) το πρώτο ειδικά εξοπλισμένο Νεογνολογικό και Παιδιατρικό Ασθενοφόρο αξίας €300.000. Από τις αρχές του 2020, με την ίδρυση του ΟΚΥπΥ, ήλθαμε σε επαφή με όλους τους Φορείς Υγείας (υπουργό Υγείας, Επιτροπή Υγείας της Βουλής, ΟΚΥπΥ, κ.λπ.) και επιστημάναμε ότι κτηριακά η ΜΕΝΝ είναι σε πολύ άσχημη κατάσταση και ταυτόχρονα υπάρχει συνεχής αύξηση του αριθμού των νεογνών που νοσηλεύονται. Εισηγηθήκαμε επομένως να αναλάβει το κράτος την αναβάθμιση (επέκταση και ανακαίνιση) της ΜΕΝΝ το γρηγορότερο για την

ασφάλεια και υγεία των νεογνών και του προσωπικού και για να μπορούμε οι γονείς να έχουν παρουσία στη Μονάδα όσες ώρες το επιθυμούμε. Λόγω στενότητας χώρου οι επισκέψεις των γονιών σήμερα περιορίζονται στις τρεις ώρες την ημέρα, το οποίο θεωρούμε απαράδεκτο. Έκτοτε ήμασταν σε συνεχή επικοινωνία μαζί τους αλλά δυστυχώς υπήρχε πλήρης στασιμότητα. Ο Σύνδεσμος συνέχισε να θέτει το θέμα της επέκτασης και ανακαίνισης της ΜΕΝΝ σαν ζήτημα πρώτης προτεραιότητας.

— Τα νοσηλευτικά ιδρύματα της χώρας μπορούν να αντεπεξέλθουν επαρκώς σε περιστατικά

προωρότητας; Έχουμε τις υποδομές, αλλά και το απαραίτητο επιστημονικό προσωπικό;

— Περίπου 700-800 μωρά εισάγονται κάθε χρόνο στη Μονάδα Εντατικής Νοσηλείας Νεογνών (ΜΕΝΝ) του Νοσοκομείου Αρχ. Μακάριος ΙΙ, στη Λευκωσία. Η Μονάδα είναι κέντρο αναφοράς για όλη την Κύπρο και νοσηλεύονται πρόωρα από 23 εβδομάδων και πάνω με βάρος από 400gr, καθώς και νεογνά που γεννιούνται με προβλήματα υγείας. Η Μονάδα λειτουργεί στον χώρο του Μακάριου Νοσοκομείου το 1985 με 18 θέσεις εντατικής νοσηλείας και σήμερα οι θέσεις αυξήθηκαν σε 48 παρόλο που οι κτηριακές εγκαταστάσεις παραμένουν οι ίδιες. Αυτό οδήγησε στη δημιουργία της Μονάδας Εντατικής Θεραπείας στο Γενικό Νοσοκομείο Λεμεσού που δέχεται μόνο μωρά ενδιάμεσης νοσηλείας και 60 νεογνά. Αντιλαμβάνεστε ότι αυτά υποδηλώνουν ότι από πλευράς υποδομών υπάρχει τεράστιο πρόβλημα στενότητας χώρου στη ΜΕΝΝ του Μακάριου Νοσοκομείου. Οι υποδομές είναι που χρειάζονται βελτίωση για να ανταποκρίνονται στις διεθνείς προδιαγραφές και το προσωπικό χρειάζεται ενίσχυση σε αριθμό. Πρέπει να τονίσω ότι κάρη στο εξειδικευμένο προσωπικό της Μονάδας και της εξαιρετικής φροντίδας που παρέχουν στα μωρά κάτω από δύσκολες συνθήκες, η βιωσιμότητα των νεογνών είναι σε πολύ ψηλό επίπεδο συγκριτικά με άλλες χώρες.

— Πού βρίσκόμαστε σχετικά με την αναβάθμιση της Μονάδας Εντατικής Νοσηλείας Νεογνών στο Νοσοκομείο Αρχ. Μακάριος Ι΄; Είναι ένας από τους βασικούς

σας στόχους.

— Στις 31 Οκτωβρίου 2022 το όραμα του Συνδέσμου που υποστηρίχθηκε με πολλή αγάπη, υπομονή και επιμονή γίνεται πραγματικότητα. Μετά από δύο χρόνια έντονων διαβουλεύσεων και πιέσεων προς όλους τους φορείς Υγείας και την καθοδήγηση του γενικού ελεγκτή, το Δ.Σ. του ΟΚΥπΥ, με τη βοήθεια του υπουργού Υγείας, αποφάσισαν επιτέλους την κατά προτεραιότητα επέκταση και ανακαίνιση της ΜΕΝΝ. Ο Σύνδεσμος σε αυτή την προσπάθεια για να επισπευστεί το έργο προσφέρει υπό μορφή δωρεάς στον ΟΚΥπΥ πλήρη αρχιτεκτονικά, στατικά και ηλεκτρομηχανολογικά σχέδια βάσει διεθνών προδιαγραφών, τα οποία ετοιμάστηκαν από τα γραφεία Δίκαιος Άθως & Συνεργάτες, I&A Φίλιππου και εταιρία Gemac. Ευχή όλων το έργο να ξεκινήσει άμεσα και να τηρηθούν αυστηρά τα χρονοδιαγράμματα που τέθηκαν από το υπουργείο Υγείας και τον ΟΚΥπΥ. Αυτό είναι το επιθυμητό αποτέλεσμα των πολλών χρόνων και πιστεύω το καλύτερο δώρο για τα Μωρά Θαύματα της Κύπρου και τις οικογένειές τους.

— Αν υποθέσουμε ότι εκπληρώνεται αυτός ο βασικός στόχος που έχετε θέσει, ποιο είναι το επόμενο βήμα σας;

— Η προωρότητα αποτελεί παγκόσμιο κοινωνικό πρόβλημα. Ο Σύνδεσμός μας σε συνεργασία με το υπουργείο Υγείας και τους εμπλεκόμενους επιστημονικούς φορείς συμμετέχει στην παγκόσμια προσπάθεια για μείωση της προωρότητας. Θα συνεχίσει να βαδίζει χέρι με χέρι με τους μικρούς ήρωες και τις οικογένειές τους και να στηρίζει το ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό των δύο Μονάδων. Επιπρόσθετα μέσω της οικονομικής στήριξης του κόσμου και των φίλων του Συνδέσμου, τους οποίους θερμά ευχαριστούμε που είναι δίπλα μας, θα προσφέρουμε τελενταίας τεχνολογίας εξοπλισμό και μηχανήματα στις Μονάδες.

Μια δύσκολη εμπειρία γεμάτη προκλήσεις

— Πόσο μεγάλο είναι το ζήτημα της προωρότητας στην Κύπρο;

— Κάθε χρόνο σε όλο τον κόσμο 15 εκατομμύρια νεογνά, δηλαδή ένα στα δέκα μωρά γεννιέται πρόωρα. Στην Ευρώπη με μέσο όρο προωρότητας 7%-8% η Κύπρος κατέχει την πρώτη θέση με ποσοστό 11,1%. Ευτυχώς καταγράφεται μικρή αλλά σταθερή μείωση τα τελευταία χρόνια που οφείλεται στη σωστή ενημέρωση, πρόληψη και αντιμετώπιση. Να αναφέρω ότι ένας από τους στόχους του Συνδέσμου μας είναι η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού για θέματα που αφορούν την προωρότητα.

— Ποια είναι τα κυριότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι οικογένειες που έχουν ένα μωρό που γεννήθηκε πρόωρα;

— Η γέννηση ενός μωρού είναι μια συναρπαστική στιγμή και ο κάθε γονιός περιμένει αυτή τη στιγμή με χαρά και ανυπομονησία αλλά ταυτόχρονα είναι και μια δύσκολη εμπειρία γεμάτη προκλήσεις, ανησυχίες και πολλά ερωτηματικά. Για τους γονείς των πρόωρων όλα είναι πιο δύσκολα και περίπλοκα από τη στιγμή της γέννησης μέχρι την επιστροφή στο σπίτι και στη συνέχεια. Οι γονείς πρέπει να είναι έτοιμοι για κάθε ενδεχόμενο και δυνατοί για να αντιμετωπίσουν

όλες τις δυσκολίες. Το να έχεις ένα πρόωρο μωρό είναι μία από τις πιο στρεσογόνες εμπειρίες και αρχίζει από τον οδυνηρό αποχωρισμό του μωρού από τη μητέρα. Σχεδόν όλοι οι γονείς φοβούνται ότι το μωρό τους μπορεί να πεθάνει. Συχνά πολλές μητέρες αισθάνονται ενοχές και ανεπαρκείς που γέννησαν πρόωρα. Ανησυχούν για το μέλλον του μωρού τους, αν θα τα καταφέρει να περάσει με επιτυχία όλα τα στάδια ανάπτυξης, και αν όλα θα εξελιχθούν φυσιολογικά. Όσοι έχουν περάσει αυτή την εμπειρία γνωρίζουν ότι είναι μια τρομερή εμπειρία που είναι πολύ δύσκολο να τη διαχειριστείς.

— Ποια είναι τα συναισθήματα σας κάθε φορά που επιτελείται ένα θαύμα...;

— Απέραντη συγκίνηση, χαρά, ευχαρίστηση και ενθουσιασμός, να βλέπεις τη μικροσκοπική αυτά μωρά να παλεύουν να κρατηθούν στη ζωή και να τα βλέπεις μέρα με τη μέρα να μεγαλώνουν, να παρακολουθείς τους γονείς τους να έχουν πίστη σε αυτά και να χαιρόνται για την κάθε μέρα που περνά και είναι καλά, να βιώνεις την εμπειρία ενός μωρού θαύματος το οποίο γεννήθηκε με βάρος 500 gr., το οποίο κατάφερε να κρατηθεί στη ζωή και επιτέλους να φεύγει με τους γονείς του για το σπίτι του.

«Ένας από τους στόχους του Συνδέσμου μας είναι η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού για θέματα που αφορούν την προωρότητα».

ΑΡΘΡΟ / Του ΓΙΑΝΝΑΚΗ Α. ΟΜΗΡΟΥ

Οι καιροί ου μενετοί

Καθώς εκπνέει το 2022 μια αποτίμηση της διεθνούς ειρήνης που μας κληροδοτεί μπορεί να αποτυπωθεί με λίγες λέξεις. Ένας κόσμος άγριος και ταραγμένος. Για πρώτη φορά μετά το τέλος του Ψυχρού Πολέμου ο πλανήτης βιώνει μια πρωτοφανή τις τελευταίες δεκαετίες αστάθεια και αβεβαιότητα. Η ρωσική εισβολή στην Ουκρανία έχει επιδεινώσει δραματικά το κλίμα ανασφάλειας και επανέφερε στο προσκήνιο ξεχασμένους φόβους για θερμοπυρηνικό πόλεμο. Γεωπολιτικές ανακατατάξεις βρίσκονται σε εξέλιξη, ενώ οι οικονομίες εισήλθαν σε περιθώριο, καθώς ο πληθωρισμός καλπάζει και ο ενεργειακός εφοδιασμός και η συναφής επάρκεια δοκιμάζονται κρίσιμα.

Η Ευρώπη υφίσταται τεκτονικού μεγέθους επιπτώσεις από τη ρω-

σοουκρανική πολεμική κρίση με τα ευρωπαϊκά συλλογικά θεσμικά όργανα να παραπαίουν εν πολλοίς μεταξύ αμχανίας και σπασμοδικών αντιδράσεων.

Ένας νέος κόσμος διαμορφώνεται, με επίκεντρο την επάνοδο του Ψυχρού Πολέμου και του φόβου της πυρηνικής απειλής. Η κλασική αντιπαράθεση ΗΠΑ - Ρωσίας οξύνεται εκρηκτικά με την Ευρώπη να παρακολουθεί ως ουραγός άβυσσος. Η μεγάλη ευκαιρία που δίνεται στην Ε.Ε. να αναλάβει πρωτοβουλίες για εκτόνωση της πολεμικής κρίσης στην Ουκρανία, εκκεντρικά και ειρηνιστικά μέσω διαπραγματεύσεων φαίνεται να παρέρχεται αναξιοποίητη, καθώς ακολουθεί πειθήνια την υπερατλαντική δύναμη. Η δυνατότητα της Ε.Ε. να αναδειχθεί στη διεθνή πολιτική σκηνή ως παράγοντας αυτόνομης εξωτερικής

Η ντε φάκτο διχοτομική τάξη πραγμάτων επιδιώκεται να αναβαθμιστεί σε ντε γιούρε με την έναρξη εκστρατείας Τουρκίας και ψευδοκράτους για διεθνή αναγνώριση του παράνομου μορφώματος των Κατεχομένων.

πολιτικής για την ειρήνη, την ασφάλεια και τη σταθερότητα στον κόσμο, παραμένει και πάλι μια ρητορική διακηρυκτική πολιτική.

Ο ΟΗΕ, ο διεθνής οργανισμός που ιδρύθηκε με το τέλος του Δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου, με στόχο την πρόληψη και τον τερ-

ματισμό διεθνών συγκρούσεων παραμένει ανενεργός και άπρακτος υποδιδλώνοντας την ανάγκη δραστηρικής αναμόρφωσης του για να μπορεί να επιτελεί αποτελεσματικά τον ρόλο και την αποστολή του.

Στη δική μας γειτονιά οι ηγεμονικές φιλοδοξίες της Τουρκίας να αναβιώσει μια νέα οθωμανική αυτοκρατορία επηρεάζει καθημερινά Κύπρο και Ελλάδα που είναι υποχρεωμένες να αντιμετωπίζουν τις συνεχείς τουρκικές απειλές. Στο Κυπριακό παρατηρείται ένα χωρίς προηγούμενο αδιέξοδο καθώς η Τουρκία και η υποχείρια τ/κ ηγεσία εγείρουν αξίωση για «λύση δύο κρατών» και «κυριαρχική ισότητα» προκειμένου να προσέλθουν σε οποιοδήποτε είδος διαπραγματεύσεων. Η ντε φάκτο διχοτομική τάξη πραγμάτων επιδιώκεται να αναβαθμιστεί σε ντε γιούρε με την έναρξη εκ-

στρατείας Τουρκίας και ψευδοκράτους για διεθνή αναγνώριση του παράνομου μορφώματος των Κατεχομένων. Παράλληλα επιχειρείται η «εν τοις πράγμασι» ενσωμάτωση των κατεχομένων στην Τουρκία σε πολλαπλά επίπεδα. Στην υδροδότηση, στην ηλεκτροδότηση, στις αεροπορικές συνδέσεις με την Τουρκία, στην οργάνωση της διοίκησης. Σε εξέλιξη ακόμα βρίσκονται επεκτατικές ενέργειες, όπως ο αρξάμενος εποικισμός της Αμμοχώστου και η δημιουργία στρατιωτικών υποδομών, όπως συνέβη πρόσφατα με την περιφράξη μεγάλων περιοχών στη χερσόνησο της Καρπασίας, προκειμένου να κατασκευαστεί τουρκική ναυτική βάση.

Η ανάγκη αναδιαμόρφωσης στρατηγικών και τακτικών επιλογών για αντιμετώπιση της οξυνόμενης τουρκικής επιθετικότητας

καθίσταται προδήλως και απολύτως αναγκαία. Με αξιοποίηση πρωτίστως της συμμετοχής μας στο ευρωπαϊκό οικοδόμημα αλλά και των ρωγμών στις σχέσεις ΗΠΑ - Τουρκίας. Ελλάδα και Κύπρος οφείλουν να αναλύσουν τα νέα διεθνή δεδομένα, να αξιοποιήσουν τις αρχές του Διεθνούς Δικαίου, που παραβιάζονται πανομοιότυπα σε Κύπρο και Ουκρανία, να ενισχύσουν την αμυντική ικανότητα των δύο κρατών, να ενδυναμώσουν τις οικονομίες τους και να διεκδικήσουν με αυτοπεποίθηση τα κυριαρχικά τους δικαιώματα. Οι προεχέες εκλογικές διαδικασίες σε Κύπρο και Ελλάδα ουδότως πρέπει να αποπροσανατολίσουν από αυτά τα καθήκοντα. «Οι καιροί ου μενετοί».

Ο κ. Γιαννάκης Α. Ομήρου είναι πρώην πρόεδρος της Βουλής.

Παζάρι για το πλαφόν στο φυσικό αέριο

Με τον χειμώνα να έχει μπει, οι 27 παλεύουν με τον χρόνο ώστε να καταλήξουν για περιορισμό των τιμών στην ενέργεια

Του ανταποκριτή μας στις Βρυξέλλες
ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ

Σε πλήρη εξέλιξη βρίσκονται οι διαβουλεύσεις για τον μηχανισμό επιβολής ανώτατου ορίου στις τιμές φυσικού αερίου, με το ερώτημα πλέον να είναι ποια μορφή θα πάρει η τελική πρόταση που θα έχουν μπροστά τους οι Υπουργοί Ενέργειας στις 13 Δεκεμβρίου. Η διαπραγμάτευση θυμίζει παζάρεμα όσον αφορά το επίπεδο του πλαφόν, που είχε προταθεί αρχικά από την Κομισιόν στα 275 ευρώ ανά μεγαβατώρα, με τις χώρες που ζητούν τον μηχανισμό να ζητούν πλαφόν στα 160 ευρώ, και την Τσεχική Προεδρία να επανέρχεται με συμβιβαστική πρόταση για 220 ευρώ. Ωστόσο, τα πράγματα δεν είναι τόσο απλά καθώς το επίπεδο του πλαφόν τυχάνει διαπραγματεύσης σε συνάρτηση με διάφορες άλλες παραμέτρους, όπως οι προϋποθέσεις για ενεργοποίηση του πλαφόν και μια σειρά από άλλα τεχνικά ζητήματα που θα κρίνουν την αποτελεσματικότητά του από τη μία, και τις επιπτώσεις που μπορεί να έχει στην αγορά ενέργειας από την άλλη.

Αυτό που παραμένει ευκολότερο να εξηγηθεί είναι το διακύβευμα του πλαφόν και οι λόγοι για τους οποίους ορισμένες χώρες εκφράζουν ανησυχίες. Η μία πλευρά προτάσει την ανάγκη περιορισμού των τιμών φυσικού αερίου στην πράξη ειδικά τώρα που ο χειμώνας έχει φτάσει για τα καλά για αρκετές χώρες, ιδιαίτερα στη βόρεια Ευρώπη, ενώ η άλλη θεωρεί πως η επιβολή χαμηλότερης τιμής στους προμηθευτές φυσικού αερίου θα έχει ως αποτέλεσμα αυτό να μεταφερθεί σε άλλες αγορές που πληρώνουν περισσότερο.

Όπως πληροφορείται η «Κ», δεν

αποκλείεται οι χώρες που ζητούν το πλαφόν (με προεξάρχουσες τις Ελλάδα, Βέλγιο, Ιταλία και Πολωνία) να επιδιώξουν έγκριση του μηχανισμού ακόμα και χωρίς τη θετική ψήφο της Γερμανίας, καθώς η Γαλλία τείνει προς μια ουδέτερη στάση. Ήδη οι χώρες που ζητούν το πλαφόν κατάφεραν να παγώσουν ουσιαστικά δύο σημαντικές νομοθετικές προτάσεις (επιτάχυνση αδειών για τις ανανεώσιμες πηγές ενέρ-

Η Κύπρος παραμένει ουδέτερη στο θέμα του πλαφόν, δηλώνοντας έτοιμη να ταυτιστεί με την προσέγγιση της Προεδρίας και της πλειοψηφίας, με τη λογική πως δεν έχει αυτή τη στιγμή φυσικό αέριο.

ργειας, μηχανισμός αλληλεγγύης και κοινών αγορών φυσικού αερίου) ώστε να ψηφιστούν ταυτόχρονα με τον μηχανισμό για πλαφόν. Πάντως, το κείμενο των δύο αυτών κανονισμών δεν αλλάζει, και αναμένεται –εφόσον υπάρξει συμφωνία για το πλαφόν– να ψηφιστούν ως έχουν.

Σε αυτό το σκηνικό η Κύπρος παραμένει ουδέτερη, δηλώνοντας έτοιμη να ταυτιστεί με την προσέγγιση της Προεδρίας και της πλειοψηφίας, με τη λογική πως δεν έχει αυτή τη στιγμή φυσικό αέριο (η Κύπρος ως γνωστόν παράγει ηλεκτρισμό με την καύση μαζούτ και εσκάτως από ανανεώσιμες). Αν η Κύπρος είναι ευχαριστημένη με κάτι είναι με το γεγονός πως η

Το ένατο πακέτο κυρώσεων, που ανακοίνωσε η Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, περιλαμβάνει την προσθήκη σχεδόν 200 ακόμα φυσικών και νομικών προσώπων στη λίστα κυρώσεων της Ε.Ε., εστιάζοντας ιδιαίτερα σε αξιωματούχους, πολιτικούς και εταιρίες που εμπλέκονται μεταξύ άλλων σε πυραυλικές επιθέσεις κατά αμάχων.

οδηγία για τις ανανεώσιμες προωθείται ως έχει.

Καθαρά στρατόπεδα

Εάν τελικά εγκριθεί ο μηχανισμός για πλαφόν, θα εφαρμοστεί, βάσει της αρχικής πρότασης, από την 1η Ιανουαρίου 2023 και θα ισχύει για ένα χρόνο. Βάσει της αρχικής πρότασης της Κομισιόν, το πλαφόν θα έμπαινε στα 275 ευρώ ανά μεγαβατώρα για συμβόλαιο TTF του επόμενου μήνα, εφόσον η τιμή του υπερβαίνει την τιμή αυτή για δύο εβδομάδες και εφόσον οι τιμές TTF βρίσκονται 58 ευρώ πάνω από την τιμή αναφοράς LNG για δέκα ημέρες εντός των δύο εβδομάδων. Την περασμένη Τρίτη η Τσεχική Προεδρία του Συμβου-

λίου κατέθεσε δεύτερη αναθεωρημένη πρόταση, που προβλέπει είτε πλαφόν στα 220 ευρώ είτε δυναμικό πλαφόν στα 35 ευρώ πάνω από την τιμή του LNG για πέντε αντί για δέκα ημέρες.

Την Τετάρτη (7/12) στη συνάντηση των μόνιμων αντιπροσώπων (COREPER) διαφάνηκε πως 14 κράτη μέλη (Βέλγιο, Βουλγαρία, Ελλάδα, Ισπανία, Ιταλία, Κροατία, Λετονία, Λιθουανία, Μάλτα, Πολωνία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Σλοβενία και Σλοβακία) έκριναν πως η πρόταση ήταν βελτιωμένη, όμως ζητούν εφαρμογή του πλαφόν σε περισσότερες περιπτώσεις και περισσότερες αγορές συναλλαγών πέρα από το TTF, επιβολή του μηχανισμού χωρίς σημεία ενεργοποίησης, χαμηλότερο

όριο και αναστολή του μηχανισμού με πολιτική απόφαση.

Την αρχική πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στηρίζουν Αυστρία, Γερμανία, Δανία, Εσθονία, Ιρλανδία, Λουξεμβούργο και Ουγγαρία, οι οποίες δεν θα ήθελαν αλλαγές καθώς θεωρούν πως οι προϋποθέσεις σε αυτήν αντιμετωπίζουν τις ανησυχίες. Γι' αυτό και διαφωνούν με τα 220 και 35 ευρώ θεωρώντας τα χαμηλά όρια, θέλουν η πρόταση να μένει στα προϊόντα που κάλυπτε αρχικά καθώς και να αφορά μόνο το TTF, και ζητούν αυτόματη αναστολή του μηχανισμού με συγκεκριμένα κριτήρια. Συμφωνούν παράλληλα με πρόταση των Κάτω Χωρών για επιβολή πλαφόν σε φυσικό αέριο που θα χρη-

σιμοποιηθεί για πλήρωση αποθηκών σε δύο στάδια.

Το ένατο και το πετρέλαιο

Την ίδια στιγμή οι Βρυξέλλες έχουνβάλει μπροστά τις διαδικασίες για ένατο πακέτο κυρώσεων κατά της Ρωσίας, του οποίου η επίτευξη, αλλά και συγκεκριμένα στοιχεία του, ήταν ατύπως όροι για να δώσει το πράσινο φως η Πολωνία και οι Βαλτικές χώρες για το πλαφόν στα 60 δολ. το βαρέλι για τη μεταφορά του ρωσικού πετρελαίου μέσω θαλάσσης. Όπως δήλωσε στο δημόσιο ραδιόφωνο LRT της Λιθουανίας ο μόνιμος αντιπρόσωπος της χώρας στην Ε.Ε., Αρνόλντας Πραντσέβιτσιους, αρκετές από τις ιδέες στο ένατο πακέτο προέρχονται από το non-paper με προτάσεις για νέα μέτρα που είχαν καταθέσει η Πολωνία και οι βαλτικές χώρες. Το ένατο πακέτο περιλαμβάνει, σύμφωνα με τη δήλωση της Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν την Τετάρτη, την προσθήκη σχεδόν 200 ακόμα φυσικών και νομικών προσώπων στη λίστα κυρώσεων της Ε.Ε., εστιάζοντας ιδιαίτερα σε αξιωματούχους, πολιτικούς και εταιρίες που εμπλέκονται μεταξύ άλλων σε πυραυλικές επιθέσεις κατά αμάχων. Προβλέπει επίσης κυρώσεις κατά ακόμα τριών τραπεζών και περιορισμούς στις εξαγωγές μηχανών για drones τόσο στη Ρωσία όσο και σε χώρες που μπορούν να παρέχουν drones στη Ρωσία, όπως το Ιράν. Η συζήτηση του πακέτου αναμενόταν να συνεχιστεί εκτός απροόπτου το απόγευμα της Παρασκευής με στόχο να υπάρξει έτοιμη πρόταση μέχρι το τέλος του Σαββατοκύριακου, καθώς σύμφωνα με κοινοτικούς αξιωματούχους οι ΥΠΕΕ της Ε.Ε. σχεδίαζαν να συζητήσουν το θέμα στο Συμβούλιο Εξωτερικών Υποθέσεων τη Δευτέρα.

Ανακοίνωση

ΟΜΑΔΑΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗ ΠΑΦΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ

Η σημαντικότητα του ρόλου της Εκκλησίας της Κύπρου διαχρονικά, για τον Χριστιανισμό, την Ορθοδοξία, τον Κυπριακό Ελληνισμό, την Κοινωνία και τον Άνθρωπο, καθιστά τις Αρχιεπισκοπικές Εκλογές μια κρίσιμη ιστορική στιγμή, που απαιτεί ατομική και συλλογική ευθύνη. Με αυτό ως κοινή βάση, όλοι εμείς, εκατοντάδες άνθρωποι από όλη την Κύπρο, ενώσαμε τη φωνή μας και δηλώνουμε συλλογικά τη στήριξη μας στον Μητροπολίτη Πάφου Γεώργιο, για να ηγηθεί της Εκκλησίας της Κύπρου.

Με ευρύ ποιμαντικό και πνευματικό έργο, με μια πολυδιάστατη κοινωνική και εθνική δράση, ο Μητροπολίτης Πάφου είναι αδιαμφισβήτητα η καταλληλότερη και πιο ασφαλής επιλογή για τη θέση του Αρχιεπισκόπου, έχοντας μια χαρισματική προσωπικότητα, την παιδεία και τα εκέγγυα να δώσει μια νέα προοπτική στην Εκκλησία, σε μια εποχή κρίσιμη για τον τόπο και τους ανθρώπους του. Με υψηλό μορφωτικό επίπεδο, θρησκευτικά και επιστημονικά προσόντα, με πλήρη και σαφή κατανόηση του ρόλου της Εκκλησίας στη διαφύλαξη του κυπριακού Ελληνισμού, ο Μητροπολίτης Πάφου έχει το όραμα, την ικανότητα και τη θέληση να θέσει την Εκκλησία δίπλα στην κοινωνία και τους ανθρώπους, κατανοώντας τα δεδομένα της εποχής και ενδυναμώνοντας το κοινωνικό και φιλανθρωπικό της έργο.

Η στήριξη μας στον Μητροπολίτη Πάφου Γεώργιο είναι πράξη συνείδησης και ευθύνης. Ανάμεσα από όλους τους σεβαστούς ιεράρχες που είναι υποψήφιοι, στεκόμαστε δίπλα στον Μητροπολίτη Πάφου Γεώργιο, με τη βεβαιότητα ότι θα κρατήσει ψηλά τη σημαία της Ορθοδοξίας και της Παιδείας για εθνική αυτοσυνείδηση, διατηρώντας ισχυρό και ενισχυμένο τον ενεργητικό ρόλο της Εκκλησίας στα κοινωνικά δρώμενα.

Είναι ένας αφοσιωμένος ιερωμένος που εμπνέει και στέκει έμπρακτα δίπλα στο ποιμνίο του.

Διαθέτει διαχρονικά μια σαφή πατριωτική δράση, όπου με θάρρος και πράξεις συμβάλλει σε κάθε ενέργεια για εξασφάλιση των προϋποθέσεων για επιβίωση του Κυπριακού Ελληνισμού στη γη των πατέρων μας. Είναι γνωστό ότι με

προσφυγή του στο Συμβούλιο της Ευρώπης εξασφάλισε την πρώτη καταδίκη της Τουρκίας για καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Κύπρο και την ανάγκασε να καταβάλει χρηματικό πρόστιμο.

Υπηρέτησε την Εκπαίδευση για 18 χρόνια ως καθηγητής Χημείας, με σημαντική συμβολή στη διδακτική ύλη και την ανάπτυξη προγραμμάτων, έργο για το οποίο εκτιμάται μέχρι σήμερα.

Μέσα από τον ρόλο του ως Πρόεδρος των Συνοδικών Επιτροπών Παιδείας και Βιοηθικής έχει ενεργό ρόλο, με τακτικές επισκέψεις στα σχολεία, όπου συζητά με τη σχολική κοινότητα, μαθητές και εκπαιδευτικούς, τα τρέχοντα ζητήματα.

Με αφοσίωση στη νέα γενιά, λειτουργεί τις κατασκηνώσεις ΙΜΠ, εποπτεύει δράσεις και οργανώσεις νέων και στηρίζει άπορους άριστους φοιτητές.

Διατηρεί ένα πλουραλιστικό φιλανθρωπικό έργο και διατελεί ο βασικός υποστηρικτής των Μονών και μοναχών της Επαρχίας, ενώ συνέβαλε στην ανοικοδόμηση παλαιών και οικοδόμηση νέων μοναστηριών.

Η παρουσία του σε διεθνείς δράσεις της Ορθοδοξίας καταγράφεται με σεβασμό και εκτίμηση από όλους.

Ο Μητροπολίτης Πάφου Γεώργιος συνιστά ολοκληρωμένη φυσιογνωμία εκκλησιαστικού ηγέτη, που έχει μια διευρυμένη ικανότητα να εκφράζεται να δρα συναινετικά, διασφαλίζοντας ευρείας κλίμακας εκτίμηση, εντός και εκτός Ιεράς Συνόδου. Αυτό το δεδομένο αποτελεί ένα κρίσιμο κριτήριο στην απόφαση ενός μαζικού συνόλου της κοινωνίας, που υπογράφει την παρούσα δήλωση υποστήριξης.

Καλούμε όλους σε μαζική και ενεργητική υποστήριξη.

**Συντονιστική Επιτροπή Ομάδας Στήριξης
Μητροπολίτη Πάφου Γεώργιου**

Ατού και παγίδες στην εκλογική κούρσα

Τους άξονες που θα καθορίσουν το προεκλογικό τοπίο μελετάει η κυβέρνηση, χωρίς να αποκλείει την επίτευξη επενδυτικής βαθμίδας

Του Κ.Π. ΠΑΠΑΔΙΟΧΟΥ

Με τέσσερα «όπλα» και κρυφό χαρτί την πιθανή απόκτηση επενδυτικής βαθμίδας εντός των πρώτων μηνών του 2023 καταστρώνει ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης τη στρατηγική του, ενόψει της τελικής ευθείας προς τις εκλογές, η οποία αναμένεται άκρως τοξική όπως κατέδειξε η γεμάτη εντάσεις και προσωπικές επιθέσεις συζήτηση της περασμένης Πέμπτης στη Βουλή για τις υποκλοπές. Συγκεκριμένα, το Μέγαρο Μαξίμου θα επενδύσει στα νέα μέτρα στήριξης έναντι της ακρίβειας, που αναμένεται να ανακινώσει ο κ. Μητσοτάκης την επόμενη εβδομάδα στη συζήτηση επί του προϋπολογισμού, σε μια σειρά από νομοσχέδια με «κοινωνικό πρόσημο», σε κινήσεις περαιτέρω θωράκισης της άμυνας της χώρας και στο Ταμείο Ανάκαμψης.

Πάντως, ο εκλογικός σχεδιασμός της Ν.Δ. –όπως σε έναν βαθμό και των άλλων κομμάτων– διμορφώνεται εν μέσω έντονων αβεβαιοτήτων στο εσωτερικό πεδίο, αλλά και στην εξωτερική πολιτική. Η κυβέρνηση διαμνύει πως μετά τη συζήτηση της περασμένης Πέμπτης και τη ρητή τοποθέτηση του πρωθυπουργού επί των ερωτημάτων του προέδρου του ΣΥΡΙΖΑ Αλέξη Τσίπρα περί παρακολούθησης των κ. Χατζηδάκη και Φλώρου και συνδεδεσες του Μεγάρου Μαξίμου με το Predator, «το κεφάλαιο των υποκλοπών πολιτικά έχει κλείσει» και τον λόγο έχει πλέον αποκλειστικά και μόνο η Δικαιοσύνη. Ομως, ουδείς μπορεί να προεξοφλήσει εάν και ποια στοιχεία είναι δυνατόν να προκύψουν από την εν εξελίξει δικαστική έρευνα ή από άλλες πηγές, όπως, επίσης, τη χρονική περίοδο που θα αφορούν.

Αστάθμητη μεταβλητή αποτελούν και τα ελληνoturκικά. Ο Ταγίρ Ερντογάν, παρά τις συννεχείς και ακραίες απειλές, σύμφωνα με τις οποίες «η Τουρκία θα έλθει νύχτα», έχει επιδείξει ιδιαίτερη προσοχή στις κινήσεις του στο πεδίο. Ομως, εκφράζεται προβληματισμός για το ενδεχόμενο να μεταβληθεί στάση, καθώς ο χρόνος για τις εκλογές στη γειτονική χώρα μετράει επίσης αντίστροφα, ενώ ο ίδιος εμφανίζεται τον τελευταίο μήνα να υποχωρεί στις δημοσκοπήσεις.

Ως γνωστόν, η κυβέρνηση μέ-

Πιθανή απόκτηση επενδυτικής βαθμίδας εκτιμάται πως θα πολλαπλασιάσει το «πολιτικό κεφάλαιο» με το οποίο ο Κυριάκος Μητσοτάκης θα δώσει την εκλογική μάχη, καθώς είναι κρίσιμη για την αποκλιμάκωση του κόστους δανεισμού για τον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα. Στη φωτογραφία, με τον Ισπανό πρωθυπουργό Πέδρο Σάντσεθ, στο πλαίσιο της συνόδου των χωρών του ευρωπαϊκού Νότου EUMED-9, στο Αλικάντε της Ισπανίας.

Στη συζήτηση για τον προϋπολογισμό ο πρωθυπουργός αναμένεται να ανακινώσει και το νέο πακέτο στήριξης.

χρη πρόσφατα είχε κυρίαρχο σενάριο εργασίας ότι η χώρα δεν πρόκειται να λάβει επενδυτική βαθμίδα πριν από την επερχόμενη εκλογική αναμέτρηση. Ομως, το τελευταίο διάστημα στο Μέγαρο Μαξίμου δεν αποκλείουν το ενδεχόμενο της «ευχάριστης έκπληξης», δηλαδή την αναβάθμιση της ελληνικής οικονομίας από τους οικους αξιολόγησης νορρίτερα. Στην κατεύθυνση αυτή μπορούν να συμβάλουν η καταγραφόμενη μείωση του χρέους, η επερχόμενη ψήφιση του προϋπολογισμού του επόμενου έτους που προβλέπει επιστροφή στα πρωταρχικά πλεονάσματα, αλλά και οι εκτιμήσεις για θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης και το 2023, οι οποίοι θα είναι σαφώς υψηλότεροι από

εκείνους της Ευρωζώνης. Επίσης σημαντική είναι η δημόσια ψήφος εμπιστοσύνης στην ελληνική οικονομία από τις Βρυξέλλες, με τον πρόεδρο του Eurogroup Πασκάλ Ντόναχιου να δηλώνει την περασμένη εβδομάδα (στο Capital.gr) «ότι η Ελλάδα αξίζει την επενδυτική βαθμίδα».

Η απόκτηση επενδυτικής βαθμίδας εκτιμάται πως θα προστεθεί στο «πολιτικό κεφάλαιο» με το οποίο ο κ. Μητσοτάκης θα δώσει την εκλογική μάχη με τον Αλέξη Τσίπρα, καθώς είναι κρίσιμη για την αποκλιμάκωση του κόστους δανεισμού για τον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα. Σε μια περίοδο μάλιστα που το κόστος του χρήματος αυξάνεται λόγω της αύξησης των επιτοκίων από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. Επιπροσθέτως, όμως, πολιτικά θα σηματοδοτεί έναν ακόμη κρίκο στην πορεία επιστροφής της χώρας, επί διακυβέρνησης Ν.Δ., στην οικονομική κανονικότητα έπειτα από 12 χρόνια στη σκιά των μνημονίων. Και τούτο, καθώς έχουν προηγηθεί η μείωση μιας σειράς φόρων που επιβλήθηκαν υπό το φάσμα της κρεο-

κοπίας και, στις 20 Αυγούστου, η έξοδος από το καθεστώς της ενισχυμένης εποπτείας.

Εάν η απόκτηση της επενδυτικής βαθμίδας πριν από τις εκλογές παραμένει στοίχημα που μένει να φανεί εάν θα κερδηθεί, ο εκλογικός σχεδιασμός του Μεγάρου Μαξίμου περιλαμβάνει και τέσσερις βεβαιότητες. Ειδικότερα, η κυβέρνηση επενδύει:

1. Στη συνέχιση των μέτρων στήριξης έναντι των ανατιμήσεων στο κόστος ενέργειας και της ακρίβειας. Η κυβέρνηση έχει προς διάθεση τα αναμενόμενα 600 εκατ. από τα υπερκέρδη των διυλιστηρίων, καθώς και τον «κουμπάρα» του ενός δισ. ευρώ που έχει εγγραφεί στον προϋπολογισμό του 2023, ενώ μένει να προσδιοριστεί ο ακριβής πρόσθετος δημοσιονομικός χώρος που δημιουργήθηκε στο τέλος του έτους, λόγω ανάπτυξης, αλλά και πρόσθετων εσόδων μέσω ΦΠΑ. Το νέο πακέτο στήριξης που θα διαμορφώσει η κυβέρνηση αναμένεται να αποφασιστεί εντός της εβδομάδας σε σύσκεψη του πρωθυπουργού με το οικονομικό επιτελείο, ενώ το πιθανότερο εί-

Η νομοθετική δραστηριότητα θα συνεχιστεί μέχρι την εκπνοή της θητείας, με πρώτο το νομοσχέδιο για τη στέγη των νέων.

ναι οι σχετικές ανακοινώσεις να γίνουν από τον ίδιο τον κ. Μητσοτάκη κατά την ομιλία του με την οποία θα κλείσει η συζήτηση επί του προϋπολογισμού στη Βουλή, το προσεχές Σάββατο. Πάντως, θεωρείται δεδομένο ότι η επιδίωξη των λογαριασμών ηλεκτρικού, καθώς και του πετρελαίου θέρμανσης στην αντλία θα συνεχιστούν και το 2023. Ενώ, αναλόγως του δημοσιονομικού χώρου που θα «καταγραφεί», θα αποφασιστούν ο τρόπος και το εύρος στήριξης έναντι της ακρίβειας, που σύμφωνα με τις έρευνες της κοινής γνώμης αποτελεί, πλέον, το «νούμερο ένα» πρόβλημα των πολιτών. Τα σενάρια που αναμένεται να μπουν στο τραπέζι θα είναι μια νέα επιταγή ακρίβειας με

δευριμένο αριθμό αποδεκτών ή ένα food pass, κατά τα πρότυπα του fuel pass που είχε τεθεί σε εφαρμογή την περασμένη άνοιξη. **2.** Στην πρόωθηση και ψήφιση νομοσχεδίων με «κοινωνικό πρόσημο». Αμέσως μετά την ψήφιση του προϋπολογισμού, τον δρόμο προς τη Βουλή θα λάβουν δύο σημαντικά νομοσχέδια: εκείνο για τη στεγαστική πολιτική που καλύπτει και το «κεφάλαιο» της στέγης των νέων, οι οποίοι αποτελούν ένα κρίσιμο ακροατήριο για όλα τα κόμματα ενόψει της επερχόμενης εκλογικής αναμέτρησης. Και, στη συνέχεια, το νομοσχέδιο για την ανακουφιστική φροντίδα, ένα ιδιαίτερα ευαίσθητο θέμα που «ακουμπάει» πολλές ελληνικές οικογένειες. Μάλιστα, πρόθεση του κ. Μητσοτάκη είναι η κυβέρνηση να συνεχίσει να νομοθετεί μέχρι τη διάλυση της Βουλής ενόψει εκλογών, με την ιεράρχηση των νομοσχεδίων που θα προωθηθούν να αποφασίζεται πριν από το τέλος του μήνα. **3.** Στην επιλογή κατασκευαστή και στην υπογραφή της σύμβασης για τη ναυπήγηση τριών κορβετών, με την προαίρεση προσθήκης και ενός τέταρτου πλοίου. Η προμήθεια των κορβετών θα συμπληρώνει ένα κρίσιμο παζλ εξοπλιστικών προγραμμάτων στα οποία περιλαμβάνονται η ενίσχυση της αεροπορίας με Rafale, αναβαθμιζόμενα F-16 και απόκτηση F-35, και του ναυτικού με νέες φρεγάτες. Αποτελεί δε κίνηση και με «πολιτικό αποτύπωμα»: πρώτον λόγω της αυξημένης ευαισθησίας κυρίως των δεξιόστροφων ψηφοφόρων στα θέματα αμυντικής θωράκισης της χώρας ως απάντηση στις κλιμακούμενες τουρκικές απειλές. Και, δεύτερον, επειδή διαμορφώνει σαφή διαχωριστική γραμμή έναντι του ΣΥΡΙΖΑ, που έχει αντιμετωπίσει με πολλαπλούς αστερίσκους τις επιλογές όροι επιβράδυνσης της οικονομικής δραστηριότητας. Στο συγκεκριμένο πεδίο ως έτοιμα προς συμβασιολογία θεωρούνται προγράμματα των υπουργείων Περιβάλλοντος και Ψηφιακής Διακυβέρνησης.

Οι δύο πρώην πρωθυπουργοί και το νήμα της ευθυγράμμισης

Του ΣΤΑΥΡΟΥ Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

Η ομιλία του Αντώνη Σαμαρά το βράδυ της Τετάρτης στο θέατρο Παλλάς, παρουσία του πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη και του πρώην πρωθυπουργού Κώστα Καραμανλή, πρόσθεσε την ψηφίδα που έλειπε από το εσωκομματικό παζλ της Νέας Δημοκρατίας. Ο Μεσσηνιος πολιτικός είχε να τοποθετηθεί δημοσίως επτά μήνες, από τον περασμένο Μάιο, στο συνέδριο του κόμματος. Ο κ. Σαμαράς, σε ένα κατάμεστο θέατρο, με ιδιαίτερα προσεγγισμένη σκηνοθεσία, εκφώνησε μια ομιλία εφ' όλης της ύλης. «Ο Αντώνης είναι ένας πολιτικός που πάντα τον συνέπαιρνε να μιλάει μπροστά σε κόσμο», λέει στην «Κ» παλιός του φίλος που τον γνωρίζει καλά, αποδίδοντας του «αυθορμητισμό» και «αμεσότητα». Η ομιλία του όμως το βράδυ της Τετάρτης κάθε άλλο παρά αυθόρμητη ήταν. Επρόκειτο για ένα καλά προετοιμασμένο «σαμαρικό» μανιφέστο που τα είχε όλα: σκληρή κριτική στη Γερμανία που δεν ξεχνά πώς κινήθηκε επί πρωθυπουργίας του, εκτενείς αναφορές στα εθνικά θέματα με τη λέξη «πατρίδα» να ακούγεται δεκάδες φορές, απόρριψη (εκ νέου) της συμφωνίας των Πρεσπών, χειρουργική κριτική στην κυβέρνηση αλλά και επαινετικές αναφορές προς τον πρωθυπουργό

και ένα κλείσιμο με ενωτικό παραταξιακό μήνυμα ενόψει εκλογών. Αυτό, ωστόσο, που κυριάρχησε ήταν η αναφορά του στο θέμα των υποκλοπών, που ήταν «αντίπαλος» της αναφοράς του έτερου πρώην πρωθυπουργού, Κώστα Καραμανλή, στα Ανώγεια. Ανώγεια, Θεσσαλονίκη, Κηφισιά και Παλλάς. Αυτοί είναι οι

Από τα Ανώγεια στο Παλλάς, Καραμανλής και Σαμαράς έστειλαν το ίδιο μήνυμα προς το Μαξίμου.

τέσσερις «σταθμοί» που ενώνουν τους τελευταίους τέσσερις μήνες τους δύο πρώην πρωθυπουργούς, σχηματίζοντας το νήμα μιας ορατής πια ευθυγράμμισης. Λίγο μετά την ομιλία του πρώην πρωθυπουργού Κώστα Καραμανλή στα Ανώγεια, που προκάλεσε εσωκομματική συζήτηση, ζητώντας να πέσει «άπλετο φως» στην υπόθεση των υποκλοπών, σημειώνοντας πως «το απόρρητο υποτάσσεται στην ανάγκη κάθαρσης» και χαρακτηρίζοντας «αδιανόητο» το να παρακολουθούσε η κυβέρνηση πολιτικούς της αντιπάλους, οι δυο τους βρέθηκαν σε ένα δειπνο στη Θεσσαλονίκη με οικοδεσπότη τον Μακεδόνα πολι-

Με τις δημόσιες τοποθετήσεις τους, Αντώνης Σαμαράς και Κώστας Καραμανλής «είναι σαν να χαράσσουν έναν κύκλο και να λένε πως όλοι μας κινούμαστε αυστηρά εντός αυτού του κύκλου», λέει στην «Κ» παλιό στέλεχος της Ν.Δ.

τικό. Ακολούθησε πριν από δέκα ημέρες η «ανταπόδοση» του δειπνου, αυτή τη φορά από τον Μεσσηνιο, σε αγαπημένο του στέκι στην Κηφισιά.

Το νήμα που φαίνεται να ενώνει τους δύο πρώην πρωθυπουργούς συνεχίστηκε να ξετυλίγεται στο Παλλάς. Εκεί ο Αντώνης Σαμαράς με την αναφορά του στις υποκλοπές έδειξε πως μοιράζεται τις ίδιες ανησυχίες με τον κ. Καραμανλή και μάλιστα με όμοιες διατυπώσεις: «Δεν θέλω να πιστέψω ότι η κυβέρνηση υπέκλιπε τηλεφωνικές συνομιλίες», είπε, συμπληρώνοντας πως κάτι τέτοιο «θα ήταν αδιανόητο». Και πρόσθεσε: «Αν ίσχυαν όλα αυτά, θα επρόκειτο

αναμφίβολα για αντιδημοκρατική εκτροπή. Και για αυτό πρέπει να δοθούν ξεκάθαρες και πλήρεις απαντήσεις χωρίς δεύτερη σκέψη» και «χωρίς να δίνουμε την εντύπωση πως το απόρρητο είναι μια βολική δικαιολογία».

«Τοποθέτηση»

Η αναφορά του κ. Σαμαρά στις υποκλοπές έδωσε μια σαφή γεύση του τι μπορεί να επιώθηκε –μεταξύ άλλων– στα δειπνα του με τον κ. Καραμανλή, που δεν ήταν καθόλου μουσικά. Αντιθέτως, δημοσιοποιήθηκαν, λαμβάνοντας έτσι χαρακτήρα πολιτικής χειρονομίας και μνημόσπου για «κοινή γραμμή». Η ομιλία πάντως του κ.

Σαμαρά ήταν «μία στο καρφί και μία στο πέταλο», καθώς μπορεί κανείς να σταχυολογήσει αναφορές που αποτελούσαν «καμπανάκια» για την πολιτική της κυβέρνησης, αλλά ταυτόχρονα και πολλά σημεία που ήταν σαφώς υποστηρικτικά, με κυριότερο τον τομέα της εξωτερικής πολιτικής. «Κερασάκι στην τούρτα» ήταν το φινάλε της ομιλίας, όπου κάλεσε άπαντες να δώσουν ενωμένο τη μάχη των επόμενων εκλογών, προκάλωντας την ικανοποίηση του Μεγάρου Μαξίμου, που λίγους μήνες πριν από τις εκλογές θέωρησε το συγκεκριμένο μήνυμα ως το ισχυρότερο όλων.

Το ερώτημα είναι τι επιδιώκουν με τις συντονισμένες παρεμβάσεις τους οι δύο πρώην πρωθυπουργοί. Παλιό στέλεχος της Ν.Δ., που γνωρίζει καλά την –ομολογούμενως διαφορετική– φύση τους, εντοπίζει εν προκειμένω ένα κοινό σημείο, λέγοντας στην «Κ»: «Η πολιτική είναι σκάκι. Οι δύο πρώην πρωθυπουργοί το ξέρουν καλά και με τη δημόσια τοποθέτησή τους για τις υποκλοπές θέλησαν να “τοποθετηθούν” στην πολιτική σκακιέρα. Κατέγραψαν τη θέση τους. Αμφότεροι νιώθουν το βάρος της θέσης τους», λέει η ίδια πηγή.

Η «τοποθέτηση» έχει ως αποδέκτη και το Μαξίμου. «Είναι σαν να χαράσσουν έναν κύκλο και να λένε πως όλοι μας κινούμαστε αυ-

στηρά εντός αυτού του κύκλου», προσθέτει η ίδια πηγή. Η φράση του κ. Σαμαρά πως «αυτά τα φαινόμενα (σ.σ. των υποκλοπών) η παράταξη μας δεν μπορεί να τα ανεχθεί» είναι χαρακτηριστική του «κύκλου» που οριοθέτησε ο πρώην πρωθυπουργός στο Παλλάς, κάτι που είναι βέβαιο ότι βρίσκει σύμφωνο και τον Κώστα Καραμανλή, ο οποίος έσπευσε στο τέλος, με μια καθόλου τυπική κίνηση, να τον επικροτήσει για την ομιλία του. Όταν ο κ. Σαμαράς τον πλησίασε, ο κ. Καραμανλής τον χτύπησε στην πλάτη παρατεταμένα, με τους δύο να ανταλλάσσουν ένα πλατύ χαμόγελο.

Η ενότητα και οι εκλογές

Για τον Σαμαρά δεν υπήρξε ποτέ θέμα αποχώρησης από τα ψηφοδέλτια της Νέας Δημοκρατίας, σε αντίθεση με τον Κώστα Καραμανλή. Τον τελευταίο ένα χρόνο οι φήμες με τα δημοσιεύματα για το τι θα κάνει είναι πολλά και πολλές φορές πλήρως αντιφατικά. Ο ίδιος δηλώνει πως δεν έχει αποφασίσει ακόμη, αλλά πρακτικά ο χρόνος στενεύει και μετά τις γιορτές θα πρέπει να ανακινώσει τις αποφάσεις του. Το χειροκρότημα που έδωσε στον κ. Σαμαρά όταν αυτός μιλούσε για ενότητα είναι ίσως ενδεικτικό πως δεν έχει καταλήξει πως ήρθε η ώρα της αποχώρησης και αμφιταλαντεύεται.

Πώς η Καϊλή βούλιαξε στην έρημο

Στη δίνη σκανδάλου η ευρωβουλευτής για τις σχέσεις της με το Κατάρ

Της ΔΩΡΑΣ ΑΝΤΩΝΙΟΥ

Λίγες εβδομάδες πριν, με αφορμή την έναρξη του Μουντιάλ στο Κατάρ, τον γύρο του κόσμου έκαναν για ακόμη μία φορά επικρίσεις ανθρωπιστικών οργανώσεων και δημοσιεύματα μεγάλων μέσων ενημέρωσης αναφορικά με τις απάνθρωπες εργασιακές συνθήκες για την κατασκευή των γηπέδων, στις οποίες αποδίδεται ο θάνατος χιλιάδων εργατών. Μέσα στον καταιγισμό επικρίσεων, ήταν περισσότερο από αναμενόμενο να προκαλέσει μεγάλη εντύπωση μια ομιλία της αντιπροέδρου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, Ελληνίδας ευρωβουλευτού, Εύας Καϊλή, προς την ολομέλεια του σώματος. Ο χαρακτηρισμός που απέδωσε στο Κατάρ ως «πρωτόπλο στο εργασιακά δικαιώματα» θα μπορούσε να θεωρηθεί λεπτή ειρωνεία και μαύρο χιούμορ, αν δεν συνοδευόταν από την αναφορά ότι το Παγκόσμιο Κύπελλο είναι «απόδειξη του πώς η αθλητική διπλωματία μπορεί να επιτύχει τον ιστορικό μετασχηματισμό μιας χώρας». Κάνοντας αποτίμηση πρόσφατης επίσκεψης της στο Κατάρ, η κ. Καϊλή υποστήριξε την έναρξη διπλωματικού κοινοβουλευτικού διαλόγου της Ντόχα με την Ε.Ε.

Το βράδυ της Παρασκευής σίγουρα δεν είναι λίγοι εκείνοι που θα ανακάλεσαν την τουλάχιστον αμφιλεγόμενη ομιλία της κ. Καϊλή για το Κατάρ, όταν μεταδόθηκαν από το Γαλλικό Πρακτορείο πληροφορίες περί σύλληψης της. Λίγες ώρες πριν, το όνομά της είχε φιγουράρει σε δημοσίευμα της βελγικής εφημερίδας Le Soir, το οποίο ανέφερε ότι οι βελγικές αρχές, έπειτα

από μεγάλη έρευνα, αποκάλυψαν σκάνδαλο διαφθοράς Ευρωπαίων αξιωματούχων με χρήματα προερχόμενα από το Κατάρ. Το δημοσίευμα υποστήριζε ότι στην υπόθεση εμπλέκεται ο Ιταλός σύντροφος της κ. Καϊλή, ότι

Το ΠΑΣΟΚ διέγραψε την ευρωβουλευτή του σχεδόν ταυτόχρονα με το πρώτο δημοσίευμα που την έφερε στο στόχαστρο των βελγικών αρχών.

στο σπίτι της έγινε έλεγχος από τις βελγικές αρχές.

Η αστυνομία ερεύνησε 16 οικίες και προσήγαγε τουλάχιστον τέσσερα άτομα. Οι έρευνες διεξήχθησαν στο πλαίσιο ευρύτερης ανάκρισης για «σύσταση εγκληματικής οργάνωσης, διαφθορά και ξέπλυμα βρώμικου χρήματος», ανέφερε σε ανακοίνωσή του το γραφείο του ομοσπονδιακού εισαγγελέα του Βελγίου. Κατά τις εφόδους κατασχέθηκαν 600.000 ευρώ σε μετρητά, κινητά τηλέφωνα και υπολογιστές.

Τα άμεσα αντανάκλαστικά που επέδειξε η Χαριλάου Τρικούπη, που σχεδόν ταυτόχρονα με το πρώτο δημοσίευμα ανακοίνωσε τη διαγραφή της κ. Καϊλή από το ΠΑΣΟΚ, δεν ήταν αποτέλεσμα ακαριαίας αντίδρασης αλλά μιας προσεκτικής παρακολούθησης των εξελίξεων από νωρίς το πρωί της Παρασκευής. Όπως αναφέρουν πολύ καλά ενημερωμένες πηγές, το σήμα από τις Βρυξέλλες πως ερευνάται μια μεγάλη υπόθεση διαφθοράς και

Στις 31 Οκτωβρίου η Εύα Καϊλή, ως αντιπρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, συναντήθηκε με τον υπουργό Εργασίας του Κατάρ, Αλι Μπιν Σαμίρ αλ Μαρί, δηλώνοντας την ικανοποίησή της για τη δέσμευση του εμιράτου να συνεχίσει τις «εργασιακές μεταρρυθμίσεις» και μετά το πέρας του Μουντιάλ.

ότι έχει ακουστεί το όνομα της κ. Καϊλή ανάμεσα στους εμπλεκόμενους, έφτασε στην έδρα του ΠΑΣΟΚ πολύ γρήγορα, πριν από το μεσημέρι της Παρασκευής. Αλλιώς, είναι πολύ καλές οι διασυνδέσεις του Νίκου Ανδρουλάκη στις Βρυξέλλες. Από το μεσημέρι διαμορφώθηκε το γενικό περίγραμμα της στρατηγικής για την αντιμετώπιση της κρίσης που φαινόταν ότι έρχεται. Ετσι, μόλις το θέμα πήρε ευρεία δημοσιότητα, η αντίδραση ήταν έτοιμη. Αυτό που περίμεναν στο ΠΑΣΟΚ και δεν ήρθε, ήταν κάποια επικοινωνία από την ίδια την κ. Καϊλή, που θα ενημέρωνε για όλα συμβαίνουν. Όπως αναφέρουν συνεργάτες του κ. Ανδρουλάκη, δεν υπήρχε περιθώριο για μεγαλύτερη αναμονή, το θέμα, όπως δημοσιοποιήθηκε, είχε τόσο σοβαρές διαστάσεις, που απαιτούσε δράση. Αλλιώς, προσθέτουν, όταν έχουν προηγηθεί οι τουλάχιστον αμφιλεγόμενες δηλώσεις για τον «εργασιακό παράδεισο» του Κατάρ, όταν

εμφανίζεται ως εμπλεκόμενος ο σύντροφός της, τότε, ακόμη και αν δεν έχει πλήρως ξεδιπλωθεί η εικόνα, οι συνειρμοί που προκαλούνται αυτοδικαίως απαιτούν κάποιες μορφές απάντησης. Ένα από τα στοιχεία που βάρυναν στην απόφαση της Χαριλάου Τρικούπη ήταν η πληροφορία ότι, για να κληθεί κάποιος ευρωβουλευτής σε ανάκριση, θα πρέπει να συντρέχουν πολύ σοβαροί λόγοι και να έχουν κατασχεθεί τεκμήρια από τις Αρχές που διενεργούν την έρευνα. Οσον αφορά το μέλλον της κ. Καϊλή στην ευρωμάδα των Σοσιαλιστών, από το ΠΑΣΟΚ διευκρινίζουν ότι απαιτείται απόφαση του προεδρείου, το οποίο έχει προγραμματισθεί να συνεδριάσει αύριο, Δευτέρα.

Ηχηρό διαζύγιο

Οι εξελίξεις της Παρασκευής έφεραν ένα ηχηρό διαζύγιο σε μια επί μακρόν προβληματική σχέση, όπως εξελίχθηκε η συνύπαρξη του Νίκου Ανδρουλάκη και της Εύας Καϊλή κάτω από

την κομματική στέγη του ΠΑΣΟΚ. Η άλλοτε πολύ καλή μεταξί τους κημεία, η αλληλοστήριξη για την εκλογή στην Ευρωβουλή και η μετέπειτα στήριξη της κ. Καϊλή στον κ. Ανδρουλάκη όταν βρέθηκε για πρώτη φορά απέναντι από τη Φώφη Γεννηματά ως διεκδικητής της ηγεσίας του ΠΑΣΟΚ το 2017, έδωσε τη θέση της σε μια προβληματική, αναγκαστική συμπίεση, που ήταν εμφανές ότι έχει ημερομηνία λήξης. Η κ. Καϊλή υποστήριξε τον Ανδρέα Λοβέρδο στις εκλογές για την ανάδειξη του διαδόχου της Φώφης Γεννηματά στην ηγεσία του ΠΑΣΟΚ. Και μετά την επικράτηση του Νίκου Ανδρουλάκη έδειξε να κινείται αυτονομημένα, με διαφοροποιήσεις, με επιλογές που αφορισήτουσαν κεντρικές κατευθυντήριες του κόμματος και της νέας ηγεσίας. Αν και η ίδια δήλωνε ότι δεν υπάρχει κανένα πρόβλημα στις σχέσεις της με το κόμμα, στον ευρύτερο πολιτικό «χάρτη» έμπαιναν στοιχεία

για την επόμενη πολιτική στέγη της καθώς εθεωρείτο βέβαιο ότι δεν θα παραμείνει στο ΠΑΣΟΚ.

Το σκάνδαλο διαφθοράς των Βρυξελλών έδωσε στον Νίκο Ανδρουλάκη το έρεισμα που αναζητούσε για να διαγράψει την κ. Καϊλή, κάτι που δεν έκανε προηγουμένως, καθώς θεωρούνταν ότι ο θόρυβος που θα ξεσήκωνε μια τέτοια απόφαση θα προκαλούσε μεγαλύτερη φθορά από ό,τι όφειλε. Οι προηγουμένως αφορμές τους τελευταίους μήνες, αν μη τι άλλο, έδειχναν τη σαφή διάθεση της κ. Καϊλή να αυτονομηθεί. Το έκανε υποβαθμίζοντας την καταγγελία του κ. Ανδρουλάκη για τις υποκλοπές, παρουσιάζοντας το ως κάτι σύνθησης. Το έκανε με διαφοροποίηση στην ψηφοφορία για την εκλογή νέου γραμματέα της Ευρωβουλής, όταν στήριξε τον υποψήφιο του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος, «σπάζοντας» τη γραμμή των Σοσιαλιστών. Και, βεβαίως, το έκανε χαιρετίζοντας το «πρωτόπλο στα εργασιακά δικαιώματα» Κατάρ...

Στην Κουμουνδούρου ζυγίζουν το σενάριο γλυκιάς ήττας

Εξετάζουν το ενδεχόμενο να είναι δεύτεροι, χωρίς να είναι χαμένοι, χάρη στα περιθώρια ελιγμών που δίνει η απλή αναλογική

Του ΑΝΤΩΝΗ ΑΝΤΩΛΕΤΟΥ

Ακόμη και οι πιο σκληροί της «Ομπρέλας», της αριστερής πτέρυγας του ΣΥΡΙΖΑ, που πάντα ασκούσαν κριτική για τη μη ριζοσπαστικοποίηση του κόμματος και τη στροφή προς τους νέους και απογοητευμένους ψηφοφόρους, συμφωνούν πως πλέον πνέει ένας διαφορετικός «πολιτικός αέρας» που ευνοεί την αξιωματική αντιπολίτευση. Από την πρόσφατη περιοδεία του Αλέξη Τσίπρα στη Βόρεια Ελλάδα γίνεται σαφές πως στην Κουμουνδούρου ψάχνουν έναν «Βαρδάρη» που θα απλωθεί σε όλη τη χώρα και δεν θα εξασθενήσει μόλις καταλήξει στον Θερμαϊκό. Ένας πολιτικός «Γραιγός» ή ένας «Σιρόκος» που θα συμπαρασύρει τα πάντα τους λίγους μήνες που απομένουν.

Δεν υπήρξε σχεδόν καμία εκλογική αντιμετώπιση που το αποτέλεσμα της να μην ήταν αναμενόμενο. Το 2019 όλοι περίμεναν να κερδίσει η Νέα Δημοκρατία, όπως και το 2015 ο ΣΥΡΙΖΑ. Ο δείκτης της παράστασης νίκης είναι αλάνθαστος και πολύ δύσκολο μπορεί να αγνοηθεί. Η ήττα, αν είναι οριακή, μπορεί να θεωρηθεί πως είναι γλυκιά μετά μια τετραετία δημοσκοπικής «κακεξίας». Χαρακτηρίζεται ως «μη νίκη» στην περίπτωση που κλείνει τον δρόμο για την αυτοδυναμία του αντιπάλου στη δεύτερη κάλπη, αφήνοντας τα πάντα ανοικτά. Γίνεται ακόμη πιο ανεκτική όταν δικαιολογεί την ανάγκη

υπαρξης της απλής αναλογικής και η αριθμητική της δίνει τη δυνατότητα στη μειοψηφία να συγκροτήσει πλειοψηφία.

Δεν σχολιάστηκε, όμως παρουσιάζει μεγάλο ενδιαφέρον η πρόσφατη αναφορά στην εφημερίδα «Η Εποχή» της Δανάης Κολτσίδα, διευθύντριας του Ινστιτούτου Νίκος Πουλαντζάς: «Η απλή αναλογική σημαίνει εξ

Στον ΣΥΡΙΖΑ αναγνωρίζουν ότι η παράσταση νίκης ποτέ δεν έχει διαψευστεί. Ηττα από ήττα, όμως, διαφέρει.

ορισμού συμμαχίες, σε πολλές χώρες πιθανόν και του δεύτερου με το τρίτο κόμμα ή και περισσότερα». Η στενή συνεργασία του προέδρου, που μαζί με τον Κώστα Πουλιάκη αποτελούν τους «δημοσκόπους» του κόμματος, περιγράφει το σενάριο της «τετρατογένεσης» κατά τον Κυριάκο Μητσοτάκη, όπου ο ΣΥΡΙΖΑ ως δεύτερο κόμμα μαζί με το ΠΑΣΟΚ και το ΜέΡΑ25 θα μπορούσαν να συγκροτήσουν κυβέρνηση με ένα συνολικό ποσοστό άνω του 45%-46%. Παρά την κατάληξη της απάντησής της πως «στο ελληνικό πολιτικό πλαίσιο είναι κατ' αρχήν σωστή η τοποθέτηση του Αλέξη Τσίπρα στη ΔΕΘ ότι

Θα ξαναπεράσει ο Γαβριήλ Σακελλαρίδης το κατώφλι της Κουμουνδούρου που άφησε τον Νοέμβριο του 2015; Είναι τόσο κοντά, αλλά και τόσο μακριά, λένε όσοι γνωρίζουν πρόσωπα και καταστάσεις στον ΣΥΡΙΖΑ. Ίσως μια συνάντηση με τον Αλέξη Τσίπρα «ξεκλειδώσει» τις εξελίξεις.

Γαβριήλ, η επιστροφή

Ο Γαβριήλ Σακελλαρίδης ανήκει στις περιπτώσεις των προσώπων για τα οποία ο ΣΥΡΙΖΑ θα αφήσει ανοικτή κάποια θέση στα ψηφοδέλτιά του μέχρι την τελευταία στιγμή. Η «Κ» από το καλοκαίρι είχε επισημάνει πως είναι ο «συνήθης ύποπτος» για να συμπεριληφθεί στις λίστες και είναι σε θέση να γνωρίζει πως οι σταθεροί συνομιλητές του στην Κουμουνδούρου, όλοι από τη γενιά του, τον ρωτούν συνεχώς «τι σκέφτεται να κάνει», επισημαινόντάς του πως «πρέπει να δώσει το "παρών" στην κρίσιμη εκλογική μάχη που έρχεται». Απορροφημένος στο Eteron και στα νέα projects που ετοιμάζει, φαίνεται πως θα πάρει τις τελικές του αποφάσεις με την «εκπνοή του χρόνου». Ένα τηλεφώνημα ή μια συνάντηση με τον Αλέξη Τσίπρα, που δεν έχει γίνει ακόμη, ίσως «ξεκλειδώσει» τις εξελίξεις. Είναι τόσο κοντά, αλλά και τόσο μακριά από το να ξαναπεράσει το κατώφλι της Κουμουνδούρου που άφησε τον Νοέμβριο του 2015. Και επειδή πλέον δεν μένει στο κέντρο της Αθήνας, αλλά στη Νέα Σμύρνη, ίσως μια πιθανή υποψηφιότητά του να έχει «νότιο αεράκι».

ο ΣΥΡΙΖΑ θα επιδιώξει σχηματισμό προοδευτικής κυβέρνησης συνεργασίας μόνο αν είναι πρώτο κόμμα, είναι γεγονός ότι η ζήτηση το τελευταίο διάστημα στην Κουμουνδούρου και στην Κοινοβουλευτική Ομάδα για το αποτέλεσμα της πρώτης Κυριακής είναι έντονη. Δεν είναι πλέον μόνο η «Ομπρέλα» που βλέπει πιθανό ένα τέτοιο σενάριο διαφωνώντας με την κεντρική γραμμή, όπως είχε δημοσιεύσει η «Κ» από τον Σεπτέμβριο. Πρόκειται, ωστόσο, για μια πολύ ιδιαίτερη εκλογική συνθήκη. Πέρα από το άθροισμα των τριών κομμάτων, προϋποθέτει και το ποσοστό των δυνάμεων εκτός Βουλής να κινείται στη ζώνη του 10%.

Ο ΣΥΡΙΖΑ θέλει να αποφύγει τις περιπέτειες. Μια συνεργασία που θα στηριχθεί σε μια εκλογική ήττα ενδεχομένως να ανοίξει τις ορέξεις του τρίτου κόμματος, δηλαδή του ΠΑΣΟΚ, να διαπραγματευτεί και το ποιος θα είναι ο πρωθυπουργός που θα ηγηθεί του σχήματος. Δείγματα γραφής, άλλωστε, έχει δώσει ο Νίκος Ανδρουλάκης με τις έως τώρα δηλώσεις του. Η λογική της συσπείρωσης, της δυναμικής κινητοποίησης των πολιτών με αντιδεξιά αισθήματα δεν επιτρέπει την ηπιότητα στην Κουμουνδούρου. Επιμένουν πως μπορούν να νικήσουν και ειδικά για την τελευταία «δεξαμενή» ψηφοφόρων υποστηρίζουν πως διαδικασίες όπως η συζήτηση της Πέμπτης στη Βουλή, με τη

«φυγή» του Κυριάκου Μητσοτάκη από την αίθουσα της Ολομέλειας, δρουν καταλυτικά και θα γείρουν τελικά την πλάστιγγα υπέρ του ΣΥΡΙΖΑ.

Υπενθυμίζουν πως η μάχη θα δοθεί μέχρι την τελευταία ημέρα, καθώς το 30% των ψηφοφόρων αποφασίζει τι θα ψηφίσει με το που θα προκηρυχθούν οι εκλογές και περίπου το 10% τη στιγμή που φθάνει μπροστά από το παραβάν. Συσκέψεις στον 6ο όροφο των γραφείων του κόμματος και δεύτερη κάλπη δεν γίνονται. Το μόνο που απασχολεί τον στενό πυρήνα των συνεργατών του Αλέξη Τσίπρα και τον ίδιο είναι το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα, δηλαδή η πρωτιά, στην απλή αναλογική που πλησιάζει.

Δύο είναι τα επόμενα σημαντικά βήματα που θέλει να ολοκληρώσει με επιτυχία ο ΣΥΡΙΖΑ κερδίζοντας τις εντυπώσεις λίγο πριν κλείσει η χρονιά. Η συζήτηση και η ψήφιση του προϋπολογισμού το ερχόμενο Σάββατο και η ανακοίνωση ενός μεγάλου μέρους των ψηφοδελτίων λίγες ημέρες μετά. Ακόμη αναζητούνται πρόσωπα νέα, με τεχνοκρατικά χαρακτηριστικά, που θα έχουν αυτοδιοικητικό στίγμα, αναγνωριστικότητα και εργασιακή εμπειρία με ισχυρό αποτύπωμα. Κομβική θα είναι η επιλογή του νέου εκπροσώπου Τύπου, από τη στιγμή που ο Νάσος Ηλιόπουλος «κλειδώσει» για την Α' Αθήνας, όπου επιθυμεί και ο ίδιος να πολιτευθεί.

Τζέιμς Ρις, αντιπρόεδρος της Επιτροπής Εξωτερικών Σχέσεων της Γερουσίας των ΗΠΑ

Η Τουρκία αποδυναμώνει το ΝΑΤΟ

Η στάση της Αγκυρας κατά της διεύρυνσης της Συμμαχίας και η προειδοποίηση να μην εισβάλει στη Συρία γιατί «θα απομονωθεί»

Συνέντευξη στη **ΛΕΝΑ ΑΡΓΥΡΗ**

Για να δοθεί το πράσινο φως από το Κογκρέσο στο τουρκικό αίτημα για αγορά και αναβάθμιση των F-16, θα πρέπει πρώτα να επιλυθούν πολλά από τα προβλήματα στις σχέσεις ΗΠΑ - Τουρκίας, αναφέρει στην «Κ» ο Τζέιμς Ρις, ο Ρεπουμπλικανός αντιπρόεδρος της Επιτροπής Εξωτερικών Σχέσεων της Γερουσίας, διευκρινίζοντας ότι «η κυβέρνηση δεν έχει στείλει ακόμη το σχετικό αίτημα στο Κογκρέσο».

Υπενθυμίζεται ότι η επίσημη ενημέρωση (ειδοποίηση) του νομοθετικού σώματος από την κυβέρνηση αποτελεί μέρος της προβλεπόμενης διαδικασίας για την ολοκλήρωση κάθε πώλησης όπλων σε ξένη χώρα. Το γεγονός ότι δεν έχει γίνει ακόμη, σημαίνει ότι οι πολυμηνες τεχνικές συνομιλίες Τουρκίας - ΗΠΑ για το θέμα των F-16 βρίσκονται σε εξέλιξη.

Ο κ. Ρις, ένας εκ των Ρεπουμπλικανών γερουσιαστών με τη μεγαλύτερη επιρροή σήμερα στο Κογκρέσο, αναφερόμενος στις τουρκικές επιθέσεις στη Συρία, προειδοποιεί ότι σε περίπτωση που πληγούν Αμερικανοί στρατιώτες οι σχέσεις της Αγκυρας με το αμερικανικό Κογκρέσο θα τεθούν σε σοβαρότατο κίνδυνο. Προσθέτει δε ότι σε περίπτωση

κερασιαί εισβολής η αντίδραση του νομοθετικού σώματος των ΗΠΑ θα είναι πιο δυναμική από ό,τι μετά την «απερίσκεπτη» τουρκική κλιμάκωση του 2019.

Ο γερουσιαστής από το Αϊντάχο εκφράζει τη μεγάλη απογοήτευσή του για το γεγονός ότι η Τουρκία και η Ουγγαρία δεν έχουν ακόμη επικυρώσει την ένταξη της Σουδίας και της Φινλανδίας στο ΝΑΤΟ, καθυστερώνοντας η οποία, όπως εξηγεί, αποδυναμώνει τη Συμμαχία σε καιρό πολέμου.

– Καθώς ο πόλεμος της Ρωσίας βρίσκεται ήδη στον δέκατο μήνα, θα ήθελα να σας ρωτήσω αν παραμένει ισχυρή η δέσμευση των ΗΠΑ για παροχή βοήθειας κάθε είδους στην Ουκρανία. Ποιο είναι το κλίμα στο Ρεπουμπλικανικό κόμμα στο Κογκρέσο και αν εκτιμάτε ότι ο αμερικανικός λαός θα αρχίσει κάποια στιγμή να εκφράζει τη δυσαρέσκειά του.

– Η πλειοψηφία του Κογκρέσου συνεχίζει να υποστηρίζει τη χρηματοδότηση για τη βοήθεια της Ουκρανίας. Αν και υπάρχουν μερικά ακραία στοιχεία που έχουν αντίθετη άποψη, η στήριξη της Ουκρανίας αποτελεί ένα από τα ζητήματα με την πιο στέρεη διακομματική συναίνεση που έχω δει όσα χρόνια είμαι στο Κογκρέσο. Η Ρωσία αποτελούσε πάντοτε μια στρατηγική πρόκληση για τις ΗΠΑ και για ολόκληρη τη διατλαντική κοινότητα. Πολλοί στην Αμερική αλλά και την Ευρώπη επέλεγαν να αρνούνται αυτή την πραγματικότητα, αλλά ήρθε η εισβολή στην Ουκρανία και υπενθύμισε αυτό το γεγονός. Οι αυ-

Πρώτα πρέπει να επιλυθούν τα προβλήματα με την Τουρκία και μετά να δοθεί έγκριση για τα F-16. Η σχέση ΗΠΑ - Ελλάδας δεν ήταν ποτέ πιο ισχυρή.

ταρχικοί ηγέτες που θέλουν να καταστρέφουν κυρίαρχα έθνη, να διαπράττουν γενοκτονίες, να απειλούν τους συμμάχους μας και να μετατρέπουν σε ομήρους τις διεθνείς αλυσίδες εφοδιασμού και το σύστημα προμηθειών τροφίμων, θα πρέπει να αντιμετωπίζονται δυναμικά. Είτε πρόκειται για τη Ρωσία είτε για την Κίνα.

– Πάντως, όσο περισσότερο συνεχίζεται αυτός ο πόλεμος, τόσο μεγαλύτερη γίνεται η ανάγκη για μια ισχυρή και ενιαία συμμαχία. Οι αιτήσεις όμως ένταξης της Σουδίας και της Φινλανδίας εξακολουθούν να εκκρεμούν, καθώς δεν έχουν επικυρωθεί από όλα τα μέλη του ΝΑΤΟ. Πώς αξιολογείτε την επίμονη στάση της Τουρκίας και πώς πιστεύετε ότι μπορεί να αρθεί αυτό το αδιέξοδο;

– Είμαι πολύ απογοητευμένος που ούτε η Ουγγαρία ούτε η Τουρκία έχουν επικυρώσει ακόμη την ένταξη της Σουδίας και

Ο γερουσιαστής Τζέιμς Ρις, σε παλαιότερη περιοδεία του σε ουκρανικές περιοχές που έχουν πληγεί από ρωσικά πυρά. «Η στήριξη της Ουκρανίας αποτελεί ένα από τα ζητήματα με την πιο στέρεη διακομματική συναίνεση που έχω δει όσα χρόνια είμαι στο Κογκρέσο», επισημαίνει.

της Φινλανδίας στο ΝΑΤΟ. Ούτε η Ουγγαρία ούτε η Τουρκία έχουν εκφράσει ουσιαστικούς προβληματισμούς για τον ρόλο αυτών των δύο εθνών στο ΝΑΤΟ, ωστόσο συνεχίζουν να μην κάνουν τίποτα για να γίνουν μέλη οι δύο χώρες. Νομίζω ότι πρόκειται για ένα μεγάλο λάθος. Αυτή η μακρά αναμονή δεν επιτρέπει στο ΝΑΤΟ να αρχίσει να ενσωματώνει τους εξαιρετικούς πόρους που προσθέτουν στη Συμμαχία η Φινλανδία και η Σουηδία. Μάλιστα αυτή η μακρά αναμονή σε καιρό πολέμου στην Ευρώπη αποδυναμώνει την ενότητα του ΝΑΤΟ.

– Σας ανησυχεί η νέα κλιμάκωση στη βόρεια Συρία και το γεγονός ότι αμερικανικές δυνάμεις απειλήθηκαν πρόσφατα από τις τουρκικές αεροπορικές επιδρομές; Τι θα σήμαινε μια χερσαία εισβολή στην ήδη εύθραυστη περιοχή και πώς απαντάτε στην κριτική ότι οι ΗΠΑ δεν ορθώνουν το ανάστημά τους απέναντι στην Τουρκία;

– Μια τουρκική χερσαία εισβολή θα έχει ως αποτέλεσμα την περαιτέρω αποσταθεροποίηση της Συρίας. Θα εκτροχιάσει την εκστρατεία των ΗΠΑ εναντίον του Ισλαμικού Κράτους και θα δημιουργήσει τον κίνδυνο απελευθέρωσης χιλιάδων σκληροπυρηνικών τρομοκρατών που βρίσκονται στις φυλακές στη βόρεια Συρία. Μάλιστα μια κλιμάκωση που θα είχε ως αποτέλεσμα την απώλεια αμερικανικών ζωών θα έθετε σε σοβαρότατο κίνδυνο τη σχέση της Τουρκίας με το Κογκρέσο των ΗΠΑ. Η απερίσκεπτη κλιμάκωση της Τουρκίας το 2019 προκάλεσε, όχι μόνο την καθολική καταδίκη αλλά και ένα νομοσχέδιο κυρώσεων στην Τουρκία από το Κογκρέσο. Μια νέα εισβολή θα ενεργοποιήσει τα ίδια και επιπρόσθετα μέτρα και θα απομονώσει ακόμη περισσότερο την Τουρκία από τις Ηνωμένες Πολιτείες.

– Δεδομένου ότι η Τουρκία χρησιμοποιεί συχνά αμερικανικές κατασκευές F-16 για εχθρικές επιχειρήσεις ή ενέργειες εναντίον γειτόνων, συμπεριλαμβανομένης της Ελλάδας, πώς βλέπετε το τουρκικό αίτημα για αγορά νέων μαχητικών ή αναβάθμιση του υπάρχοντος στόλου; Ποια πιστεύετε ότι πρέπει να είναι η

απάντηση του Κογκρέσου όταν φθάσει το σχετικό αίτημα από την κυβέρνηση;

– Γνωρίζω το ενδιαφέρον της Τουρκίας τόσο για την απόκτηση νέων F-16 όσο και για αναβαθμίσεις στον υπάρχοντα στόλο της, αλλά το Στέιτ Ντιπάρτμεντ δεν έχει ενημερώσει το Κογκρέσο για μια πιθανή πώληση. Δεν μπορώ να προδικάσω μια απόφαση για τα F-16 μέχρι να δω τι ακριβώς έχει διαπραγματευτεί η κυβέρνηση Μπάιντεν με την Τουρκία. Ωστόσο, πολλά από τα προβλήματα στη σχέση των ΗΠΑ με την Τουρκία πιθανότατα θα πρέπει να επιλυθούν πρώτα, για να διασφαλιστεί ότι μια πώληση τέτοιου είδους θα μπορούσε να προχωρήσει με την απαραίτητη στήριξη του Κογκρέσου.

– Πώς θα περιγράφατε τον ρόλο της Ελλάδας στην Ανατολική Μεσόγειο και τα πλεονεκτήματα που προσφέρει, τόσο για τα συμφέροντα των ΗΠΑ όσο και για την περιφερειακή σταθερότητα; Και πώς μπορούν οι ΗΠΑ να διασφαλίσουν ότι η ασφάλεια των σημαντικών συμφιλιώσεων στο ΝΑΤΟ μπορεί να είναι εγγυημένη υπό οποιεσδήποτε συνθήκες;

– Τα τελευταία χρόνια η Ελλάδα αναμφίβολα έχει αναλάβει έναν πιο ενεργό ηγετικό ρόλο στην Ανατολική Μεσόγειο και τα Βαλκάνια και τα αποτελέσματα αποδείχθηκαν θετικά. Η ελληνική απόφαση να επιλύσει τα μακροχρόνια ζητήματά της με τη Βόρεια Μακεδονία έφερε ένα νέο μέλος στο ΝΑΤΟ, ενώ η νέα διασύνδεση Ελλάδας - Βουλγαρίας συμβάλλει στην ενίσχυση της ενεργειακής ασφάλειας της Ευρώπης. Επίσης, η σχέση ΗΠΑ - Ελλάδας δεν ήταν ποτέ πιο ισχυρή και ικανοποιήθηκε ιδιαίτερος που είδα τους στρατιώτες των ΗΠΑ και της Ελλάδας να συνεργάζονται ακόμη πιο στενά, ειδικά στον κόλπο της Σούδας.

Το λιμάνι της Αλεξανδρούπολης υπήρξε ένα πολύτιμο εργαλείο για την υποστήριξη της ανατολικής πτέρυγας του ΝΑΤΟ και μπορεί να συνεχίσει να βοηθεί στην αύξηση της σημασίας της Ελλάδας στην περιοχή. Στα θετικά που έχουν επιτευχθεί στη Ανατολική Μεσόγειο προσμετρώ επίσης την αυξανόμενη συνεργασία της Ελλάδας με το Ισραήλ.

ΑΠΟΨΗ

Υπνωτισμένη η Δύση απέναντι στον Ερντογάν

Του **ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΦΙΛΗ***

Εδώ και μήνες εξελίσσεται μία σκληρή διαπραγμάτευση ανάμεσα στην Τουρκία και στις Ηνωμένες Πολιτείες σε κλίμα αμοιβαίας δυσπιστίας αλλά και συναντιληψής ότι δεν συμφέρει κανένα από τα δύο μέρη η ρήξη.

Το γεγονός ότι η Τουρκία πρόκειται να εισέλθει σε εκλογική χρονιά, οι δυσκολίες που αντιμετωπίζει ο Ερντογάν κυρίως λόγω της πορείας της οικονομίας, και η ανάγκη του να τις κερδίσει πάση θυσία, δημιουργούν προβλήματα αλλά και περιορισμούς στις διαβουλεύσεις τους.

Προβλήματα γιατί υπάρχει εκνευρισμός στην Αγκυρα για ενέργειες της Ουάσιγκτον που θεωρεί ότι στρέφονται εμφανώς εις βάρος των συμφερόντων της, ο οποίος μάλιστα επιτείνεται από την πεποίθηση ότι ο Ερντογάν δεν είναι αρεστός στον αμερικανικό παράγοντα, εξ ου και προσπάθησε να τον «ξεφορτωθεί» με το αποτυχημένο πραξικόπημα αλλά και συνεχίζει να τον υπονομεύει με την υποστήριξη των

Η διστακτικότητα της Δύσης είναι απόρροια της γενικότερης στασιμότητας που εμφανίζει μεταξύ άλλων και στην παραγωγή ιδεών.

Κούρδων της Συρίας και την αλλαγή πολιτικής σε σχέση με την Ελλάδα. Στο εγχώριο αφήγημα Ερντογάν, ο αμερικανικός παράγοντας συνήθως δαιμονοποιείται και χρεώνεται ενέργειες αποσταθεροποίησης του καθεστώτος, ώστε να επιτυγχάνεται η συσπείρωση κυρίως του εθνικιστικού ακροατηρίου και να αιτιολογείται η απομάκρυνση από τα δυτικά πρότυπα.

Αλλωστε, ο Ερντογάν δεν θέλει να είναι δέσμιος αποφάσεων και επιλογών τρίτων, και λόγω της Ουκρανίας προσπαθεί να αποκτήσει μεγαλύτερους βαθμούς ευελιξίας και ανοχής, ακόμη και

σε επιθετικές ενέργειες, όπως αυτή έναντι των Κούρδων της Συρίας. Επιχειρεί, όμως, αντίστοιχα να του επιτρέπεται χωρίς κόστος να ξιφουλκεί εναντίον της Ελλάδας, καλλιεργώντας ανθελληνικό κλίμα στο εσωτερικό της χώρας του, να διανθίζει την ατζέντα των τουρκικών διεκδικήσεων, επιβαρύνοντας την ατμόσφαιρα με ένα στα χαρτιά σύμμαχο και να εκβιάζει πως θα έρθει μια νύχτα ξαφνικά. Ανήκουστες απειλές, που γίνονται ενώπιον Ευρωπαίων ομολόγων του κ. Τσαβούσογλου, οι οποίοι εν τη σιωπή τους, αν δεν τις δέχονται αν μη τι άλλο δεν τις καταδικάζουν. Δεν έχουμε πάρει το μάθημά μας από τα συμβαίνοντα στην Ουκρανία; Όταν διατείνονται διάφοροι ηγέτες της Δύσης ότι τυχόν νίκη της Ρωσίας σημαίνει επικράτηση του εισβολέα και περιφρόνηση βασικών εννοιών του διεθνούς δικαίου, όπως της εδαφικής ακεραιότητας και της κυριαρχίας, γιατί υποβαθμίζουμε την προφανή αναλογία σε πρακτικές και μεθόδους ανάμεσα σε Ρωσία και Τουρκία. Ή που ακριβώς θεωρούν ότι διαφέρουν, όταν η Αγκυρα οικοδο-

μεί συνθήκες ακόμη και ένοπλης αντιπαράθεσης με την Ελλάδα, απειλώντας ευθέως με εισβολή, επικαλούμενη την απόρριψη παράλογων απαιτήσεων της, όπως έκανε και η Μόσχα; Πώς έχει αφυπνιστεί η Δύση μετά τον πόλεμο στην Ουκρανία, όταν στο όνομα της ενότητας απέναντι στη Ρωσία, την οποία αποκάλυπτα υπονομεύει η Τουρκία, την επιβραβεύει, κάνοντας τα στραβά μάτια στην περιφρόνηση που συχνά της επιφυλάσσει;

Είναι πλέον πρόδηλο ότι αρκετοί Δυτικοί δίνουν το περιθώριο στην Τουρκία να τους εκβιάσει. Βέβαια λόγω της απώλειας της αξιοπιστίας της, η τουρκική ηγεσία βρίσκεται εξίσου, αν όχι περισσότερο, εκβιαζόμενη. Πολύ περισσότερο από τη στιγμή που ο Ερντογάν δεν αντέχει να χάσει τις εκλογές. Εντούτοις, μόνο ευχαριστημένοι δεν μπορούμε να είμαστε από τον τρόπο αντιμετώπισης της Τουρκίας, διότι η κόκκινη γραμμή των εταίρων μας εκ των πραγμάτων τοποθετείται σε διαφορετικό σημείο από το δικό μας. Και έτσι είναι μεν ικανοποιημένοι για

το ότι η Τουρκία δεν κάνει το μεγάλο βήμα της ένοπλης αντιπαράθεσης με την Ελλάδα, το οποίο έτσι κι αλλιώς θέλει να αποφύγει, ξεγελώντας τους ώστε να θεωρούν ότι κάρη σε αυτούς συγκερατείται, και δεν αντιλαμβάνονται πως τεστάρουν τις αντοχές τους, παρατηρεί ότι αυτές εξασθενούν κάθε φορά που αναβαθμίζεται ο ρόλος της, εν προκειμένω σήμερα λόγω Ουκρανίας. Ακόμη πιο προβληματικό είναι ότι ενώ πίσω από κλειστές πόρτες συνειδητοποιούν ότι η Τουρκία συχνά παίζει το παιχνίδι της Ρωσίας, στον φόβο μην τη χάσουν της επιτρέπουν να το κάνει. Χαρακτηριστικά, σε συζήτηση προ λίγων εβδομάδων, άκουσα εκπληκτος Ευρωπαίους και Αμερικανούς αξιωματούχους να δικαιολογούν την εξαίρεση της Αγκυρας από τις κυρώσεις, στη λογική ότι η συμμετοχή της σε αυτές θα καταστρέψει την τουρκική οικονομία! Και ειλικρινά αναρωτιέμαι πόσο δυναμώνει το ΝΑΤΟ απέναντι στη Ρωσία όταν ένας βασικός εταίρος αμφιταλαντεύεται και εγείρει μερικούς ανεδαφικές αξιώσεις για να δώσει τη

συγκατάθεσή του στην ένταξη Σουδίας και Φινλανδίας, κάτι που στην πράξη όχι μόνο υπονομεύει τη συνοχή της συμμαχίας αλλά και την εκθέτει για την αδυναμία της να επιβληθεί.

Τελικά, αυτή η διστακτικότητα απέναντι στην Τουρκία (ενδεικτική η σύγκυση με τα F-16) είναι απόρροια της γενικότερης στασιμότητας που εμφανίζει η Δύση, μεταξύ άλλων και στην παραγωγή ιδεών, ειδικότερα δε στο πως να αντιμετωπίσει αναδυόμενες και αναθεωρητικές δυνάμεις. Ακολουθώντας λοιπόν την πεπατημένη περασμένων δεκαετιών σε ένα όμως ραγδαία μεταβαλλόμενο περιβάλλον, ένα σημαντικό μέρος της Δύσης αγνοεί ότι απέναντί του έχει μία Τουρκία με διαφορετική φυσιογνωμία και διαφορετικό προσανατολισμό που θέλει να σπάσει τα δεσμά της.

* Ο κ. Κωνσταντίνος Φίλης είναι διευθυντής Ινστιτούτου Διεθνών Υποθέσεων και αναπληρωτής καθηγητής του Αμερικανικού Κολλεγίου Ελλάδος. Κυκλοφορεί σε επιμέλεια του το βιβλίο «Το μέλλον της Ιστορίας» (εκδόσεις Παπαδόπουλος).

#COCKTAILFESTCY

CYPRUS COCKTAIL FESTIVAL

POWERED BY

αλφαμεγα CHRISTMAS EDITION

DECEMBER 14TH, 2022

TIME 18:00

ELEFThERIA SQUAURE

CYPRUS LOST + FOUND DRINKERY/ NOTES AND SPIRITS/ UKIYO LISTENING BAR/
BARONYMOUS/ SEVEN MONKEYS THE BAR/ HIGH & WET/ SOUSOURADA BAR/
ΛΑΜΠΑΤΕΡ BISTRO BAR/ LIBRARY BAR/ KATHIKAS SQUARE GIN BAR

ITALY 1930 **FRANCE** LE SYNDICAT

GREECE THE CLUMSIES/ BABA AU RUM/ ΤΟ ΛΟΚΑΛΙ/ LINE ATHENS/ BARRO NEGRO/
UPUPA EPOPS - THE BAR/ THE BAR IN FRONT OF THE BAR/ 42 BARSTRONOMY

PROVIDERS

WITH THE SUPPORT OF

Δήμος Νίκωσιας
Nicosia Municipality

Νόαμ Κατζ, πρόεδρος του Ισραήλ στην Αθήνα

Η Τουρκία δεν επηρεάζει τη συμμαχία με την Ελλάδα

Ο δεσμός με το Ισραήλ είναι ισχυρός

Συνέντευξη στον **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟ**

Η σχέση Ελλάδας και Ισραήλ παραμένει στρατηγική και δεν θα επηρεαστεί από την παράλληλη προσπάθεια εξομάλυνσης των σχέσεων με την Τουρκία, αναφέρει στην πρώτη, μετά την ανάληψη των καθηκόντων του στην Αθήνα, συνέντευξή του στην «Κ» ο νέος πρόεδρος του Ισραήλ Νόαμ Κατζ. Με την επιστροφή του Μπέντζαμιν Νετανιάου – αρχιτέκτονα της σχέσης Ελλάδας - Ισραήλ – στην πρωθυπουργία θα ακολουθήσουν, σύμφωνα με τον κ. Κατζ, νέες πρωτοβουλίες.

– **Όλες οι ελληνικές κυβερνήσεις, από αριστερές έως συντηρητικές, έχουν υποστηρίξει τη στρατηγική συνεργασία με το Ισραήλ. Ισχύει το ίδιο και για το Ισραήλ;**

– Ξεκάθαρα ναί. Η σχέση από την ισραηλινή προοπτική είναι στρατηγική. Κάνανε κάποιες αλλαγές στην κυβέρνησή μας. Είχαμε κάποια αστάθεια. Αλλά οι σχέσεις μας συνεχίζουν να είναι ισχυρές. Σκεφθείτε τις τελευταίες εβδομάδες. Είχαμε την επίσκεψη του υπουργού Αμυνας, την επίσκεψη του γενικού γραμματέα του υπουργείου. Ο αριθμός των αντιπροσωπειών που ήρθαν από την Ελλάδα στο Ισραήλ και από το Ισραήλ στην Ελλάδα ήταν αριθμός-ρεκόρ, όταν το συγκρίνω με τις ευρωπαϊκές χώρες και τις ΗΠΑ μαζί. Οι σχέσεις μας είναι ισχυρές και σε άλλους τομείς, όχι μόνο σε αυτούς που ηγούνται άλλοι. Αναμένουμε μια νέα κυβέρνηση στο Ισραήλ τις επόμενες ημέρες ή εβδομάδες. Αυτή η κυβέρνηση θα δεσμευθεί να οικοδομήσει τη σχέση με την Ελλάδα. Ο εκλεγείς πρωθυπουργός του Ισραήλ ήταν ο αρχιτέκτονας από την ισραηλινή πλευρά για την ανασυγκρότηση της σχέσης με την Ελλάδα. Αυτό θα είναι μέρος της νέας ατζέντας του ως πρωθυπουργού. Ελπίζω ότι θα μπορέσουμε να δούμε κάποιες

κοινές δραστηριότητες και συναντήσεις με τη νέα κυβέρνηση.

– **Υπάρχει η μεταβλητή γεωμετρία των τριμερών. Ένα από αυτά τα σχήματα είναι το 3+1 με τις ΗΠΑ. Καταγράφονται καθυστερήσεις. Πιστεύετε ότι οι εργασίες των 3+1 θα ξαναρχίσουν;**

– Ναι. Η τριμερής συνεργασία είναι πολύ σημαντική για εμάς. Το 3+1 είναι πολύτιμο για εμάς. Ναι, μπορεί να υπήρξαν κάποιες καθυστερήσεις, ίσως επειδή είχαμε κάποιες αλλαγές. Αλλά σας υπενθυμίζω ότι πριν από έναν μήνα είχαμε μια συνάντηση 3+1 στο Ισραήλ, η οποία ασχολήθηκε με την κυβερνοάμυνα με επίκεντρο τη ναυτιλία, τις υποδομές και την ενέργεια. Αναμένουμε περισσότερες συναντήσεις.

– **Πώς επηρεάζει η ισραηλινoturkική προσέγγιση τις σχέσεις Ισραήλ - Ελλάδας;**

– Οι σχέσεις μας με την Ελλάδα είναι ισχυρές και δεν πρόκειται να επηρεαστούν από την προσέγγιση με την Τουρκία, με τρόπο που θα διαβρώσει τις στρατηγικές μας σχέσεις. Το είπαμε δυνατά και ξεκάθαρα στους Τούρκους. Το είπα δημόσια και ο υπουργός Αμυνας μας. Η Τουρκία είναι μια σημαντική χώρα στην περιοχή. Έχουμε κάποιες κοινές προκλήσεις, μερικές από τις οποίες είναι στρατηγικής σημασίας. Καταπολέμηση της τρομοκρατίας, εμπορικές σχέσεις, τουρισμός και πολλά κοινά πράγματα που συμβαίνουν μεταξύ των κοινωνιών. Δεν πρόκειται να γίνει εις βάρος της Ελλάδας. Πιστεύουμε επίσης στη διπλωματία. Όπως προσπαθείτε να λύσετε τα προβλήματά σας με την Τουρκία μέσω διάλογου και διπλωματίας, κάνουμε το ίδιο. Προχωράμε σιγά σιγά σε διάλογο με τους Τούρκους για να συζητήσουμε εκκρεμότητες.

– **Ο υπουργός Αμυνας της χώρας σας πρόσφατα είπε ότι το**

«Ο Μπέντζαμιν Νετανιάου ήταν ο αρχιτέκτονας από την ισραηλινή πλευρά για την ανασυγκρότηση της σχέσης με την Ελλάδα. Αυτό θα είναι μέρος της νέας ατζέντας του ως πρωθυπουργού», λέει ο κ. Κατζ.

Η βιωσιμότητα του EastMed

– **Για την ενέργεια, υπάρχει αυτή η συζήτηση για τον EastMed. Πιστεύετε ότι ο αγωγός μπορεί να γίνει ή υπάρχουν άλλοι τρόποι για να φτάσει η ενέργεια στις ευρωπαϊκές αγορές;**

– Σε κυβερνητικό επίπεδο, Ισραήλ, Ελλάδα, Κύπρος δεσμευόμαστε πλήρως και δεν έχουμε αποστεί ούτε εκατοστό από τη δέσμευσή μας. Όσον αφορά τον EastMed, είναι κάτι που πρέπει να εξερευνηθούν αυτοί που θα εκτελέσουν το έργο. Και εδώ πάμε στον ιδιωτικό τομέα. Πρέπει να σκεφτούν τη βιωσιμότητα του έργου. Στο μεταξύ, πρέπει να σκεφτούμε τις επείγουσες ανάγκες του σήμερα λόγω του πολέμου στην Ουκρανία. Η κρίση έκοψε περίπου 140 bcm από την παροχή φυσικού αερίου στην Ευρώπη και πρέπει να βρεθεί εναλλακτική λύση. Με αυτόν τον τρόπο, το Ισραήλ ήδη παίζει ρόλο. Έχουμε αρχίσει να παράγουμε περισσότερα από τα δικά μας κοιτάσματα και το εξάγουμε. Ο μόνος τρόπος για να εξαχθεί σήμερα από το Ισραήλ είναι μέσω της Αιγύπτου. Με τη μορφή LNG. Μπορούμε με αυτή την υποδομή να προμηθεύουμε περισσότερη ενέργεια την Αίγυπτο και την Ιορδανία και από εκεί την Ευρώπη. Όμως αυτή είναι απλώς μια βραχυπρόθεσμη λύση. Είναι μόνο ένα μέρος αυτού που χρειάζεται η Ευρώπη. Εξάγουμε συνολικά μόνο 10 bcm. Από αυτά τα 10 bcm, κάποια πηγαίνουν στην εσωτερική χρήση της Αιγύπτου και της Ιορδανίας.

Ισραήλ μπορεί να είναι γέφυρα διαλόγου και συνεργασίας. Αυτό σημαίνει κάτι συγκεκριμένο ή είναι γενική θέση;

– Νομίζω ότι αν μπορούμε να συνεισφέρουμε σε κάτι τέτοιο θα χαρούμε πολύ να το κάνουμε. Δεν είναι στο τραπέζι τώρα. Μπορώ όμως να πω ότι ο διάλογος είναι σημαντικός. Έχουμε ένα εντυπωσιακό παράδειγμα που είναι η συμφωνία μας με τον Λίβανο. Υπογράψαμε συμφωνία με μια χώρα με την οποία νομικά βρισκόμαστε σε κατάσταση πολέμου. Έχοντας τη δυνατότητα να ασκήσουμε διπλωματία, άμεσα ή έμμεσα, με τις διακυβερνητικές των ΗΠΑ και της Γαλλίας, καταλήξαμε σε μια συγκεκριμένη συμφωνία που είναι προς όφελος και των δύο χωρών, χωρίς, βέβαια, να λύνονται τα μεγάλα ζητήματα.

– **Η Ελλάδα και το Ισραήλ έχουν αυτό το μοναδικό χαρακτηριστικό της τεράστιας και ενεργητικής διασποράς. Υπήρχαν συναντήσεις των λόμπι μας στην Αθήνα τις προηγούμενες μέρες. Είναι η διασπορά μια ώθηση που προωθεί επίσης καλύτερες σχέσεις μεταξύ των χωρών μας;**

– Είμαστε ευλογημένοι κατά κάποιον τρόπο, Ελλάδα και Ισραήλ, να έχουμε διασπορές συνδεδεμένες με τα μητρικά κράτη. Οι άνθρωποι της διασποράς μας έχουν μια μοναδική και ιδιαίτερη αγάπη για την πατρίδα. Βοηθούν

και τις δύο χώρες μας να τοποθετηθούν, να δημιουργήσουν γέφυρες με τις κοινωνίες στις οποίες ζουν. Νομίζω ότι είναι κάτι μοναδικό και πρέπει να απολαμβάνουμε τα οφέλη.

– **Ελλάδα και Ισραήλ έχουν πολύ στενούς δεσμούς σε θέματα άμυνας, οικονομίας και πολιτισμού. Σε όλα αυτά τα θέματα υπάρχει συνεργασία, αλλά θα μπορούσαμε να πάμε καλύτερα;**

– Έχουμε μερικούς μοχλούς για τις διμερείς μας σχέσεις. Κάποιοι αφορούν την οικονομία, άλλοι την ενέργεια και ασφάλεια. Νομίζω ότι πρέπει να είμαστε ικανοποιημένοι, αλλά είναι δική μας ευθύνη να συνεχίσουμε να μεγαλώνει. Η σχέση μας με την Ελλάδα δεν είναι σχέση αγοραστών και πωλητών. Βασίζεται σε συνεχή συνεργασία για μεγάλο χρονικό διάστημα. Όταν σκέφτεσαι ένα έργο, όπως το Διεθνές Κέντρο Αεροπορικής Εκπαίδευσης στην Καλαμάτα, ένα έργο με ορίζοντα πάνω από 20 χρόνια, είναι κάτι σταθερό που λειτουργεί και συμβάλλει στην εδραίωση της περαιτέρω συνεργασίας. Έχουμε κοινές ασκήσεις, ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών και φυσική προμήθειες. Δεν πρέπει ποτέ να είμαστε ικανοποιημένοι με την οικονομική μας συνεργασία. Όταν σκεφτόμαστε τις πολιτικές της Ελλάδας να γίνει πύλη ενέργειας για την Ευρώπη, όλων των μορφών ενέργειας, το Ισραήλ είναι ένας φυσικός εταίρος, όχι μόνο επειδή έχουμε φυσικό αέριο, αλλά είμαστε πολύ δυνατοί στην κλιματική τεχνολογία, στις τεχνολογίες πράσινης ενέργειας που

“

Το είπαμε ξεκάθαρα στους Τούρκους. Το είπε δημόσια και ο υπουργός Αμυνας μας. Η επαναπροσέγγιση δεν πρόκειται να γίνει εις βάρος της Ελλάδας.

“

Η σχέση μας με την Ελλάδα δεν είναι σχέση αγοραστών και πωλητών. Βασίζεται σε συνεχή συνεργασία για μεγάλο χρονικό διάστημα.

μπορούν να ενσωματωθούν με τις ελληνικές εταιρείες και την ελληνική ατζέντα.

– **Έχουμε μεγάλα κύματα ισραηλινού τουρισμού τη χειμερινή περίοδο, όχι μόνο το καλοκαίρι, οπότε η Ελλάδα έχει γίνει συνθήκη για τους Ισραηλινούς;**

– Πριν από δεκαπέντε χρόνια η Ελλάδα δεν ήταν στον χάρτη του ισραηλινού τουρισμού. Οι περισσότεροι από τους κοινιούς μας τουρίστες πήγαιναν στην Τουρκία. Όταν εμφανίστηκε η σύγκρουση με την Τουρκία, ο αριθμός των Ισραηλινών τουριστών στην Τουρκία μειώθηκε δραστηκά. Και οι Ισραηλινοί ανακάλυψαν την Ελλάδα. Επειτα από 2-3 χρόνια ο αριθμός των Ισραηλινών τουριστών που επισκέφθηκε την Τουρκία έφθασε ξανά τον αριθμό πριν από την κρίση. Αλλά οι άνθρωποι που ανακάλυψαν την Ελλάδα δεν εγκατέλειψαν την Ελλάδα. Οι Ισραηλινοί τουρίστες δεν επισκέπτονται μια φορά τον χρόνο. Η κόρη μου ήταν εδώ τέσσερις φορές πριν γίνει πρόεδρος. Επίσης, οι Ισραηλινοί τουρίστες αφήνουν περισσότερα κρήματα από τον μέσο τουρίστα που προέρχεται από άλλες χώρες. Οι αγορές είναι μέρος της κουλτούρας μας, όπου κι αν πάμε. Υπάρχει και η επιχειρηματική διάσταση. Εφερε τους Ισραηλινούς να επενδύσουν στον τουρισμό στην Ελλάδα, κυρίως στον ξενοδοχειακό κλάδο και στον κλάδο του ελεύθερου χρόνου. Το δεύτερο είναι η κοινωνική πτυχή. Ο τουρισμός στην Ελλάδα είναι ένας ισχυρός κοινωνικός παράγοντας για να φέρει κοντά τις χώρες μας.

Η Βρετανία επιστρέφει στη Μεσόγειο μέσω Τουρκίας

Σχέδια του Λονδίνου για να ανταγωνιστεί Ε.Ε. και Γαλλία και να αναπτύξει αμυντική συνεργασία με την Αγκυρα

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Προβληματισμό σε Αθήνα και Λευκωσία προκαλεί ο νέος ρόλος που φιλοδοξεί να διαδραματίσει το Ηνωμένο Βασίλειο στην Ανατολική Μεσόγειο, καθώς, όπως φαίνεται, το Λονδίνο αντιλαμβάνεται την παρουσία του στην περιοχή ανταγωνιστικά προς την Ε.Ε. και δη τις δυνάμεις που είναι περισσότερο ενεργές σε αυτήν, όπως η Γαλλία. Οι Βρετανοί επιχειρούν να αναδομήσουν τη γεωπολιτική παρουσία τους σε κρίσιμες περιοχές της ευρύτερης ευρωπαϊκής περιφέρειας και στην Ανατολική Μεσόγειο φαίνεται ότι επιθυμούν στενότερες σχέσεις και συντονισμούς με την Τουρκία. Αν και από το Λονδίνο το μήνυμα που μονίμως μεταδίδεται είναι πως οι σχέσεις Ηνωμένου Βασιλείου - Τουρκίας δεν πρέπει να εκλαμβάνονται παρά ως συμπληρωματικές του ρόλου που και οι δύο χώρες διαδραματίζουν εντός του ΝΑΤΟ. Ίσως η πιο σημαντική από τις επαπειλούμενες εξελίξεις είναι η προσπάθεια

επιστροφής του Ηνωμένου Βασιλείου στην Ανατολική Μεσόγειο μέσα από σχήματα τα οποία θα είναι ευθέως ανταγωνιστικά, αν όχι υπονομευτικά στις υφιστάμενες τριμερείς και άλλες πολυμερείς συνεργασίες της Ελλάδας και της Κυπριακής Δημοκρατίας στην περιοχή.

Συγκεκριμένα, αρμόδιοι κύκλοι παρακολουθούν την αναβάθμιση των σχέσεων της Βρετανίας με την Τουρκία σε διάφορους τομείς και εκτιμούν ότι επιδιώκει να διαδραματίσει πιο ενεργό ρόλο σε όσα συμβαίνουν στην περιοχή. Ειδικότερα μετά την έξοδο της από την Ε.Ε., τη στιγμή που ακολουθεί μια αυτόνομη πορεία στην εξωτερική πολιτική, η οποία είναι απαλλαγμένη από τους περιορισμούς που προσδιορίζονται από την Κοινή Ευρωπαϊκή Πολιτική Άμυνας και Ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ), στη βρετανική αντίληψη η Τουρκία απολαμβάνει κεντρικό ρόλο στις υφιστάμενες και αναδυόμενες διεργασίες και δυναμικές στην περιοχή.

Ο τομέας στον οποίο αυτή η

σχέση φαίνεται με τρόπο σχετικώς ορατό είναι αυτός των βιομηχανικών συνεργασιών στον τομέα της άμυνας. Το Ηνωμένο Βασίλειο αποτελεί κρίσιμο εταίρο της Τουρκίας στον στρα-

Γίνονται ήδη διαπραγματεύσεις με βρετανικές εταιρείες προκειμένου να συμβάλουν στην κατασκευή τουρκικού αεροσκάφους.

τηνικό στόχο της Αγκυρας να εξασφαλίσει κρίσιμη γι' αυτήν στρατιωτική τεχνολογία, ειδικότερα, μεταξύ άλλων, όσον αφορά την προσπάθεια να αναπτύξει το εγχώριο σχεδιασμό και κατασκευή τουρκικού μαχητικού αεροσκάφους. Για τις ανάγκες του λεγόμενου TF-X έχουν γίνει ήδη διαπραγματεύσεις αλλά και συμφωνίες μεταξύ των τουρκικών κρατικών εταιρειών και της

BAE Systems, καθώς επίσης συζητείται με τη Rolls Royce για την πιθανότητα κατασκευής κινητήρα για το αεριωθούμενο αεροσκάφος που επιθυμεί να κατασκευάσει η Τουρκία. Παρά το γεγονός ότι έως τώρα έχει γίνει σαφές πως οι συζητήσεις αυτές δεν έχουν καταλήξει σε κάποιο απόδοτο αποτέλεσμα, οι επαφές συνεχίζονται. Αλλωστε, ήδη στον τομέα των μη επανδρωμένων αεροσκαφών (UAV), τουρκικές εταιρείες έχουν καταφέρει να εισέλθουν στην εμπορική αγορά του Ηνωμένου Βασιλείου. Σηδ, Τουρκία και Βρετανία ενδιαφέρονται να συνεργαστούν στην παραγωγή και στρατιωτικής χρήσης UAV, ζήτημα που –ειδικά για τη Λευκωσία– θεωρείται παράγοντας αποσταθεροποίησης για την ευρύτερη περιοχή. Στον τομέα της αμυντικής βιομηχανίας είναι επίσης γνωστός από καιρό ο συζητησιμότητα των Τούρκων με τους Βρετανούς για την πιθανότητα κοινής τεχνολογίας προκειμένου η Αγκυρα να κατορθώσει να ναυπηγήσει το

πρώτο αεροπλανοφόρο εγχώριας παραγωγής. Υπευθυμίζεται ότι το ελικοπτεροφόρο «Anadolu», που ήδη διαθέτει η Τουρκία, είναι ισπανικής σχεδίασης και ήδη εκτελεί δοκιμαστικούς πλόδες. Η Αγκυρα έχει κάνει κρούση προς το Λονδίνο για το συγκεκριμένο ζήτημα, δίχως ακόμη κάποια νεότερα. Η πρόθεση σε αυτόν τον τομέα θα κριθεί σε πολύ σημαντικό βαθμό και από τον βηματισμό που μπορεί να ακολουθήσει η επαναπροσέγγιση Ουάσιγκτον - Αγκυρας. Το άνοιγμα της Τουρκίας σε τρίτες αγορές αποτελεί απότοκο της ουσιαστικής αποκοπής της Αγκυρας από την αμερικανική αμυντική βιομηχανία λόγω της γνωστής υπόθεσης των S-400.

Την ίδια στιγμή, καλά πληροφορημένες πηγές αναφέρουν στην «Κ» ότι Αγκυρα και Λονδίνο συντονίζονται προκειμένου να συνάψουν τριμερή και τετραμερή σχήματα συνεργασίας στην Ανατολική Μεσόγειο και στην ευρύτερη περιοχή με στόχο την προσέγγιση και μεσογειακών

κρατών-μελών της Ε.Ε. Εκ των πραγμάτων η προοπτική ενός τέτοιου άξονα στην Ανατολική Μεσόγειο τίθεται απέναντι στον άξονα Ελλάδας, Γαλλίας και Κυπριακής Δημοκρατίας, αλλά αποτελεί και σαφές αντίσταθμισμα σε υφιστάμενες τριμερείς στην περιοχή, με σημαντικότερες εκείνες με το Ισραήλ, με την Αίγυπτο και με το σχήμα 3+1 στο οποίο συμμετέχουν οι ΗΠΑ. Ακόμη και αν αυτός ο άξονας έχει ως κύριο στόχο τη μείωση της επιρροής της Γαλλίας στην Ανατολική Μεσόγειο, είναι σαφές ότι συστατικό στοιχείο των τριμερών είναι η Κυπριακή Δημοκρατία, η οποία όμως τυχαίνει να... συννορεύει με το Ηνωμένο Βασίλειο, το οποίο διαθέτει κυρίαρχες στρατιωτικές βάσεις σε κυπριακό έδαφος. Είναι απολύτως βέβαιο ότι σε μια τέτοια περίπτωση οι επιπτώσεις θα είναι σοβαρές και θα επεκταθούν και στην πιθανότητα επίλυσης του Κυπριακού, καθώς το Ηνωμένο Βασίλειο αποτελεί μία από τις εγγυητριες δυνάμεις της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Δοκιμάζουν τα όρια του Βλαντίμιρ Πούτιν

Μηνύματα Μπάιντεν, Μακρόν και Σολτς στο Κρεμλίνο για τους όρους μιας πιθανής διαπραγματεύσεως στο Ουκρανικό

Του ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

Εδώ και μήνες, το Κίεβο ζητάει επίμονα αλλά ατελέσφορα από τους δυτικούς συμμάχους του πυραύλους μεγάλου βεληνεκούς, όπως οι αμερικανικοί ΑΤΑCΜS, που φτάνουν τα 300 χιλιόμετρα, ώστε να μπορεί να πλήξει τα ενδότερα της Ρωσίας και να ακυρωσει αυτό που ο αρχηγός του ουκρανικού στρατού, Βαλέρι Ζαλούζνι, περιέγραφε ως «την αίσθηση της ατιμωρίας που έχουν οι Ρώσοι λόγω των μεγάλων αποστάσεων που τους χωρίζουν από τις δυνάμεις του εχθρού». Εστώ και χωρίς τους δυτικούς πυραύλους, όμως, οι Ουκρανοί έκαναν την περασμένη εβδομάδα το πρώτο βήμα για να πετύχουν τον στόχο τους, χρησιμοποιώντας δικές τους κατασκευές όπλα. Και τι βήμα!

Το διήμερο Δευτέρας και Τριτης, ουκρανικά drones-καμικάζι διήνυσαν εκατοντάδες χιλιόμετρα εντός ρωσικού εδάφους για να πλήξουν τρεις ρωσικές βάσεις, προκαλώντας τον θάνατο τριών στρατιωτών και ζημιές σε δύο μαχητικά αεροπλάνα. Μεταξύ των στόχων που επλήγησαν ήταν και η βάση Ενγκελς στην περιφέρεια Σαράτοφ, στα νότια της Ρωσίας, που απέχει περί τα 600 χιλιόμετρα

Οι θεαματικές επιθέσεις εναντίον ρωσικών βάσεων ήταν η απάντηση του Κιέβου στους σαρωτικούς βομβαρδισμούς των Ρώσων, αλλά και στις πιέσεις της Δύσης για διαπραγμάτευση.

από τα ουκρανικά σύνορα. Για σύγκριση, αρκεί να αναφέρουμε ότι η Μόσχα απέχει λιγότερο από 500 χιλιόμετρα. Το μήνυμα που στάλθηκε στους Ρώσους ήταν σαφές: Κανείς από εσάς δεν είναι ασφαλής όσο συνεχίζεται ο πόλεμος.

Αν και η σύγκρουση δεν θα κριθεί από τα drones, αλλά από τις συγκρούσεις στο έδαφος της Ουκρανίας, το πολιτικό πλήγμα για τον Πούτιν και το ψυχολογικό για τη Ρωσία ήταν οδυνηρά. Επιπλέον, δημιουργήθηκαν εύλογα ερωτήματα για την αποτελεσματικότητα των πολυδιαφημισμένων (και εξαγωγίμων) συστημάτων αεράμυνας της Ρωσίας S-300 και S-400, αφού δεν κατάφεραν να εντοπίσουν και να καταστρέψουν εχθρικά σκάφη που πετούσαν για πολλά ώρα πάνω από ρωσικά εδάφη.

Από τις πρώτες εβδομάδες του πολέμου, οι Ουκρανοί προσπαθούσαν να αντισταθμίσουν, στον βαθμό του δυνατού, το στρατηγικό πλεονέκτημα των επιτιθεμένων όσον αφορά τους βομβαρδισμούς από μεγάλη απόσταση (μέσω πυροβολικού ή αεροπορίας), εξαπολύοντας επιθέσεις εντός ρωσικών συνόρων. Ωστόσο, αυτές περιορίζονταν στην παραμεθώρια περιοχή Μπέγκοροντ, σε αποστάσεις λίγων χιλιομέτρων από τα σύνορα. Το πρώτο ποιοτικό άλμα έγινε στις αρχές Οκτωβρίου, όταν κατάφεραν να βομβαρδίσουν τη στρατηγική σημασία γέφυρα του Κερτς, που συνδέει την Κριμαία με τη Ρωσία. Ακολούθησαν, μέσα στον ίδιο μήνα, βομβαρδισμοί με drones στον ρωσικό ναύσταθμο της Σεβαστούπολης. Με τις επιθέσεις της περασμένης εβδομάδας, οι Ουκρανοί ανέβηκαν πίστα, όπως θα λέγαμε στη γλώσσα των video games.

Για την πρόξευση των όπλων που έσπειραν τον πανικό, οι πληροφορίες διχάζονται. Το ρωσικό

υπουργείο Αμυνας ανέφερε ότι επρόκειτο για σοβιετικές κατασκευές drones (πιθανότητα για Tu-141 Strizh, βεληνεκούς 1.000 χιλιομέτρων), ενώ ουκρανικές πηγές υποστήριξαν ότι χρησιμοποιήθηκαν καινούργια αεροσκάφη, κατασκευασμένα από την ουκρανική εταιρεία Ukroboronprom. Σε κάθε περίπτωση, το αποτέλεσμα είναι που μετράει.

Στρατηγικά και πολιτικά, οι ουκρανικές επιθέσεις της περασμένης εβδομάδας ήταν η απάντηση στο ρωσικό «Σοκ και δέος» που έχει εξαπολύσει ο στρατηγός Σεργκέι Σουροβίκιν, επανομαζόμενος και «Αρμαγεδδών», με τα κύματα βομβαρδισμών εναντίον ενεργειακών και άλλων υποδομών, στο Κίεβο και σε άλλα αστικά κέντρα. Εχοντας διοριστεί από τον Πούτιν, στις 8 Οκτωβρίου, ως νέος αρχηγός των ρωσικών δυνάμεων στην Ουκρανία, ο Σουροβίκιν όχι μόνο δεν σημείωσε καμία νίκη μέχρι σήμερα, αλλά αναγκάστηκε να πει το μικρό ποτήρι της απόσυρσης από τη Χερσόνα. Η

απάντησή του ήταν οι βομβαρδισμοί, που άφησαν εκατομμύρια Ουκρανούς προσωρινά χωρίς ρεύμα και θέρμανση, με τον υδράργυρο να έχει κατέβει ήδη στους -11 βαθμούς Κελσίου, στο Κίεβο, τον χειμώνα να διαγράφεται επιφανειακά και πολλούς κατοίκους είτε να αναζητούν καταφύγιο σε ειδικά κέντρα υποδοχής, είτε να μετακομίζουν σε πιο ασφαλή και πιο ζεστά σημεία, εντός ή εκτός Ουκρανίας.

Η πολύ δύσκολη κατάσταση προκάλεσε ήδη και τις πρώτες αψιμαχίες στο εσωτερικό της ουκρανικής ηγεσίας, όπως έδειξε η δημόσια αντιπαράθεση του προέδρου Βολοντίμιρ Ζελένσκι με τον δήμαρχο Κιέβου, Βιτάλι Κλίτσκο, για τα μέτρα προστασίας του άμαχου πληθυσμού.

Η ενεργειακή κρίση

Την ίδια στιγμή, η σύμπραξη του Κρεμλίνο με τον πάντα φιλικό έναντι της Ρωσίας στρατηγό-χειμώνα επιτεινε την ενεργειακή κρίση στην Ευρώπη και δοκιμά-

ζει τα όρια της δυτικής συνοχής. Στην προ δεκαήμερου επίσκεψή του στον Λευκό Οίκο, ο Εμανουέλ Μακρόν εξέφρασε την έντονη δυσφορία όλων των εταιριών του έναντι της Αμερικής, η οποία κερδίζει εις βάρος της Ευρώπης από την ουκρανική και τη συνακόλουθη ενεργειακή κρίση. Μάλιστα, ο Γάλλος πρόεδρος απείλησε ανοιχτά ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση θα προσφύγει εναντίον των Ηνωμένων Πολιτειών στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου για αθέμιτο ανταγωνισμό, κάτι που προσωρινά φάνηκε να αποτρέπεται.

Εχοντας λάβει τα μηνύματα του από Παρίσι, Βερολίνο και άλλες ευρωπαϊκές πρωτεύουσες, ο Τζο Μπάιντεν έκανε ένα βήμα πίσω στο Ουκρανικό – αν και το κατά πόσον πρόκειται για φραστική ή ουσιαστική προσαρμογή, είναι νωρίς να το πούμε. Ενώ την περασμένη άνοιξη χαρακτήριζε τον Βλαντίμιρ Πούτιν «κασάπ», ο οποίος «δεν μπορεί να μείνει στην εξουσία» (με άλλα λόγια, πόλεμος μέχρις εσχάτων στην

Ουκρανία με στόχο την αλλαγή καθεστώτος στη Ρωσία), αυτή τη φορά δήλωσε: «Είμαι έτοιμος να συζητήσω με τον κύριο Πούτιν εάν ενδιαφέρεται πραγματικά για την αναζήτηση τρόπου τερματισμού του πολέμου». Τις επόμενες ημέρες, ο Αμερικανός υπουργός Εξωτερικών Αντονι Μπλίνκεν σημείωσε ότι στόχος των Ηνωμένων Πολιτειών, αναφορικά με τον πόλεμο στην Ουκρανία, είναι να αποσυρθούν τα ρωσικά στρατεύματα στα προ της εισβολής όρια, κάτι που σημαίνει ότι η Ουάσινγκτον δεν θέτει, όπως το Κίεβο, ως όρο την απόσυρση των Ρώσων από Ντονμπάς και Κριμαία, και ότι θα μπορούσε να αναζητήσει ένα συμβιβασμό με τη Μόσχα του είδους «εδάφη αντί κυρώσεων» – απόσυρση των Ρώσων από μεγάλο μέρος των εδαφών που σήμερα κατέχουν, με αντάλλαγμα την άρση μέρους των κυρώσεων που τους έχουν επιβληθεί.

Φαίνεται ότι η συνάντηση Μπάιντεν - Μακρόν επιτάχυνε τις διπλωματικές διεργασίες. Στο Βερολίνο, ο Γερμανός καγκελάριος Ολαφ Σολτς δήλωσε ότι η Ευρώπη οφείλει να επιστρέψει στην «ειρηνική τάξη πραγμάτων» που επικρατούσε πριν από τη ρωσική εισβολή (κάτι που πολύ πιθανό

Κάτοικοι της πόλης Μπαχμούτ στο Ντονέτσκ κοιτάζουν διαμερίσματα πολυκατοικίας παραδομένα στις φλόγες έπειτα από ρωσικό βομβαρδισμό. Ο νέος αρχηγός των ρωσικών δυνάμεων στην Ουκρανία, στρατηγός Σεργκέι Σουροβίκιν, χτυπάει ανηλεώς υποδομές και πόλεις από τις 8 Οκτωβρίου, οπότε ανέλαβε. Ο χειμώνας διαγράφεται επιφανειακά για πολλούς Ουκρανούς, ενώ ο υδράργυρος έχει κατέβει ήδη στους -11 βαθμούς Κελσίου.

Τα ουκρανικά χτυπήματα δημιούργησαν εύλογα ερωτήματα για την αποτελεσματικότητα των πολυδιαφημισμένων (και εξαγωγίμων) συστημάτων αεράμυνας της Ρωσίας S-300 και S-400.

υπονοεί κάτι και για τους Nord Stream) εάν ο Βλαντίμιρ Πούτιν αναζητήσει και βρει τρόπο τερματισμού του πολέμου. Από την πλευρά του, ο Εμανουέλ Μακρόν υποστήριξε, σε τηλεοπτική συνέντευξή του, ότι στο πλαίσιο της τελικής ειρήνευσης θα πρέπει να δοθούν από τη Δύση «εγγυήσεις ασφαλείας» στη Μόσχα για τα θέματα που έχει θέσει ο Ρώσος πρόεδρος (μη ένταξη της Ουκρανίας στο ΝΑΤΟ, όχι τοποθέτηση πυρηνικών κοντά στα ρωσικά σύνορα κ.ά.). Αυτή τη στιγμή ο δρόμος προς τις διαπραγματεύσεις και την ειρήνευση διαγράφεται μακρύς, καθώς τόσο οι Ρώσοι όσο και οι Ουκρανοί προετοιμάζονται για έναν μακρύ πόλεμο. Για πρώτη φορά, όμως, στους δέκα μήνες του πολέμου, διακρίνεται μια αμυδρή ακτίνα φωτός.

Η δύσκολη σύναξη των Ρώσων αντικαθεστωτικών στο Βερολίνο

Του ΝΙΛ ΜΑΚΦΑΡΚΑΡ
THE NEW YORK TIMES

Στο Βερολίνο συναντήθηκαν το περασμένο Σάββατο κύριοι 300 νέοι ακτιβιστές από τη ρωσική διασπορά, αλλά και από το εσωτερικό της Ρωσίας, προκειμένου να εκπονήσουν κοινή πολιτική κατά του Βλαντίμιρ Πούτιν. Στη συνάντηση συμμετείχαν φεμινίστριες, πολιτικοί, υπέρμαχοι των δικαιωμάτων των ομοφυλοφίλων, εκπρόσωποι εθνοπατών και πολλοί άλλοι. Κοινή διαπίστωση τους ήταν ότι η Ρωσία πρέπει να αντιμετωπιστεί τη μακρά ιστορία της στη βίαιη κατάληξη της αμφισβήτησης, που χρονολογείται από τη Ρωσική Αυτοκρατορία και καταλήγει στις ημέρες του καθεστώτος Πούτιν. Την ίδια ώρα, οι ακτιβιστές παραδέχθηκαν ότι το έργο τους θα είναι δύσκολο.

«Δεν είναι δυνατόν να οικοδομήσεις ένα κράτος πάνω στη βία. Αυτό ήταν το κοινό χαρακτηριστικό της ΕΣΣΔ και της Ρωσίας. Όσοι δεν ξεκίνησαν τον πόλεμο οφείλουν να βγάλουν την κοινωνία από τον βούρκο, και αυτό απαι-

Πολυδιάσπαση, έλλειψη ηγέτη και διώξεις εντός Ρωσίας καθιστούν δύσκολο το εγχείρημα εκδημοκρατισμού της χώρας.

τεί μεγάλη δύναμη. Πρέπει να συνειδητοποιήσουμε τον βαθμό της κοινωνικής παρακμής», λέει η Ιβνα Μπερέσκινα, που συμμετείχε στη διοργάνωση.

Οι Ρώσοι αντιφρονούντες στο εξωτερικό υπήρξαν παραδοσιακά διασπασμένοι. Ουδέποτε μπόρεσαν να καταλήξουν σε ηγετική φυσιογνωμία του κινήματος, ενώ η σύνοδος του Βερολίνου βρέθηκε αντιμέτωπη με σημειολογικές διαφορές, όπως αν η σύρραξη θα έπρεπε να αποκαλείται «πόλεμος του Πούτιν» ή «πόλεμος της Ρωσίας» και εάν τα σημερινά γεγονότα αποτελούν επανάληψη του 1917. Ο Αλεξέι Ναβάλνι, που θα παραμείνει έγκλειστος για τα επόμενα αρκετά χρόνια, είναι ίσως ο

μόνος πολιτικός με κατάλληλες περγαμνές και ικανό χάρισμα για να ηγηθεί αντιπολιτευτικού κινήματος. Οι υπαρχηγοί του αποφάσισαν να μη συνεργασθούν με άλλες ομάδες αυτοεξόριστων αντιφρονούντων, υποστηρίζοντας ότι προτιμούν να αφιερώσουν τις δυνάμεις τους στην πολιτική μάχη κατά του Πούτιν.

Πιο νέοι ακτιβιστές αντιδρούν στις προσπάθειες αυτόκλητων ηγετών της αντιπολίτευσης να επηρεάσουν το κίνημα, όπως ο πρώην ολιγάρχης Μιχαήλ Χοντορόκοφκι ή ο σκακιστής Γκάρι Κασπάροφ. Με ειρωνείες έγινε δεκτή η σύσταση τον Νοέμβριο «εξόριστης ρωσικής κυβέρνησης» από μικρή ομάδα Ρώσων πολιτικών, που έχουν εγκαταλείψει εδώ και δεκαετίες την ενεργό δράση. Η απουσία φυσιογνωμίας, ικανής να συσπειρώσει την αντιπολίτευση, είναι ιδιαίτερα αισθητή. «Δεν δι-αθέτουμε ενιαία αντιπολίτευση, δεν έχουμε ηγέτες και δεν καταλαβαίνουμε τι πρέπει να κάνουμε», εξηγεί η 35χρονη Πολίνα Γελίνα, ειδικός του Ιντερνετ, που εγκατέλειψε τη Ρωσία για να προφυλάξει

τους γιους της από τη στράτευση.

Όλοι γνωρίζουν τις δυσκολίες του έργου τους, ιδίως μετά την απαγόρευση ακόμη και των πλέον ανώδυνων μορφών διαμαρτυρίας από το καθεστώς Πούτιν. Η αυτοεξορία φαντάζει πα ως καλύτερη επιλογή από τον εγκλεισμό σε στρατόπεδο εργασίας.

Σταλινική παράδοση

Ολοένα και περισσότεροι ακτιβιστές χαρακτηρίζονται «πράκτορες ξένης δύναμης» από τα ρωσικά δικαστήρια, που αναβιώνουν έτσι τη σταλινική παράδοση της εμμονής με τους προδότες. «Είθε τα όπλα να σιγήσουν και η Ρωσία να εγκαταλείψει την Ουκρανία. Τι θα ακολουθήσει, όμως; Για την ώρα, ουδείς μπορεί να προβλέψει ποια κατεύθυνση θα ακολουθήσει η Ρωσία», σχολιάζει ο Τομπίας Λίντνερ, αξιωματικός του γερμανικού υπουργείου Εξωτερικών, που αποκάλυψε τους ακτιβιστές «δημοκρατικής ελπίδα για τη Ρωσία του μέλλοντος».

Η μεγαλύτερη πρόκληση που αντιμετωπίζει η αντιπολίτευση στον Πούτιν είναι πώς να ασκή-

σει επιρροή από το εξωτερικό. «Οι συνάδελφοί μου κι εγώ αναζητούμε τρόπους να επηρεάσουμε τις απόψεις του κοινού στο εσωτερικό της Ρωσίας», λέει η 29χρονη Νατάλια Μπαρράντσα, η οποία συμμετέχει στην ομάδα Φεμινιστική Αντιπολεμική Αντίσταση. Η οργάνωση της Μπαρράντσα έχει πραγματοποιήσει λίγες, μικρές κλιμάκας, εκδηλώσεις διαμαρτυρίας, όπως το μοίρασμα φυλλαδίων κατά του πολέμου στους δρόμους ρωσικών πόλεων και η κυκλοφορία αντιπολεμικού ψηφίσματος που υπέγραψαν μερικές χιλιάδες μπότες επιστρατών. Κάποιοι θαρραλέοι προσπαθούν να προωθήσουν αλλαγές από το εσωτερικό της Ρωσίας, παρότι αντιμετωπίζουν ποινές κάθειρξης 15 ετών εάν επικρίνουν τον πόλεμο στην Ουκρανία. Μέλος τοπικού κοινοβουλίου ρωσικής αυτόνομης περιφέρειας, ο οποίος συμμετείχε στο συνέδριο και ζήτησε να παραμείνει ανώνυμος, αποκάλυψε την ανακούφιση του για τις ολιγοήμερες διακοπές από τον διαρκή φόβο. «Μπορώ επιτέλους να χρησιμοποιώ τον όρο “πόλεμος” για την

Ουκρανία και όχι το προβλεπόμενο “ειδικό στρατιωτικό επεξεργασμένο” που απαιτεί η κρατική προπαγάνδα», επισημαίνει ο βουλευτής.

Μία από τις ιδέες που συζητήθηκαν στο Βερολίνο ήταν η ανάγκη θεσμοθέτησης κάποιου είδους σχεδίου Μάρσαλ, το οποίο μεταμόρφωσε τη Γερμανία από ναζιστικό κράτος σε ζωντανή δημοκρατία. Το σχέδιο αυτό επιβλήθηκε, όμως, σε συνθήκες στρατιωτικής κατοχής, συμπληρώνουν οι ακτιβιστές, ενώ κάθε προσπάθεια αποκατάστασης της δημοκρατίας στη Ρωσία, αλλά και ανοικτής συζήτησης για τις δεκαετίες πολιτικής καταπίεσης, θα πρέπει να προέρχεται από το εσωτερικό της Ρωσίας και όχι από «εμγκρέδες».

Όλη η χώρα πρέπει να απαλλαγεί από «τον αυτοκρατορικό τρόπο σκέψης», υπογραμμίζει η Ιβνα Μπερέσκινα, η οποία υπήρξε μία από τις συνδιοργανώτριες του συνεδρίου στο Βερολίνο. «Αν αυτό το διανοητικό άλμα δεν ολοκληρωθεί, ίσως η λήξη του πολέμου στην Ουκρανία και η νίκη των δυνάμεων του Κιέβου να μη σώσουν την κατάσταση», επισημαίνει.

Κορυφαίος όλων ο Λιονέλ Μέσι

Ο Αργεντινός άσος ξεπέρασε τον συμπατριώτη του «Θεό της μπάλας» Ντιέγκο Μαραντόνα

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΑΤΤΙΚΗ

Παρακολουθώ ποδόσφαιρο από τα τέλη της δεκαετίας του 1970 ενώ από το 1988 είμαι αθλητικός συντάκτης. Θα εκφράσω λοιπόν την άποψή μου για τον κορυφαίο ποδοσφαιριστή που παρακολούθησα από τα γήπεδα ως αθλητικός συντάκτης ή από την τηλεόραση. Δεν έχω δει ποδοσφαιριστή «φορτωμένο» με τόσο ταλέντο όσο ο «Θεός του ποδοσφαίρου» Ντιέγκο Αρμάντο Μαραντόνα. Ήταν αξεπέραστος, μοναδικός, ένας χορευτής της μπάλας, ένας «μάγος» που μας έκανε να αγαπήσουμε περισσότερο το ποδόσφαιρο. Ο ιδόρωτος Αργεντινός ήταν ένα χάρισμα ειδύομαι σε κάθε του «χορογραφία» στον αγωνιστικό χώρο. Για πολλούς αποτελεί τον κορυφαίο ποδοσφαιριστή όλων των εποχών. Αέρινος, αεικίνητος στο γήπεδο. Κάθε του κίνηση έμοιαζε με χορευτική φιγούρα. Κάθε του αγώνας με μια παράσταση. Τον είχα λατρέψει όπως και εκατομμύρια ποδοσφαιρόφιλοι σε όλο τον πλανήτη. Όμως ο θρύλος του «Θεού της μπάλας» γρήγορα κατέρρευσε στα μάτια μου, όταν ολοκληρώθηκε η νητική πτώση του και έγινε υποχείριο των εμπόρων των ναρκωτικών αλλά και του κάθε επιτήδειου που ήθελε να «κλέψει» λίγη από την δόξα του.

Αντίθετα από τον αυτοκαταστροφικό Μαραντόνα, ο Λιονέλ Μέσι έχει πολύ μεγαλύτερη διάρκεια στην απόδοσή του. Σε καμία περίπτωση δεν διαθέτει το μαχητικό πνεύμα του Ντιέγκο. Ιδιαίτερα μέχρι τα 30 του χρόνια, ο Μέσι έκανε τον κόσμο να τον αγαπήσει γιατί του θυμίσει ότι το ποδόσφαιρο είναι ωραίο και υπάρχει για να κάνει ευτυχισμένους όσους με κέφι το υπηρετούν.

Η ταχύτητα και οι επιταχύνσεις του, η τεχνική του, η ικανότητα του να φτάνει στο γκολ με πολλούς τρόπους, οι σπουδαίες πάσες του είναι μόνο κάποιες από τις πολλές αρετές του. Η σημαντικότερη όμως από όλες είναι η χαρά που έχει κάθε φορά που αγωνίζεται, σαν ένα μικρό παιδί που χαιρείται το παιχνίδι με τους φίλους του.

Στον αγώνα της Αργεντινής με την Αυστραλία στην φάση των «16» ήταν ξανά απολαυστικός και απόλυτα ουσιαστικός. Ο (τέως πλέον) προπο-

Ο Μέσι συνεχίζει στα 35 του χρόνια να γράφει ιστορία και να κάνει πράγματα που οι άλλοι δεν μπορούν.

Αντίθετα από τον αυτοκαταστροφικό Μαραντόνα, ο Λιονέλ Μέσι έχει πολύ μεγαλύτερη διάρκεια στην απόδοσή του.

νητής της εθνικής Ισπανίας, Λουίς Ενρίκε είχε πει στην ισπανική τηλεόραση πως ό,τι κάνει ο Μέσι σε αυτό το παγκόσμιο κύπελλο δεν θα το ξαναδούμε ποτέ. «Στο χιλιοστό του ματς αγωνίστηκε σαν πρωτάρης που απολαμβάνει τη διοργάνωση, έδωσε τρεις καταπληκτικές πάσες στις καθυστερήσεις, σε ένα σημείο του παιχνιδιού που οποιοςδήποτε άλλος θα είχε βγει από το γήπεδο

κατάκοπος και για να εισπράξει χειροκροτήματα» είπε ο προπονητής που μαζί του κέρδισε το Τσάμπιονς λιγκ. Και πρόσθεσε μιλώντας για την ασταμάτητη σύγκριση με τον Μαραντόνα: «ας τελειώσει αυτή η συζήτηση επιτέλους – ακόμα κι αν ο Μαραντόνα μας έδειξε πως μπορεί κάποιος να κερδίσει το παγκόσμιο κύπελλο μόνος του, ο Μέσι μας δείχνει πως μετά από χίλια ολόκληρα παιχνίδια μπορείς να είσαι ακόμα ο καλύτερος στον κόσμο. Και για όποιον καταλαβαίνει, αυτό είναι απίστευτο», τόνισε. Συμφωνώ απόλυτα μαζί του. Για αυτό και μετά από τόσα χρόνια, εκατομμύρια φίλαθλοι χαιρόνται και πανηγυρίζουν με τις επιτυχίες του Αργεντινικού πακταρά με το χαμόγελο του μικρού παιδιού.

Η εικόνα του Μέσι συνεχίζει να

λάμπει και να παραμένει ασύγκριτα καλύτερος από τους συμπατριώτες του στην εθνική Αργεντινής και να κάνει πράγματα που οι άλλοι δεν μπορούν. Ο Μέσι συνεχίζει στα 35 του χρόνια να γράφει ιστορία. Κόντρα στην Αυστραλία, ξεπέρασε σε γκολ κι εμφανίσεις σε μουντιάλ τον Μαραντόνα, κι αν η Αργεντινή κατάφερε την Παρασκευή το βράδυ, να αποκλείσει την Ολλανδία, θα αφήσει πίσω του σε συμμετοχές και τον Λότταρ Ματέους, θα γίνει δηλαδή αυτός που έχει αγωνιστεί σε ματς παγκοσμίου κυπέλλου πιο πολύ από όλους.

Στην καρδιά μας παραμένει ο κορυφαίος ποδοσφαιριστής που είδαμε να αγωνίζεται και είναι ένας (βασικός) λόγος που αγαπήσαμε ακόμα περισσότερο το παιχνίδι με την «στρογγυλή θεά».

Τα ρεκόρ που έχει και αυτά που «κυνηγά» στο Μουντιάλ

Δεν φτάνουν τα χέρια ενός ανθρώπου για να μετρήσουν τα ρεκόρ του Λιονέλ Μέσι, από το ντεμπούτο του το 2004 σε ηλικία μόλις 17 ετών μέχρι και σήμερα (35 ετών). Μία ολόκληρη καριέρα «σπάει» τα ρεκόρ, ανεξάρτητα από το χρώμα της φανέλας, συλλόγου ή, εθνικής ομάδας, όπως αναφέρει χαρακτηριστικά η εξειδικευμένη ιστοσελίδα της Αργεντινής «marketing registrado».

Στον προμηθεϊκό της Παρασκευής με την Ολλανδία, έκανε ένα ακόμα βήμα για να γίνει ο παίκτης με τις περισσότερες συμμετοχές σε

Ο Μέσι κόντρα στην Ολλανδία την Παρασκευή ισοφάρισε το ρεκόρ του Μπατιστούτα σε γκολ και του Μαραντόνα σε ασίστ.

Μουντιάλ. Απέναντι στους «οράνιες», έφτασε στις 24 συμμετοχές ενώ πρώτος είναι ο Λότταρ Ματαίους με 25. Στα ημιτελικά κόντρα στην Κροατία θα ισοφάρισε τον Ματέους, ενώ σε

περίπτωση που η Αργεντινή αγωνιστεί στον τελικό, θα τον ξεπεράσει. Κάτι ανάλογο συμβαίνει και στη βαθμολογία με τα περισσότερα λεπτά συμμετοχής σε Μουντιάλ. Σε όλα τα ματς που έχει παίξει ο Μέσι έφτασε τα 2.074 λεπτά, ενώ κορυφαίος είναι ο Πάολο Μαλντίνι με 2.217. Για αυτό, αν η Αργεντινή φτάσει έως τον τελικό, και παίξει 90 λεπτά στα δύο υπόλοιπα παιχνίδια, θα ξεπεράσει αυτό το νούμερο και θα φτάσει τα 2.254.

Ο Μέσι έγινε την Παρασκευή ο ποδοσφαιριστής με τις περισσότερες εμφανίσεις ως αρχηγός της Αργεν-

τινής. Μέχρι τώρα έχει 17 ξεπερνώντας τον Ντιέγκο που είχε 16. Ένα άλλο ορόσημο στο οποίο θα μπορούσε να επικρατήσει είναι αυτό των γκολ. Ο «ψύλλος» με το γκολ κόντρα στην Ολλανδία ισοφάρισε τον Γκαμπριέλ Μπατιστούτα με 10 γκολ. Επίσης στον τομέα των ασίστ έφτασε στις 8 και ισοφάρισε τον Μαραντόνα που «μέτρησε» επίσης 8. Επιπλέον, είναι κοντά στο να είναι ο παίκτης με τις περισσότερες νίκες σε Μουντιάλ (έχει 16 και πρώτος είναι ο Κλόζε με 17). Στον ημιτελικό και στον τελικό, θα είναι μόνος στην πρώτη θέση.

ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ

Απαγόρευση μετακίνησης φιλάθλων: Δεδομένο ότι η συγκεκριμένη ποινή συμπεριλαμβάνεται πλέον στους πειθαρχικούς κανονισμούς. Απ' εκεί και πέρα, πότε μπορεί να επιβληθεί μια τέτοια ποινή, σε ποιο είδος (σοβαρότητα καταγγελίας) ή αριθμό παραπομπών επιβάλλεται, τι προνοεί σε αριθμό αγώνων που τιμωρείται μια ομάδα, στο ενδεχόμενο τιμωρίας για δεύτερη φορά ή και περισσότερες. Όλα αυτά καλό θα είναι να τα ξεκαθαρίσει – δημοσιοποιήσει η ΚΟΠ, προς αποφυγή αντιδράσεων, εντάσεων και δημιουργίας περαιτέρω προκατάληψης.

Αλεξί Σπιλέφκοι: Τελικά η προσπάθεια να αστείευτεί ο προπονητής

του Άρν με τον 4ο διατηρητή του αγώνα Άρνος – Πάφος, ενώπιον του Αθλητικού Δικαστή παρουσιάστηκε ως τράβηγμα έντονο από το χέρι και εξύβριση! Πάλι καλά για τον Λευκωρώσο προπονητή που η σχετική τιμωρία περιορίστηκε στο πρόστιμο. Απ' εκεί και πέρα, οι πέντε κίτρινες μέχρι τώρα, συν μία απευθείας κόκκινη κάρτα, ασφαλώς θα πρέπει να προβληματίσει τον προπονητή του Άρν, τους συνεργάτες του αλλά και τους εργοδότες του, ειδικά όσο πλησιάζουμε στο πολύ πιο κρίσιμο τελευταίο στάδιο του φετινού πρωταθλήματος...

Ετα ούλλα τζαμαί: Θυμάστε που πανηγύριζαν κάποιιο παράγοντες και αθλητικοί συντάκτες ότι θα επέστρε-

φαν οι οργανωμένοι οπαδοί των ομάδων στα γήπεδα; Για να αποκτήσουμε ατσόφαιρα τάχατες. «Ετα ούλλα τζαμαί τωρά». Έτσι δεν το λέμε στην Κυπριακή διάλεκτο;

Εξαιρετικά ενδιαφέρον: Εξαιρετικά ενδιαφέρον είναι το πρωτάθλημα Β' Κατηγορίας. Η πρώτη ομάδα στον πίνακα ΑΕΖ έχει 21 βαθμούς και η εντέκατη ΠΟ Ξυλοτύμπου έχει 16. Μένουν τέσσερις αγωνιστικές για να τελειώσει η κανονική περίοδος και όλα παίζονται. Οι διαφορές μεταξύ των περισσότερων ομάδων είναι ελάχιστες.

Κάτι αλλάζει στο μπάσκετ: Κάτι φαίνεται να αλλάζει στο φετινό πρωτάθλημα καλαθοσφαίρας. Το δίδυμο

Κεραυνού-ΑΕΚ που ήταν ...μόνο, μόνο στον πρωταγωνιστικό ρόλο απέκτησε παρέα. Το ΑΠΟΕΛ κατά πρώτο λόγο και την ΑΕΛ κατά δεύτερο. Για να δούμε αν θα πάει το πράγμα μέχρι τέλους. Μακάρι να πάει.

Αρτεμ Τζούμπα: Ο γενικός διευθυντής της Καρμιώτισσας, Τόνι Αντωνίου, επιβεβαίωσε πριν από μερικές μέρες στον ΣΠΟΡ FM 95,0 ότι η ομάδα είναι σε επαφές με το Ρώσο σέντερ φορ Αρτεμ Τζούμπα. Τεράστια κίνηση αν τελικά βέβαια γίνει. Ήδη είναι στο νησί μας άλλος ένας σπουδαίος Ρώσος ποδοσφαιριστής. Ο Αλεξάντερ Κακόριν. Ούτε για πλάκα δεν λεγόταν αυτό προηγουμένως. Όμως τίποτα δεν μένει στατικό στη ζωή.

ΑΠΟΨΕΙΣ

Για ποιο ποδόσφαιρο μιλάμε;

Του ΧΡΗΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ

Στο δικό μας αντικείμενο που ασχολείται αποκλειστικά και μόνο με το κυπριακό ποδόσφαιρο, το επίκεντρο βρίσκεται οπουδήποτε αλλού εκτός από το ίδιο το άθλημα.

Πώς ο επαγγελματίας να αξιολογήσει το ποδόσφαιρο ως πρώτη και βασική προτεραιότητα της καθημερινής του ατζέντας, όταν ξεφουτρώνουν κάθε λίγο και λιγάκι, διαφόρων ειδών «μολυσματικές παραφύδες» που δεν αφήνουν το ποδόσφαιρο ντε

και καλά, να μεγαλώσει, ν' αναπτυχθεί, να φουντώσει και να δείξει την ομορφιά του.

Πώς δηλαδή ν' ασχοληθείς με το άθλημα, για το ποιος είναι ευφυής προπονητής, ποιος είναι καλός παίκτης, ποιος ταχύς και ποιος ηγετικός ή ταλαντούχος, όταν η κυπριακή ποδοσφαιρική πραγματικότητα περιλαμβάνει είτε την οργανωμένη βία, είτε το παράνομο στοίχημα και τους στυμμένους αγώνες, είτε εμπερηστικές δηλώσεις, είτε κακές γηπεδικές εγκαταστάσεις, είτε παραγοντικές αποφάσεις που μολύνουν ακόμη περισσότερο το κλίμα, είτε ανακρινόμενες ομάδες που προάγουν τον φανατισμό, είτε διαιτητικές αποφάσεις- συμπεριφορές που καθορίζουν αποτελέσματα, είτε χειρισμοί και αποφάσεις της Ομοσπονδίας που μοιάζουν εχθρικές προς το άθλημα παρά βοηθητικές;

Πώς; Αφού δεν σε αφήνουν ν' αγιάσεις. Τα καθημερινά ερεθίσματα στο επάγγελμά μας περιστρέφονται μεν γύρω από το ποδόσφαιρο, δεν έχουν όμως καμία σχέση με το παιχνίδι ή και το άθλημα.

Δεν είναι δηλαδή αυτό που τούτο το μήνα παρακολουθούμε ως γιορτή στο Κατάρ, όπου άπαντες επικεντρώθηκαν στο άθλημα περιμένοντας το νέο παγκόσμιο πρωταθλήτη.

Στην Κύπρο, η μεταχείριση του αθλήματος είναι παντελώς διαφορετική και ουδεμία σχέση έχει με το πώς την διαχειρίζονται στο εξωτερικό.

Αν στις προηγμένες χώρες αντιλαμβάνονται το ποδόσφαιρο ως μέσο ψυχαγωγίας της μάζας ή και υγιούς επιχειρηματικότητας, στην Κύπρο το εννοούμε ως μέσο εξουσίας μέσα από το οποίο ο καθένας προσπαθεί να επιβάλει ή να βελτιώσει την ισχύ του. Οικονομικά, πολιτικά, κομματικά, κοινωνικά ή και οπαδικά!!! Για ποιο ποδόσφαιρο μιλάμε;

Ήττα για όλους, για κάποιους πανωλεθρία!

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΑΔΗ

Ακόμη και όσοι μπορεί να υποστηρίξουν, ότι υπό τις περιστάσεις η ποινή απαγόρευσης μετακίνησης φιλάθλων μπορεί να θεωρηθεί σωστή ή αναγκαία ως έσοχατη λύση, οφείλουν να παραδεχθούν πως ένα τέτοιο μέτρο αποτελεί ήττα για όλους όσοι εμπλέκονται στο χώρο του ποδοσφαίρου και πανωλεθρία για αυτούς που έχουν ρόλο και λόγο στο θέμα αντιμετώπισης της βίας στα γήπεδα.

Πριν από χρόνια ήταν η τιμωρία της διεξαγωγής αγώνων σε ουδέτερη έδρα. Ακολουθούσαν αγώνες κλεισμένων των θυρών, κάποιες φορές έκλειναν πέταλα ή άλλα κομμάτια κερκίδας (λες και οι κούλιγκαν ενδιαφέρονταν για τη θέση ή την πλευρά σε μια κερκίδα), κάποτε δικαιώμα εισόδου στο γήπεδο είχαν μόνο ηλικιωμένοι, παιδιά και γυναίκες και πλέον κανένας σε εκτός έδρας αγώνες. Κοινό στοιχείο όλων αυτών, η τιμωρία των πολλών γιατί ποτέ και κανείς αρμόδιος δεν θέλησε να ασχοληθεί πραγματικά και να αντιμετωπίσει με αποφασιστικότητα και αδιαφορώντας για τα όποια συμφέροντα, τους πολύ πιο λίγους.

Ακόμη μεγαλύτερες, πλέον, οι διαστάσεις στην αποτυχία των αρμοδίων και ειδικών να αντιμετωπίσουν την κατάσταση. Το μέτρο απαγόρευσης μετακίνησης φιλάθλων, προκύπτει σε μια περίοδο εφαρμογής της Νομοθεσίας περί αντιμετώπισης της βίας στους αθλητικούς χώρους. Γινόμαστε γραφικοί, αλλά θα πρέπει να υπενθυμίσουμε πως είναι η Νομοθεσία για την οποία χρειάστηκαν χρόνια συζητήσεων, μελετών και αξιολογήσεων. Είναι η Νομοθεσία που χαρακτηρίστηκε, απ' όσους την υποστήριξαν, ως πρωτοποριακή με κυριότερο το μέτρο της κάρτας φιλάθλου. Είναι το μέτρο που υποτίθεται πως διασφαλίζει την παρουσία κόσμου επάνω στο γήπεδο, σε συγκεκριμένες θέσεις και κατ' επέκταση την παρακολούθηση του από κλειστά κυκλώματα ασφαλείας, άρα και τον εύκολο εντοπισμό όλων όσοι παρεκτρέπονται. Όλα όσα δηλαδή σαν χάρτινος πύργος κατέρρευσε, όταν δοκιμάστηκαν σε πραγματικές συνθήκες και όχι σε σχεδόν άδεια από κόσμο γήπεδα.

Τραγική και η διαπίστωση πως δεν μιλάμε για βελτίωση της κατάστασης αλλά για έξαρση της βίας! Απλά γιατί για ακόμη μια φορά αποδεικνύεται, πως περισσότερο εντυπώσεις παρά ουσία επιδίωξαν αυτοί που ετοίμασαν το σχετικό νομοσχέδιο. Περισσότερο ουδέτεροι παρά πρωταγωνιστές εξακολουθούν να παραμένουν όσοι μπορούν να βοηθήσουν αλλά απλά καταδικάζουν τα επεισόδια.

Κα περισσότερο υποκριτές αποδεικνύονται, όσοι αδιαφορούν για την τιμωρία των πολλών και σωστών φιλάθλων, κάνοντας πλάτες ή χατίρια στους λίγους ή κλείνοντας τα μάτια εκεί και όπου θα μπορούσαν να βοηθήσουν στον εντοπισμό και την απομάκρυνση κάποιων από τα γήπεδα...

Μεταβολές εβδομάδας

Χ.Α.Κ.
-1,06%

Χ.Α.
1,32%

Dow Jones

-2,15%

Nasdaq

1,32%

Nikkei

0,59%

Dax

-1,56%

FTSE 100

-1,14%

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΡΕΚΟΡ
Εκδόσεις χρέους
500 δισ. ευρώ
από την Ε.Ε.
μέσα στο 2023
Σελ. 9

Πετρέλαιο

-9,84%

€/€

0,38%

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΓΙΑ ΤΙΣ ΓΙΟΡΤΕΣ

Δώρα από δεύτερο χέρι θα δώσουν οι Γερμανοί

«Δώρα για τις γιορτές ελαφρώς μεταχειρισμένα και σε καλή κατάσταση». Φαίνεται ελκυστική μία τέτοια αγγελία. Πάντως, όπως προκύπτει από έρευνα, στη Γερμανία πολλοί είναι εκείνοι που σκέφτονται σοβαρά να προσφέρουν στα αγαπημένα τους πρόσωπα δώρα από δεύτερο χέρι. Σελ. 10

ΕΛΛΑΔΑ

Η πανδημία έδωσε γερή γροθιά στη φοροδιαφυγή

Τα μέτρα κατά της φοροδιαφυγής, η αύξηση των ηλεκτρονικών πληρωμών, αλλά και τα κλειστά καταστήματα στη διάρκεια της πανδημίας περιόρισαν σημαντικά τη μη απόδοση ΦΠΑ στην Ελλάδα. Από τα στοιχεία της Ε.Ε. προκύπτει ότι το 2020 το «έλλειμμα ΦΠΑ» μειώθηκε κατά 32,3%. Σελ. 6

ΛΟΓΩ ΤΙΜΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΤΟΚΙΩΝ

Μειώθηκαν οι πωλήσεις κατοικιών στην Ελλάδα

Οι υψηλές τιμές πώλησης, η αύξηση των επιτοκίων και ο πληθωρισμός περιόρισαν τις αγορές κατοικιών του εννέα μηνου στην Ελλάδα. Τα στοιχεία δείχνουν ότι στις περιοχές όπου παρατηρήθηκε σημαντική άνοδος τιμών οι συναλλαγές μειώθηκαν σε σχέση με το αντίστοιχο περυσινό διάστημα. Σελ. 12

Τα πλάνα των τριών για την οικονομία

Ακτινογραφία των προγραμμάτων των Αβέρωφ Νεοφύτου, Ανδρέα Μαυρογιάννη, Νίκου Χριστοδουλίδη

Σταθερότητα και συνεχής αξιολόγηση σε επενδυτική βαθμίδα. Με βάση τις δημοσιονομικές δυνατότητες θα προσδιορίσει φορολογική ελάφρυνση προς όφελος όσων έχουν ετήσιο εισόδημα από 19.500 έως 28.000 ευρώ, για το 2023.

Παροχή κινήτρων για ανάπτυξη της οικονομικής παραγωγής. Οραμα η αντιμετώπιση της κοινωνικής μάστιγας της φοροδιαφυγής, με θέσπιση κανόνων που καθιστούν την τιμωρία της φοροδιαφυγής πιο αποτελεσματική και απειρητική.

Στρατηγικές για το ανθρωποκεντρικό οικονομικό μοντέλο. Στήριξη σε ευάλωτες ομάδες, ανάλογα με τον πληθωρισμό, ενθαρρύνοντας την πειθαρχία και στα νοικοκυριά, αξιοποιώντας τα προγράμματα της χρηματοοικονομικής παιδείας. Σελ. 3

Στις μεγαλουπόλεις το ήμισυ της παγκόσμιας ανάπτυξης

Μια πρωτοφανής συγκέντρωση της οικονομικής δραστηριότητας στις μεγαλουπόλεις, από την Κίνα μέχρι τις ΗΠΑ, έχει τα τελευταία 20 χρόνια αλλάξει άρδην τη διάρθρωση της παγκόσμιας ανάπτυξης, που συγκεντρώνεται σε μεγάλο ποσοστό σε αυτές τις μεγαλουπόλεις. Ετσι, το ήμισυ της αύξησης που σημειώνει το παγκόσμιο ΑΕΠ προέρχεται από περιφέρειες που αντιπροσωπεύουν λιγότερο από το 1% του παγκόσμιου εδάφους. Και περίπου 2 δισ. άνθρωποι, αριθμός αντίστοιχος με το 27% του παγκόσμιου πληθυσμού με στοιχεία του 2019, ζουν σε περιοχές που συνεισφέρουν το ήμισυ της παγκόσμιας ανάπτυξης. Σελ. 11

Χρησιμοποιούν αποδοτικά τα κεφάλαια οι τράπεζες

Ψηλά στον δείκτη ROE

Αποδοτικά χρησιμοποιούν τα κεφάλαιά τους (ROE) για δημιουργία κερδών οι κυπριακές τράπεζες. Η αύξηση των επιτοκίων και η μείωση του κόστους τους σε συνδυασμό με την μείωση των ΜΕΔ έχουν φέρει τις κυπριακές τράπεζες σε σημείο που ενδεχομένως και να ξεπεράσουν το μέσο ευρωπαϊκό όρο στο δείκτη ROE. Σελ. 4

Επιβράδυνση της ανάπτυξης στην Ελλάδα

Επεσε στο 2,8% από το 5%

Η προαγωγή του ρυθμού ανάπτυξης στο 2,8% το τρίτο τρίμηνο –έναντι εκτιμήσεων για 5%– καθιστά εξαιρετικά δύσκολη την επίτευξη του στόχου για αύξηση του ΑΕΠ κατά 5,6%. Η εξέλιξη αυτή περιορίζει τον δημοσιονομικό χώρο και τα περιθώρια για επιπλέον παροχές. Σελ. 8

ΑΝΑΛΥΣΗ / Των ΑΝΔΡΕΑ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ και ΟΜΗΡΟΥ ΠΙΣΣΑΡΙΔΗ

Ανασκόπηση της τουρκοκυπριακής οικονομίας

Σκοπός του παρόντος άρθρου είναι η σκιαγράφηση της τουρκοκυπριακής οικονομίας (ΤΚΟ).

Το βασικό χαρακτηριστικό της ΤΚΟ είναι η μεγάλη εξάρτησή της από την Τουρκία, κυρίως σε ό,τι αφορά τις εμπορικές σχέσεις, τη χρηματοδότηση του «δημόσιου» τομέα και το γενικότερο πλαίσιο οικονομικής πολιτικής, το οποίο καθορίζεται από πρωτόκολλα που προωθούν την ενσωμάτωση της ΤΚΟ στην Τουρκία. Η εξάρτηση από την Τουρκία αποτελεί σημείο τριβής μεταξύ της τουρκοκυπριακής κοινότητας και παρουσιάζει διαφοροποιήσεις, ανάλογα με την επικρατούσα πολιτική κατάσταση.

Ο βαθμός εξάρτησης από την Τουρκία αντικατοπτρίζεται στον υψηλό πληθωρισμό, ο οποίος στην παρούσα φάση ξεπερνά το 100% και τροφοδοτείται από τις συνεχείς υποτιμήσεις της τουρ-

κικής λίρας, που αποτελεί το «επίσημο» νόμισμα. Η εξάρτηση από την Τουρκία αντικατοπτρίζεται, επίσης, στο Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών, το οποίο παραμένει ελλειμματικό. Αναμφίβολα, χωρίς χρηματοδότηση από την Τουρκία, τα διαχρονικά ελλείμματα θα οδηγούσαν σε χρεοκοπία. Η εξάρτηση από την Τουρκία είναι εμφανής και στο νευραλγικό τομέα του τουρισμού μέσω ουσιαστικών τουρκοκυπριακών επενδύσεων σε ξενοδοχειακές μονάδες και καζίνο, αλλά και λόγω του εισερχόμενου ρεύματος Τούρκων τουριστών.

Ο τουρισμός και η τριτοβάθμια εκπαίδευση αποτελούν βασικούς τομείς ανάπτυξης, ωστόσο η συνολική οικονομική ανάπτυξη είναι σχετικά χαμηλή για αναπτυσσόμενη οικονομία. Στην παρούσα συγκυρία, η οικονομία επηρεάζεται και από τις επιπτώσεις της πανδημίας καθώς και από το δυ-

σμενές εξωτερικό περιβάλλον.

Η αγορά εργασίας χαρακτηρίζεται από δομικές αδυναμίες, που αντικατοπτρίζονται στη σχετικά μεγάλη ανεργία της γεωργίας και του «δημόσιου» τομέα. Αξίζει να σημειωθεί ότι ο υπερμεγέθης «δημόσιος» τομέας επεκτείνεται και στο πεδίο της παραγωγής. Μια περαιτέρω ανάπτυξη των «δημόσιων» οικονομικών καταδεικνύει ότι οι ανισοσκελίες είναι ουσιαστικές. Στην πράξη, η Τουρκία χρηματοδοτεί μέσω πρωτοκόλλων όλο τον αναπτυξιακό προϋπολογισμό, τις αμυντικές δαπάνες και μέρος των καταναλωτικών δαπανών.

Ο τραπεζικός τομέας χαρακτηρίζεται επίσης από διάφορες αδυναμίες, περιλαμβανομένων των προβληματικών δανείων προς «δημόσιες» επιχειρήσεις, αλλά και την έλλειψη επαρκούς εποπτικού πλαισίου.

Γενικότερα, οι εμπορικές σχέσεις με χώρες πλην της Τουρκίας είναι υποτυπώδεις. Το εμπόριο και οι οικονομικές σχέσεις με τις περιοχές που ελέγχει η Κυπριακή Δημοκρατία αποτελούν τονωτική ένεση (π.χ. εμπόριο μέσω της πράσινης γραμμής, τουρκοκύπριοι εργαζόμενοι στην Κυπριακή Δημοκρατία) αλλά δε διαφοροποιούν τη ζοφερή εικόνα.

Συμπερασματικά, η ΤΚΟ χαρακτηρίζεται από σοβαρές μακροοικονομικές και δομικές αδυναμίες. Το βιοτικό επίπεδο στα 14.000 δολάρια είναι χαμηλό, διαβρώνεται συνεχώς λόγω των υποτιμήσεων της τουρκοκυπριακής λίρας και εξαρτάται, σε καθοριστικό βαθμό, από τη βοήθεια της Τουρκίας.

Αν και η Τουρκία και η τουρκοκυπριακή ηγεσία αναφέρουν ότι τα οικονομικά προβλήματα οφείλονται στην «οικονομική απομόνωση», στην πραγματικό-

τητα τα αίτια, όπως αναφέρονται πιο πάνω, είναι βαθύτερα.

Σε περίπτωση λύσης του κυπριακού προβλήματος, οι μακροοικονομικές ανισορροπίες θα αποτελέσουν μεγάλη πρόκληση. Θα απαιτηθεί ένα τολμηρό πρόγραμμα προσαρμογής, η υιοθέτηση του Κοινοτικού Κεκτημένου, περιλαμβανομένων και των τεσσάρων ελευθεριών σε τακτό χρονικό πλαίσιο, και γενναϊόδωρη εξωτερική χρηματοδότηση για να αξιοποιηθούν οι μεγάλες δυνατότητες που διανοίγει η λύση και για να επιτευχθεί η αναγκαία οικονομική σύγκλιση.

Ο Ανδρέας Χαράλαμπος είναι οικονομολόγος και πρώην διευθυντής στο Υπουργείο Οικονομικών.

Ο Όμιλος Πισσαριδής είναι διευθύνων σύμβουλος της PricewaterhouseCoopers Investment Services.

Boost your knowledge in Data Analytics and how to apply them in your organisation.

Find out more

ΑΝΑΛΥΣΗ

Των ΣΟΥΖΑΝ ΓΟΥΙΞΟΡΦΘ και ΚΑΟΥΤΑΡ ΧΑΝΤΟΥΤΙ*

Ο κίνδυνος κερδοσκοπίας στις αγορές σιτηρών

Οι κρατικές παρεμβάσεις στην αγορά μέσω της άμεσης στήριξης των νοικοκυριών έφεραν μια σύντομη ανάπαυλα στους Ευρωπαίους πολίτες, όπως ώστε να μετριαστεί η κρίση στο κόστος διαβίωσης. Το ήπιο πρώιμο φθινόπωρο έπαιξε επίσης θετικό ρόλο. Αλλά η επισημασμένη κατάσπαση πολυάριθμων πολιτών σε αρκετές ευρωπαϊκές χώρες είναι προφανής. Ο πληθωρισμός στην Ευρωπαϊκή Ένωση αυξήθηκε σχεδόν στο 11% τον Σεπτέμβριο, από 3,6% ένα χρόνο νωρίτερα. Οι καταναλωτές αισθάνονται τις επιπτώσεις άμεσα, ειδικά μέσω των τιμών των τροφίμων, μιας και το δωδεκάμηνο Νοεμβρίου 2021 έως και φέτος τον Οκτώβριο, αυτές αυξήθηκαν κατά 17,3%. Μεταξύ άλλων, το αυξημένο ενεργειακό κόστος για τα λιπάσματα και τις ζωοτροφές, ως αποτέλεσμα του πολέμου στην Ουκρανία, θεωρείται η αιτία της αύξησης των τιμών. Ωστόσο, οι συνδικαλιστικές οργανώσεις υποψιάζονται ότι αν και πολλές αυξήσεις τιμών δικαιολογούνται από την αύξηση του ενεργειακού κόστους, αυτές έχουν επίσης χρησιμοποιηθεί ως πρόσχημα. Επί παραδείγματι, οι τιμές των σιτηρών και του γάλακτος αυξήθηκαν απότομα ακόμη και πριν από τον πόλεμο. Αιτία ήταν οι υψηλές τιμές στα χρηματιστήρια εμπορευμάτων.

Οι ειδικευμένοι καλλιεργητές σιτηρών στην Αυστρία συγκέντρωσαν εισόδημα κατά 40% υψηλότερο το 2021 σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος. Στα χρηματιστήρια εμπορευμάτων οι τιμές διαπραγματεύονται μέσω μιας τυποποιημένης διαδικασίας. Στα συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης τα εμπορεύματα αγοράζονται σε μια συγκεκριμένη τιμή, προτού να καταστούν διαθέσιμα, όπως πριν από τη συγκομιδή. Η υποκείμενη θεωρία είναι ότι ο αγροτικός παραγωγός μπορεί να υπολογίζει σε ένα σταθερό εισόδημα με την ευκαιρία της συγκομιδής, ενώ ο αγοραστής λαμβάνει δέσμευση παράδοσης σε σταθερή τιμή. Οι παράγοντες των διεθνών κεφαλαιαγορών συμμετέχουν πλέον σε μεγάλη κλίμακα ως μεσάζοντες στα χρηματιστήρια εμπορευμάτων. Αγοράζουν ένα συμβόλαιο μελλοντικής εκπλήρωσης, το οποίο τους δίνει το δικαίωμα να λάβουν ένα εμπόρευμα σε μια

συγκεκριμένη τιμή. Περιμένουν έως ότου αυτή η συμφωνηθείσα τιμή είναι σημαντικά χαμηλότερη από ό,τι στην άμεση αγορά, όπου ισχύουν βραχυπρόθεσμες τιμές. Όσο μεγαλύτερο είναι αυτό το περιθώριο, τόσο πιο επιθυμητό γίνεται το συμβόλαιο μελλοντικής εκπλήρωσης για άλλους κερδοσκόπους. Το συμβόλαιο μπορεί έτσι να πωληθεί σε υψηλή τιμή, ίσως πολλές φορές. Οι αποφάσεις αυτών των παραγόντων των διεθνών κεφαλαιαγορών δεν καθορίζονται από τα θεμελιώδη στοιχεία της προσφοράς και της ζήτησης. Ως αποτέλεσμα, οι τάσεις που απορρέουν από τα πραγματικά οικονομικά αίτια ενισχύονται μέσω της κερδοσκοπίας, όπως ο εκθετικός πληθωρισμός που προέρχεται από τον πόλεμο στην Ουκρανία. Οι κυρίαρχοι όμιλοι εμπορίας εμπορευμάτων στη γεωργία αποτελούν τη λεγόμενη ομάδα ABCD Group (ADM, Bunge, Cargill και Louis Dreyfus). Καλύπτουν το 70%-90% του παγκόσμιου εμπορίου σιτηρών και κερδίζουν από την αβεβαιότητα των χρηματοπιστωτικών παραγόντων και τα σοκ της προσφοράς στην πραγματική οικονομία. «Οι παγκόσμιες αγορές σιτηρών είναι ακόμη πιο συσπειρωμένες από τις αγορές ενέργειας και ακόμη λιγότερο διαφανείς, επομένως ο κίνδυνος κερδοσκοπίας είναι υψηλός», δήλωσε μέλος της Διεθνούς Ομάδας Εμπειρογνομώνων για τα Λειτουργία Συστήματα Τροφίμων.

Η συσπείρωση των δυνάμεων της αγοράς στη γεωργία και στα τρόφιμα σημαίνει ότι οι εταιρείες μπορούν να χρησιμοποιήσουν την ολιγοπωλιακή ή ακόμη και τη μονοπωλιακή θέση τους, ενώ εντείνεται η αποσύνδεση του εμπορίου από την παραγωγή. Θα είναι καθήκον των αρχών ανταγωνισμού στην Ευρώπη να ελέγξουν προσεκτικά τις αυξήσεις τιμών σε άλλες αγορές, που υποτίθεται ότι προκαλούνται από τις τιμές της ενέργειας.

* Η κ. Σουζάν Γουίξορφθ είναι αναπληρώτρια διευθύντρια Τμήματος Οικονομικής Πολιτικής του Επιμελητηρίου Εργασίας της Βιέννης και η κ. Καούταρ Χαντούτι, σπουδαστρια Πολιτικής και Ιστορίας σε Χαϊδελβέργη και Παρίσι. Το άρθρο δημοσιεύεται στη σελίδα social.euro.eu.

ΔΗΚΤΗΣ

Κίνδυνος αντιστροφής

Η εντυπωσιακή ανάκαμψη του τουρισμού το 2022 απειλείται με αντιστροφή τον επόμενο χρόνο λόγω της κρίσης αγοραστικής δύναμης που πλήττει τα νοικοκυριά παγκοσμίως συνεπεία του πληθωρισμού. Πέραν της πίεσης που θα προκύψει από την πλευρά της ζήτησης, η προσφορά τουριστικών υπηρεσιών βρίσκεται ενώπιον σημαντικών προκλήσεων. Συγκεκριμένα αναφέρουμε την αύξηση στο κόστος ενέργειας, τις ανατιμήσεις στις τιμές των τροφίμων και τις ελλείψεις σε ανθρώπινο δυναμικό σε ένα τομέα που είναι κατά βάση ανθρωποκεντρικός.

Επιφύλαξη

Αν και η εικόνα στο μέτωπο του πληθωρισμού, συγκρατημένα οδηγεί στο συμπέρασμα ότι μάλλον έχουμε δει την κορυφή, η κατάσταση όπως εξελίσσεται στην αγορά ενέργειας δεν αφήνει περιθώρια άλλα από την επιφυλακτικότητα. Μετά την διψήφια άνοδο του 2022, οι εκτιμήσεις κάνουν λόγο για πληθωρισμό γύρω στο 6-7% το 2023 ενώ για το 2024 η τάση είναι ότι θα κινηθεί πέριξ του 2%. Ο λόγος γι' αυτό είναι ότι προκύπτει σημαντική υστέρηση από τις νομισματικές πολιτικές για αύξηση των επιτοκίων μέχρι του σημείου που αυτό επηρεάζει το ύψος του πληθωρισμού. Επίσης δεν θα πρέπει να αγνοηθεί και η επίδραση που ο αυξημένος πληθωρισμός του 2022 θα έχει στους μισθούς των εργαζομένων οι οποίοι λογικά θα τύχουν κάποιων αναπροσαρμογών επιβαρύνοντας τους δείκτες για το 2023.

Πλάστιγγα

Οι πρόσφατες αποτυχίες των κρυπτονομισμάτων εντατικοποιούν τη συζήτηση για να τεθούν σε καθεστώς εποπτείας και άρα κάτω από ρύθμιση η συγκεκριμένη αγορά. Τα γεγονότα εστιάζονται στην κατάρρευση του πολλά υποσχόμενου χρηματιστηρίου FTX, η οποία ήρθε μερικές εβδομάδες μετά που κατάρρευσε το κατά τα άλλα ασφαλές TerraUSD (σταθερό-νόμισμα). Οι εξελίξεις αυτές έχουν πέραν πάσης αμφιβολίας δημιουργήσει την πεποίθηση στην κοινή γνώμη ότι τα κρυπτονομίσματα αποτελούν κερδοσκοπικά εργαλεία και άρα η συνέχιση της ύπαρξής τους θα συνδεθεί πλέον με την ανάγκη κάποιων επενδυτών που αρέσκονται στην ανάληψη αυξημένου ρίσκου. Η διαμάχη που σχετίζεται με το αν θα καταφέρει η ψηφιακή τεχνολογία να αντικαταστήσει τους επόμενες μόλις ξεκίνησε. Προς το παρόν η πλάστιγγα γέρνει εκκωφαντικά προς την μεριά των εποπτικών αρχών.

Αξιοπιστία

Η παγκόσμια χρηματοοικονομική κρίση του 2008 έφερε την Βασιλεία III στον τραπεζικό τομέα με στόχο να διορθωθούν τα κακώς κείμενα που οδήγησαν στην καταστροφή αλλά και να

Ας ελπίσουμε πως η παρούσα ενεργειακή κρίση που ήδη μας ταλαιπωρεί, δεν θα βρει έναν ανέλπυστο «σύμμαχο» στις εργασιακές αναταράξεις που αυτή την περίοδο λαμβάνουν χώρα στην ΑΗΚ.

επανεέλθει η εμπιστοσύνη στις τράπεζες. Έκτοτε η Βασιλεία III δεν προχώρησε στον βαθμό που θα έπρεπε για τις ευρωπαϊκές τράπεζες, ενώ σε έκθεση της Κομισιόν του 2021 διαπιστώθηκε ότι το ευρωπαϊκό τραπεζικό σύστημα βρίσκεται σε κατάσταση μη συμμόρφωσης με αρκετές προνοιες των κανόνων. Έκτοτε, η συζήτηση έχει

φέρει στη επιφάνεια κι άλλες χαλαρώσεις που επιδιώκονται από τις τράπεζες πριν την πλήρη «εφαρμογή». Από την πλευρά της, η ΕΚΤ εκφράζει ξεκάθαρα την άποψη για πλήρη εφαρμογή καθώς θα προσφέρει μακροπρόθεσμα σφέλη αξιοπιστίας στο τραπεζικό σύστημα της Ευρώπης ενώ οι όποιες κεφαλαιακές ανάγκες προκύψουν θα είναι βραχυπρόθεσμες.

Δίκη

Η έναρξη της δικαστικής διαδικασίας για την Wirecard επαναφέρει στα πρωτοσέλιδα των ειδησεογραφικών πρακτορείων το μεγαλύτερο οικονομικό σκάνδαλο που βίωσε η Γερμανία στην σύγχρονη ιστορία της. Είκοσι και πλέον χρόνια μετά την ίδρυση του γερμανικού κολοσσού, η εταιρεία εξαπατήθηκε το 2020 να κηρύξει πτώχευση μετά που αποδείχθηκε ότι «έλειπε» από τους λογαριασμούς ένα ποσό ύψους 1,9 δισ. που φάνηκε πως ήταν πλασματικό. Να σημειώσουμε ότι η Wirecard υπήρξε για χρόνια η καμάρι της γερμανικής οικονομίας ενώ δεν ήταν λίγες οι φορές που η κυβέρνηση Μέρκελ εμφάνιστε υποστηρικτική. Αξιοσημείωτο είναι και το γεγονός ότι η δική των τριών ανώτατων στελεχών, ο τέταρτος κατάφερε να διαφύγει και μέχρι σήμερα καταζητείται, λαμβάνει χώρα σε υπόγεια και καλά προστατευόμενη αίθουσα στις φυλακές του Μονάχου.

Η ΛΕΞΗ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Διατραπεζικό Επιτόκιο Δανεισμού

Διατραπεζικό Επιτόκιο Δανεισμού καλείται το επιτόκιο με το οποίο πραγματοποιείται βραχυπρόθεσμος δανεισμός μεταξύ των Τραπεζών (στη διατραπεζική αγορά) σε συγκεκριμένη χρονική περίοδο, με σκοπό την όσο το δυνατόν καλύτερη διαχείριση της ρευστότητάς τους, σύμφωνα με τις ανάγκες της αγοράς.

Μάριος Χαραλαμπίδης
Καθηγητής Διοίκησης και Οικονομικών

Καλή διάθεση στις γιορτές με γυμναστική

Της ΝΤΑΝΙΕΛ ΦΡΙΝΤΜΑΝ

Η περίοδος των Χριστουγέννων χαρακτηρίζεται από τη μεγάλη ενέργεια που δαπανούμε κάνοντας χιλιάδες πράγματα. Την ίδια στιγμή, όμως, τον Δεκέμβριο, πολλοί κάνουμε μια υπερβολικά καθιστική ζωή. Γενικά, τον χειμώνα είμαστε λιγότερο δραστήριοι εξαιτίας των χαμηλών θερμοκρασιών και των λιγότερων ωρών ηλιοφάνειας. Συνήθως τα Χριστούγεννα είναι η εποχή των ταξιδιών, των κοινωνικών συναθροίσεων, αλλά και του καναπέ, ιδιαίτερα αφού έχουμε καταναλώσει μεγάλη ποσότητα αλκοόλ. Οι Αμερικανοί, παραδόξως, αναφέρουν ότι κατά την εορταστική περίοδο αυξάνονται τα επίπεδα στρες που νιώθουν. Αυτό, βέβαια, δεν συμβαίνει αποκλειστικά εξαιτίας της έλλειψης σωματικής άσκησης, αλλά είναι βέβαιο ότι ο «χριστουγεννιάτικος λήθαργος» δεν βοηθά, επισημαίνει η δρ Ρεμπέκα Μπρέντελ, πρόεδρος της Αμερικανικής Εταιρείας Ψυχιατρικής και αναπληρώτρια καθηγήτρια Ψυχιατρικής στην ιατρική σχολή του Χάρβαρντ.

Ένας τρόπος αντιμετώπισης του γιορτινού στρες είναι η σωματική

άσκηση. Αν, λοιπόν, ακολουθείτε κάποιο πρόγραμμα γυμναστικής, μην το εγκαταλείψετε. Οι έρευνες δείχνουν ότι η τακτική άσκηση αποτρέπει το άγχος βελτιώνοντας την ικανότητα του οργανισμού να εξουδετερώνει τις ορμόνες που το προκαλούν και αυξάνοντας τους υποδοχείς ντοπαμίνης στον εγκέφαλο, που μας βοηθούν να νιώσουμε χαρά.

Αν δεν είχατε εντάξει τη γυμναστική στην καθημερινότητά σας, μπορείτε να το κάνετε τώρα, όποτε το νιώθετε αναγκαίο. Έρευνες δείχνουν ότι η εντατική γυμναστική, ακόμη και για περιορισμένο χρόνο, μπορεί να βελτιώσει τη διάθεσή μας επί 24 ώρες.

Όταν, πάλι, νιώθετε ότι το άγχος σας ενισχύεται, κάντε μια βόλτα ή λίγο τζόκινγκ με ένα φιλικό πρόσωπο. Όσο ασκείστε, μπορείτε να συζητάτε για όλα εκείνα που σας αγχώουν. Επίσης μπορείτε να κάνετε το ίδιο με το πρόσωπο που σας προκαλεί το άγχος.

Ο χορός της ευτυχίας

Αν θέλετε να νιώσετε μεγαλύτερη σύνδεση με τους γύρω σας και ταυτόχρονα περισσότερη ευτυχία, τότε εγγραφείτε σε μαθή

Έρευνα έχει δείξει πως όταν κινούμαστε συντονισμένα με άλλους, νιώθουμε ότι τα εμπόδια που μας χωρίζουν διαλύονται. Τα μαθήματα ζούμπα ή τζαζ ενισχύουν την ομαδικότητα και ταυτόχρονα «καθαρίζουν» τον εγκέφαλο από τις σκέψεις που προκαλούν στρες.

Κάθε μορφή σωματικής δραστηριότητας βελτιώνει την ψυχική μας υγεία, εξαλείφοντας την ανία και κρατώντας μας δραστήριους.

ματα χορού. Η έρευνα έχει δείξει πως όταν κινούμαστε συντονισμένα με άλλους νιώθουμε ότι τα εμπόδια που μας χωρίζουν διαλύονται, επισημαίνει η Εμίλια Ζιβολτόφσκαγια, ιδρύτρια του κέντρου θετικής ψυχολογίας The Flourishing Center.

Τα μαθήματα ζούμπα ή τζαζ ενισχύουν την ομαδικότητα και ταυτόχρονα «καθαρίζουν» τον εγκέφαλο από τις σκέψεις που προκαλούν στρες.

Μια άλλη καλή ιδέα είναι να σχεδιάσετε μικρές δημιουργικές περιπέτειες, που θα περιορίσουν το άγχος που σας βασανίζει: Κάντε μια βόλτα με το ποδήλατο το βράδυ, ώστε να απολαύσετε το σύνθημα περιβάλλον με νέα ματιά. Επίσης οργανώστε μια ορειβατική εκδρομή σε κάποιο κοντινό σας βουνό, σταματώντας κατά διαστήματα για να απολαύσετε τη θέα. Εναλλακτικά, μπορείτε απλώς να βγείτε από το σπίτι για να αναπνεύσετε καθαρό αέρα. Έρευνες υποδεικνύουν ότι

όταν βρισκόμαστε στην ύπαιθρο, ακόμη και όταν κάνουμε μια βόλτα στο πάρκο της πόλης, το σώμα και ο νους μας γαληνεύουν καθώς οι ορμόνες του στρες περιορίζονται, με αποτέλεσμα να χαμηλώσουν και άλλοι βιοδείκτες, όπως είναι η αρτηριακή πίεση. Ακόμη και όταν βρίσκεστε σε ταξίδι και χιλιόμετρα μακριά από το γυμναστήριό σας ή αν αυτό έκλεισε λόγω εορτών, μπορείτε να δοκιμάσετε κάτι εντελώς καινούργιο.

Όπως εξηγεί η Ζιβολτόφσκαγια ο εγκέφαλός μας αναζητεί διαρκώς νέες εμπειρίες. Όταν μαθαίνουμε κάτι νέο ενεργοποιείται το κέντρο ανταμοιβής του εγκέφαλου, εκκρίνοντας ντοπαμίνη και βελτιώ-

νοντας την ψυχική μας διάθεση. Αυτό ο μηχανισμός εξηγεί γιατί πολλοί στρέφονται προς τα μέσα κοινωνικά δίκτυα προκειμένου να μάθουν κάτι εντελώς καινούργιο. Η σωματική άσκηση, βέβαια, είναι ένας πολύ πιο υγιεινός τρόπος για να πετύχουμε το ίδιο αποτέλεσμα. Αν επισκέπτεστε το πατρικό σας, μπορεί να βρείτε το παλιό σας σκονάκι. Δοκιμάστε να κάνετε λίγο. Επίσης, μην διστάσετε να παίξετε λίγο μπάσκετ με τα αντίψια σας. Κάθε μορφή σωματικής άσκησης βελτιώνει την ψυχική μας διάθεση, εξαλείφοντας την ανία και κρατώντας μας δραστήριους.

Εκθέσεις ιδεών οι προτάσεις για την οικονομία

Η «Κ» κάνει την ακτινογραφία των οικονομικών προγραμμάτων των τριών υποψηφίων για τις Προεδρικές του 2023

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Ο Προϋπολογισμός του 2023 ψηφίστηκε και η Βουλή των Αντιπροσώπων κλείνει για να δώσει τη σκυτάλη της στους υποψηφίους των Προεδρικών του 2023. Το μεγαλύτερο οικονομικό γεγονός του 2022 ολοκληρώθηκε με επιτυχία και η επόμενη ώρα, είναι η ώρα των εκλογών. Την δεκαετία που πέρασε η Κύπρος προχώρησε σε πολλές μεταρρυθμίσεις οι οποίες όταν εστιάζει κανείς στο χρονικό διάστημα που πραγματοποιήθηκαν, θα αντιληφθεί πως έγιναν εν μέσω μνημονίου. Και πέτυχαν. Διότι το πρόγραμμα του μνημονίου για την Κύπρο είχε συγκεκριμένες προτάσεις με αριθμούς και στόχους οι οποίοι δεν ήταν εκθέσεις ιδεών. Για παράδειγμα, βάσει του μνημονίου από την Τρόικα, η Κύπρος θα έπρεπε να πετύχει πρωτογενές πλεόνασμα 4%

μέχρι το 2017, διόρθωση των υπερβολικών ελλειμμάτων του κρατικού προϋπολογισμού, περιορισμό του μισθολογικού κόστους με μειώσεις στο δημόσιο και άλλα πολλά στοχευμένα μέτρα. Συγκεκριμένα, η μείωση των δημοσίων υπαλλήλων θα έπρεπε να γίνει κατά 5.000 μέχρι την έξοδο από το μνημόνιο. Δεν έγιναν όλα όμως. Όπως για παράδειγμα, δεν προχώρησαν ποτέ οι ιδιωτικοποιήσεις οργανισμών, ασφαριστικοί που έμειναν ανεκπλήρωτοι όταν το 2016 η Κύπρος εξήλθε του μνημονίου.

Η Κύπρος έχει αποδείξει ότι είναι ένα «μικρό καράβι», μια ευέλικτη οικονομία που αν κάνει 2-3 συγκεκριμένα πράγματα είναι πιθανόν να πετύχουν. Είναι από τις πρώτες οικονομίες που μπορεί να εξέλθει μίας κρίσης με επιτυχία (γι' αυτό κόλλας πετυχαίνει σε σχέση με άλλα ευρωπαϊκά κράτη κα-

λύτερη ανάπτυξη), ενώ αν δεν προχωρήσει σε σωστές κινήσεις είναι από τις πρώτες οικονομίες που επηρεάζονται από νέες κρίσεις. Εάν ανατρέξει κανείς στα οικονομικά προγράμματα των τριών κύριων υποψηφίων θα ανακαλύψει πως είναι εκθέσεις ιδεών που έχουν «φιλολογικό χαρακτήρα» και που όλες οι προτάσεις ως διά μαγείας θα διορθώσουν τα «κακώς κείμενα» της οικονομίας.

Υπάρχει η βάση

Καλύτερη ίσως λύση θα ήταν οι υποψήφιοι να δουν με τι «τρέχει» η κυπριακή οικονομία στο παρόν στάδιο, να λάβουν τη «μαγιά» των μέτρων που τους έχει δώσει το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και να κάνουν τις δικές τους προσθήκες που θα δίνουν αξία (added value). Το Ταμείο Ανάκαμψης είναι συγκεκριμένες προτάσεις –

νόμοι – ορόσημα που πρέπει να προχωρήσουν για να λάβει η Κύπρος τα δάνεια ή τις χορηγίες που έχει συμφωνήσει. Αυτές, θα ξεκλειδώσουν με τη σειρά τους και παραπάνω επενδύσεις, πλάνο που να μην πολυδιαφημίσει ο Δημοκρατικός Συναγερμός επί διακυβέρνησης Αναστασιάδη, ωστόσο θα πρέπει να δοsume αν θα μπορούν να γίνουν πράξη στην πραγματικότητα. Τα

«θα» ενδεχομένως να πρέπει να αντικατασταθούν με τα «να».

Φτάνουμε αισίως στο 2023 και βλέπουμε από υποψηφίους προτάσεις για την οικονομία τύπου, «αξιοποίηση του φορολογικού συστήματος για την επίτευξη των στόχων της πράσινης μετάβασης». Η «αποτρέψουμε την αισχροκέρδεια, αξιοποιώντας τους θεσμούς του κράτους, όπως την Υπηρεσία Προστασίας του Καταναλωτή και την Επιτροπή Ανταγωνισμού». Ή, με το «η επόμενη μέρα της Βιομηχανίας μας θα είναι πράσινη, έξυπνη και ψηφιακή».

Οι τρεις παραπάνω προτάσεις έχουν επιλεχθεί και από τους τρεις υποψηφίους. Ξεκάθαρα, είναι ευσεβείς πόθοι που πολλά υποσχόμενων οικονομολόγων που απαρτίζουν τα οικονομικά επιτελεία των τριών κομμάτων και που θα έπρεπε να έχουν μόνο ρεαλιστικές προτάσεις. Ταυτόχρονα, θα πρέπει να συ-

υπολογίζουμε το γεγονός πως τα οικονομικά της χώρας δεν είναι στην χειρότερη τους φάση, όπως για παράδειγμα όταν ανέλαβε το 2013 η Κυβέρνηση Αναστασιάδη. Οι τομές, οι μεταρρυθμίσεις αλλά και ο συνδυασμός των διαφορετικών οικονομικών συγκυριών από αυτές της τελευταίας δεκαετίας αφήνουν στην επόμενη Κυβέρνηση μια οικονομία η οποία είναι σε πολύ καλύτερο επίπεδο από αυτή που ανέλαβε η Κυβέρνηση Αναστασιάδη πριν 10 χρόνια. Για το αν έκαναν σωστές κινήσεις οι δύο Υπουργοί Οικονομικών, Χάρης Γεωργιάδης και Κωνσταντίνος Πετρίδης μέσα στην δεκαετία της Κυβέρνησης Αναστασιάδη θα το κρίνει η ιστορία, όπως έκριναν ανάλογα και τους προηγούμενους σε προηγούμενες Κυβερνήσεις. Μέχρι στιγμής πάντως το πρόσημο είναι θετικό βάσει του τι έλαβαν και του τι αφήνουν.

Καλύτερη ίσως λύση θα ήταν οι υποψήφιοι για την Προεδρία να δουν με τι «τρέχει» η κυπριακή οικονομία στο παρόν στάδιο και να λάβουν τη «μαγιά» των μέτρων που τους έχει δώσει το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

ΑΒΕΡΩΦ ΝΕΟΦΥΤΟΥ

Στόχος η σταθερότητα και συνεχής αναβάθμιση

Ο Δημοκρατικός Συναγερμός μέσω του υποψηφίου του, κ. Αβέρωφ Νεοφύτου ίσως να έχει την πιο «αριθμοκεντρική προσέγγιση» στις προτάσεις του. Ο Δημοκρατικός Συναγερμός ενδεχομένως να έχει και την καλύτερη δυνατή οικονομική πληροφόρηση από τα άλλα κόμματα, επειδή ήταν κόμμα εξουσίας την τελευταία δεκαετία. Προχωρά με οικονομικούς άξονες, όπως του δημοσίου χρέους, τον πληθωρισμό, το τραπεζικό σύστημα, τον τουρισμό, την αγροτική παραγωγή και άλλα. Για το δημόσιο χρέος συγκεκριμένα, ο ΔΗΣΥ μέσω του υποψηφίου του σημειώνει πως σήμερα είναι και θα πρέπει να παραμείνει διαχειρίσιμο με στόχο τη σταθερότητα και την προσπάθεια συνεχούς αναβάθμισης της Κυπριακής οικονομίας και την συνεχή αξιολόγησή της σε επενδυτική βαθμίδα.

Όσον αφορά στον πληθωρισμό, σημειώνει πως, για όσο διαρκεί η κρίση, στόχος είναι να αναλαμβάνει ο ΔΗΣΥ συνεχώς πρωτοβουλίες επικεντρωμένες στην ανακούφιση τόσο των ασθενέστερων, όσο και της μεσαίας τάξης. Συγκεκριμένα – και εδώ έχει κάποιους αριθμούς – αναφέρει στο πρόγραμμα του ότι με βάση τις δημοσιονομικές δυνατότητες και για περίοδο ενός έτους - για το 2023 - θα προσδιορίσει φορολογική ελάφρυνση προς όφελος όσων έχουν ετήσιο εισόδημα από 19.500 έως 28.000 ευρώ. Για όσους έχουν εισοδήματα κάτω από το όριο των 19.500 και δεν πληρούν τον φόρο εισοδήματος θα προσδιορίσει αντίστοιχη ελάφρυνση στις συνεισφορές στο Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων, οι οποίες θα αναπληρωθούν από το κράτος, και πάλι για περίοδο ενός έτους.

Για τη στήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, το πρόγραμμα του κ. Νεοφύτου αναφέρει πως θα γίνει κυρίως με προγράμματα

ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας τους μέσα από την ψηφιοποίηση και την τεχνολογική τους αναβάθμιση, την παροχή οικονομικής στήριξης για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και την ταυτόχρονη μείωση του κόστους ενέργειας που αυτά επιφέρουν.

Για τις τράπεζες, τονίζει πως θα συνεχίσει την προσπάθεια μείωσης των ΜΕΔ προτείνοντας ταυτόχρονα και ένα νέο σχέδιο για την προστασία της πρώτης κατοικίας ύψους 400 εκ., αυτό του ενοικίου έναντι δόσης (mortgage to rent), που έρχεται να προ-

Συνεχίζει πρωτοβουλίες επικεντρωμένες στην ανακούφιση τόσο των ασθενέστερων, όσο και της μεσαίας τάξης.

στεθεί στο Σχέδιο ΕΣΤΙΑ, το Σχέδιο ΟΙΚΙΑ και το Σχέδιο Κεντρικού Φορέα Ισότιμης Κατανομής Βαρών. Επιμένει, δε, στη σύσταση ειδικού Δικαστηρίου για τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια, κάτι το οποίο όμως η Κυβέρνηση Αναστασιάδη δεν το έπραξε εδώ και μία δεκαετία.

Το οικονομικό επιτελείο του κ. Νεοφύτου θεωρεί στο πρόγραμμά της πως η Κύπρος μετατρέπεται ήδη σε κέντρο εξαγωγής τηλεπικοινωνιών και υπηρεσιών πληροφορικής. Επόμενο βήμα, όπως σημειώνει, η επένδυση στην τεχνική νοσημοσύνη. Στο πλαίσιο της τεχνητής νοημοσύνης as expected με την περιλαμβάνονται πρακτικές που εφαρμόζουν τα βανάκια της ιδιωτικής εταιρείας που συνήψε η Κυβέρνηση συμφωνία για την πρόληψη των ατυχημάτων στους δρόμους και που κρύβονται σε μη εμφανή και δίχως κινδύνους σημεία.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗΣ

Στρατηγικός σχεδιασμός για το χρέος της χώρας

Όταν ανατρέξει κανείς στο πρόγραμμα του υποψηφίου του ΑΚΕΛ, Ανδρέα Μαυρογιάννη, θα δει ότι υπάρχει μια «γενική διαπίστωση» και ένα «όραμα» για κάθε τομέα. Όπως για τα δημόσια οικονομικά, τις τράπεζες, τον αναπτυξιακό τομέα, τις επιχειρήσεις. Στην «γενική διαπίστωση» του κάθε τομέα γίνεται μία κριτική των ενεργειών της υπάρχουσας κυβέρνησης και ακολουθεί το «όραμά» του, ή όπως παίζει στα τηλεοπτικά του σλόγκαν, «η λύση που έχει» (έχουμε λύση).

Στο όραμά του λοιπόν για τα δημόσια οικονομικά, είναι η προώθηση ενός σύγχρονου φορολογικού συστήματος, διαδικασία που και η παρούσα Κυβέρνηση ήταν στη διαδικασία να προχωρήσει. Ένα γνώρισμα που θα πρέπει να έχει η προώθηση ενός σύγχρονου φορολογικού συστήματος κατά τον κ. Μαυρογιάννη, είναι η εισαγωγή κινήτρων για την ανάπτυξη της οικονομικής παραγωγής σε τομείς με αυξημένη προστιθέμενη αξία (π.χ. τεχνολογία, νεοφυείς επιχειρήσεις) και σε κοινωνικές ομάδες ειδικής προτεραιότητας (π.χ. νέοι, γυναίκες, επιχειρηματίες και επιχειρήσεις στην ύπαιθρο). Για τα δημόσια οικονομικά επίσης έχει όραμα την αντιμετώπιση της κοινωνικής μίσθιας της φοροδιαφυγής, με όπως αναφέρει, θέσπιση κανόνων που καθιστούν την τιμωρία της φοροδιαφυγής πιο αποτελεσματική και αποτρεπτική.

Για το δημόσιο χρέος ο κ. Μαυρογιάννης έχει όραμα να δημιουργηθεί στρατηγικός σχεδιασμός, που να μειώνει σταθερά το χρέος της χώρας την επόμενη πενταετία. Έχει όραμα την έκδοση «κοινωνικών ομολόγων», συνδεδεμένων με κοινωνικές υποδομές (π.χ. σχολεία, ιατρικές δομές κ.ά.), με εύκολη πρόσβαση για αγορά από τους πολίτες, αλλά και την ενίσχυση της προσπάθειας για πρόσβαση σε αγορές ομολό-

γων με μεγάλη ρευστότητα. Τα παραπάνω είναι μερικά από τις προτάσεις που ανήκουν στο κομμάτι «όραμα» για τα του δημοσίου χρέους.

Για τον χρηματοπιστωτικό τομέα ο κ. Μαυρογιάννης έχει ως όραμα τη δημιουργία μηχανισμού προστασίας των δανειοληπτών από παράνομες και καταχρηστικές πρακτικές των Τραπεζών σε δάνεια και χρεώσεις, στη βάση της νομιμότητας, αλλά και τη διερεύνηση της δυνατότητας μετεξέλιξης της ΚΕΔΙΠΕΣ, ώστε να καταστεί φορέας προ-

Δημιουργία μηχανισμού προστασίας των δανειοληπτών από παράνομες και καταχρηστικές πρακτικές των Τραπεζών.

στασίας της κύριας κατοικίας και της μικρής επαγγελματικής στέγης και παράλληλα εγγυητής της εξασφάλισης βιώσιμων αναδιαρθρώσεων.

Για τον σημαντικότερο πυλώνα του τουρισμού, ο κ. Μαυρογιάννης επιθυμεί να δοθούν κίνητρα για αύξηση της αεροπορικής συνδεσιμότητας της Κύπρου με όλα τα βασικά αεροπορικά κέντρα του κόσμου. Όπου η ελεύθερη αγορά δεν το ευνουεί, να διεκδικήσει η Κύπρος από την Ε.Ε. έγκριση για επιδοτήσεις, στη λογική της ακτοπλοϊκής σύνδεσης. Σε αυτό το πλαίσιο, όπως εξηγεί στις προτάσεις του, μπορεί να μελετηθεί η βιωσιμότητα της σύστασης εθνικού αερομεταφορέα, καθώς η Κύπρος δεν έχει πρόσβαση σε ευρωπαϊκά κονδύλια που παρέχονται σε άλλα κράτη-μέλη της πλειρωτικής Ευρώπης στον τομέα των χερσαίων συγκοινωνιών, όπως είναι οι σιδηρόδρομοι.

ΝΙΚΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΔΗΣ

Στοχευμένη στήριξη και δημοσιονομική πειθαρχία

Όπως δείχνουν οι μέχρι τώρα δημοσκοπήσεις, ο κ. Νίκος Χριστοδουλίδης θα είναι ο νέος Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Ο κ. Χριστοδουλίδης, για την αντιμετώπιση των προβλημάτων της ακρίβειας και του πληθωρισμού σημειώνει πως θα αξιολογήσει συνεχώς τα μακροοικονομικά δεδομένα και τις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας/Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου για τη διασφάλιση της σταθερότητας των τιμών, με στόχο τη διαμόρφωση των σωστών πολιτικών. Ταυτόχρονα, θα παρέχει η Κυβέρνησή του – όπως αναφέρει στο πρόγραμμά του – στοχευμένη στήριξη στις ευάλωτες ομάδες, ανάλογα και με τις εξελίξεις στο πεδίο του πληθωρισμού, τπρώντας δημοσιονομική πειθαρχία και ενθαρρύνοντας, παράλληλα, την πειθαρχία και στα οικοκυριά, αξιοποιώντας τα προγράμματα της χρηματοοικονομικής παιδείας. Αναφορικά με την υλοποίηση του νέου οικονομικού μοντέλου, σημειώνει ότι θα υιοθετήσει το Όραμα 2035, που ετοιμάστηκε από το Συμβούλιο Οικονομίας και Ανταγωνιστικότητας και θα εντάξει τις ενδεικνυόμενες στρατηγικές στο δικό του ανθρωποκεντρικό οικονομικό μοντέλο.

Για την ανάπτυξη της ψηφιακής οικονομίας τονίζει πως θα δημιουργήσει ένα πλήρες ψηφιακό κράτος που θα προσφέρει ποιοτικές υπηρεσίες στους πολίτες, καθώς και στις επιχειρήσεις, για όλες τις δραστηριότητές τους. Προωθεί – όπως αναφέρει – την αλλαγή κουλτούρας στον δημόσιο τομέα, η οποία θα λειτουργήσει ως καταλύτης στον ψηφιακό μετασχηματισμό.

Ο κ. Χριστοδουλίδης βλέπει μεταξύ άλλων την αναγέννηση του πρωτογενούς τομέα. Προωθεί την αρωτεχνολογία και την αξιοποίηση τεχνολογιών «έξυπνης γεωργίας» καθώς και την εφαρμογή συστημάτων διαχείρισης ποιότητας για αύξηση της παραγωγής, μείωση του κόστους παραγωγής και περιορισμό της σπατάλης φυσικών πό-

ρων. Μεταξύ πολλών προτάσεων που σίγουρα δεν μπορεί να καλύψει αυτό το κείμενο, αφιερώνει προτάσεις για την προώθηση του τομέα επαγγελματικών και χρηματοοικονομικών υπηρεσιών. Όπως τονίζει, θα επαναξιολογήσει και θα επανασχεδιάσει την προβολή της Κύπρου ως περιφερειακού επιχειρηματικού κέντρου στη βάση του νέου οικονομικού μοντέλου. Θα αξιοποιήσει την ανασυνταξη και μεταρρύθμιση του κράτους, τον ψηφιακό και φορολογικό μετασχηματισμό και τον σχεδιασμό για την καινοτομία και την ανάπτυξη της Κύπρου ως κόμβο

Θα υιοθετήσει το Όραμα 2035 και θα εντάξει στρατηγικές στο δικό του ανθρωποκεντρικό οικονομικό μοντέλο.

τεχνολογίας και θα στοχεύσει στην προσέλκυση νέων επενδύσεων με διευρυμένη συμμετοχή στην οικονομική δραστηριότητα του τόπου.

Για την ανάπτυξη του τομέα της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης ο κ. Χριστοδουλίδης σημειώνει πως θα επενδύσει σε υποδομές που θα επιτρέψουν τη συνεργασία μεταξύ πανεπιστημίων και ιδιωτικού τομέα και θα υποβοηθήσουν στην εμπορευματοποίηση του ερευνητικού έργου από τις επιχειρήσεις.

Για την προώθηση της τεχνολογίας και της καινοτομίας προγραμματίζεται στο πρόγραμμά του ότι θα μετατρέψει την Κύπρο σε κόμβο τεχνολογίας, μέσω μεταρρυθμίσεων, στο πλαίσιο της ανασυνταξης του κράτους, τον εκσυγχρονισμό των υποδομών και της ψηφιακής μετάβασης. Την ίδια ώρα, μελετάται η βιωσιμότητα της δημιουργίας συγκεκριμένων υποδομών της τεχνολογίας, όπως τον τομέα σχεδιασμού μικροτσιπ (microchip design).

Ο χρηματοοικονομικός δείκτης ROE δείχνει πόσο αποδοτικά χρησιμοποιεί μια εταιρεία τα κεφάλαιά της για να δημιουργήσει κέρδη.

Ανεβαίνουν στον δείκτη ROE οι κυπριακές τράπεζες

Η Τράπεζα Κύπρου για το εννιάμηνο έφτασε στο 8,8% και η Ελληνική στο 9,3%

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Η απόδοση των ιδίων κεφαλαίων (ROE) των κυπριακών τραπεζών δεν θυμίζει τίποτα τα προηγούμενα χρόνια, δηλαδή ο χρηματοοικονομικός δείκτης που δείχνει πόσο αποδοτικά χρησιμοποιεί μια εταιρεία τα κεφάλαιά της για να δημιουργήσει κέρδη. Τα τελευταία δύο χρόνια έχει καταγραφεί μεγάλη αλλαγή της απόδοσης των ιδίων κεφαλαίων των κυπριακών τραπεζών, με το ποσοστό των κυπριακών τραπεζών στο δείκτη Return On Equity (ROE) να έχει ανέβει αρκετά. Η αύξηση των επιτοκίων προσφάτως, αλλά και η μείωση του κόστους τους σε συνδυασμό με την μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων έχουν φέρει τις κυπριακές τράπεζες σε σημείο που ενδεχομένως και να ξεπεράσουν το μέσο ευρωπαϊκό όρο στο δείκτη ROE. Σύμφωνα με τα δεδομένα του Ιουνίου 2022 της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών, η απόδοση ιδίων κεφαλαίων (RoE) για το μέσο όρο ανερχόταν στο 7,9%, έναντι 6,7% του πρώτου τριμήνου του 2022. Όσον αφορά στην Κύπρο, για τα δεδομένα του Ιουνίου του 2022, το ROE ανερχόταν στο 6,9%, μόλις μία μονάδα κάτω από

το μέσο ευρωπαϊκό όρο. Για το Μάρτιο του 2022 ανερχόταν στο 5%, ενώ ένα χρόνο πριν, το Ιούνιο του 2021 το ROE των κυπριακών τραπεζών ανερχόταν στο χαμηλό 0,3%.

Τα δεδομένα αυτά όμως αναμένεται να αλλάξουν. Ήδη οι δύο μεγάλες τράπεζες της Κύπρου, τράπεζες δηλαδή που μετρά στα δεδομένα της η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών ως συστημικές, έχουν ανακοινώσει πως ο δείκτης ROTe, θα κυμανθεί κοντά στα επίπεδα του 10%. Σημειώνεται πως, η απόδοση ενσώματων ιδίων κεφαλαίων (Return on Tangible Equity, ROTe) υπολογίζεται ως τα κέρδη μετά τη φορολογία και πριν τα μη-επαναλαμβανόμενα στοιχεία ως προς τα ίδια κεφάλαια που αναλογούν στους ιδιοκτήτες των τραπεζών μείον τα άυλα περιουσιακά στοιχεία. Ήδη ο δείκτης ROTe για την Τράπεζα Κύπρου για το εννιάμηνο έφτασε στο 8,8% και για την Ελληνική Τράπεζα στο 9,3%.

Στο 9,3% η Ελληνική

Όπως ανακοίνωσε στα τελευταία της οικονομικά αποτελέσματα η Ελληνική Τράπεζα, η απόδοση των ενσώματων ιδίων κεφαλαίων

(ROTE) ανήλθε σε 9,3% το εννιάμηνο του 2022, σε σύγκριση με 2,6% το εννιάμηνο του 2021. Ποσοστιαία, η αύξηση που σημειώθηκε ανήλθε σε 72% σε ένα χρόνο, επιβεβαιώνοντας στην ουσία

Σύμφωνα με τα δεδομένα του Ιουνίου του 2022, ο μέσος όρος των κυπριακών τραπεζών στο δείκτη ROE ανερχόταν στο 6,9%, μόλις μία μονάδα κάτω από το μέσο ευρωπαϊκό.

πως τα επιτόκια και η μείωση του κόστους μπορεί να φέρει τα επιθυμητά αποτελέσματα.

Το κέρδος που αναλογούσε στους κατόχους μετοχών της Ελληνικής Τράπεζας για το εννιάμηνο του 2022 ανήλθε σε 76,4 εκατ. σε σύγκριση με 21 εκατ. ευρώ για το εννιάμηνο του 2021. Το κέρδος που αναλογεί στους κατόχους μετοχών της μητρικής εταιρείας για την 3η τρίμηνη του 2022 ανήλθε

σε €21 εκατ. σε σύγκριση με €30,3 εκατ. τη 2η τρίμηνη του 2022.

Βλέπει για 10% η Κύπρου

Στη δήλωσή του στο πλαίσιο της παρουσίασης των οικονομικών αποτελεσμάτων της Τράπεζας Κύπρου, ο CEO της Τράπεζας Κύπρου, ο CEO της Τράπεζας Κύπρου σημείωσε πως η Τράπεζα κατέγραψε κέρδη μετά τη φορολογία, πριν τα μη επαναλαμβανόμενα στοιχεία, ύψους 49%, που αντιστοιχούν σε απόδοση ενσώματων ιδίων κεφαλαίων ύψους 11,7%, και παραμένει η Τράπεζα σε καλή πορεία για επίτευξη απόδοσης ενσώματων ιδίων κεφαλαίων πριν τα μη επαναλαμβανόμενα στοιχεία (underlying ROTe) ύψους περίπου 10% ήδη από το 2022, παρά—όπως τις χαρακτηρίσει— τις εξωγενείς αβεβαιότητες. Όπως δείχνουν οι πίνακες των αποτελεσμάτων της Τράπεζας Κύπρου, η Απόδοση Ενσώματων Ιδίων Κεφαλαίων (ROTE) μετά τη φορολογία και πριν τα μη επαναλαμβανόμενα στοιχεία (ετπιστοποιημένη βάση) για την Τράπεζα Κύπρου ανήλθε στο 8,8% για το εννιάμηνο του 2022, στο 5,2% για το εννιάμηνο του 2021, στο 11,7% για το τρίτο τρίμηνο του 2022 και 7,8% για το δεύτερο τρίμηνο του 2022.

Τα πιστωτικά ιδρύματα συνεισέφεραν 170 εκατ. στο κράτος το 2021

Μεγάλος λόγος γίνεται πάντα—και δικαιολογημένα— για την μεταχείριση που έχουν οι τράπεζες από το κράτος. Οι τράπεζες είναι άρρηκτα συνδεδεμένες με την οικονομία μιας χώρας και πέραν αποφάσεων του κράτους που επωφελούνται αρκετές φορές, οι τράπεζες είναι οργανισμοί που δίνουν πίσω στο κράτος φόρους, καταβάλλουν ΦΠΑ, συνεισφέρουν σε ΓεΣΥ, στις κοινωνικές ασφαλίσεις, δίνουν ειδικούς φόρους και προχωρούν φυσικά και στις εισφορές των εργαζομένων τους. Πόσα όμως είναι αυτά τα ποσά; Σύμφωνα με στοιχεία που έχει στην κατοχή της η «Κ», οι τράπεζες έδωσαν στο κράτος το 2021 για τους παραπάνω τομείς, 170 εκατομμύρια ευρώ, για την ακρίβεια, 169,5 εκατ. ευρώ. Αναλυτικότερα, για καταβολή ΦΠΑ έδωσαν 15 εκατ. ευρώ, για Συνεισφορά σε ΓεΣΥ, Κοιν. Ασφαλίσεις, Ταμείο Πλεονάζοντος, Βιομ. Κατάρτιση και Ταμείο Συνοχής περί τα 43,2 εκατ. ευρώ, ενώ για ειδικούς φόρους έδωσαν 55,9 εκατ. ευρώ. Οι εισφορές εργαζομένων του τραπεζικού τομέα (συμπ. ΓεΣΥ, Κοιν. Ασφαλίσεις) ήταν για το 2021 στα 57,6 εκατ. ευρώ.

Το 2019 η συνεισφορά ήταν ακόμα μεγαλύτερη, στα 181,8 εκατ. ευρώ. Για καταβολή ΦΠΑ έδωσαν 21 εκατ. ευρώ, για Συνεισφορά σε ΓεΣΥ, Κοιν. Ασφαλίσεις, Ταμείο Πλεονάζοντος, Βιομ. Κατάρτιση και Ταμείο Συνοχής περί τα 42,4 εκατ. ευρώ, ενώ για ειδικούς φόρους έδωσαν 59,9 εκατ. ευρώ. Οι εισφορές εργαζομένων του τραπεζικού τομέα (συμπ. ΓεΣΥ, Κοιν. Ασφαλίσεις) ήταν για το 2021 στα 58,5 εκατ. ευρώ.

Τέλος, η συνεισφορά το 2018 ήταν στα 136,1 εκατ. ευρώ και για το 2017 στα 120,5 εκατ. ευρώ. Για την πενταετία 2017—2021 οι τράπεζες έχουν συνεισφέρει στο κράτος συνολικά 783,6 εκατ. ευρώ.

Η συνεισφορά του τραπεζικού τομέα το 2020 ήταν ελαφρώς μεγαλύτερη, στα 175,7 εκατ. ευρώ. Για καταβολή ΦΠΑ έδωσαν 19 εκατ. ευρώ, για Συνεισφορά σε ΓεΣΥ, Κοιν. Ασφαλίσεις, Ταμείο Πλεονάζοντος, Βιομ. Κατάρτιση και Ταμείο Συνοχής περί τα 42,4 εκατ. ευρώ, ενώ για ειδικούς φόρους έδωσαν 59,9 εκατ. ευρώ. Οι εισφορές εργαζομένων του τραπεζικού τομέα (συμπ. ΓεΣΥ, Κοιν. Ασφαλίσεις) ήταν για το 2021 στα 58,5 εκατ. ευρώ.

Οι τράπεζες είναι οργανισμοί που δίνουν πίσω στο κράτος φόρους, καταβάλλουν ΦΠΑ, συνεισφέρουν σε ΓεΣΥ και άλλα

ΑΡΘΡΟ / Του Δρα ΝΙΚΟΛΑ ΚΥΡΙΑΚΙΔΗ

Η αναβάθμιση της Δικαιοσύνης απαιτεί διάλογο και επιστημοσύνη

Οι δομές και ο τρόπος λειτουργίας του συστήματος δικαιοσύνης στην Κύπρο, βρίσκονται διαχρονικά στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος της κοινής γνώμης. Φυσιολογικά, θα μπορούσαμε να πούμε, αφού ο τρόπος απονομής δικαιοσύνης αποτελεί ένα από τους βασικούς πυλώνες στους οποίους εδράζεται κάθε ευνομούμενη πολιτεία.

Είναι γεγονός πως για πολλά χρόνια το σύστημα δικαιοσύνης στην Κύπρο έμοιαζε βαλτωμένο σε μία άλλη εποχή και τουλάχιστον σε λειτουργικό επίπεδο δυσκολευόταν να κάνει βήματα προς τη νέα εποχή. Τα τελευταία χρόνια, με τη γενική παραδοχή ότι η κατάσταση έχει φτάσει στο απροχώρητο, είναι γεγονός πως γίνονται προσπάθειες εκσυγχρονισμού του σχεδόν σε όλα τα επίπεδα. Ωστόσο, παραμένει γεγονός ότι εξακολουθούν να υφίστανται σημαντικά ζητήματα τα οποία χρήζουν περαιτέρω βελτίωσης όπως είναι η ίδια η λειτουργία των δικαστηρίων, η επίλυση του ζητήματος των κα-

θυστερημένων υποθέσεων, η προσβασιμότητα στα δικαστήρια, η σωστή και χωρίς προβλήματα εφαρμογή της ηλεκτρονικής δικαιοσύνης, η υλοποίηση της πολυαναμενόμενης μεταρρύθμισης και γενικότερα η ποιότητα του δικαστικού συστήματος.

Μόλις πριν από μερικές μέρες είδαμε όλοι την στάση διαμαρτυρίας των δικηγόρων και την αντίδραση του Ανωτάτου Δικαστηρίου με αφορμή τις ρυθμίσεις που προωθούνται για τη διαχείριση καθυστερημένων υποθέσεων (backlog). Προφανώς, τέτοιες εξελίξεις αλλά και η ουσία του προβλήματος δεν συμβαδίζουν ούτε με τα χαρακτηριστικά ενός κράτους δικαίου, ούτε με το τι οι πολίτες εκλαμβάνουν ως ένα αξιόπιστο σύστημα απονομής δικαιοσύνης αλλά ούτε και με το τι εκλαμβάνουν οι οικονομικοί φορείς, εργοδότες και ξένοι, ως ένα αποδοτικό σύστημα το οποίο θα επιλύσει τις όποιες διαφορές γρήγορα και αξιόπιστα. Εξ ου και διαχρονικά η κα-

Είναι η ώρα για δραστικές και χρήσιμες αλλαγές στην κυπριακή Δικαιοσύνη, η οποία δεν έχει άλλα περιθώρια καθυστέρησης ή αποσπασματικών ενεργειών.

τάταξη της Κύπρου σε διάφορους διεθνείς δείκτες παραμένει σε χαμηλά επίπεδα συγκριτικά με άλλες ανταγωνιστικές χώρες σε θέματα προώθησης επενδύσεων. Είναι μάλιστα η χειρότερη δυνατή εξέλιξη, ενόψει και της δρομολογημένης εφαρμογής των νέων κανονισμών Πολιτικής Δικονομίας τον Σεπτέμβριο του 2023, οι οποίοι δημιουργήθηκαν από την Επιτροπή Dyson και οι οποίοι κατά γενική ομολογία, μπορούν να εφαρμο-

στούν σωστά μόνο με την αυστήρη συνεργασία όλων των παικτών του συστήματος, δικαστών, δικηγόρων και άλλων.

Διαχρονικά είμαστε της άποψης—και έχει αποδειχθεί και στην πράξη— πως τα μεγάλα προβλήματα επιλύονται μέσα από συζήτηση, μελέτη και υιοθέτηση βέλτιστων πρακτικών. Στη Μονάδα Δικονομικού Δικαίου του Πανεπιστημίου Λευκωσίας ξεκινήσαμε πέρυσι τη διοργάνωση ενός ετήσιου συνεδρίου που στόχο έχει να καταστεί ο θεσμός στον οποίο όλοι οι εμπλεκόμενοι στον τομέα της λειτουργίας των δικαστηρίων θα μπορούν να ανταλλάξουν απόψεις και τεχνολογία. Εκπρόσωποι θεσμών, δικαστές, ακαδημαϊκοί, η φοιτητική κοινότητα ακόμα και δικηγόροι μελετούν τα θέματα που αναζητούνται και εισηγούνται λύσεις τους γύρω από σημαντικά και τρέχοντα θέματα που απασχολούν την νομική κοινότητα.

Στις 15 Δεκεμβρίου θα διεξαχθεί το 2ο ετήσιο Συμπόσιο της Μο-

νάδας στο Cine Studio του Πανεπιστημίου Λευκωσίας το οποίο θα είναι αφιερωμένο στη μνήμη του καθηγητή Κωνσταντίνου Κεραμέως. Υπό τον τίτλο «Ευρωπαϊκή Πολιτική Δικονομία μετά το Brexit: καθυστερήσεις και ανάγκη για επιτάχυνση, τεχνολογία στη δικαιοσύνη και Εναλλακτική Επίλυση Διαφορών», το Συμπόσιο θα καταπαστεί μεταξύ άλλων με τις πρόσφατες μεταρρυθμίσεις στην αστική δικαιοσύνη στην Κύπρο, τις νέες τεχνολογίες και την ενσωμάτωσή τους στην πολιτική δικονομία, εναλλακτικούς τρόπους επίλυσης διαφορών (ADR), τις διασυνοριακές διαφορές στην ΕΕ καθώς και τη μετά Βrexit εποχή και τις επιπτώσεις της στα θέματα δικονομικού δικαίου και διαπαισίας.

Το Συμπόσιο θα χαιρετίσουν η υπουργός Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεων, Στέφη Δράκου, ο Πρόεδρος της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Νομικών Νίκος Τσικαλάκης, ο Πρόεδρος του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου Δρ.

Χρήστος Κληρίδης, ο Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας, Γιώργος Σαββίδης, η Επίτροπος Νομοθεσίας Λουίζα Χριστοδουλίδη Ζαννέτου, ο διευθυντής Μεταρρυθμίσεων και Επιμόρφωσης του Ανωτάτου Δικαστηρίου Γιώργος Ερωτοκρίτου και ο Κοσμητορας της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Λευκωσίας, Καθηγητής Αχιλλέας Αμιλιανίδης. Θα συμμετάσχουν επίσης αρκετοί σημαντικοί ξένοι ομιλητές, κάτι πρωτόγνωρο για τα κυπριακά δεδομένα.

Πιστεύουμε ακράδαντα ότι τέτοια συνέδρια μπορούν να αποτελέσουν την αφετηρία για δραστικές και χρήσιμες αλλαγές στην κυπριακή Δικαιοσύνη, η οποία δεν έχει άλλα περιθώρια καθυστέρησης ή αποσπασματικών ενεργειών.

Ο Δρ Νικόλας Κυριακίδης είναι δικηγόρος, μέλος του διδακτικού προσωπικού της Μονάδας Δικονομικού Δικαίου, της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Λευκωσίας.

ΕΙΔΙΚΟ ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ

Πώς διαμορφώνεται
το επιχειρηματικό τοπίο

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

Την Κυριακή 18 Δεκεμβρίου
μαζί με την ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Η πανδημία «χτύπησε» τη φοροδιαφυγή στον ΦΠΑ

Σημαντική μείωση λόγω έκρηξης e-συναλλαγών και κλειστών καταστημάτων

Του ΠΡΟΚΟΠΗ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ

Σημαντική μείωση της τάξης του 32,3% καταγράφει το έλλειμμα ΦΠΑ στην Ελλάδα το 2020 σε σχέση με το 2019, όπως προκύπτει από μελέτη της Ε.Ε. Συγκεκριμένα η χώρα μας το 2019 ήταν συραγός μαζί με τη Ρουμανία και τη Μάλτα, καταγράφοντας τις μεγαλύτερες απώλειες ΦΠΑ («κενό ΦΠΑ»), ενώ το 2020 η κατάσταση αλλάζει και από τις τελευταίες θέσεις η Ελλάδα βρίσκεται στις πρώτες σε ό,τι αφορά τη μείωση φοροδιαφυγής στον ΦΠΑ, μαζί με τη Γερμανία την Ουγγαρία και τις Κάτω Χώρες.

Ανώτατος παράγοντας του υποργείου Οικονομικών αναφέρει στην «Κ» ότι η μείωση στο «κενό ΦΠΑ», δηλαδή της διαφοράς μεταξύ των προσδοκώμενων και των πραγματικών εσόδων από τον ΦΠΑ, δεν είναι συγκυριακή και είναι αποτέλεσμα των μέτρων που ελήφθησαν για τον περιορισμό της φοροδιαφυγής, σε συνδυασμό με την αύξηση της χρήσης των καρτών την περίοδο της πανδημίας, κατάσταση που συνεχίζεται και σήμερα. Βέβαια την ίδια περίοδο ολόκληροι κλάδοι της οικονομίας που πρωτοστατούν συνήθως στη φοροδιαφυγή, όπως εστίαση κ.ά., δεν λειτουργούσαν λόγω της πανδημίας.

Το ίδιο στέλεχος αναφέρει ότι τα στοιχεία θα δείξουν μεγαλύτερη μείωση το 2021, καθώς τα μέτρα και τα νέα ψηφιακά εργαλεία συντελούν στον περαιτέρω περιορισμό της φοροδιαφυγής.

Σύμφωνα με τις πρώτες εκτιμήσεις και την έκθεση της Ε.Ε., το «κενό ΦΠΑ» θα είναι μειωμένο το 2021 στα 2,436 δισεκατομμύρια ευρώ.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Ε.Ε., το «κενό ΦΠΑ» από τα 4,7 δισεκατομμύρια ευρώ το 2019 περιορίστηκε το 2020 στα 3,178 δισ. ευρώ. Η Ελλάδα είναι η χώρα με την 4η μεγαλύτερη μείωση ελλείμματος ΦΠΑ στην Ευρωπαϊκή Ένωση το 2020. Παρουσιάζει μείωση στο έλλειμμα ΦΠΑ κατά 3,7 ποσοστιαίες μονάδες, ήτοι στο 19,7% του VΤΤL (θεωρητικά προσδοκώμενα έσοδα υπό πληρη συμμόρφωση) το 2020, έναντι του 23,4% το 2019.

Οι ίδιες πηγές του υπουργείου Οικονομικών αναφέρουν ότι το 2020 σημαντικό ρόλο στη μείωση

Οι απώλειες από τον ΦΠΑ περιορίστηκαν στα 3,2 δισ. το 2021 από τα 6 δισ. το 2017.

του «κενού ΦΠΑ» είχαν η αύξηση του ορίου των ηλεκτρονικών αποδείξεων που έφθασαν το 30% του δηλωθέντος εισοδήματος και η σημαντική αύξηση των ηλεκτρονικών συναλλαγών. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με στοιχεία του υπουργείου Οικονομικών, οι ηλεκτρονικές συναλλαγές (αγορές με κάρτες ή άλλα ηλεκτρονικά μέσα) έφθασαν τα 40,6 δισεκατομμύρια ευρώ, ενώ το 2020 τα 44,7 δισεκατομμύρια ευρώ.

Μειώθηκε σημαντικά το έλλειμμα ΦΠΑ στην Ελλάδα το 2020

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Τα νέα ηλεκτρονικά όπλα της εφορίας

Από τα 40 δισ. ευρώ που ήταν το 2019 οι ηλεκτρονικές συναλλαγές αναμένεται να φθάσουν φέτος τα 65 δισ. ευρώ, αναφέρουν από το υπουργείο Οικονομικών, επισημαίνοντας ότι η εξέλιξη αυτή θα οδηγήσει στην περαιτέρω μείωση της φοροδιαφυγής. Την ίδια στιγμή, τα ηλεκτρονικά βιβλία, η ηλεκτρονική διαβίβαση των αποδείξεων από τις επιχειρήσεις λιανικής πώλησης και τη διασύνδεση των ταμειακών μηχανών με τα ΡΟS αναμένεται να συμβάλουν αισθητά στη μείωση της φοροδιαφυγής. Παράλληλα, η ηλεκτρονική εφαρμογή αρροδίχι με περισσότερους από 140.000 χρήστες λειτουργεί αποτρεπτικά ως προς τη μη έκδοση αποδείξεων, αλλά και την έκδοση πλαστών αποδείξεων.

Από το ποσό των 3,178 δισεκατομμυρίων ευρώ που ανέρχεται το «κενό ΦΠΑ», ένα τμήμα αφορά τις φοροαπαλλαγές του ΦΠΑ και τους μειωμένους συντελεστές (ανέχονται περίπου στα 800 εκατομμύρια ευρώ) και τα υπόλοιπα από τις απάτες, τη φοροδιαφυγή και τις πτωχεύσεις.

Το «κενό ΦΠΑ» από τα 6 δισ. ευρώ το 2017 περιορίστηκε στα 3,178 δισ. ευρώ το 2020 και τα στοιχεία αναμένεται να δείξουν

περαιτέρω μείωση κατά 5,7 ποσοστιαίες μονάδες το 2021.

«Πρόκειται για μια σημαντική εξέλιξη, με άμεσο και ουσιαστικό αντίκτυπο στα κρατικά έσοδα, στην εμπέδωση της φορολογικής συνείδησης, στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων, στην ενίσχυση της φορολογικής δικαιοσύνης και της κοινωνικής συνοχής και κυρίως στη διασφάλιση των προϋποθέσεων για ακόμη χαμηλότερη συ-

νολική φορολογική επιβάρυνση των πολιτών», τόνισε ο υπουργός Οικονομικών Χρήστος Σταϊκούρας.

Η εξέλιξη, πρόσθεσε ο υπουργός, «πιστοποιεί την αποτελεσματικότητα της ασκούμενης οικονομικής και φορολογικής πολιτικής των τελευταίων ετών, καταδεικνύοντας τη σημαντική πρόοδο που καταγράφει –υπό δυσμενείς διεθνείς συνθήκες– η χώρα μας στη βελτίωση σημαντικών δεικτών της οικονομίας της».

Συνολικά το έλλειμμα ΦΠΑ στην Ε.Ε. το 2020 ήταν 93 δισεκατομμύρια ευρώ, ή 9,1% των συνολικών αναμενόμενων εσόδων ΦΠΑ. Η μείωση αυτή οφείλεται στην αύξηση της συμμόρφωσης με τον ΦΠΑ μετά τα κυβερνητικά μέτρα στήριξης για την αντιμετώπιση της πανδημίας. Ωστόσο, σύμφωνα με την έκθεση της Ε.Ε., το έλλειμμα ΦΠΑ παραμένει σαφώς ένα σημαντικό πρόβλημα, σε μια εποχή που οι κυβερνήσεις χρειάζονται βιώσιμα έσοδα για να βελτίσουν στην αντιμε-

τώπιση της σημερινής οικονομικής αβεβαιότητας. Το 2020 η Ρουμανία κατέγραψε το υψηλότερο «κενό ΦΠΑ», όπου κάθισε το 35,7% των εσόδων, ακολουθούμενη από τη Μάλτα (24,1%) και την Ιταλία (20,8%). Τα μικρότερα κενά καταγράφονται στη Φινλανδία (1,3%), στην Εσθονία (1,8%) και τη Σουηδία (2%). Σε απόλυτες τιμές, τα υψηλότερα κενά συμμόρφωσης με τον ΦΠΑ έχει η Ιταλία (26,2 δισ. ευρώ) και η Γαλλία (13,9 δισ. ευρώ).

Το «κενό ΦΠΑ» μειώθηκε σε 20 κράτη-μέλη της Ε.Ε. Οι πιο σημαντικές μειώσεις σημειώθηκαν στην Ουγγαρία, στη Γερμανία και την Ολλανδία. Εκτός από τη Γερμανία και τις Κάτω Χώρες, η Ισπανία και η Λετονία κατάφεραν να περιορίσουν την απώλεια εσόδων από τον ΦΠΑ σε λιγότερο από το 5% του οφειλόμενου ΦΠΑ. Από την άλλη πλευρά, οι μεγαλύτερες αυξήσεις στο «κενό ΦΠΑ» παρατηρήθηκαν στην Κροατία (+6 ποσοστιαίες μονάδες) και στην Κύπρο (+5 ποσοστιαίες μονάδες).

Απόφοιτοι ΑΕΙ το 38% των αιτούντων στα προγράμματα κατάρτισης

Της ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ

Ξεπέρασαν τις 115.000 οι αιτήσεις ανέργων για συμμετοχή στο πρόγραμμα κατάρτισης της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης (ΔΥΠΑ - τ. ΟΑΕΔ), με την πλειονότητα των ενδιαφερομένων να είναι γυναίκες και το ενδιαφέρον να στρέφεται σε επιστημονικά επαγγέλματα, όπως μηχανικοί, εκπαιδευτικοί, επαγγελματίες στους τομείς της υγείας και της διοίκησης επιχειρήσεων, αλλά και σε δραστηριότητες που προφανώς συνδέονται με την προ-

γούμενη απασχόλησή τους, για παράδειγμα υπάλληλοι γραφείου, πωλητές, τεχνικοί και ειδικοί τεχνίτες. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις, το πρόγραμμα αναμένεται να «κλείσει» το αμέσως επόμενο διάστημα, καθώς ήδη για τις συνολικά 120.000 θέσεις έχουν υποβληθεί πάνω από 115.000 αιτήσεις από ενδιαφερομένους ανέργους. Ενδεικτικό του ισχυρού ενδιαφέροντος που δείχνουν οι άνεργοι στο νέο τύπου πρόγραμμα ψηφιακών και πράσινων δεξιοτήτων της ΔΥΠΑ είναι ότι οι πρώτες 80.000 θέσεις

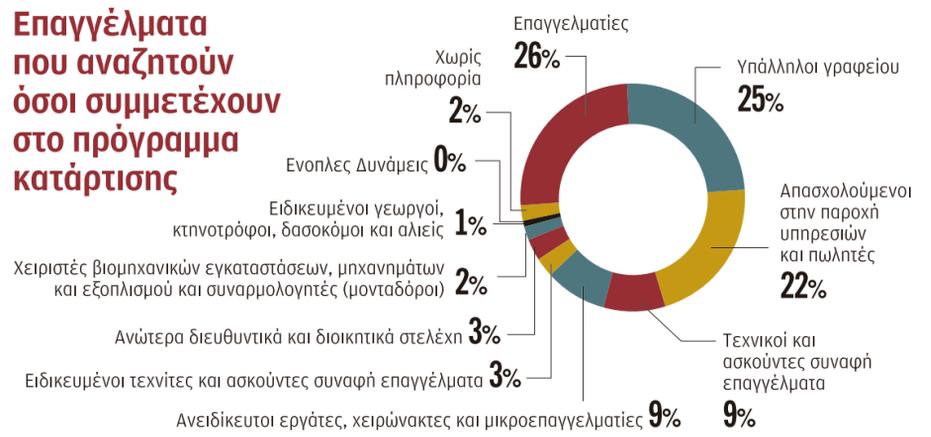
Εχουν προκηρυχθεί 120.000 και έχουν υποβληθεί πάνω από 115.000 αιτήσεις - Από 30 έως 45 ετών το 47% των αιτούντων.

καλύφθηκαν πολύ γρήγορα, με αποτέλεσμα το πρόγραμμα, που χρηματοδοτείται από το Ταμείο Ανάκαμψης, να επεκταθεί κατά 40.000 θέσεις εργασίας. Όπως μάλιστα δηλώνει στην «Κ» ο διευθυντής της ΔΥΠΑ, Σπύρος Πρωτοψάλτης, το επίπεδο συμμετοχής στο πρόγραμμα είναι πολύ ικανοποιητικό και είναι ιδιαίτερα σημαντικό ότι έχει προσελκύσει το ενδιαφέρον ιδιαίτερα των γυναικών και των νέων από όλη τη χώρα.

Αναλυτικά, σύμφωνα με τα στοιχεία που παρουσιάζει η «Κ», το 75% των συμμετεχόντων είναι γυναίκες, ποσοστό που ξεπερνάει κατά πολύ την αναλογία ανδρών-γυναικών στις λίστες εγγεγραμμένων ανέργων της ΔΥΠΑ (34,75% των εγγεγραμμένων ανέργων που αναζητούν εργασία είναι άνδρες και το 65,25% γυναίκες).

Μάλιστα, σχεδόν οι μισοί βρίσκονται σε άκρως παραγωγική ηλικία, μεταξύ 30 και 45 ετών (ποσοστό 47% επί του συνόλου των αιτούντων) και ακολουθούν 46-55 ετών (23%) και οι νέοι έως 29 ετών (21%), κάτι που δείχνει ότι πρόκειται για άτομα που αποδέχονται την ανάγκη για αναβάθ-

Επαγγέλματα που αναζητούν όσοι συμμετέχουν στο πρόγραμμα κατάρτισης

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΕΠΑΡΧΙΑΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΛΕΜΕΣΟΥ
ΕΠΙΚΥΡΩΣΗ ΔΙΑΘΗΚΩΝ
Αρ. Απ. 542/22
I - JUSTICE

Επι τοις αφορμήσι την Αθόνα Ιωάννου
τέως από τα Χανδριά Λεμεσού
Αποβιώσασιν

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ

Δια της παρούσης διδεται ειδοποίηση ότι, μετά την πάροδο οκτώ (8) ημερών, θα υποβληθεί αίτηση εις το Πρωτοδικαίον Επικυρώσεως Διαθηκών του Επαρχιακού Δικαστηρίου Λεμεσού, δια την έκδοση διατάγματος διαχειρίσεως της περιουσίας της αποβιώσασας, Αθόνα Ιωάννου τέως από τα Χανδριά Λεμεσού η οποία απεβίωσε στα Χανδριά την 28/04/2016.

ΣΑΒΒΑΣ ΜΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ
ΕΚΤΕΛΕΣΤΗΣ ΤΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ ΤΗΣ
ΑΠΟΒΙΩΣΑΣΗΣ ΑΘΟΝΑΣ ΙΩΑΝΝΟΥ

μιση των δεξιοτήτων τους μέσω της κατάρτισής τους σε νέες καινοτόμους δράσεις και πρακτικές, ώστε να επιτευχθεί ευκολότερα η επαγγελματική επανένταξη τους στην αγορά εργασίας.

Ενα σημαντικό ποσοστό άλλωστε των συμμετεχόντων προέρχεται από την τρίτοβάθμια εκπαίδευση (38%), παρότι κατά κύριο λόγο ανάγκη για κατάρτιση –όπως δείχνουν και τα στοιχεία– έχουν περισσότερο οι άνεργοι που προέρχονται από τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Έτσι, από το σύνολο των 115.000 ανέργων της ΔΥΠΑ που έχουν υποβάλει ήδη αίτηση για συμμετοχή στο πρόγραμμα, το 53% προέρχεται από τη δεύτερη βαθμίδα εκπαίδευσης, ενώ υπέρ της κατάρτισης σε πράσινες και νέες τεχνολογίες δηλώνει και ένα

8% προερχόμενο από την πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Μάλιστα, είναι χαρακτηριστικό ότι περισσότερο «ζεστοί» για τη συμμετοχή τους στα προγράμματα αυτά είναι όσοι έχουν βρεθεί εκτός αγοράς εργασίας για σύντομο χρονικό διάστημα (έξι μήνες) θεωρώντας ότι μέσω της κατάρτισης θα διεκδικήσουν ευκολότερα μια καλύτερη θέση εργασίας στο άμεσο μέλλον, αλλά και αυτοί που είναι άνεργοι για διάστημα πάνω από δύο χρόνια, οι οποίοι έχουν αντιληφθεί στην πράξη τις συνεχώς εξελισσόμενες ανάγκες της αγοράς εργασίας.

Ενδιαφέρον παρουσιάζουν μάλιστα και τα στοιχεία αναφορικά με το επάγγελμα που επιζητούν οι συμμετέχοντες στο πρόγραμμα, αφού πρόκειται κυρίως για μηχανικούς, εκπαιδευτικούς, επαγ-

ματίες στους τομείς υγείας και διοίκησης επιχειρήσεων σε ποσοστό 26% και ακολουθούν υπάλληλοι γραφείου σε ποσοστό 25%, απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές σε ποσοστό 22% και σημαντικά χαμηλότερα ειδικευμένοι τεχνίτες, τεχνικοί και ανειδίκευτοι εργάτες. Σύμφωνα με τον κ. Πρωτοψάλτη, το επόμενο βήμα είναι η αξιολόγηση των ποιοτικών στοιχείων και των μετρήσιμων αποτελεσμάτων της κατάρτισης στην αγορά εργασίας, καθώς κεντρικός στόχος της ΔΥΠΑ είναι η ταχύτερη δυνατή ένταξη ή επανένταξη ανέργων στην αγορά εργασίας και η αναβάθμιση δεξιοτήτων, που σήμερα είναι περισσότερο αναγκαία από ποτέ στο πλαίσιο της ψηφιακής και πράσινης μετάβασης της οικονομίας.

Δέσμευση περιουσίας όσων ελέγχονται για φοροδιαφυγή

Εως και 18 μήνες, από οικονομικούς εισαγγελείς – Στο στόχαστρο 900 μεγάλες υποθέσεις

Μέχρι και 18 μήνες θα παραμένουν δεσμευμένοι οι τραπεζικοί λογαριασμοί, οι θυρίδες, τα ακίνητα και λοιπά περιουσιακά στοιχεία όσων ελέγχονται από τους οικονομικούς εισαγγελείς για φοροδιαφυγή, ξέπλυμα «μαύρου» χρήματος και γενικότερα οικονομικά εγκλήματα.

Σύμφωνα με την εγκύκλιο του διοικητή της ΑΑΔΕ Γ. Πιτσιλή (σε εφαρμογή του νόμου 4995/2022), ο χρόνος δέσμευσης ορίζεται σε 9 μήνες, ωστόσο μπορεί να παραταθεί για ακόμη 9 μήνες. Ειδικότερα:

1. Οι οικονομικοί εισαγγελείς και οι εισαγγελείς κατά της διαφθοράς, όταν διενεργούν προκαταρκτική εξέταση για τη διακρίβωση τέλεψης εγκλημάτων της αρμοδιότητάς τους, έχουν τη δυνατότητα να προβαίνουν σε δεσμεύσεις για τη διασφάλιση των συμφερόντων του Δημοσίου, για χρονικό διάστημα μέχρι εννέα μηνών.

2. Το διάστημα αυτό μπορεί να παρατείνεται με βούλευμα του συμβουλίου εφετών, εάν έχει εκδοθεί απόφαση από εισαγγελέα οικονομικού εγκλήματος ή τον αναπληρωτή του, ή του συμβουλίου πλημμελειοδικών, εάν η διάταξη έχει εκδοθεί από επίκουρο εισαγγελέα οικονομικού εγκλήματος, κατ' ανώτατο όριο για άλλους εννέα μήνες, λόγω μη ολοκλήρωσης της προκαταρκτικής εξέτασης.

3. Σε κάθε περίπτωση, οι εισαγγελικές αρχές και οι υπηρεσίες που συνδράμουν (όπως για παράδειγμα η ΑΑΔΕ) οφείλουν να

Εάν δεν ολοκληρωθεί ο έλεγχος εντός 18 μηνών, τα περιουσιακά στοιχεία αποδεσμεύονται, ανεξάρτητα από την πορεία της υπόθεσης.

Θυρίδες, ακίνητα και τραπεζικοί λογαριασμοί «παγώνουν» μέχρι να ελεγχθούν οι φορολογούμενοι.

ολοκληρώσουν τον έλεγχο της υπόθεσης εντός των 18 μηνών, διαφορετικά οι λογαριασμοί, οι θυρίδες και τα ακίνητα των κατηγορουμένων αποδεσμεύονται, ανεξάρτητα από την πορεία της υπόθεσης.

4. Η απόφαση δέσμευσης γίνεται χωρίς προηγούμενη κλήση του κατηγορουμένου και δεν είναι απαραίτητο να αναφέρει συγκεκριμένο λογαριασμό, τίτλο, χρηματοπιστωτικό προϊόν,

θυρίδα, κινητό ή ακίνητο περιουσιακό στοιχείο. Η δέσμευση ισχύει από τη χρονική στιγμή της γνωστοποίησης της απόφασης στον οργανισμό ή στην υπηρεσία προς την οποία απευθύνεται (τράπεζα κ.λπ.).

5. Η γνωστοποίηση γίνεται με φαξ ή με ηλεκτρονική αλληλογραφία στην Τράπεζα της Ελλάδος και στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, οι οποίες οφείλουν να ενημερώνουν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που λειτουργούν στην Ελλάδα.

6. Σε περίπτωση δέσμευσης ακινήτου, πλοίου ή αεροσκάφους, η δέσμευση επιδίδεται στον αρμόδιο υποθηκοφύλακα ή προϊστάμενο του κτηματολογικού γραφείου ή στον λιμενάρχη ή στην Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας.

7. Με τον ίδιο τρόπο η απόφαση γνωστοποιείται στην Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων, η οποία μπορεί να λαμβάνει όλα τα μέτρα διασφάλισης.

8. Τέλος, η απόφαση για την παράταση του χρόνου δέσμευσης των περιουσιακών στοιχείων επιδίδεται εντός προθεσμίας είκοσι ημερών στον κατηγορούμενο, ο οποίος μπορεί να προσφύγει με αίτησή του προς το συμβούλιο εφετών ή το συμβούλιο πλημμελειοδικών.

9. Σημειώνεται ότι οι νέες διατάξεις ισχύουν αναδρομικά από τις 18 Νοεμβρίου 2022.

Για το 2023 η ΑΑΔΕ αναμένεται να προχωρήσει στον έλεγχο 900 μεγάλων υποθέσεων που ενδεχομένως να οδηγήσουν σε δεσμεύσεις λογαριασμών. Συγκεκριμένα θα εξεταστούν:

- 170 υποθέσεις έρευνας οι οποίες αφορούν απάτη στον ΦΠΑ ενδοκοινοτικών συναλλαγών.
- 100 υποθέσεις ερευνών αξιοποίησης νέων πληροφοριών και δεδομένων.
- 50 υποθέσεις ειδικών ερευνών στον τομέα του ηλεκτρονικού εμπορίου.
- 580 υποθέσεις ερευνών φοροδιαφυγής που σχετίζονται με ανοίγματα τραπεζικών λογαριασμών, επεξεργασίες κατασκευασμένων στοιχείων και αρχείων, κυκλώματα έκδοσης και λήψης εικονικών φορολογικών στοιχείων, επεξεργασίες ψηφιακών αρχείων κ.λπ.

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ

Ελληνικά ομόλογα ύψους 729 εκατ. ευρώ αγόρασε η ΕΚΤ

Της ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ

ΕΛΛΗΝΙΚΑ, γερμανικά και ολλανδικά ομόλογα αγόρασε κυρίως η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα το διήμερο Οκτωβρίου - Νοεμβρίου, μέσω των επανεπενδύσεων του έκτακτου προγράμματος REPP, μη στηρίζοντας συνεπώς την περιφέρεια ως σύνολο ούτε αυτή τη φορά, όπως δεν είχε κάνει ούτε το διάστημα Αυγούστου - Σεπτεμβρίου.

Αν και είχε χρησιμοποιήσει την ευελιξία του προγράμματος το καλοκαίρι, όταν οι αποδόσεις των ομολόγων του Νότου είχαν εκτοξευθεί, ωστόσο από τότε δεν έκρινε αναγκαίο –όπως φαίνεται– να παρέμβει, καθώς τα κόστη δανεισμού, ειδικά της Ιταλίας, έχουν σταθεροποιηθεί.

Ειδικότερα, σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία, το τελευταίο διήμερο η ΕΚΤ μείωσε τις θέσεις στα ισπανικά ομόλογα κατά 1,4 δισ. ευρώ, στα ιταλικά ομόλογα κατά 794 εκατ. ευρώ και στα πορτογαλικά κατά 1,1 δισ. ευρώ.

Μείωση των θέσεων της σημειώθηκε επίσης στα κρατικά ομόλογα της Αυστρίας, του Βελγίου, της Φινλανδίας καθώς και της Ιρλανδίας, η οποία έφτασε συνολικά τα 2 δισ. ευρώ.

Αντίθετα, σημαντική ήταν η αύξηση των θέσεων της, μέσω της επανεπένδυσης των λήξεων άλλων τίτλων, στα γερμανικά ομόλογα, κατά 2,6 δισ. ευρώ, ενώ απέκτησε 1,7 δισ. ευρώ ολλανδικών ομολόγων και 729 εκατ. ευρώ ελληνικών ομολόγων.

Ως αποτέλεσμα, οι θέσεις της σε ελληνικά ομόλογα αυξήθηκαν στα 39,607 δισ. ευρώ συνολικά.

Μικρή αύξηση σημείωσε το χαρτοφυλάκιο της κεντρικής τράπεζας στους κρατικούς τίτλους της Γαλλίας (+14 εκατ. ευρώ), του Λουξεμβούργου (+19 εκατ. ευρώ), της Σλοβενίας (+19 εκατ. ευρώ) και της Λιθουανίας (+14 εκατ. ευρώ).

Συνολικά πάντως το διήμερο Οκτωβρίου - Νοεμβρίου, οι θέσεις της ΕΚΤ στο πρόγραμμα REPP μειώθηκαν κατά 281 εκατ. ευρώ.

Οι αγορές τίτλων υπό το πρόγραμμα REPP το οποίο είχε ενεργοποιηθεί εκτάκτως κατά το ξέσπασμα της πανδημίας τον Μάρτιο του 2020, σταματήσαν στα τέλη του α' τριμήνου του 2022, με την ΕΚΤ να δηλώνει ότι θα ασκούσε «ευελιξία» κατά την επανεπένδυση των κεφαλαίων από τα ομόλογα που λήγουν στο χαρτοφυλάκιο αυτό, επιτρέποντάς της έτσι να βοηθήσει μεμονωμένα μέλη της Ευρωζώνης σε περίπτωση που το κόστος δανεισμού τους αυξηθεί υπερβολικά.

Με εξαίρεση ωστόσο τον Ιούλιο όταν και ξεκίνησαν οι ευέλικτες επανεπενδύσεις, η κεντρική τράπεζα δεν έχει δείξει ιδιαίτερο ζήλο στο να χρησιμοποιήσει την ευελιξία αυτή.

Το τελευταίο τετράμηνο συνεπώς, η ΕΚΤ προτίμησε να κρατήσει τα «πυρομαχικά» της για όταν πραγματικά χρειαστεί, με τις αποδόσεις και τα spreads να εκτιμάται ότι διαμορφώνονται σε «αποδεκτά» επίπεδα.

**Σάββατο
17/12 - 17:00**

**Γήπεδο Τάσος Παπαδόπουλος
- Ελευθερία**

Η ΟΠΑΠ Κύπρου και η Κυπριακή Ομοσπονδία Καλαθοσφαίρισης παρουσιάζουν τη μεγάλη γιορτή αθλητισμού και ζωής με πρωταγωνιστές κορυφαίους αθλητές και νέους μας δημιουργούς.

**Μια υπέροχη εκδήλωση για
όλη την οικογένεια!**

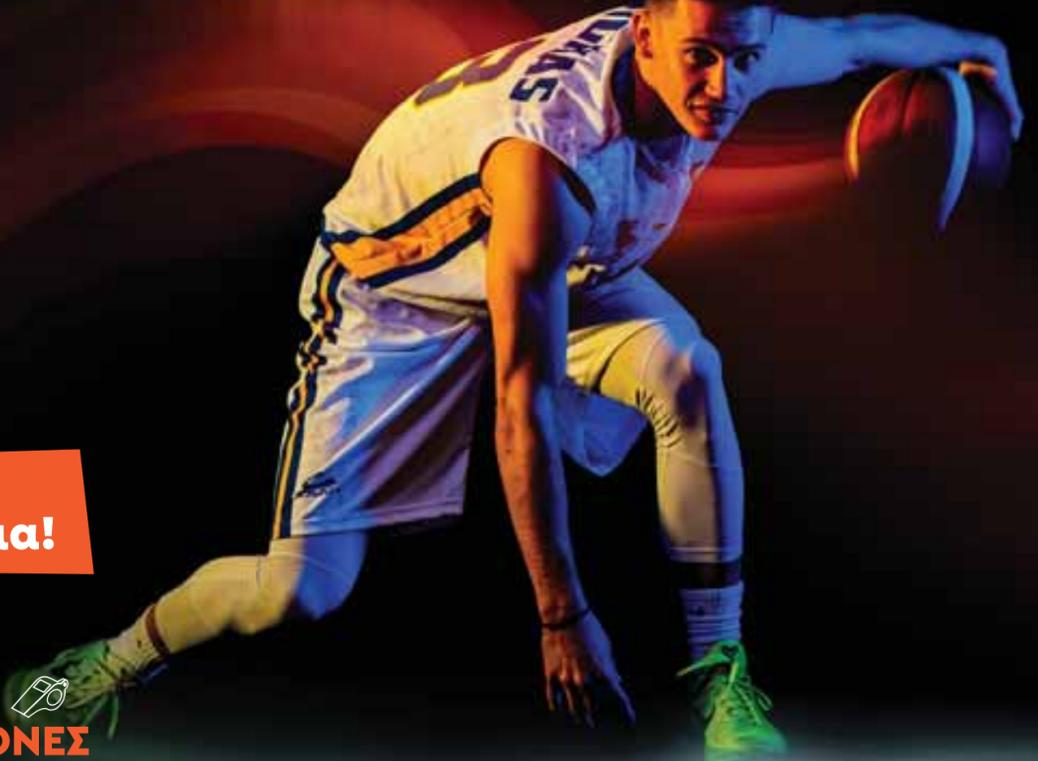

**ΠΑΙΖΩ
ΜΕ ΚΑΝΟΝΕΣ
ΟΔΗΓΩ
ΜΕ ΚΑΝΟΝΕΣ**

Στηρίζουν

**10th ΟΡΑΡ
ALL STAR
GAME**

Ανάπτυξη 2,8% το τρίτο τρίμηνο από 5% που προβλεπόταν

Η «προσγείωση» ενδέχεται να οφείλεται σε τεχνικό θέμα, λένε αναλυτές

Της ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ

Στο 2,8% προσεγγίστηκε η ανάπτυξη το γ' τρίμηνο, σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, πολύ χαμηλότερα από τις εκτιμήσεις των αναλυτών, που την τοποθετούσαν στην περιοχή του 5%.

Ετσι, είναι μάλλον αδύνατον να επιτευχθεί η εκτίμηση του προϋπολογισμού για ανάπτυξη φέτος 5,6%, ενώ επανεκτιμάται προς τα κάτω και η πρόβλεψη για τον ρυθμό ανάπτυξης του 2023. Σημειώνεται ότι οι επίσημοι φορείς ήταν εξίσου ή και περισσότερο αισιόδοξοι από την κυβέρνηση στις πρόσφατες προβλέψεις τους: η Ευρωπαϊκή Επιτροπή 6%, το ΔΝΤ 5,2% και η Τράπεζα της Ελλάδος 6,2%. Μια πιθανή «παρενέργεια» της χαμηλότερης πίεσης του ΑΕΠ είναι ο περιορισμός του δημοσιονομικού χώρου, που είχε εκτιμηθεί ότι θα προέκυπτε λόγω καλής πορείας της οικονομίας, επιτρέποντας κάποιες νέες παροχές. Σε μικρότερο βαθμό επηρεάζεται αρνητικά και η μείωση του χρέους ως ποσοστού του ΑΕΠ. Σημειώνεται, πάντως, ότι η αύξηση του ΑΕΠ κατά 2,8% είναι υψηλότερη από τις προσωρινές εκτιμήσεις της Eurostat για ανάπτυξη 2,1% στην Ευρωζώνη και 2,4% στην Ε.Ε.

Μια χαμηλότερη από την αναμενόμενη πορεία του τουρισμού και τις ναυτιλίας, σε συνδυασμό με ένα άλμα εισαγωγών, λόγω αύξησης της κατανάλωσης, είναι κάποιες από τις ερμηνείες που δίνουν οι οικονομολόγοι για την υποχώρηση του ΑΕΠ.

Είναι όμως επίσης πιθανό να οφείλεται σε μεγάλο βαθμό σε «τεχνικό» θέμα και συγκεκριμένα στην αφαίρεση από το ΑΕΠ των επιχορηγήσεων που δόθηκαν για τη στήριξη νοικοκυριών και επιχειρήσεων (όπως πρέπει, σύμφωνα με τους κανόνες), χωρίς όμως να έχουν προστεθεί αντίστοιχα και τα έσοδα που αντλήθηκαν για τον σκοπό αυτό, στο πλαίσιο του Ταμείου Ενεργειακής Μετάβασης (όπως επίσης θα έπρεπε). Κι αυτό γιατί τα έσοδα αυτά δεν έχουν καταγραφεί ακόμη. Ετσι, στην κυβέρνηση ευελπιστούν ότι στην επόμενη εκτίμηση του ΑΕΠ, σε 3 μήνες, θα γίνει η σχε-

Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΜΕ ΕΠΟΧΙΚΗ ΚΑΙ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΑΚΗ ΔΙΟΡΘΩΣΗ

ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΟ ΤΡΙΜΗΝΟ ΤΟΥ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΕΤΟΥΣ

	2021		2022		
	β' τρίμ.	γ' τρίμ.	α' τρίμ.	β' τρίμ.	γ' τρίμ.
Ακαθάριστο προστιθέμενο αξία (σε βασικές τιμές)	11,4%	7,8%	5,9%	6,8%	4,4%
+ Φόροι επί των προϊόντων	13,3%	13,7%	23,5%	16,8%	15,9%
- Επιδότησεις επί των προϊόντων	-32,3%	-9,4%	-35,3%	31,6%	571,7%
Τελική καταναλωτική δαπάνη	5,7%	9,0%	10,5%	6,3%	3,6%
- Νοικοκυριών και ΜΚΙΕΝ	7,1%	12,1%	13,7%	8,9%	6,2%
- Γενικής Κυβέρνησης	3,3%	-1,4%	-0,9%	-1,3%	-2,9%
+ Ακαθάριστος σχηματισμός κεφαλαίου	6,1%	36,8%	20,3%	10,1%	12,3%
Ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου	16,4%	29,7%	13,2%	9,8%	7,7%
- Εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	52,8%	26,0%	10,0%	18,8%	0,9%
- Εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	22,0%	32,3%	17,4%	14,5%	5,2%

ΠΗΓΗ: ΕΛΣΤΑΤ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Αφαιρέθηκαν από το ΑΕΠ όλες οι επιδοτήσεις για τη στήριξη νοικοκυριών και επιχειρήσεων.

Η ίδια η ΕΛΣΤΑΤ στην ανακοίνωσή της επισημαίνει ότι η εκτίμηση του ΑΕΠ το γ' τρίμηνο «εμπρεδίστηκε ανασταλτικά από το σημαντικό αυξημένο επίπεδο των επιδοτήσεων των προϊόντων που αφορούν την ενέργεια, αντισταθμίζοντας σε μεγάλο βαθμό την αύξηση της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας».

Με την εκτίμηση αυτή συμφωνεί και ο Ηλίας Λεκκός, επικεφαλής οικονομολόγος της Τράπεζας Πειραιώς. «Ο λόγος που διαμορφώθηκαν τα μεγέθη τόσο χαμηλά ήταν ότι αφαιρέθηκαν από το ΑΕΠ όλες οι επιδοτήσεις που είχαν δοθεί το τελευταίο διάστημα. Κατά πάσα πιθανότητα, αυτό θα εξαλειφθεί όταν θα γίνει επανε-

κτίμηση, στις αρχές του 2023». Ωστόσο, πέρα από το ενδεχόμενο «τεχνικό» θέμα, καμπανάκι χτυπούν και τα στοιχεία που παραθέτει η ΕΛΣΤΑΤ για τις εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών, οι οποίες αυξήθηκαν μόνο κατά 0,9% (έναντι 18,8% του β' τριμήνου), παρότι ήταν η κορυφή της τουριστικής σεζόν. Αντίθετα, οι εισαγωγές αυξήθηκαν κατά 5,2% (έναντι 14,5% το προηγούμενο τρίμηνο).

«Οι καθαρές εξαγωγές αφαιρέσαν 2 ποσοστιαίες μονάδες από το ΑΕΠ, γιατί ενώ συνεχίστηκε η αύξηση των εισαγωγών, οι εξαγωγές υπηρεσιών ήταν πιο αδύναμες (αυξήθηκαν κατά 3%) από το αναμενόμενο», σχολιάζει ο Νίκος Μαγγίνας, επικεφαλής οικονομολόγος της Εθνικής Τράπεζας. Με τα νέα δεδομένα, η Εθνική αναθεώρησε την πρόβλεψή της στην περιοχή του 5% για φέτος, έναντι προηγούμενης εκτίμησης για 6%. Για το 2023, η πρόβλεψη της Κομισιόν για 1% φαίνεται πλέον πιο ρεαλιστική από το 1,8% του υπουργείου Οικονομικών, εκτιμά ο κ. Μαγγίνας.

Ο επικεφαλής οικονομολόγος της Alpha Bank Παναγιώτης Καπόπουλος εστιάζει στην αύξηση των εισαγωγών, σημειώνοντας ότι «καταναλώσαμε πολλά εισα-

γόμενα προϊόντα, με αποτέλεσμα οι καθαρές εξαγωγές να είναι πολύ αρνητικές». Έχει σημασία πάντως, κατά τον ίδιο, ο βαθμός στον οποίο οι εισαγωγές αντιπροσωπεύουν κατανάλωση ή μηχανολογικό εξοπλισμό. Ως θετικό στοιχείο, εξάλλου, αναφέρει τις επενδύσεις, προβλέποντας ότι θα σημειωθεί φέτος και πάλι ρεκόρ άμεσων ξένων επενδύσεων.

Σημειώνεται ότι η τελική καταναλωτική δαπάνη, σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, αυξήθηκε κατά 3,6%, με τα νοικοκυριά να αυξάνουν την κατανάλωσή τους κατά 6,2% και τη γενική κυβέρνηση να τη μειώνει κατά 2,9%. Ο ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου εμφανίζει αύξηση 7,7%. Σύμφωνα με τον υπουργό Οικονομικών Χρήστο Σταϊκούρα, το ΑΕΠ αναμένεται να υπερβεί το 2023 τα 224 δισ. ευρώ, υψηλότερο κατά 45 δισ. ευρώ ή 25% από το 2018.

Η ΕΛΣΤΑΤ αναθεώρησε προς τα κάτω και τις εκτιμήσεις για τα προηγούμενα τρίμηνα: Το πρώτο τρίμηνο εκτιμάται πλέον ότι είχε ρυθμό ανάπτυξης 7,9% (από 8% προηγούμενη εκτίμηση) και το δεύτερο τρίμηνο 7,1% (από 7,7% προηγούμενη εκτίμηση). Σε σύγκριση με το προηγούμενο τρίμηνο, το ΑΕΠ μειώθηκε κατά 0,5%.

Τα διυλιστήρια δίνουν «καύσιμα» για νέες παροχές

Με βασική πηγή χρηματοδότησης τη φορολόγηση των διυλιστηρίων, βάσει του νέου ευρωπαϊκού κανονισμού, η οποία υπολογίζεται ότι μπορεί να αποφέρει μέχρι και 600 εκατομμύρια ευρώ, σχεδιάζει η κυβέρνηση το πακέτο παροχών της εκλογικής χρονιάς 2023.

Οι πληροφορίες αναφέρουν ότι δεν αποκλείεται το νέο πακέτο να εξαγγείλει ο πρωθυπουργός κατά την ψήφιση του προϋπολογισμού στις 17 Δεκεμβρίου, αν και ο σχεδιασμός δεν έχει ακόμη οριστικοποιηθεί.

Επιδίωξη της κυβέρνησης, σε κάθε περίπτωση, είναι να μην παραβιαστεί ο στόχος του προϋπολογισμού για πρωτογενές πλεόνασμα 0,7% του ΑΕΠ το 2023. Ετσι, το έκτακτο έσοδο της φορολόγησης των διυλιστηρίων είναι μια ευκαιρία, καθώς δεν έχει εγγραφεί στον προϋπολογισμό και επομένως η διάθεσή του δεν θα αυξήσει τις δαπάνες και δεν θα θέσει σε κίνδυνο τον στόχο, όπως υποστηρίζεται.

Ωστόσο, στο οικονομικό επιτελείο επισημαίνουν ότι το ποσό που θα είναι τελικώς πραγματικά διαθέσιμο δεν είναι σαφές ακόμη. Κρίσιμοι παράγοντες θα είναι η διαμόρφωση της τιμής του φυσικού αερίου, που έχει αυξηθεί τις τελευταίες ημέρες, αλλά και η πορεία του ΑΕΠ. Τα στοιχεία του τρίτου τριμήνου που δημοσιεύθηκαν χθες διέψευσαν αντιστοίχως προβλέψεις και περιόρισαν τον πιθανό διαθέσιμο δημοσιονομικό χώρο του 2022. Στο υπουργείο Οικονομικών εκτιμούν ότι τα στοιχεία ίσως αναθεωρηθούν το 2023, αλλά αυτό δεν είναι ακόμη βέβαιο.

Σε κάθε περίπτωση, το σχεδιαζόμενο πακέτο παροχών θα αφορά το 2023, ενόψει και των εκλογών. Όπως μετέδωσε ο ΣΚΑΪ, στο τραπέζι βρίσκεται μια νέα επιταγή ακρίβειας, η οποία θα δοθεί πιθανώς σε ευάλωτα νοικοκυριά, με κάπως διευρυμένα κριτήρια. Εφόσον καλύψει, για παράδειγμα, 1 εκατομμύριο νοικοκυριά και δοθεί όλο το ποσό μόνο σε μια επιταγή, ο κάθε δικαιούχος θα πάρει 600 ευρώ.

Η φορολόγησή τους βάσει του νέου ευρωπαϊκού κανονισμού μπορεί να αποφέρει έως και 600 εκατ. ευρώ.

Τα μεγέθη, πάντως, αλλάζουν από μέρα σε μέρα. Ετσι, ενώ όταν κατατέθηκε ο προϋπολογισμός το οικονομικό επιτελείο υπολόγιζε ότι θα περισσεύαν πιθανώς και 400 εκατομμύρια ευρώ από το 1 δισεκατομμύριο του αποθεματικού για την επιδότηση των λογαριασμών του ρεύματος, τώρα η τιμή του φυσικού αερίου έχει αλλάξει κάπως τα δεδομένα, περιορίζοντας τα περιθώρια.

Το σίγουρο είναι ότι η κυβέρνηση θα αναζητήσει κάθε δυνατό περιθώριο για να στηρίξει προεκλογικά τα νοικοκυριά. Η σχετική εντολή των Βρυξελλών είναι να περιοριστούν οι κυβερνήσεις σε όσο γίνεται πιο στοχευμένα και εφάπαξ μέτρα.

ΕΙΡΗΝΗ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ

Στο τραπέζι βρίσκεται μια νέα επιταγή ακρίβειας, η οποία θα δοθεί πιθανώς σε ευάλωτα νοικοκυριά, με κάπως διευρυμένα κριτήρια. Οι Βρυξέλλες έχουν στείλει σαφή μηνύματα στην Αθήνα για στοχευμένα μέτρα.

Μηδενίστηκε το spread Ιταλίας - Ελλάδας στα δεκαετή ομόλογα

Της ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΣΑΗ

Τα ελληνικά 10ετή ομόλογα «ισοφάρισαν» και πάλι τα ιταλικά, μετά το ράλι το τελευταίο διαστήματος, το οποίο ήταν πιο έντονο για τους ελληνικούς κρατικούς τίτλους, τη στιγμή που έλαβαν στήριξη από την ΕΚΤ, σε αντίθεση με τους ιταλικούς τίτλους όπου η κεντρική τράπεζα μείωσε τις θέσεις της περαιτέρω. Πάντως, σκέψεις για έξοδο στις αγορές εντός του Δεκεμβρίου δεν υπάρχουν στο «τραπέζι» του Οργανισμού Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους, ο οποίος επικεντρώνεται πλέον στον προγραμματισμό του νέου έτους.

Στο 3,65%

Το spread Ελλάδας - Ιταλίας μηδενίστηκε με τις αποδόσεις των 10ετών ομολόγων και των δύο χωρών να διαμορφώνονται στο 3,65%, καθώς οι φόβοι για τις προοπτικές της οικονομίας της Ευρωζώνης έχουν στρέψει τους επενδυτές στην αγορά ομολόγων και μακριά από τις μετοχές, εν αναμονή και της συνεδρίασης της ΕΚΤ.

Στα υψηλά του τρέχοντος έτους το spread είχε αγγίξει τις 84 μονάδες βάσης στα τέλη Φεβρουαρίου, ενώ τον περασμένο Ιούλιο άγγιξε τα χαμηλά, γυρνώντας σε αρνητικό επίπεδο για πρώτη φορά από τον Αύ-

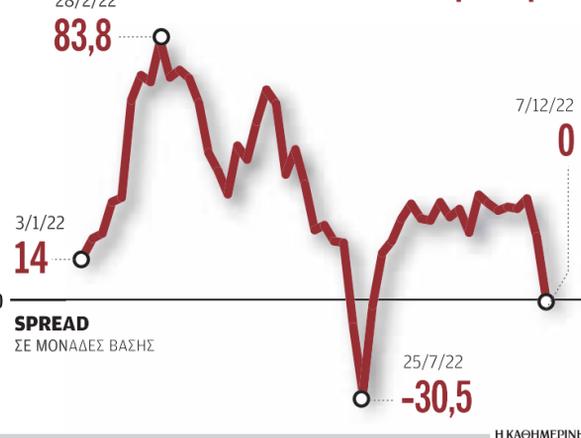
γουστο του 2021, εν μέσω των ανησυχιών για το πολιτικό τοπίο της Ιταλίας με την παραίτηση Ντράγκι και την κήρυξη πρόωγων εκλογών. Ο πολιτικός κίνδυνος είχε στείλει τα ιταλικά spread σε επικίνδυνα επίπεδα το καλοκαίρι, στις 250 μονάδες βάσης, και κοντά στα υψηλότερα από την περίοδο της ιταλικής πολιτικής κρίσης του 2018.

Το τελευταίο δίμηνο η ΕΚΤ μείωσε τις θέσεις της στα ομόλογα της περιφέρειας με εξαίρεση τους ελληνικούς τίτλους.

Ωστόσο, η νέα ιταλική κυβέρνηση δεν έχει, έως τώρα τουλάχιστον, προκαλέσει τον «θόρυβο» που φοβόταν η αγορά και, αντίθετως, έχει ακολουθήσει ηπα στάση στα δημοσιονομικά, κατανοώντας τη σημαντικότητα των κεφαλαίων του Ταμείου Ανάκαμψης για την οικονομία της και για τις αγορές.

Αξίζει να σημειώσουμε πως το spread Ελλάδας - Ιταλίας στην 5ετία κινείται ήδη σε αρνητικά επίπεδα από τον Νοέμβριο.

Το spread Ελλάδας - Ιταλίας μετά την υπεραπόδοση των ελληνικών 10ετών ομολόγων

Το ελληνικό spread έναντι της Γερμανίας διαμορφώνεται πλέον στις 185 μονάδες βάσης και στα χαμηλότερα επίπεδα για το 2022, έπειτα από ένα ιδιαίτερα εντυπωσιακό ράλι που σημείωσαν οι τιμές των ελληνικών ομολόγων από τα μέσα περιόδου του Οκτωβρίου. Από το 5,1% που είχε βρεθεί η απόδοση του ελληνικού 10ετούς πριν από περίπου δύο μήνες, έχει σημειώσει βουτιά της τάξης του 28%, ενώ το spread, από τα υψηλά των 270

μονάδων βάσης τον Οκτώβριο (που ήταν και υψηλά δύομισι ετών), έχει υποχωρήσει πλέον κατά 31%. Και αυτό καθώς η βελτίωση στους ελληνικούς τίτλους ήταν η μεγαλύτερη στην Ευρωζώνη το συγκεκριμένο διάστημα, με το ράλι να είναι ισχυρότερο στα ελληνικά assets.

Οι λόγοι της υπεραπόδοσης

Ένας από τους λόγους πίσω από αυτήν την υπεραπόδοση - εκτός από την ανθεκτικότητα

που έχει δείξει η ελληνική οικονομία και το ευνοϊκό προφίλ του ελληνικού χρέους με τον δείκτη χρέους προς ΑΕΠ να κινείται μειούμενος - είναι η στήριξη της ΕΚΤ, η οποία το τελευταίο δίμηνο αν και δεν εφάρμοσε την ευελιξία των επανεπενδύσεων του PEPP και συνέχισε να μειώνει τις θέσεις της στα ομόλογα της περιφέρειας, έκανε... εξαίρεση για τους ελληνικούς τίτλους αυξάνοντας την έκθεσή της.

Ειδικότερα, το τελευταίο δίμηνο η ΕΚΤ αύξησε τις θέσεις της στα ελληνικά ομόλογα κατά 729 εκατ. ευρώ, ενώ παράλληλα αύξησε τις θέσεις της και στα γερμανικά και τα ολλανδικά ομόλογα. Αντίθετως, το διάστημα Οκτωβρίου - Νοεμβρίου μείωσε τις θέσεις της στα ισπανικά ομόλογα κατά 1,4 δισ. ευρώ, στα ιταλικά ομόλογα κατά 794 εκατ. ευρώ και στα πορτογαλικά κατά 1,1 δισ. ευρώ.

Μία άλλη εξήγηση για τις επιδόσεις των ελληνικών ομολόγων είναι το μικρό μέγεθος της ελληνικής αγοράς, το οποίο αποτελεί πλεονέκτημα σε περιόδους αυξημένων όρεξης των επενδυτών για ομόλογα. Αυτό φυσικά λειτουργεί αντίθετα σε περιόδους αναταραχής, καθώς την κάνει περισσότερο ευάλωτη στα sell-offs, τη στιγμή που είναι και η μόνη χωρίς επενδυτικά βαθμίδα στην Ευρωζώνη.

Οι αναλυτές πάντως εμφανίζονται δικασμένοι για την πορεία των ελληνικών ομολόγων στη συνέχεια, καθώς και έναντι των ιταλικών ομολόγων. Η Société Générale έχει συστήσει θετικές (long) θέσεις στα ελληνικά ομόλογα για το 2023, κυρίως μετά τις εκλογές, έναντι των ιταλικών, τονίζοντας πως τα ισχυρά θεμελιώδη μεγέθη της Ελλάδας και η βελτιωμένη ρευστότητα της αγοράς θα συνεχίσουν να υποστηρίζουν τους ελληνικούς τίτλους. Οι οικονομολόγοι της μάλιστα προβλέπουν ότι η Ελλάδα θα έχει το υψηλότερο δημοσιονομικό πλεόνασμα μεταξύ των μεγάλων χωρών της Ζώνης του Ευρώ έως το 2026 και ο δείκτης χρέους προς ΑΕΠ θα συγκλίνει με εκείνον της Ιταλίας έως το 2027.

Αντιθέτως, η Citigroup έχει δηλώσει αρνητική για τα ελληνικά ομόλογα το 2023, κυρίως λόγω της αβεβαιότητας γύρω από την εκλογική διαδικασία, που μπορεί να επιβραδύνει την πρόοδο των μεταρρυθμίσεων θέτοντας σε κίνδυνο την αναβάθμιση της Ελλάδας σε επενδυτική βαθμίδα. Αυτό, όπως εκτιμά, αναμένεται να λειτουργήσει υπέρ των ιταλικών ομολόγων τα οποία δεν ενέχουν πολιτικό ρίσκο πλέον, όπως τουλάχιστον δείχνει η πορεία της νέας κυβέρνησης.

500 δισ. ευρώ οι εκδόσεις χρέους στην Ε.Ε. το 2023

Η ενεργειακή κρίση αυξάνει
τις ανάγκες των χωρών

Εξαιρετικά δύσκολη φαίνεται η κατάσταση για τις ευρωπαϊκές χώρες που χειμάζονται από την ενεργειακή κρίση και οι κυβερνήσεις καλούνται να στηρίξουν τις κοινωνίες τους και τις επιχειρήσεις τους, αλλά εν τω μέσω της στροφής σε περιοριστική νομισματική πολιτική. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Barclays, οι ευρωπαϊκές χώρες θα χρειαστεί να εκδώσουν ιστορικό ρεκόρ νέου χρέους, ύψους σχεδόν 500 δισ. ευρώ, μέσα στο επόμενο έτος. Και όλα αυτά ενώ οι αποδόσεις των κρατικών ομολόγων έχουν ήδη πάρει την ανιούσα εξαιτίας της ανόδου των επιτοκίων.

Ηδη έχουν λάβει σειρά μέτρων, όπως η Γαλλία η οποία έχει επιβάλει ανώτατο όριο στις τιμές της ηλεκτρικής ενέργειας, οι εκπτώσεις στην τιμή της βενζίνης που έχει αποφασίσει η Ιταλία και οι επιδοτήσεις στους λογαριασμούς της θέρμανσης στη Γερμανία. Τα μέτρα αυτά κοστίζουν πολλά χρήματα και εκ των πραγμάτων αυξάνουν τις ανάγκες χρηματοδότησης της Ευρωζώνης σε επίπεδα που για τέταρτο συναπτό μήνα υπερβαίνουν τα συνήθη όρια. Σε αντίθεση, όμως, με τα προηγούμενα οκτώ χρόνια, όταν η ΕΚΤ τύπωνε ευ-

χαρίστως χρήμα και αγόραζε όλα ομόλογα κι αν χρειαζόταν, οι κυβερνήσεις πρέπει τώρα να βρουν άλλους χρηματοδότες. Και στο μεταξύ, οι επενδυτές που συνήθως τοποθετούνται σε ομόλογα τώρα αποθαρρύνονται από αυτόν τον επιθετικό πληθωρισμό, τον οποίο προσπαθεί να ανακόψει η ΕΚΤ, και δεν είναι διατεθειμένοι να ανεχθούν τη δημοσιονομική χαλάρωση.

Ετσι, οι αναλυτές της αγοράς προεξοφλούν πως ούτε οι ισχυρότερες ευρωπαϊκές οικονομίες, όπως η Γερμανία και η Γαλλία, θα γλιτώσουν την εκτόξευση του κόστους του δανεισμού τους. Οικονομολόγοι της BNP Paribas προβλέπουν πως οι αποδόσεις των δεκαετών ομολόγων της Γερμανίας θα σημειώσουν άνοδο κατά σχεδόν μία εκατοστιαία μονάδα μέχρι το τέλος του πρώτου τριμήνου του 2023. Στην Ιταλία, την πλέον ευάλωτη από τις μεγάλες οικονομίες της Ε.Ε., διακυβεύονται πολύ περισσότερα. Αναλυτές της Citigroup υπολογίζουν πως στις αρχές του νέου έτους, το spread των ιταλικών δεκαετών θα έχει φτάσει σχεδόν στις 2,75 εκατοστιαίες μονάδες. Το επίπεδο αυτό αρκεί για να σημάνει συναγερμό στις Βρυξέλλες και

Ενώ οι ανάγκες χρηματοδότησης των χωρών της Ευρωζώνης λόγω της ενεργειακής κρίσης αυξάνονται σε επίπεδα που για τέταρτο συναπτό μήνα υπερβαίνουν τα συνήθη όρια, οι αποδόσεις των κρατικών ομολόγων έχουν ήδη πάρει την ανιούσα εξαιτίας της ανόδου των επιτοκίων και, επιπλέον, είναι σε εξέλιξη η μείωση του χαρτοφυλακίου της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

Αναλυτές προεξοφλούν πως ούτε οι ισχυρότερες ευρωπαϊκές οικονομίες, όπως η Γερμανία και η Γαλλία, θα γλιτώσουν την εκτόξευση του κόστους δανεισμού τους.

να οδηγήσει σε νέα αστάθεια, κερδοσκοπία και προβληματισμό για το κατά πόσον θα μπορέσει η χώρα να αποπληρώσει το χρέος της. Οπως τονίζει ο Φλάβιο Καρπενζάνο, διευθυντής επενδύσεων στην Capital Group του Λονδίνου, «όταν οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις εκδίδουν περισσότερο χρέος για να αντιμετωπίσουν την ενεργειακή κρίση και επιπλέον είναι σε εξέλιξη η μείωση του χαρτοφυλακίου της ΕΚΤ,

τότε το κόστος του δανεισμού θα ανέβει σημαντικά». Η εκτίμηση της Barclays πως οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις θα χρειαστεί να εκδώσουν νέο χρέος ύψους σχεδόν 500 δισ. ευρώ μέσα στο 2023 υποδηλώνει πως θα χρειαστεί και περαιτέρω χρηματοδότηση, εάν η ύφεση αποδειχθεί βαθύτερη. Συνυπολογίζει, άλλωστε, και άλλες πηγές χρηματοδότησης πέραν των αγορών ομολόγων. Ετσι, το ποσό αυτό ενδέχεται να αυξηθεί περαιτέρω κατά 100 δισ. ευρώ εάν η ΕΚΤ προχωρήσει στη λεγόμενη ποσοτική σύσφιξη, δηλαδή πάψει να επανεπενδύει τα έσοδα από τα ομόλογα που λήγουν. Στη Γερμανία, που είναι το επίκεντρο της ενεργειακής κρίσης, τα μέτρα της κυβέρνησης περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων επιδοτήσεις στους λογαριασμούς της θέρμανσης, εγυήσεις και όριο στις τιμές του φυσικού αερίου. Η Γαλλία έχει επιβάλει όριο στις τιμές του φυσικού αερίου και της ηλεκτρικής

ενέργειας, αλλά προσφάτως η S&P Global Ratings υποβάθμισε την προοπτική της από σταθερή σε αρνητική επικαλούμενη την «υπερβολικά αναπτυξιακή» δημοσιονομική της πολιτική. Οι δανειακές ανάγκες της Ιταλίας αναμένεται να αυξηθούν κατά 48 δισ. ευρώ, που ως ποσοστό επί του ΑΕΠ είναι οι μεγαλύτερες μετά εκείνες της Πορτογαλίας.

Στο μεταξύ, η ΕΚΤ δεν είναι η μόνη που γυρίζει σελίδα και εγκαταλείπει την αναπτυξιακή νομισματική πολιτική. Πριν από περίπου έξι μήνες άρχισε η Fed να μειώνει το χαρτοφυλάκιό της και το έχει μειώσει περίπου κατά 330 δισ. δολ. μέχρι τις 30 Νοεμβρίου, ενώ η Τράπεζα της Αγγλίας πουλάει δεκαετή ομόλογα της Βρετανίας στην αγορά. Το ερώτημα τώρα είναι πόσο ψηλά πρέπει να φτάσουν οι αποδόσεις των ομολόγων για να νιώσουν ικανοποιημένοι οι επενδυτές. Ηδη η φημολογία πως η ΕΚΤ θα επιβρα-

δύνει τη στρόφη της σε περιοριστική νομισματική πολιτική έχει οδηγήσει σε άνοδο τα ομόλογα. Παράλληλα, η ύφεση θα στρέψει τους επενδυτές μακριά από τις επισφαλείς επενδύσεις και θα τους οδηγήσει στο συγκριτικά ασφαλέστερο καταφύγιο του κρατικού χρέους. Η αφθονία ομολόγων θα περιορίσει, άλλωστε, τη μακροχρόνια ανεπάρκεια τίτλων υψηλής διαβάθμισης που δημιούργησε η ΕΚΤ αγοράζοντας επί χρόνια ομόλογα για να κρατήσει υπό έλεγχο τον κόστος του δανεισμού, καθώς η Ευρωζώνη πήγαινε από τη μία κρίση στην άλλη.

Παραμένουν, πάντως, οι κίνδυνοι, ενώ υπάρχει και η πιθανότητα να ανακοινώσει η ΕΚΤ ένα σχέδιο συρρίκνωσης του χαρτοφυλακίου της με κινήσεις πολύ πιο επιθετικές από τις προβλεπόμενες όσο κι αν τα στελέχη της έχουν προσπαθήσει να κατευνάσουν αυτούς τους φόβους. BLOOMBERG

ΑΣΠΑΣΙΑ ΣΤΡΑΤΗΓΟΥ ΜΑΝΩΛΗΣ ΜΗΤΣΙΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΟΡΑΚΑΚΗΣ

«Νύχτα μαγικιά...»

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΙΑΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΡΙΚ 2022
Δημοτικό Θέατρο Στροβόλου - Τετάρτη 21 Δεκεμβρίου

Η Μπάντα της Συμφωνικής Ορχήστρας Νέων Κύπρου, η Φιλαρμονική της Αστυνομίας και οι χορωδίες «Λεάνδρος Σίτορος», «Πολυφώνιο» και Σχολής Κωφών, μας χαρίζουν στιγμές με χριστουγεννιάτικες μελωδίες, παραδοσιακά κάλαντα, παιδικά χαμόγελα και πολλές - πολλές ευχές

Ώρα 20:30 «Νύχτα μαγικιά...» Χριστουγεννιάτικη Συναυλία ΡΙΚ
Με τους Μανώλη Μητσιά, Ασπασία Στρατηγού και Βασίλη Κορακάκη

Είσοδος Ελεύθερη
Απαραίτητη η προκράτηση θέσεων

Διοργάνωση
Φορέας πολιτισμού ΡΙΚ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΣΥΝΑΔΕΛΦΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΥΠΟΨΗΦΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗ ΠΑΦΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ

Πέραν πάσης αμφιβολίας, ο ρόλος της Εκκλησίας για την Ορθοδοξία και τον Κυπριακό Ελληνισμό αποτελεί κρίσιμη συνιστώσα. Οι Αρχιεπισκοπικές εκλογές είναι μια σημαντική συγκυρία, στην οποία όλοι μας οφείλουμε να αντιμετωπίσουμε με ευθύνη. Εμείς, ως εκπαιδευτικοί, με ιδιαίτερη ευαισθησία και έγνοια για την νέα γενιά, την Παιδεία και τον Ελληνισμό, ενώσαμε τη φωνή μας και δηλώνουμε την στήριξη μας στον Μητροπολίτη Πάφου Γεώργιο.

Με ευρύτατη επιστημονική και θεολογική μόρφωση, με την πολύπλευρη κοινωνική και εθνική του δράση, ο Μητροπολίτης Πάφου Γεώργιος είναι αδιαπραγμάτευτα η ορθή επιλογή για την θέση του Αρχιεπισκόπου. Διαθέτει μια πλουραλιστική προσωπικότητα και ποιότητα ως άνθρωπος και ως ιερωμένος, στοιχεία που αναντίλεκτα αποτελούν αναγκαϊότητα για τον ηγέτη της Εκκλησίας της Κύπρου.

Ως συνάδελφοι και συνεργάτες του, τον έχουμε βιώσει στην εκπαιδευτική πραγματικότητα, να λειτουργεί με αριστεία στον επιστημονικό και παιδαγωγικό του ρόλο. Πάντοτε συνεργάσιμος, έτοιμος να ακούσει τις απόψεις όλων, έχοντας έτσι σφαιρική αντίληψη και αντικειμενικότητα στη λήψη αποφάσεων. Η αυστηρότητα, που πολλές φορές προβάλλει, αντανακλά την αφοσίωση στο καθήκον και τη θέληση να είναι πάντοτε σε θέση να συμβάλλει στην επίλυση του κάθε προβλήματος. Ταυτόχρονα, είναι ένας άνθρωπος που αντιλαμβάνεται τις απαιτήσεις της σημερινής εποχής και με έμφυτο χιούμορ ανταποκρίνεται στη διαχείρισή τους. Αυτή είναι η ανθρώπινη πλευρά του, που σε συνδυασμό με την βαθιά πίστη του, τη μόρφωση του και τις ηγετικές του ικανότητες, τον καθιστά για μας τον υποψήφιο που θα στηρίξουμε για να ηγηθεί της Εκκλησίας μας. Οι εμπειρίες μας δίπλα του μας επιτρέπουν να δηλώνουμε ότι ο Μητροπολίτης Πάφου Γεώργιος έχει το όραμα, την ικανότητα και την θέληση να σταθεί δίπλα στην κοινωνία και τους πολίτες, έχοντας κατανόηση των δεδομένων της εποχής και θέτοντας την Εκκλησία σε πρωταγωνιστικό κοινωνικό ρόλο.

Ο Μητροπολίτης Πάφου Γεώργιος σπούδασε με υποτροφία στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Για 18 χρόνια υπηρέτησε την Παιδεία ως καθηγητής Χημείας. Ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του, η γνήσια αγάπη του για τα παιδιά, όπου μέχρι σήμερα συμβάλλει στην μόρφωση και υποστήριξη άπορων άριστων μαθητών και φοιτητών.

Είναι ένας εμπνευσμένος ιεράρχης, με σταθερή προσήλωση στο ποιμαντικό και πνευματικό του έργο. Άνθρωπος με έντονη πατριωτική δράση, παραμένει διαχρονικά στην πρώτη γραμμή με στόχο την επιβίωση του Κυπριακού Ελληνισμού.

Η στήριξη μας στον Μητροπολίτη Πάφου Γεώργιο συνιστά πράξη συνειδησης και χρέος προς την πατρίδα και την κοινωνία. Η Κύπρος έχει ανάγκη από ένα εκκλησιαστικό ηγέτη που να αγκαλιάζει όλους τους ανθρώπους, χωρίς εξαιρέσεις. Η Εκκλησία της Κύπρου έχει ανάγκη από ένα ηγέτη που να συνενώνει την Ιερά Σύνοδο και να ενδυναμώνει τον πνευματικό και φιλανθρωπικό της ρόλο.

Καλούμε όλους να στηρίξουν με την ψήφο τους τον Μητροπολίτη Πάφου Γεώργιο. Αυτή είναι η επιλογή για μια αποτελεσματική, δίκαιη και με προοπτική διοίκηση της Εκκλησίας της Κύπρου. Για να διευρυνθεί το κοινωνικό έργο της Εκκλησίας και να δομηθεί η εμπιστοσύνη των πολιτών, σε συνθήκες κοινωνικής ισορροπίας. Η ψήφος είναι πράξη ευθύνης. Καλούμε όλους να στηρίξουν την φωνή που θα θωρακίσει τον Κυπριακό Ελληνισμό και την Ορθοδοξία, διατυπώνοντας παράλληλα μια νέα σχέση μεταξύ Εκκλησίας και κοινωνίας.

Εκ των Συναδέλφων Εκπαιδευτικών

Ζήνα Πουλλή: Εκπαιδευτικός, Πρώην Δ/τρια Μέσης Εκπαίδευσης
Μιχαήλ Λοϊζίδης: Θεολόγος, Α' Λειτουργός Εκπαίδευσης
Μιχάλης Φιλίππου: Μαθηματικός, Επιθεωρητής Υπ. Παιδείας
Σωτήρης Κλεάνθους: Μαθηματικός
Στέλιος Παπαντωνίου: Φιλολόγος
Σούλα Αργυρίδου: Καθηγήτρια Χημείας
Ονούφριος Κυριακίδης: Μαθηματικός

Στροφή Πεκίνου για την πανδημία με το βλέμμα στην οικονομία

Χαλαρώνει τα περιοριστικά μέτρα μετά τη «βουτιά» σε εισαγωγές, εξαγωγές

Η Κίνα έχει ως τώρα πληρώσει βαρύ τίμημα για την πολιτική της μηδενικής ανοχής στον κορωνοϊό, καθώς η ανάπτυξη της έχει περιοριστεί σε μηδαμινά επίπεδα για τα κινεζικά δεδομένα, οι εξαγωγές της έχουν πληγεί και το εμπορικό της πλεόνασμα μειώνεται. Εξωθείται έτσι αναγκαστικά σε άρση των ακραίων περιοριστικών μέτρων, προς χάριν της οικονομίας και όχι για λόγους δημοκρατικής ευαισθησίας.

Στο εννεάμηνο του έτους η κινεζική οικονομία σημείωσε ανάπτυξη μόλις 3%, που ωχριά ακόμη και από τον μετριοπαθή στόχο του 5,5%. Στη διάρκεια του έτους οι εξαγωγές της σε όρους δολαρίων μειώθηκαν κατά 8,7% σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του περασμένου έτους και περιορίστηκαν στα 296 δισ. δολ. Πρόκειται για τη μεγαλύτερη πτώση που έχουν καταγράψει οι κινεζικές εξαγωγές από τον Ιανουάριο του 2020, όταν κορυφώθηκαν η πανδημία, και βέβαια υπερβαίνουν αισθητά τις προβλέψεις για μείωση μόνον κατά 3,5%. Είναι άλλωστε ιδιαίτερα ανησυχητική η μείωση, δεδομένου ότι υπό κανονικές συνθήκες αυτή την εποχή του έτους αυξάνονται οι εξαγωγές καθώς πλησιάζουν τα Χριστούγεννα και η περίοδος των

εορτών. Ακόμη μεγαλύτερη πτώση και συγκεκριμένα κατά 10,6% σημείωσαν και οι εισαγωγές στη δεύτερη οικονομία στον κόσμο και ήταν η μεγαλύτερη των τελευταίων δυόμισι ετών. Σε ό,τι αφορά το εμπορικό πλεόνασμα της Κίνας, μειώθηκε τον Νοέμβριο στα 69,84 δισ. δολ. από τα 85,15 δισ. δολ. του Οκτωβρίου, ενώ κατέγραψε πτώση 2,5% σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του περασμένου έτους.

Η χαλάρωση των περιοριστικών μέτρων υπαγορεύεται άλλωστε και από την ανάγκη να τονωθεί η εγχώρια ζήτηση για να στηριχθεί η οικονομία, καθώς οι μεγάλες αγορές της Κίνας, οι δυτικές οικονομίες και κυρίως οι ευρωπαϊκές οδεύουν προς ύφεση.

Μιλώντας στους Financial Times, ο Ζιβέι Τζανγκ, οικονομολόγος της επενδυτικής PricewaterhouseCoopers Asset Management, υπογράμμισε πως «αναμένεται να υποχωρήσει η παγκόσμια ζήτηση μέσα στο 2023, γι' αυτό και η Κίνα πρέπει να βασιστεί περισσότερο στην εγχώρια ζήτηση». Όπως, όμως, επισημαίνει ο Τζούλιαν Εβανς Πρίτσαρντ, οικονομολόγος σιολόγος στην Capital Economics, η μείωση των εισαγωγών αντανακλά «την πτώση της εγχώριας ζήτησης που οφείλεται στους αυστη-

Στη διάρκεια του έτους οι εξαγωγές της Κίνας μειώθηκαν κατά 8,7% σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του περασμένου έτους και περιορίστηκαν στα 296 δισ. δολάρια. Πρόκειται για τη μεγαλύτερη πτώση που έχουν καταγράψει οι κινεζικές εξαγωγές από τον Ιανουάριο του 2020, όταν κορυφώθηκαν η πανδημία, και βέβαια υπερβαίνει αισθητά τις προβλέψεις για μείωση μόνον κατά 3,5%.

Στο εννεάμηνο του έτους η κινεζική οικονομία σημείωσε ανάπτυξη μόλις 3%, που ωχριά ακόμη και από τον μετριοπαθή στόχο του 5,5%.

ρους ελέγχους για την πανδημία και στην κρίση της αγοράς ακινήτων». Ως εκ τούτου η κινεζική ηγεσία ανακοίνωσε πως δεν απαιτείται πλέον τεστ κορωνοϊού για την είσοδο σε δημόσιους χώρους και κτίρια. Γενικεύει εν ολίγοις την τακτική που υιοθέτησαν προσφάτως το Πεκίνο και η Σαγκάι, παρά την εντεινόμενη ανησυχία για την αύξηση των κρουσμάτων, που θα μπορούσε να προκαλέσει έμφραγμα στα νοσοκομεία και το δημόσιο σύστημα υγείας της

κώρας, ιδιαιτέρως στις αγροτικές περιοχές.

Η αλλαγή στη στάση του Πεκίνου είναι σαφής, καθώς κυβερνητικοί αξιωματούχοι ετοιμάζονται να θέσουν νέο στόχο για την ανάπτυξη της οικονομίας στο 5%. Την πληροφορία αναφέρει σχετικό ρεπορτάζ του Bloomberg επικαλούμενο κυβερνητικούς αξιωματούχους, που δεν κατονομάζει. Υπογραμμίζει, επίσης, ότι άλλοι Κινέζοι αξιωματούχοι εκφράζουν φόβους ότι υπό τις παρούσες συνθήκες ο στόχος αυτός είναι υπερβολικά φιλόδοξος. Ο στόχος συνάδει με τις εκτιμήσεις των οικονομολόγων που συμμετείχαν σε σχετική δημοσκόπηση του Bloomberg και προβλέπουν πως η κινεζική οικονομία θα σημειώσει ανάπτυξη 4,9% μέσα στο 2023. Την ίδια στιγμή, όμως, οικονομολόγοι τραπεζικών ομίλων, όπως των Barclays και Nomura Holdings παραμένουν κάπως πιο επιφυλακτικοί

και εκτιμούν πως η ανάπτυξη δεν θα υπερβεί το 4% και ενδεχομένως να είναι μικρότερη. Εξάλλου, σε ανακοίνωση που εξέδωσε χθες το πολιτικό γραφείο της κινεζικής ηγεσίας τόνισε πως θα επιδιώξει και θα μεθοδεύσει την ανάκαμψη της οικονομίας μέσα στο επόμενο έτος και θα λάβει μέτρα για να τονώσει την εμπιστοσύνη της αγοράς. Η οικονομία της Κίνας υπολογίζεται πως πρέπει να αναπτυχθεί κατά μέσον όρο τουλάχιστον 4,7% ετησίως προκειμένου να υλοποιηθεί ο φιλόδοξος στόχος που έθεσε το 2020 ο πρόεδρος Σι Τζινπίνγκ για διπλασιασμό του ΑΕΠ της έως το 2035.

Κι ενώ η κινεζική ηγεσία σχεδιάζει μέτρα για την τόνωση της οικονομίας, η ανάκαμψη της Κίνας και η δυναμική επιστροφή της στην παγκόσμια οικονομία θα μπορούσε να υπονομεύσει την αποτελεσματικότητα του πλαφόν των 60 δολ. του βαρέλι που αποφάσισαν να επιβάλουν στο ρωσικό

πετρέλαιο οι δυτικές οικονομίες, Ε.Ε. και G7, προκειμένου να μειώσουν τα έσοδα της Ρωσίας και να ασκήσουν πιέσεις στον Βλαντιμίρ Πούτιν. Μιλώντας στο αμερικανικό δίκτυο CNBC, η υπουργός Εξωτερικών της Σιγκαπούρης, Βιβιαν Μπαλακρίσαν, τόνισε πως η επανεκκίνηση της κινεζικής οικονομίας μετά την πανδημία μπορεί να αποτελέσει σημαντικό παράγοντα από το πλαφόν στο ρωσικό πετρέλαιο και να εξωθήσει ανοδικά τις τιμές του «μαύρου χρυσού». Στην ίδια εκτίμηση συγκλίνουν και αναλυτές της αγοράς, όπως ο Ρομπ Θάμπελ, διαχειριστής χαρτοφυλακίου στην Tortoise Capital, που προέβλεψε ότι η ζήτηση για πετρέλαιο από την Κίνα θα είναι μεγάλη γιατί «δεν οφείλεται μόνο στην επανεκκίνηση της οικονομίας, αλλά και στο ότι η χώρα θα επιδιώξει να δημιουργήσει απόθεμα».

FINANCIAL TIMES, REUTERS, BLOOMBERG, CNBC

Τέσσερις στους δέκα Γερμανούς σκέφτονται να προσφέρουν δώρα από δεύτερο χέρι

«Δώρα για τις γιορτές ελαφρώς μεταχειρισμένα, σε καλή κατάσταση». Φαίνεται ελκυστική μία τέτοια αγγελία. Πάντως στη Γερμανία πολλοί είναι εκείνοι που σκέφτονται σοβαρά να προσφέρουν σε αγαπημένα τους πρόσωπα δώρα από δεύτερο χέρι. Όπως προκύπτει από έρευνα του εμπορικού συνδέσμου Handelsverband Deutschland (HDE) που εκπροσωπεί περισσότερες από 100.000 επιχειρήσεις λιανικού εμπορίου, σε συνεργασία με την ηλεκτρονική πλατφόρμα Sellpy, το 40% των ερωτηθέντων λέει ότι εξετάζει αυτό το ενδεχόμενο. Μάλιστα στις ηλικίες 25-44 ετών ο ένας στους δύο «μπορεί να φανταστεί κάτι τέτοιο», ενώ ο ένας στους τρεις έχει ήδη χαρίσει ένα μεταχειρισμένο δώρο στο παρελθόν.

«Παλαιότερα το μεταχειρισμένο δώρο ήταν ταμπού ή τουλάχιστον έτσι το έβλεπαν οι περισσότεροι», λέει η Άννα Γκρίνερ, μάρκατζερ της Sellpy. Φαίνεται ότι τα πράγματα έχουν αλλάξει

Είτε υπό το βάρος της οικονομικής κρίσης, είτε λόγω μιας βιώσιμης καταναλωτικής συμπεριφοράς.

και σήμερα πολλοί «εκτιμούν τα πλεονεκτήματα μιας βιώσιμης καταναλωτικής συμπεριφοράς, ακόμη και όταν χαρίζουν δώρα». Πράγματι, τα τελευταία χρόνια έχει αναπτυχθεί στη Γερμανία ένα ισχυρό κίνημα που ευαγγελίζεται τη «βιώσιμη κατανάλωση». Σκοπός του είναι να προωθήσει την ανταλλακτική οικονομία, να μειώσει την περιττή κατανάλωση, να ενταχθεί σε μία όσο το δυνατόν πιο ορθολογική διαχείριση των φυσικών πόρων και της ενέργειας. Ιδιαίτερα στις ηλικίες 25-44 ετών οι ερωτηθέντες επιμένουν ότι η «βιώσιμη οικονομία» είναι ο κύριος λόγος για τον

Το 74% των Γερμανών δηλώνει ότι η τιμή αποτελεί ένα από τα κριτήρια με τα οποία θα διαλέξει τα δώρα του για τις γιορτές, ενώ η κατά κεφαλήν δαπάνη για δώρα αναμένεται να φτάσει τα 299 ευρώ, ποσό μειωμένο κατά 8% σε σχέση με το 2021.

οποίο θα επέλεγαν ένα μεταχειρισμένο δώρο.

Ωστόσο, το ζήτημα δεν είναι μόνο ιδεολογικό. Όπως αναφέρει στο Reuters ο γενικός διευθυντής του HDE, Στέφαν Γκενθ, «πολλοί είναι εκείνοι που επανεξετάζουν την καταναλωτική τους συμπεριφορά υπό το βάρος της οικονομι-

κής κρίσης». Ο πληθωρισμός στη Γερμανία κυμαίνεται στο 10% και περιορίζει τις επιλογές των καταναλωτών. Αυτό επιβεβαιώνεται και από πρόσφατη μελέτη της ιδιωτικής εταιρείας καταναλωτικών ερευνών GfK. Σύμφωνα με αυτή, ο ένας στους τρεις Γερμανούς θέλει να δαπανήσει φέτος λιγότερα

χρήματα για τα δώρα των εορτών.

Ποσοστό 74% δηλώνει ότι η τιμή αποτελεί ένα από τα κριτήρια με τα οποία θα διαλέξει το δώρο του, ενώ η κατά κεφαλήν δαπάνη για δώρα αναμένεται να φτάσει τα 299 ευρώ, ποσό μειωμένο κατά 8% σε σχέση με το 2021. Μάλιστα, ακόμη και ένα ποσοστό 42% όσων διαθέτουν καθαρό μηνιαίο εισόδημα άνω των 3.000 ευρώ, δηλώνει ότι θα περιορίσει τις δαπάνες στην περίοδο των εορτών, έστω και αν δεν τίθεται ζήτημα οικονομικής ένδειας.

Μία άλλη έρευνα της ιδιωτικής εταιρείας συμβούλων EY καταλήγει σε ενδιαφέροντα συμπεράσματα για την καταναλωτική συμπεριφορά των πλέον εύπορων, αλλά και των οικονομικά ασθενέστερων. Σύμφωνα με αυτή την καταγραφή, όσοι διαθέτουν εισόδημα άνω των 70.000 ευρώ ετησίως δεν φαίνεται να προβληματίζονται από την ακρίβεια και μάλιστα φέτος σκοπεύουν να αυξήσουν κατά 1% το ποσό που

δαπανούν για δώρα (μέση δαπάνη 435 ευρώ έναντι 430 ευρώ το 2021). Αντιθέτως, όσοι κερδίζουν λιγότερα από 25.000 ετησίως θέλουν να μειώσουν δραστηρικά τα έξοδά τους και δαπανούν φέτος μόλις 120 ευρώ έναντι 158 ευρώ το 2021. Πρόκειται για το χαμηλότερο ποσό που καταγράφεται από το 2008.

Όπως λέει στο Reuters ο Μίχαελ Ρεντς, στέλεχος της EY, «αυτή τη στιγμή πολλοί είναι εκείνοι που αγωνιούν να τα βγάλουν πέρα και τα δώρα προφανώς δεν είναι η προτεραιότητά τους». Αντιθέτως, στα υψηλότερα εισοδήματα «υπάρχουν ακόμη διαθέσιμα χρήματα». Από αυτή την τάση εκάζεται ότι φέτος μπορεί να ωφεληθούν ιδιαίτερα τα κοσμηματοπωλεία και τα καταστήματα ειδών πολυτελείας στο κέντρο των μεγάλων πόλεων, καθώς ο κόσμος αρχίζει να επιστρέφει στο κέντρο για αγορές, βόλτα και διασκέδαση μετά τις δύσκολες εποχές της πανδημίας.

Κορυφιαίος προορισμός άμεσων ξένων επενδύσεων οι ΗΠΑ

Υπ' αριθμόν 1 προορισμός των άμεσων ξένων επενδύσεων ανάμεσα σε όλες τις χώρες του κόσμου ήταν για μία ακόμη φορά το περασμένο έτος οι ΗΠΑ, ενώ η Κίνα υποχώρησε στην τρίτη θέση της παγκόσμιας κατάταξης. Σύμφωνα με σχετική έκθεση συνεργατών του ΔΝΤ, οι επενδύσεις στις ΗΠΑ αυξήθηκαν κατά 506 δισ. δολ., δηλαδή σε ποσοστό 11,3%, ενώ προκρίπτε πως διάφορες μικρότερες οικονομίες καταλαμβάνουν κάποια θέση ανάμεσα στις 10 πρώτες στον κόσμο. Η Ολλανδία, που έρχεται δεύτερη μετά τις ΗΠΑ, το Λουξεμβούργο, το Χονγκ Κονγκ, η Σιγκαπούρη, η Ιρλανδία και η Ελβετία εμφανίζονται στον κατάλογο των 10 πρώτων χωρών επενδύσεις, μολονότι καμία από

Η Κίνα υποχώρησε στην τρίτη θέση της παγκόσμιας κατάταξης.

αυτές τις οικονομίες δεν βρίσκεται ανάμεσα στις 10 πρώτες του κόσμου όταν το κριτήριο είναι το ΑΕΠ τους. Όπως επισημαίνουν οι συνεργάτες του ΔΝΤ, Γιάνικ Ντάμγκααρντ και Κάρλος Σάντζες Μουνιόθ, το γεγονός ότι οι άμεσες ξένες επενδύσεις δεν συμβαδίζουν με το μέγεθος των οικονομιών σχετίζεται με ότι η εικόνα προκύπτει απλά από ένα σετ στατιστικών στοιχείων.

Η μελέτη των συνεργατών του ΔΝΤ έχει γίνει σε 112 οικονομίες και προκύπτει πως στη

διάρκεια του περασμένου έτους οι άμεσες ξένες επενδύσεις αυξήθηκαν κατά μέσον όρο 7,1% στα εθνικά νομίσματα, αλλά όταν μετρηθούν σε δολάρια η αύξηση περιορίζεται στο 2,3% εξαιτίας της ενίσχυσης που είχε σημειώσει το αμερικανικό νόμισμα τους προηγούμενους μήνες. Όπως επισημαίνουν οι δύο οικονομολόγοι, οι ροές κεφαλαίων που κατεγράφησαν αφορούν τόσο τις επενδύσεις σε παραγωγικές δραστηριότητες στο εσωτερικό μιας χώρας όπως, για παράδειγμα, σε μονάδες παραγωγής, εργοστάσια και μηχανολογικό εξοπλισμό, αλλά σε πολλές περιπτώσεις αφορούν αποκλειστικά επενδύσεις στον χρηματοπιστωτικό κλάδο χωρίς καμία σύνδεση με την πραγματική οικονομία.

Εξάλλου, άλλη έρευνα των Ντάμγκααρντ, Γιόχανσεν, Λέιν και Φερέτι, επίσης συνεργατών του ΔΝΤ, καταδεικνύει πως διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στις άμεσες ξένες επενδύσεις τα υπεράκτια χρηματοπιστωτικά κέντρα. Σε αυτά καταλήγουν, ως γνωστόν, μεγάλα κεφάλαια για να τύχουν εννοιακή φορολογική μεταχείριση, με αποτέλεσμα όμως να παραπλανούν τελικά ως προς το πραγματικό σύνολο των άμεσων ξένων επενδύσεων, αφού αυτό παρουσιάζεται διογκωμένο. Τα κεφάλαια που καταλήγουν σε τέτοια κέντρα αυξάνονται διαρκώς μετά την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση του 2008, αλλά το μερίδιό τους στις παγκόσμιες επενδύσεις μειώνεται σταδιακά από το 2017 και μετά.

Οι επενδύσεις στις ΗΠΑ το περασμένο έτος αυξήθηκαν κατά 506 δισ. δολ., σύμφωνα με έκθεση συνεργατών του ΔΝΤ.

Από τις μεγαλουπόλεις το ήμισυ της ανάπτυξης

Υπερσυγκέντρωση της οικονομικής δραστηριότητας

Μια πρωτοφανής συγκέντρωση της οικονομικής δραστηριότητας στις μεγαλουπόλεις, από την Κίνα μέχρι τις ΗΠΑ, έχει τα τελευταία 20 χρόνια αλλάξει άρδην τη διάρθρωση της παγκόσμιας ανάπτυξης, που συγκεντρώνεται σε μεγάλο ποσοστό σε αυτές τις μεγαλουπόλεις. Έτσι, το ήμισυ της αύξησης που σημειώνει το παγκόσμιο ΑΕΠ προέρχεται από περιφέρειες που αντιπροσωπεύουν λιγότερο από το 1% του παγκόσμιου εδάφους. Και περίπου 2 δισ. άνθρωποι, αριθμός αντιστοίχος με το 27% του παγκόσμιου πληθυσμού με στοιχεία του 2019, ζουν σε περιοχές που συνεισφέρουν το ήμισυ της παγκόσμιας ανάπτυξης. Η εικόνα προκύπτει από σχετική έρευνα του ιδρύματος McKinsey Global Institute ανάμεσα σε 178 πόλεις από όλον τον κόσμο, που διαπιστώνει την ασυνήθιστα μεγάλη συγκέντρωση οικονομικής ανάπτυξης σε περιοχές όπως οι πόλεις Σεντζέν και Γκουανγκτζού στην Κίνα, Δελχί και Μπανγκάλωρ στην Ινδία, Λος Άντζελες και Ντάλας στις ΗΠΑ.

Η έρευνα καταδεικνύει πως η ανάπτυξη είναι διάχυτη σε όλα τα γεωγραφικά μήκη και πλάτη, με πόλεις και περιφέρειες 130 χωρών σε όλες τις ηπείρους να έχουν τη μεγαλύτερη συνεισφορά στην ανάπτυξη. Πρόκειται για πόλεις και περιοχές τόσο ετερόκλητες και διαφορετικές όσο το Σάο Πάουλο στη Βραζιλία, το Λάγος και η Ιμπαντάν στη Νιγηρία, το Βουκουρέστι στη Ρουμανία και το Μπιογκρό

στην Ινδονησία. Προκύπτει μάλιστα πως οι πλέον ευημερούσες περιοχές φτωχών χωρών έχουν πολύ περισσότερα κοινά χαρακτηριστικά με πόλεις αναπτυσσόμενων οικονομιών παρά με τις πόλεις γειτονικών τους χωρών. Ενδεικτικά, το Πόρτο στην Πορτογαλία έχει παρεμφερές κατά κεφαλήν ΑΕΠ με την πόλη Μαπούσα της Ινδίας.

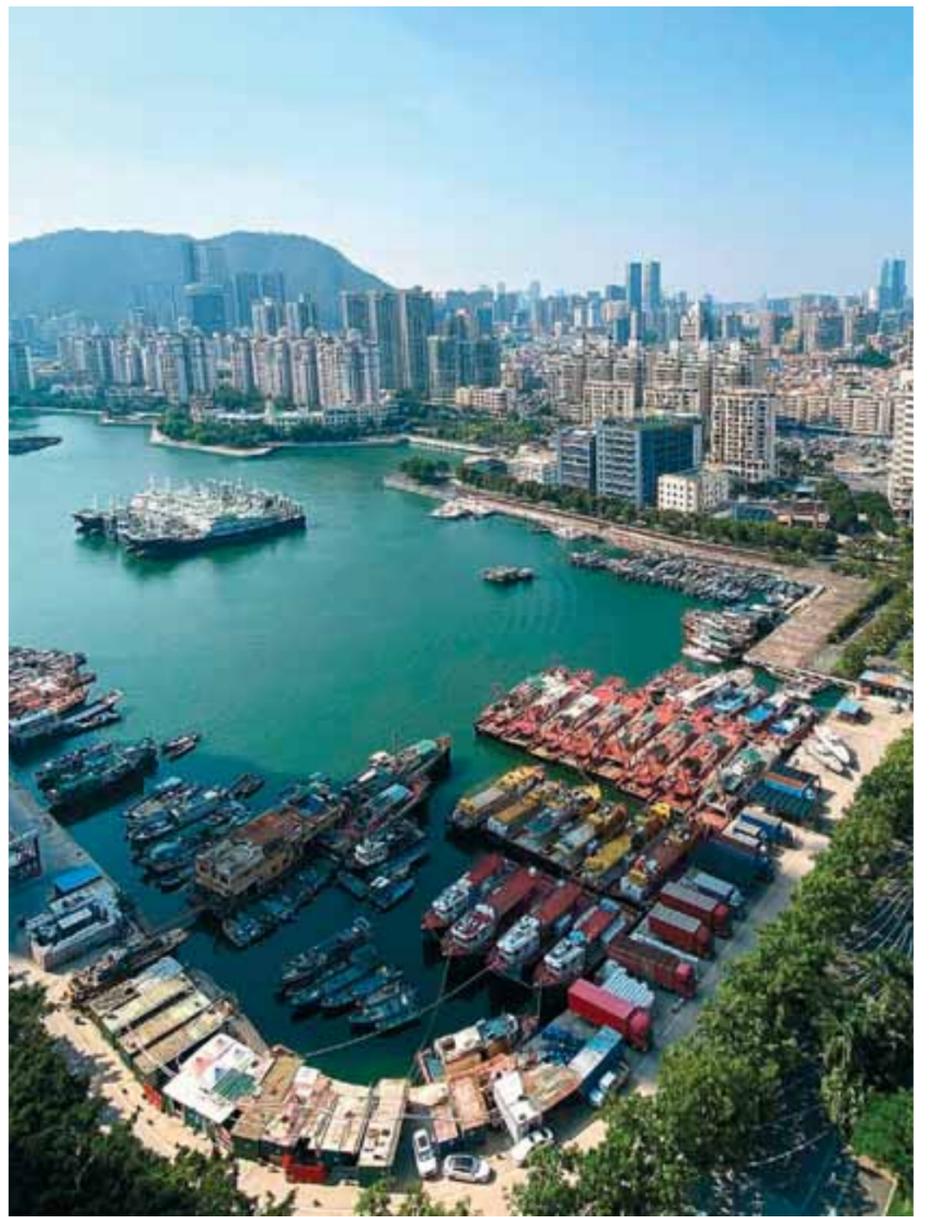
Η McKinsey διαπίστωσε επίσης πως από το 2000 ως και το 2019 περίπου 1,1 δισ. άτομα στην Κίνα και σχεδόν άλλο 1 δισ.

Τις τελευταίες δύο δεκαετίες περίπου 600 εκατ. άνθρωποι ζουν σε περιοχές στις οποίες μειώθηκε το κατά κεφαλήν ΑΕΠ.

σε 75 άλλες χώρες, μεταξύ των οποίων η Αίγυπτος, η Βραζιλία, η Κολομβία και η Ινδία, έχουν κατακτήσει ένα υψηλό βιοτικό επίπεδο, δηλαδή την κατάσταση εκείνη στην οποία το προσδόκιμο ζωής υπερβαίνει τα 72,5 έτη και το ετήσιο κατά κεφαλήν εισόδημα είναι μεγαλύτερο από 8.300 δολ. Σημειώτεον ότι στην έρευνα της χρησιμοποιήσε νέες τεχνικές, όπως η παρατήρηση και καταγραφή της φωτεινότητας μέσω δορυφόρου, μια μέθοδος με την οποία υπολογίζεται η

ανάπτυξη βάσει του όγκου του τεχνητού φωτισμού που χρησιμοποιείται στην εκάστοτε περιοχή.

Όπως επισημαίνει σχετικό δημοσίευμα των Financial Times, η έρευνα φέρνει στο φως και την άλλη πλευρά του νομίσματος, τις περιοχές στις οποίες υποχωρεί το βιοτικό επίπεδο και δεν είναι καθόλου λίγες, δεδομένου ότι τις τελευταίες δύο δεκαετίες περίπου 600 εκατ. άνθρωποι ζουν σε περιοχές στις οποίες μειώθηκε το κατά κεφαλήν ΑΕΠ. Σε εθνικό επίπεδο είναι σπάνιο φαινόμενο να μειώνεται το κατά κεφαλήν ΑΕΠ, αλλά έχει συμβεί κυρίως σε περιοχές της Αφρικής με μεγάλη αύξηση πληθυσμού. Οι περιοχές στις οποίες σημειώνει πτώση το κατά κεφαλήν ΑΕΠ και το βιοτικό επίπεδο βρίσκονται και πάλι διάσπαρτες σε 100 χώρες, μεταξύ των οποίων και ορισμένες οικονομίες του G7 όπως οι ΗΠΑ, η Γαλλία, ο Καναδάς, η Ιταλία και η Ιαπωνία. Σχολιάζοντας τα πορίσματα της έρευνας, η Καμάλ Τσάουι, διευθύντρια του κέντρου επιχειρηματικότητας, μικρομεσαίων επιχειρήσεων, περιφερειών και πόλεων στον ΟΟΣΑ, δήλωσε στους F.T. πως οι πλέον παραγωγικές περιοχές μιας χώρας, συνήθως οι μεγαλουπόλεις, παρουσιάζουν κατά μέσον όρο διπλάσια παραγωγικότητα σε σύγκριση με τις λιγότερο παραγωγικές πόλεις. Η ίδια τονίζει, πως «μέσα στις τελευταίες δύο δεκαετίες έχουν αυξηθεί οι ανισότητες ανάμεσα σε διαφορετικές περιοχές».

Έρευνα του ιδρύματος McKinsey Global Institute ανάμεσα σε 178 πόλεις από όλον τον κόσμο διαπιστώνει την ασυνήθιστα μεγάλη συγκέντρωση οικονομικής ανάπτυξης σε περιοχές όπως οι πόλεις Σεντζέν (φωτογραφία) και Γκουανγκτζού στην Κίνα, Δελχί και Μπανγκάλωρ στην Ινδία, Λος Άντζελες και Ντάλας στις ΗΠΑ.

ΜΠΕΣ ΣΤΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ

Ένα πρωτάθλημα, δεκάδες αστέρια, χιλιάδες γκολ, δύο μόνο μεγάλοι νικητές!

Βάλε γκολ και πάρε μέρος στην κλήρωση για τα μεγάλα δώρα. Έλα κι εσύ στην ομάδα των νικητών! 2 μεγάλοι νικητές θα κερδίσουν από μια Mall Gift Card αξίας 200€ η μία!

Απόλαυσε ακόμα:

- Live Μουσική από DJ
- Face painting
- Subsoccer game

Mall of Engomi

26-27/11
3-4/12

Mall of Cyprus

10-11/12
17-18/12

Ώρα: 14:00 - 18:00 Πού: @food court

Χορηγός Επιχειρηματίας

PIK1

ΠΟΙΟΣ ΡΩΤΑ

Τηλεπαιχνίδι γνώσεων που μας κρατά συντροφιά καθημερινά στο PIK!

Δύο ομάδες, τέσσερις παίχτες, πολλές ανατροπές και πλούσια δώρα. Ένα διασκεδαστικό και συνάμα επιμορφωτικό τηλεπαιχνίδι με ερωτήσεις, οι οποίες υποβάλλονται από άτομα που βρίσκονται σε διάφορα μέρη εκτός στούντιο. Οι παίχτες καθούνται ν' απαντήσουν στις ερωτήσεις προσπαθώντας να μαντέψουν ποιος απ' όλους θα κάνει την πιο εύκολη ερώτηση!

Ένα τηλεπαιχνίδι που σημειώνει διεθνή επιτυχία ήρθε φέτος στην κυπριακή τηλεόραση για να μας προσφέρει γνώσεις, αλλιά και στιγμές διασκέδασης!

Παρουσίαση
Αντρη Καραντών

Καθημερινά
7.00 μ.μ.
PIK 1

Αγοραπωλησίες κατοικιών το φετινό εννεάμηνο

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2022

ΔΗΜΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ	ΝΟΤΙΑ ΠΡΟΑΣΤΙΑ	ΒΟΡΕΙΑ ΠΡΟΑΣΤΙΑ	ΔΥΤΙΚΑ ΠΡΟΑΣΤΙΑ	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΑΤΤΙΚΗ	ΔΥΤΙΚΗ ΑΤΤΙΚΗ	ΠΕΙΡΑΙΑΣ	ΠΡΟΑΣΤΙΑ ΠΕΙΡΑΙΑ	ΝΗΣΙΑ ΑΡΓΟ-ΣΑΡΩΝΙΚΟΥ
ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ 1970	1981	1986	1982	1992	1987	1977	1983	1975
67 τ.μ.	75 τ.μ.	105 τ.μ.	75 τ.μ.	97 τ.μ.	78 τ.μ.	67 τ.μ.	69 τ.μ.	86 τ.μ.
Αγοραπωλησίες	-15%	-30%	-21%	-34%	2%	-33%	-25%	10%
Συνολική αξία αγορ/σιών	-12%	-15%	-3%	-35%	6%	-32%	-5%	5%
ΜΕΣΗ ΑΞΙΑ	€1.411/τ.μ.	€1.636/τ.μ.	€835/τ.μ.	€1.410/τ.μ.	€425/τ.μ.	€949/τ.μ.	€797/τ.μ.	€1.103/τ.μ.
ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	3%	18%	20%	3%	-3%	38%	27%	-5%

ΠΗΓΗ: TOPO GES, (Re/MAX Estate)

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Κατέβασαν ταχύτητα οι πωλήσεις κατοικιών

Μειώθηκαν κατακόρυφα οι συναλλαγές στις περιοχές όπου εκτινάχθηκαν οι τιμές

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Φρένο στις αγοραπωλησίες κατοικιών φαίνεται πως έχουν βάλει κατά τη διάρκεια του φετινού εννεαμήνου οι μεγάλες αυξήσεις των τιμών πώλησης. Σύμφωνα με την ανάλυση των στοιχείων που συγκεντρώθηκαν από το Μητρώο Αξιών Μεταβιβάσεων Ακινήτων, που επιμελήθηκε το παρατηρητήριο αγορών κατοικιών TOPO GES (Re/MAX Estate), στις περισσότερες περιοχές όπου παρατηρήθηκε σημαντική άνοδος των τιμών οι συναλλαγές υποχώρησαν κατακόρυφα σε σχέση με το αντίστοιχο περυσινό εννεάμηνο.

Ειδικότερα, στον Δήμο Αθηναίων και στη Δυτική Αττική ο αριθμός των πράξεων αγοραπωλησίας αυξήθηκε περίξ του 1%-2% σε σχέση με πέρυσι, τη στιγμή που στα νότια προάστια καταγράφηκε κάμψη της τάξεως του 15%, ενώ στα βόρεια προάστια η πτώση διαμορφώθηκε σε 30% κατά μέσον όρο. Πτώση κατά 34% καταγράφουν και οι πράξεις στην Ανατολική Αττική, ενώ στον Πειραιά η πτώση άγγιξε το 33% και στα προάστια του Πειραιά, το 25%.

Αναμφίβολα η εξέλιξη αυτή θα πρέπει να αποδοθεί όχι μόνο στη μεγάλη αύξηση των τιμών, αλλά και στις συνέπειες της αύξησης των επιτοκίων και του κόστους διαβίωσης, που απέτρεψαν ένα σημαντικό ποσοστό ενδιαφερόμενων αγοραστών από την αγορά κατοικίας. Από την άλλη πλευρά, περιοχές όπως τα νότια του Αργοσαρωνικού σημείωσαν αύξηση των αγοραπωλησιών κατά 10%, δεδομένου ότι η βασική πηγή της

ζήτησης προέρχεται από επενδυτές από το εξωτερικό.

Στην Αθήνα, όπου επίσης παρατηρείται επενδυτικό ενδιαφέρον εκτός Ελλάδας, η μέση αξία των ακινήτων που άλλαξαν χέρια ανήλθε σε 1.317 ευρώ/τ.μ., αυξημένη κατά 12% σε σχέση με το περυσινό εννεάμηνο. Αντιστοίχως, στα νότια προάστια μπορεί ο αριθμός των πράξεων να ήταν 15% χαμηλότερος από πέρυσι, αλλά θα μπορούσε να είναι διπλάσιος αν οι τιμές δεν είχαν σημειώσει τάσεις «αυτοσυγκράτησης». Για παράδειγμα, στη Γλυφάδα η μέση τιμή πώλησης διαμορφώ-

Στα νότια προάστια καταγράφηκε κάμψη της 15%, ενώ στα βόρεια προάστια η πτώση διαμορφώθηκε σε 30% κατά μέσον όρο.

θηκε σε 2.332 ευρώ/τ.μ., 10% χαμηλότερα από πέρυσι, ενώ και τα ακίνητα που αγοράστηκαν ήταν μικρότερης επιφάνειας κατά 17%, σε 86 τ.μ. Ετσι, οι αγοραπωλησίες σημείωσαν αύξηση κατά 4%. Ανάλογα παραδείγματα εντοπίζονται στο Μοσχάτο (21% αύξηση των αγοραπωλησιών και 11% μείωση τιμής) και στη Νέα Σμύρνη (10% αύξηση πωλήσεων και 15% μείωση τιμών πώλησης, σε 1.057 ευρώ/τ.μ.).

Στον αντίποδα, σε περιοχές όπως το Ελληνικό η εικόνα είναι διαφορετική. Εκεί φέτος πωλήθηκαν ακίνητα μέσης επιφάνειας 80 τ.μ. (23

τ.μ. λιγότερα από πέρυσι), με τη μέση αξία να παραμένει ίδια, σε 1.875 ευρώ/τ.μ. Ετσι, ο αριθμός των συναλλαγών μειώθηκε κατά 31%. Αντιστοίχως στη Δάφνη, όπου οι τιμές αυξήθηκαν κατά 15%, σημειώθηκε πτώση του αριθμού των πωλήσεων κατά 45%. Τη χειρότερη όμως επίδοση σημείωσε ο Άγιος Δημήτριος, όπου η μέση τιμή εκτινάχθηκε κατά 44%, σε 1.590 ευρώ/τ.μ., με αποτέλεσμα οι πράξεις να υποχωρήσουν κατά 53%.

Στα βόρεια προάστια, τη μεγαλύτερη μείωση του αριθμού των αγοραπωλησιών το φετινό εννεάμηνο σημείωσαν τα Βριλήσσια με 47%, όπου οι τιμές αυξήθηκαν κατά 83%, σε 2.300 ευρώ/τ.μ. Αντιστοίχως στην Αγία Παρασκευή, όπου οι τιμές αυξήθηκαν κατά 42%, σε 1.618 ευρώ/τ.μ., οι αγοραπωλησίες μειώθηκαν κατά 45%.

Σύμφωνα με την ανάλυση της εταιρείας, πέραν της αύξησης της μέσης αξίας ανά τ.μ. που φαίνεται πως ήταν μια γενικότερη τάση σχεδόν σε όλο το Λεκανοπέδιο, υπήρξαν και κάποια σημεία όπου φέτος αποκτήθηκαν αισθητά νεότερης ηλικίας ακίνητα. Συγκεκριμένα, σε σχέση με πέρυσι, στον Άγιο Δημήτριο αγοράστηκαν ακίνητα έξι ετών νεότερα, κάτι που συνέβη επίσης σε Φιλαδέλφεια και Χαλκίδα. Αντιστοίχως, πέντε ετών νεότερα σε σχέση με πέρυσι ήταν τα ακίνητα που αγοράστηκαν φέτος σε Δάφνη και Υμηττό.

Εκτόξευση ζήτησης για πολυτελή ακίνητα

Σε ιστορικά υψηλό επίπεδο κινήθηκε κατά το τρέχον έτος η ζήτηση για πολυτελείς κατοικίες, εξοχικές και μη, στην ελληνική αγορά. Σύμφωνα με την πρώτη έρευνα του οίκου Greece Sotheby's International Realty, αξιοποιώντας δεδομένα των τριών τελευταίων ετών, το επίπεδο της ζήτησης είναι σταθερά ανοδικό κατά τη διάρκεια των τελευταίων 12 τριμήνων. Μάλιστα, ο όγκος της ζήτησης, δηλαδή η συνολική αξία των ακινήτων για τα οποία εκδηλώθηκε αγοραστικό ενδιαφέρον, υπερδιπλασιάστηκε μέσα σε μόλις δύο χρόνια και διαμορφώθηκε σε 4,2 δισ. ευρώ το φετινό εννεάμηνο, από 1,7 δισ. ευρώ το αντίστοιχο διάστημα του 2020. Σημαντικό κρίνεται και το γεγονός ότι η μέση αξία κάθε αγοραπωλησίας καταγράφει σταθερή ανοδική πορεία, από τα 2,5 εκατ. ευρώ το 2020 σε 2,7 εκατ. ευρώ το 2021 και 2,85 εκατ. ευρώ φέτος.

Από πλευράς αγοραστικού ενδιαφέροντος, η ανάλυση της Greece Sotheby's International Realty σημειώνει ότι μία στις πέντε ζήτησεις φέτος προήλθαν από τις ΗΠΑ, ενώ ακολούθησαν οι Ηνωμένοι Βασιλείοι και η Ελλάδα. Από τις τρεις αυτές χώρες προέρχεται το 45% της συνολικής ζήτησης, ενώ την πρώτη δεκάδα συμπληρώνουν κατά σειρά η Γαλλία, η Γερμανία, η Ελβετία,

το Ισραήλ, ο Καναδάς, η Αυστραλία και το Βέλγιο. Οσον αφορά τις περιοχές με τη μεγαλύτερη ζήτηση, σημειώνεται ότι η Κέρκυρα και η Μύκονος συγκεντρώνουν το 26,3% της συνολικής ζήτησης, ενώ τα νότια προάστια της Αθήνας συμπληρώνουν την πρώτη τριάδα.

Από Αμερικανούς, Βρετανούς, Ελληνες το μεγαλύτερο ενδιαφέρον - Ξεχωρίζουν Κέρκυρα, Μύκονος, νότια προάστια.

Ακολουθούν η Πάρος, η Ρόδος και η Τήνος. Από την άλλη πλευρά, σύμφωνα με την έκθεση της εταιρείας, το 2022 μόλις 7,9% των υποδείξεων ακινήτων οδήγησε και στην υπογραφή συμβολαίων αγοραπωλησιών, έναντι 14,3% το 2021. Συνολικά βέβαια ο τελικός αριθμός των συναλλαγών φέτος παρέμεινε σε υψηλό επίπεδο.

Ωστόσο, όπως σημειώνει ο πρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος της Greece Sotheby's, Σάββας Σαβαΐδης, «είναι γεγονός ότι το τελευταίο εξάμηνο και παρά το ιστορικά υψηλό επίπεδο ενδιαφέροντος

για τα ακίνητα πολυτελείας στην Ελλάδα, καταγράφεται σημαντική κάμψη της αποφασιστικότητας των ενδιαφερομένων αγοραστών να κλείσουν συμφωνίες αγοράς ακινήτων. Η παρατεταμένη αβεβαιότητα της διεθνούς γεωπολιτικής σκηνής σε συνδυασμό με την οικονομική κρίση φαίνεται ότι έχει πλήξει, μεταξύ άλλων, το κλίμα ευφορίας και θετικής αγοραστικής διάθεσης για ακίνητα πολυτελείας παγκοσμίως. Η Ελλάδα, όπως και οι υπόλοιποι ανταγωνιστικοί προορισμοί στη Μεσόγειο, ακολουθεί τη διεθνή τάση. Ενδεχομένως να δούμε διόρθωση στις τιμές κάποιων ακινήτων».

Σύμφωνα με την ανάλυση της εταιρείας, η εξέλιξη αυτή αντικατοπτρίζει ουσιαστικά την απροθυμία των πωλητών να ολοκληρώσουν συναλλαγές και να διαθέσουν νέα ακίνητα στην αγορά, την απουσία πραγματικά ιδιαίτερων ακινήτων έπειτα από μια περίοδο έντονων κινητικότητας, τη διστακτικότητα των ανθρώπων πολύ υψηλής οικονομικής στάθμης να προχωρήσουν σε συναλλαγές μέσα σε μια περίοδο έντονων γεωπολιτικών και μακροοικονομικών αστάθειας και τη συγκρατημένη διάθεση του χρηματοπιστωτικού συστήματος στην Νότια Ευρώπη να χρηματοδοτήσει σχετικές αγορές.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ**

Οι κτηματικές επιδόσεις του Νοεμβρίου

Σχεδόν κλείνει η χρονιά και έχουμε πλέον ξεκαθάρατο εικόνα για το πώς κινήθηκε η αγορά των ακινήτων κατά το 2022. Οι προκλήσεις – όπως είναι γνωστό – ήταν και είναι πολυάριθμες. Γενικά φαίνεται να ωφέλησαν τις επενδύσεις σε ακίνητη ιδιοκτησία είτε επειδή θεωρήθηκαν σαν ένα ασφαλές καταφύγιο έναντι του αυξανόμενου πληθωρισμού, είτε επειδή ξετυλιγόνται πολυάριθμες ευκαιρίες στην Κυπριακή οικονομία που προδιαθέτουν για πολύ καλές επενδυτικές αποδόσεις στο μέλλον. Όπως και να το κάνουμε, οι επενδύσεις αυτές διοχέτευσαν άμεσα κεφάλαια αξίας σχεδόν €4 δισ. μέσα στην οικονομία, χωρίς να λαμβάνουμε υπόψη το πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα τους.

Για όλα τα ελκυστικά στοιχεία των ακινήτων ως επενδυτικό μέσο ιδιαίτερα κάτω από τέτοιες δυσμενείς συνθήκες αναφερθήκαμε σε σειρές από άρθρα κατά τη διάρκεια του έτους. Η θετική απήχηση στα ακίνητα μπορεί να θεωρηθεί και σαν μια προίκα της απερχόμενης κυβέρνησης για το αμέσως επόμενο διάστημα επειδή τέθηκαν οι βάσεις για μεγάλα πράγματα – αν φυσικά τύχουν της κατάλληλης διαχείρισης και εκμετάλλευσής.

Πάμε να αναλύσουμε λοιπόν τα τελευταία στοιχεία. Τον Νοέμβριο του 2022 σημειώθηκαν συνολικά 1.484 πωλήσεις (μεταβιβάσεις) ακι-

νήτων. Με αυτό κατατάσσεται σαν ένας μέσος μήνας της χρονιάς μέχρι τώρα. Σε σχέση με τις 1.403 πωλήσεις του Νοεμβρίου του 2021 είναι αυξημένες κατά 5,8%. Με τη συνεισφορά του Νοεμβρίου οι συνολικές πωλήσεις της χρονιάς ανήλθαν μέχρι τώρα στις 16.515 μεταβιβάσεις.

Σε επίπεδο πωλητηρίων εγγράφων (μελλοντικές μεταβιβάσεις συναλλαγών που έγιναν), η Παγκύπρια εικόνα για τον Νοέμβριο είναι πολύ καλή αφού κατατέθηκαν συνολικά 1.293 πωλητήρια έγγραφα, γεγονός που συνιστά 13% αύξηση σε σχέση με τον περυσινό Νοέμβριο, ενώ η μέχρι τώρα χρονιά κινείται σε επίπεδο 33% πιο πάνω από την αντίστοιχη περυσινή ανεβάζοντας τον συνολικό αριθμό πωλητηρίων εγγράφων στις 12.074.

Οι συνολικές αξίες συναλλαγών τον Νοέμβριο κυμάνθηκαν περίξ των €382,9εκ. Συγκρινόμενες με τον Νοέμβριο του 2021 όπου οι αξίες ήταν περίξ των €323,5εκ., συνιστούν μια αύξηση της τάξης του 18,4%. Αυτή η επίδοση κατατάσσει τον Νοέμβριο σαν τον δεύτερο καλύτερο μήνα του έτους μέχρι τώρα.

Πώς κατανέμεται αυτή η συνολική απόδοση του μήνα μεταξύ των επαρχιών;

Η Λευκωσία κατέγραψε 439 πωλήσεις με συνολικό όγκο συνα-

Οι αξίες συναλλαγών κυμάνθηκαν περίξ των €382,9 εκατ. Αυτή η επίδοση κατατάσσει τον Νοέμβριο σαν τον δεύτερο καλύτερο μήνα του έτους μέχρι τώρα.

λαγών περίξ των €77,2 εκ. Είχε μερίδιο στη συνολική αγορά του Νοεμβρίου 29,5% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 20,2% επί της αξίας συναλλαγών. Τον Νοέμβριο πέρασε η καταγραφή 460 συναλλαγές συνολικής αξίας περίξ των €78,3 εκ. Άρα η Λευκωσία κυμάνθηκε στα ίδια περίπου με τα περυσινά επίπεδα. Με τη συνεισφορά του Νοεμβρίου οι συνολικές πωλήσεις της χρονιάς ανήλθαν μέχρι τώρα στις 4.879 μεταβιβάσεις και αντάλλαξαν χέρια ακίνητα αξίας περίπου €823,5 εκ. Επιπλέον η Λευκωσία κατέγραψε και 242 πωλητήρια έγγραφα που είναι κατά 20% μειωμένα σε σχέση με τον Νοέμβριο του 2021. Συνολικά η Λευκωσία είναι σχεδόν αμετάβλητη σε σχέση με την αντίστοιχη περυσινή περίοδο.

Η Λεμεσός κατέγραψε 415 πωλήσεις με συνολικό όγκο συναλλαγών περίξ των €101,3 εκ. Είχε

μερίδιο στη συνολική αγορά του Νοεμβρίου 28% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 26,5% επί της αξίας συναλλαγών. Τον Νοέμβριο πέρασε η καταγραφή 376 συναλλαγές συνολικής αξίας περίξ των €103 εκ. Με τη συνεισφορά του Νοεμβρίου οι συνολικές πωλήσεις της χρονιάς ανήλθαν μέχρι τώρα στις 4.625 μεταβιβάσεις και αντάλλαξαν χέρια ακίνητα αξίας περίπου €1,3 δισ. Επιπλέον η Λεμεσός κατέγραψε και 465 πωλητήρια έγγραφα που είναι κατά 29% αυξημένα σε σχέση με τον Νοέμβριο του 2021. Όμως, συνολικά, η Λεμεσός είναι αυξημένη κατά 44% σε σχέση με την αντίστοιχη περυσινή περίοδο, γεγονός που συνιστά άριστη επίδοση κατά τους έντεκα μήνες της χρονιάς.

Η Λάρνακα κατέγραψε 269 πωλήσεις με συνολικό όγκο συναλλαγών περίξ των €40,1 εκ. Είχε μερίδιο στη συνολική αγορά του Νοεμβρίου 18,1% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 10,5% επί της αξίας συναλλαγών. Τον Νοέμβριο πέρασε η καταγραφή 256 συναλλαγές συνολικής αξίας περίξ των €78,9 εκ. Σημειώνουμε ότι περίξ τέτοια εποχή ήταν μια αναπάντεχα εξαιρετική περίοδος για τη Λάρνακα. Με τη συνεισφορά του Νοεμβρίου οι συνολικές πωλήσεις της χρονιάς ανήλθαν μέχρι τώρα στις 2.990 μεταβιβάσεις και αντάλλαξαν

χέρια ακίνητα αξίας περίπου €507,8 εκ. Επιπλέον η Λάρνακα κατέγραψε και 196 πωλητήρια έγγραφα που είναι κατά 1% μειωμένα σε σχέση με τον Νοέμβριο του 2021. Όμως, συνολικά, η Λάρνακα είναι αυξημένη κατά 47% σε σχέση με την αντίστοιχη περυσινή περίοδο των έντεκα μηνών.

Η Πάφος κατέγραψε 271 πωλήσεις με συνολικό όγκο συναλλαγών περίξ των €89,5 εκ. Είχε μερίδιο στη συνολική αγορά του Νοεμβρίου 18,3% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 23,3% επί της αξίας συναλλαγών. Τον Νοέμβριο πέρασε η καταγραφή 209 συναλλαγές συνολικής αξίας περίξ των €50,2,3 εκ. Με τη συνεισφορά του Νοεμβρίου οι συνολικές πωλήσεις της χρονιάς ανήλθαν μέχρι τώρα στις 3.056 μεταβιβάσεις και αντάλλαξαν χέρια ακίνητα αξίας περίπου €731,6 εκ. Επιπλέον η Πάφος κατέγραψε και 317 πωλητήρια έγγραφα που είναι κατά 56% αυξημένα σε σχέση με τον Νοέμβριο του 2021. Συνολικά η Πάφος είναι αυξημένη κατά 66% σε σχέση με την αντίστοιχη περυσινή περίοδο των έντεκα μηνών και γενικά η επαρχία βιώνει μια περίοδο νέας επενδυτικής άνθησης.

Η Αμμόχωστος κατέγραψε 90 πωλήσεις με συνολικό όγκο συναλλαγών περίξ των €74,9 εκ., ένα ποσό που είναι ασυνήθιστα ψηλό για την επαρχία αυτή. Είχε μερίδιο

στη συνολική αγορά του Νοεμβρίου 6,1% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 19,5% επί της αξίας συναλλαγών. Τον Νοέμβριο πέρασε η καταγραφή 102 συναλλαγές συνολικής αξίας περίξ των €13,2 εκ. Με τη συνεισφορά του Νοεμβρίου οι συνολικές πωλήσεις της χρονιάς ανήλθαν μέχρι τώρα στις 965 μεταβιβάσεις και αντάλλαξαν χέρια ακίνητα αξίας περίπου €219 εκ. Επιπλέον η Αμμόχωστος κατέγραψε και 73 πωλητήρια έγγραφα που είναι κατά 14% μειωμένα σε σχέση με τον Νοέμβριο του 2021. Συνολικά η Αμμόχωστος είναι σχεδόν αμετάβλητη σε σχέση με την αντίστοιχη περυσινή περίοδο.

Λευκωσία και Αμμόχωστος, που είναι επαρχίες που κινούνται κατά βάση με Κύπριους επενδυτές, δείχνουν κατά τους έντεκα μήνες του έτους να κινούνται σταθεροποιητικά σε σχέση με την αντίστοιχη περυσινή περίοδο και κατά πάσα πιθανότητα έτσι θα κλείσουν το έτος. Οι άλλες τρεις επαρχίες που έχουν σοβαρό μερίδιο στην ξένη αγορά διατήρησαν ή επανήλθαν σε μομέντουμ έλκυσης αγοραστών από Ευρωπαϊκές και τρίτες χώρες με αποτέλεσμα να καταγράφουν πολύ καλές επιδόσεις.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

«Τις προάλλες, με πλησίασε ένας άγνωστος άντρας με ένα τεράστιο χαμόγελο ζωγραφισμένο στο πρόσωπό του για να μου πει πόσο αγαπά τα τραγούδια του πατέρα μου. Περιστατικά όπως αυτό με κάνουν να αισθάνομαι ευγνώμων για όλα όσα μου έδωσαν οι γονείς μου», λέει η Σαρλότ Γκενσμπούρ.

Είμαι ευγνώμων για τους γονείς μου

Η Σαρλότ Γκενσμπούρ μιλάει στην «Κ» για τον κινηματογράφο και όσα σφυρηλάτησαν τον χαρακτήρα της

Συνέντευξη στη

ΜΑΡΙΑ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ

Τα 15 λεπτά που μου αναλογούσαν είχαν ουσιαστικά τελειώσει, οπότε επέλεξα η τελευταία μου ερώτηση στη Σαρλότ Γκενσμπούρ να είναι αμιγώς κινηματογραφική: για τον Λαρς φον Τριερ. Ανάμεσα στους 40, περίπου, ρόλους της στο σινεμά, από τη συνεργασία της με τον προκλητικό Δανό σκηνοθέτη (θεωρείται η μούσα του) οι ταινίες όπως «Αντίχριστος», «Μελαγχολία», «Nymphomaniac» παραμένουν κορυφαίες στιγμές της καριέρας της. Τι πιστεύει ότι κάνει τον Τριερ τόσο ξεχωριστό; «Το μυαλό του. Είναι ένας εξαιρετικά πολύπλοκος άνθρωπος και δεν μπορώ να πω πως τον γνωρίζω σε βάθος. Πιστεύω ότι αυτό που τον κάνει ιδιοφυή δημιουργό είναι πως βάζει όλο του το είναι σε ό,τι επιχειρεί. Τίποτα στο έργο του δεν έχει προκύψει αβασάνιστα». Όταν ο χρόνος που έχεις στη διάθεσή σου για μια συνέντευξη είναι τόσο περιορισμένος, δεν κάνεις από τα μάτια σου ούτε στιγμή τον συνομιλητή σου. Στην περίπτωση της Σαρλότ Γκενσμπούρ, αυτό συμβαίνει χωρίς καμία προσπάθεια. Είναι ανεπιτήδευτη και χαλαρή, πολύ ευγενής αλλά όχι απόμακρη, η εικόνα της δεν συμβαδίζει με την πραγματική ηλικία της. Έχει συμπληρώσει τα 50 και είναι μητέρα τριών παιδιών, που έχει αποκτήσει με τον Γάλλο ηθοποιό και σκηνοθέτη Ιβάν Ατάλ. Πολύ αδύνατη, έχει σώμα και όψη έφηβης, ένα κράμα ευθραυστότητας και δύναμης. Αυτή η διάσημη κόρη διάσημων γονιών, του θρυλικού Γάλλου συνθέτη-στικουργού, τραγουδιστή Σερζ Γκενσμπούρ (πέθανε το 1991) και της Αγγλίδας ηθοποιού και τραγουδίστριας Τζέιν Μπίρκιν, ήρθε τον Νοέμβριο στη Θεσσαλονίκη, για ένα 24ωρο, προσκεκλημένη του Διεθνούς Φεστιβάλ Κινηματογράφου, για να παραστεί στην πρεμιέρα της ταινίας «Νυχτερινοί επισκέπτες», του Μικαέλ Ερς, στην οποία πρωταγωνιστεί (προβάλλεται από την ερχόμενη Πέμπτη στην Ελλάδα). «Η ιστορία διαδραματίζεται τη δεκαετία του 1980, την εποχή της εκλογής του Φρανσουά Μιτεράν. Η πρωίδα είναι μια μητέρα που πρέπει να δουλέψει για να συντηρήσει την οικογένειά της. Την έχει εγκαταλείψει ο σύζυγός της, οπότε ξεκινά τη δική της διαδρομή στη ζωή», εξηγεί.

– Πόσο διαφορετικός πιστεύετε πως είναι ο ρόλος ενός γονιού

“

Στην εποχή μας ένας γονιός οφείλει να είναι πολύ προσεκτικός, όλα μοιάζουν επίφοβα, έχουμε να διαχειριστούμε πολύπλοκα θέματα, είναι μια εποχή τρομακτική.

σήμερα από ό,τι τη δεκαετία του '80, που διαδραματίζεται το φιλμ;

– Παρότι τότε εγώ βρισκόμουν μόλις στην εφηβεία μου, έχω την αίσθηση πως ήταν πολύ διαφορετικές οι συνθήκες για έναν γονιό. Η σημερινή εποχή δεν είναι καθόλου εύκολη για ένα μικρό παιδί ή έναν έφηβο. Δεν υπήρχαν τα κινητά τηλέφωνα ή τα social media, τα παιδιά είχαν μεγαλύτερη ελευθερία και οι γονείς τους αντίστοιχα είχαν το περιθώριο να είναι περισσότερο αυθόρμητοι και απονήρευτοι. Στην εποχή μας ένας γονιός οφείλει να είναι πολύ προσεκτικός, όλα μοιάζουν επίφοβα, έχουμε να διαχειριστούμε πολύπλοκα θέματα, όπως για παράδειγμα αυτό της κλιματικής αλλαγής, που δεν ξέρουμε τι συνέπειες μπορούν να κρύβουν για το μέλλον των παιδιών μας. Δεν θέλω να ακουστώ πολύ απαισιόδοξη ή αρνητική, αλλά είναι μια εποχή πολύ τρομακτική και για τα παιδιά και για τους γονείς. Νομίζω πως ήταν ευκολότερο για τους γονείς μας να έχουν μια πιο θετική στάση απέναντι στη ζωή.

– Μπορείτε να ανακαλέσετε την ατμόσφαιρα εκείνης της δεκαετίας; Είχε μόλις εκλεγεί ένας σοσιαλιστής ηγέτης. Πόσο είδατε να αλλάζει η χώρα σας μέσα στον χρόνο και προς ποια κατεύθυνση;

– Σαφέστατα άλλαξε. Όταν εξελέγη ο Μιτεράν, το βλέπουμε και στο φιλμ, υπήρχε ένας αέρας ανα-

“

Η παραμονή μου στη Νέα Υόρκη ήταν απελευθερωτική, για πρώτη φορά ήμουν ανάμεσα σε ανθρώπους που δεν γνώριζαν ούτε εμένα ούτε τους γονείς μου.

νέωψς, ένα αίσθημα καινούργιου ύστερα από τόσα χρόνια δεξιών κυβερνήσεων. Θυμάμαι τη σοσιαλιστρια μητέρα μου να συμμετέχει σε ανθρωπιστικές οργανώσεις και να ασχολείται ενεργά με τα κοινά· μεγάλωσα με αυτήν τη νοοτροπία. Ο πατέρας μου ήταν πιο αποστασιοποιημένος πολιτικά ή, τουλάχιστον, δεν έδειχνε τόσο θερμά το ενδιαφέρον του για την πολιτική σκηνή. Λόγω και της ηλικίας μου, βέβαια, όλα τότε μου φαινόταν τόσο καινούργια και ανοικτά, όμως αναπόφευκτα χρωματίζονται και από τον εγωισμό της εφηβείας, τους πρώτους μου έρωτες, τα πρώτα βήματά μου στον κινηματογράφο.

– Μιλώντας για τους γονείς σας, θα τους χαρακτηρίζατε μοσέμ; Τι σημαίνει σήμερα να είναι κάποιος μοσέμ;

– Δεν θα χαρακτηρίζα τους γονείς μου μοσέμ, υπό την πιο καλλιτεχνική έννοια του όρου. Ήταν πολύ Παριζιάνοι και αυτό δεν είναι και τόσο μοσέμ, κατά τη γνώμη μου. Στον πατέρα μου, για παράδειγμα, άρεσαν πολύ τα πολυτελή ξενοδοχεία. Επειδή το σπίτι του στο Παρίσι ήταν αρκετά σκοτεινό, του άρεσε πολύ να φεύγουμε από εκεί και να μένουμε σε ξενοδοχεία όπως το Ritz ή το Raphael. Το απολάμβανε πραγματικά!

– Ο «Παριζιάνος», λοιπόν, είναι μια ξεχωριστή κατηγορία;

Η Σαρλότ Γκενσμπούρ πρωταγωνιστεί στην ταινία του Μικαέλ Ερς «Νυχτερινοί επισκέπτες» (προβάλλεται από την ερχόμενη Πέμπτη στην Ελλάδα).

– Ακριβώς! Υπάρχουν ασφαλώς και μοσέμ Παριζιάνοι, οι bobo as πούμε (σ.σ. bourgeoisbohemian), οι γονείς μου όμως δεν ανήκαν σε αυτούς. Μεγάλωσα στο πολύ αριστοκρατικό 7ο διαμέρισμα του Παρισιού, όταν χώρισαν οι γονείς μου η μητέρα μου πήρε ένα σπίτι στο επίσης αριστοκρατικό 16ο διαμέρισμα. Ίσως όταν πέθανε ο πατέρας μου και γνώρισα τον Ιβάν, ήρθα λίγο πιο κοντά στον μοσέμ τρόπο ζωής καθώς μετακομίζαμε όλη την ώρα. Αν καθίσω να υπολογίσω, από τότε που γνωριστήκαμε πρέπει να έχουμε μετακομίσει καμιά δεκαπενταριά φορές, όλες από επιλογή, επειδή μας άρεσε η αλλαγή. Συνεχίσαμε να το κάνουμε ακόμη και μετά τη γέννηση του γιου μας, σταματήσαμε μόνο όταν γεννήθηκε η πρώτη μας κόρη.

– Εσείς, αισθάνεστε κάπως ως η «αιώνια κόρη»;

– Ναι, πάρα πολύ. Ιδιαίτερος τώρα. Βλέπετε, όταν πέθανε η αδελφή μου (σ.σ. Κέιτ Μπάρι, ετεροθαλής από την πλευρά της μητέρας της, αυτοκτόνησε) αποδράσαμε στη Νέα Υόρκη όπου μέναμε έξι χρόνια, μέχρι την πανδμία. Η επιστροφή μου στο Παρίσι, η νέα μου ζωή σε αυτό, με γύρισε πίσω στην κατάσταση της κόρης τόσο κυριολεκτικά –σκηνοθέτησα ένα ντοκιμαντέρ για τη μητέρα μου (σ.σ. «Jane by Charlotte», 2021) και ετοιμάζομαι να κάνω τα εγκαίνια του μουσείου που θα λειτουργήσει στο σπίτι του πατέρα μου— όσο και συναισθηματικά. Αλλά ακόμη και όταν δεν το σκέφτομαι εγώ, φροντίζουν να μου το υπενθυμίζουν οι άνθρωποι γύρω μου. Τις προάλλες, με πλησίασε ένας άγνωστος άντρας με ένα τεράστιο χαμόγελο ζωγραφισμένο στο πρόσωπό του για να μου πει πόσο αγαπά τα τραγούδια του πατέρα μου. Περιστατικά όπως αυτό με κάνουν να αισθάνομαι ευγνώμων για όλα όσα μου έδωσαν οι γονείς μου, για όλα αυτά που αντιπροσωπεύουν όχι μόνο για μένα, αλλά και για τους ανθρώπους που τους αγαπούν. Είναι αλήθεια πως η παραμονή μου στη Νέα Υόρκη ήταν με έναν τρόπο απελευθερωτική, καθώς για πρώτη φορά στη ζωή μου ήμουν ανάμεσα σε ανθρώπους που δεν γνώριζαν ούτε εμένα ούτε τους γονείς μου. Δεν έπαψα, όμως, ποτέ να είμαι ευγνώμων για όσα μου έχουν προσφέρει· χωρίς αυτούς δεν θα ήμουν αυτή που είμαι σήμερα. Είμαι αυτή που είμαι γιατί είχα αυτούς τους γονείς.

Αιζέντα

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ε Σ

11.12 - 16.12.22

Επιμέλεια: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ
kouroupakisa@kathimerini.com.cy

ΒΙΒΛΙΟ

Παρουσίαση

Ο Όμιλος Λογοτεχνίας και Κριτικής παρουσιάζει το βιβλίο του Λεωνίδα Γαλάζη, «Άλλα νοήματα και μέσα κόσμοι. Δοκιμές για θέματα λογοτεχνίας» (Αθήνα, εκδόσεις Ίαμβος, 2022). Στο βιβλίο περιέχονται δοκιμές, μελέτες και βιβλιοκρισίες γύρω από θέματα της ευρύτερης νεοελληνικής και της κυπριακής λογοτεχνίας. Για το βιβλίο θα μιλήσουν ο ποιητής, φιλόλογος και κριτικός Παναγιώτης Νικολαΐδης και η διδάκτωρ Φιλολογίας του King's College του Πανεπιστημίου του Λονδίνου Αγάθη Γεωργιάδου. Παρασκευή, 16 Δεκεμβρίου, ώρα 7:00 μ.μ. Πολυχώρος Λόγου και Τέχνης Ροές, Αρχ. Κυπριανού 79Α, Στρόβολος, Λευκωσία.

ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

«Λόγια στο στόμα»

Η ομάδα φερέφωνο παρουσιάζει σε πα-νελλήνια πρώτη, το έργο του βραβευμένου σκωτσέζου συγγραφέα Kieran Hurley, «Λόγια στο στόμα (Mouthpiece)» σε σκηνοθεσία Μαρίας Κυριάκου και σε μετάφραση Μάριου Κωνσταντίνου. Το έργο, γράφτηκε το 2018, και ανέβηκε για πρώτη φορά στο Θέατρο Traverse στο Εδιμβούργο. Έλαβε διθυραμβικές κριτικές και το 2019 μεταφέρθηκε στο Soho Theatre στο Λονδίνο. Η Λίμπε είναι σαρνατζέζι. Είναι συγγραφέας. Ήταν συγγραφέας. Η Λίμπε στέκεται στην άκρη του λόφου, πίνει και βλέπει τα φώτα της πόλης να ανάβουν σιγά σιγά. Αναρωτιέται. Πόσο γρήγορα πέφτει ένα σώμα; Μια απροσδόκητη συνάντηση. Δύο εντελώς διαφορετικοί άνθρωποι. Και στο βάθος η πόλη. Η ίδια πόλη που βάζει λουκέτο σε κέντρα κοινωνικής βοήθειας, αλλά γεμίζει τα θέατρα μιλώντας γι' αυτά. Στον ρόλο της Λίμπε, η Μέλανη Στέλιου και στον ρόλο του Ντέκλαν, ο Ανδρέας Δανιήλ. Πρεμιέρα 14 Δεκεμβρίου, ώρα 8:30 μ.μ. Παραστάσεις 15, 16, 17, 18 Δεκεμβρίου. Σατιρικό Θέατρο, Πάνω Σκηνή, Λευκωσία. 4 & 5 Ιανουαρίου 2023, Θέατρο Ριάλτο, Λεμεσός. **Πληροφορίες τηλέφωνο 7777040. Η παράσταση είναι κατάλληλη για θεατές άνω των 15 ετών.**

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

Anastasia Mina.
I Am Vertical

I Am Vertical, είναι ο τίτλος της δεύτερης ατομικής έκθεσης της Αναστασίας Μηνά που παρουσιάζεται στη γκαλερί εϊνς από τις 9 Δεκεμβρίου 2022 μέχρι τις 21 Ιανουαρίου 2023. Η καλλιτέχνης παρουσιάζει μια εγκατάσταση με σχέδια μεγάλης κλίμακας σε συνδυασμό με μια σειρά μικρότερων έργων σε χαρτί. Σε αυτή τη νέα ενότητα, η Μηνά εξετασθεί να διερευνά ζητήματα μνήμης και ταυτότητας καθώς και δυσνόητα προσωπικά και συλλογικά αφηγήματα και τους τρόπους με τους οποίους αυτά εκφράζονται. Τα τελευταία χρόνια, η καλλιτέχνης δουλεύει με βάση φωτογραφικό υλικό από ένα οικογενειακό αρχείο, το οποίο επεξεργάζεται χρησιμοποιώντας διάφορα μέσα και τεχνικές. Στην εν λόγω παρουσίαση, η αθόρυβη ένταση των έργων, γίνεται ακόμα πιο εντυπωσιακή από τη κατακόρυφότητα των ασπρόμαυρων φορμών και τις λεπτές τονικές διαβαθμίσεις των έργων, αποδίδοντας στην όλη εγκατάσταση μια ισχυρή, γοητευτική ηρεμία. Τα έργα που προκύπτουν, κινούνται στο μεσοδιάστημα μεταξύ αναγνώρισης και ασάφειας και βασίζονται στην ενεργοποίηση του φαντασιακού πεδίου στον κάθε θεατή για την αναζήτηση νοήματος. Eins Gallery, Θέμιδος 28, Λεμεσός. **Πληροφορίες www.einsgallery.com, info@einsgallery.com**

ΘΕΑΤΡΟ

«Girls & Boys» του Dennis Kelly

Η ομάδα Open Arts ανεβάζει το έργο του Dennis Kelly «Girls & Boys», σε σκηνοθεσία Αθηνάς Κάσιου, με την Άννα Γιαγκώζη επί σκηνής. Μια συνάντηση σε ένα αεροδρόμιο οδηγεί σε μια έντονη, παθιασμένη σχέση, σε γάμο, σπίτι, δουλειά και οικογένεια - όλα φυσιολογικά - και μετά κάπου όλα αρχίζουν να χαλάνε... «Δεν θυμάμαι πότε τα πράγματα μεταξύ μας άρχισαν να πηγαίνουν πραγματικά λάθος - απλώς θυμάμαι πώς ξαφνικά βρέθηκα εκεί». Ηθοποιός Άννα Γιαγκώζη, σκηνοθεσία

Αθηνά Κάσιου, σκηνικά-κοστούμια Λύδια Μανδρίου, σχεδιασμός φωτισμού Καρολίνα Σπύρου, επιμέλεια μουσικής-σχεδιασμός ήχου Αντώνης Αντωνίου, μετάφραση Άννα Γιαγκώζη και Αθηνά Κάσιου. Παραστάσεις 3, 4, 5 - Σάββατο, Κυριακή, Δευτέρα και 9, 10, 11, 12 - Παρασκευή, Σάββατο, Κυριακή, Δευτέρα, 16, 17, 18, 19 - Παρασκευή, Σάββατο, Κυριακή, Δευτέρα, ώρα 8:30 μ.μ. SPACE - Κωστή Παλαμά 12, Λευκωσία. **Πληροφορίες, κρατήσεις - 99461186, www.openartstheatre.com**

ΕΚΘΕΣΗ

Μου λείπει η γη, αλλά εγώ της λείπω;

Η γκαλερί Art Seen παρουσιάζει την ομαδική έκθεση «Μου λείπει η γη, αλλά εγώ της λείπω;». Προεκκινώντας τη δημιουργική διαδικασία της ζωγραφικής και της γλυπτικής, οι τέσσερις καλλιτέχνες της έκθεσης διερευνούν τους υλικούς χώρους που μας περιβάλλουν. Συμμετέχοντες καλλιτέχνες: Παναγιώτης Δουκανάρης (CY), Carali McCall (CA), Henrietta Simson (UK), Amy Stephens. Ώρες έκθεσης: Δευτέρα, Τετάρτη και Παρασκευή 16:00 - 19:30 ή οποιαδήποτε άλλη ημέρα με ραντεβού. **Πληροφορίες τηλέφωνο 22006624, www.art-seen.org**

ΒΙΒΛΙΟ

Τρία βιβλία του Ηλία Παντελίδη

Το Εγκυκλοκείμενο Φιλανθρωπικό Ίδρυμα «Αχαιών Ακτή Πολυθεματικό Μουσείο» παρουσιάζει τρία βιβλία του Ηλία Παντελίδη, «Το Καραβάκι της Αριάδνης», «Φοίνιξ» και «Αχαιών Ακτή Ταξιδάκι με το Καραβάκι της Αριάδνης». Σύντομοι χαιρετισμούς για τα βιβλία και τον πολιτισμό θα απευθύνουν ο κ. Αβέρωφ Νεοφύτου, πρόεδρος Δημοκρατικού Συναγερμού, ο κ. Ηλίας Επιφανίου, Εκδόσεις Η. Επιφανίου και ο κ. Ανδρέας Γερμανός, Εκδόσεις Γερμανός. Τετάρτη, 14 Δεκεμβρίου, ώρα 6:00 μ.μ. Δημοτικό Μέγαρο Δήμου Λασιών, Λεωφόρος Γιάννου

Κρανιδιώτη 57, Λασιό. Το «Καραβάκι της Αριάδνης» θα παρουσιαστεί από τον κ. Νεοπόλεμο Κότσαπα, δήμαρχο Λασιόθου, το «Φοίνιξ» από τον δρ Αμιλία Α. Σολωμού, ιστορικό, διευθυντή Έδρας UNESCO, Πανεπιστήμιο Λευκωσίας και το «Αχαιών Ακτή Ταξιδάκι με το Καραβάκι της Αριάδνης» από τον δρ Ιωσήφ Ιωσφίδη, πρόεδρο Ένωσης Λογοτεχνών Κύπρου. * **Τυχόν καθαρά έσοδα από πώληση των βιβλίων θα διατεθούν για ενίσχυση της ίδρυσης της βιβλιοθήκης του Αχαιών Ακτή Πολυθεματικού Μουσείου, στο Ριζοκάρπασο.**

ΧΡΟΝΟΓΡΑΜΜΗ | Της ΜΑΡΙΑΛΕΝΑΣ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

Ένα εικοσιτετράωρο με τη συγγραφέα Άννα Γρίβα

07.20-13.00: Όλοι στο σπίτι ξυπνάμε την ίδια ώρα. Πρωινό και αναχώρηση για το σχολείο. Αφού ολοκληρώσω κάποιες εξωτερικές δουλειές, επιστρέφω στο σπίτι για να αρχίσω να εργάζομαι. Είναι μοναχική η δουλειά μου. Μετάφραση και διορθώσεις στις εργασίες των μαθητών μου στα Εργαστήρια Συγγραφής. Κάποτε με κουράζει η μοναξιά του σπιτιού και βγαίνω να δουλέψω σε κάποιο καφέ, ακούγοντας γύρω μου τον κόσμο να μιλά και να γελά. Οι θόρυβοι με βοηθούν να συγκεντρωθώ. Σήμερα όμως όχι, δεν έχω πολύ χρόνο. Θα δουλέψω στο σπίτι. Μεταφράζω το νέο βιβλίο των Wu Ming, της ιταλικής συγγραφικής ομάδας που οι περισσότεροι γινώσκουν από το ιστορικό μυθιστόρημα «Εκκλισιαστές», το οποίο αφορά την περίοδο της Μεταρρύθμισης και της Αντιμεταρρύθμισης στην Ευρώπη, με μια ιδιαίτερη αναφορά στο ιδιότυπο θρησκευτικό κίνημα του Τόμας Μίνστερ. Το νέο βιβλίο τους, όμως, ανήκει σε μια νεότερη εποχή, στην παλικιά δεκαετία του '70, και έχει τον παράξενο τίτλο «Ufo 78». Ήταν τότε η εποχή της απαγωγής του Άλντο Μόρο, των πολιτικών ανακατατάξεων, αλλά και της μανίας μιας νέας γενιάς ανθρώπων για τα μυστήρια του ουρανού και την παρατήρηση «αγνωστού ταυτότητας ιπτάμενων αντικειμένων». Διαβάζοντας και μεταφράζοντας το βιβλίο σκέφτομαι ότι σε κάθε εποχή υπάρχει αυτή η ανάγκη του ανθρώπου να στραφεί στα πράγματα που τον ξεπερνούν, να νιώσει το δέος για τα κοσμικά μυστήρια και

«Όπως ένας αρχαιολόγος στέκεται με συγκίνηση μπροστά σε ένα εύρημα που έρχεται στο φως έπειτα από αιώνες, έτσι κι εγώ νιώθω μεγάλη συγκίνηση όταν, γράφοντας, ένα ποίημα ή σε ένα ιστορικό μυθιστόρημα, φέρνω στο φως μια ιστορία, έναν άνθρωπο, με όλους τους πόθους, τα όνειρα, τις ματαιώσεις τους», λέει η Άννα Γρίβα.

τον ενθουσιασμό για την ανακάλυψη μιας κρυμμένης αλήθειας. Σήμερα που στρέφεται το δέος μας; Ποια η βαθύτερη αναζήτησή μας; Αραγε η στροφή στο παρελθόν μπορεί να μας δώσει ένα κλειδί να ατενίσουμε πιο καθαρά το παρόν και το μέλλον; Νομίζω πως ναι, γιατί η φύση του ανθρώπου και οι εσωτερικές του ανάγκες παραμένουν πάντα ίδιες. Να γιατί αγαπώ την ποίηση και το ιστορικό μυθιστόρημα: είναι δύο υψηλά είδη της

λογοτεχνίας, που συμπυκνώνουν τα νήματα φανερών και αφανών διαδικασιών, τις ορατές και αδιόρατες δράσεις και επιθυμίες των ανθρώπων, τη μοίρα της ανθρώπινης ιστορίας που είναι συνυφασμένη με τα πεπερασμένα όριά μας και τις προσπάθειές μας να αρθρώμε πάνω από αυτά. Όπως ένας αρχαιολόγος στέκεται με συγκίνηση μπροστά σε ένα εύρημα που έρχεται στο φως έπειτα από αιώνες, έτσι κι εγώ νιώθω μεγάλη συγκίνηση όταν, γράφοντας, ένα ποίημα ή σε ένα ιστορικό μυθιστόρημα, φέρνω στο φως μια ιστορία, έναν άνθρωπο, με όλους τους πόθους, τα όνειρα, τις ματαιώσεις τους.

13.00-21.00: Επιστρέφουμε όλοι στο σπίτι, άλλος νωρίτερα, άλλος λίγο πιο αργά. Θα βρεθούμε τελικά μαζί, θα φάμε, θα πούμε τα νέα της μέρας, θα μελετήσουμε τα μαθήματα, θα δούμε κάποια ταινία, θα βγούμε μια κοινή βόλτα. Ανάμεσα σε όλα αυτά θα χρειαστεί να κανονίσω και κάποια πράγματα που πρέπει να γίνουν με αφορμή την κυκλοφορία του νέου μου βιβλίου, του ιστορικού μυθιστορήματος «Η Ελληνίδα σκλάβος» από τις εκδόσεις Μελάνι: κείμενα που πρέπει να γράψω, κάποια παρουσιάσεις, συναντήσεις με έλεγχους ανάγνωσης. Η δράση του βιβλίου τοποθετείται στις αρχές του 19ου αι., μια εποχή κατά την οποία ο κόσμος κλονίζεται συθέμελα από νέες ιδέες και ελπίδες για έναν πιο ελεύθερο κόσμο, αλλά και από πολέμους, αδικίες, καταστροφές και ολοκαυτώματα. Αφορμή για τη συγ-

γραφού του βιβλίου υπήρξε η πραγματική ιστορία μιας νεαρής Φαριανής σκλάβας, της Γαρυφαλλιάς Μιχαλάκη, που απελευθερώθηκε από έναν φιλελεύθερο Αμερικανό στη Σμύρνη, μεταφέρθηκε στην Αμερική και έγινε σύμβολο του Ελληνικού Αγώνα. Στο βιβλίο μου η Γαρυφαλλιά ταξιδεύει στην άλλη πλευρά του ωκεανού και η μοίρα της δένεται αζεδιάλυτα με μια μαύρη σκλάβο, τη Ζοζέφιν. Εκεί μαίνεται ήδη η σκεπτική θύελλα της σύγκρουσης μεταξύ όσων σπρίζουν τη σκλαβιά και όσων την πολεμούν, μια αντιπαράθεση που θα εκφραστεί λίγες δεκαετίες αργότερα με το ξέσπασμα του Αμερικανικού Εμφυλίου Πολέμου. Η Γαρυφαλλιά και η Ζοζέφιν, τόσο διαφορετικές αλλά με τόσο κοινές εμπειρίες, θα μπουν σε μια πρωτοφανή περιπέτεια παρασύροντας πολλά ακόμη πρόσωπα σε μια απρόβλεπτη δίνη γεγονότων. Η Ζοζέφιν θέλει πόλεμο, η Γαρυφαλλιά ακολουθεί τη μοίρα της, όλοι οι ήρωες ακροβατούν στα όρια μιας εποχής αβεβαιότητας. Όταν έγραφα το μυθιστόρημα και μελετούσα την ιστορία της περιόδου ένιωθα ότι οι Έλληνες σκλάβοι των οθωμανικών ολοκαυτωμάτων μπορούν να «μιλήσουν» μαζί με τους σκλάβους της Αμερικής, μπορούν να «μιλήσουν» με όλους και όλους εκείνους που έζησαν και ζουν τη φρίκη της σκλαβιάς.

21.00-23.30: Ωρα να γράψω. Υπάρχει μια νέα συγγραφική ιδέα που πρέπει να αρχίσει να παίρνει μορφή...

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ

Ο κρότος
της Ζαν Ντιλμάν

«Γιατί θεωρήσατε σημαντικό να δείξετε την καθημερινή ρουτίνα μιας γυναίκας;» ρωτάει η δημοσιογράφος. «Διότι το σινεμά δείχνει μια εικόνα των γυναικών, από την ανδρική οπτική, η οποία είναι απολύτως ψεύτικη», απαντά η σκηνοθέτις Σαντάλ Ακερμάν. Βρισκόμαστε στη δεκαετία του '70, των απαντώντων αμφισβητήσεων, του αναβρασμού, της αβάν-γκαρντ υπεροχής στην τέχνη. Το 1975, η Βελγίδα δημιουργός (που έκοψε το νήμα της ζωής της το 2015, στα 65 χρόνια της) παρουσιάζει την ταινία της «Zan Ντιλμάν» («Jeanne Dielman, 23 Quai du Commerce, 1080, Bruxelles», ο πλήρης τίτλος), με την Ντελφίν Σερίγκ, μια μίνιμαλ εποποιία της καθημερινότητας μιας νοικοκυράς. Η κάμερα, σχεδόν στατική, μέσα σε ένα διαμέρισμα, μικροσυστατικό, ψυχαναγκαστικά τακτοποιημένο, καταγράφει τη ρουτίνα μιας γυναίκας που μεγαλώνει μόνη τον έφηβο γιο της ενώ, παράλληλα, δέχεται και μια κατ' οίκον επίσκεψη την ημέρα, παρέχοντας σε καθωσπρέπει κυρίως υπηρεσίες. Το αντίτιμο της εργασίας της τοποθετεί κάθε φορά μέσα σε μια πορσελάνη(;) σουπίερα στο μέσον του τραπέζιου (στο καθιστικό). Δεν αλλάζει ρούχα ως πρόν. Δεν φοράει κάτι φανταστικό ή προκλητικό. Μια σκούρα φούστα κάπως πλισέ, ένα λευκό πουκάμισο, μια γκριζά ζακέτα, εσώρουκα απολύτως αδιάφορα. Δεν ξεστρώνει το κρεβάτι, όλα γίνονται διεκπαιρωτικά, με την ελαχίστη δυνατή συμμετοχή. Εκτός από το τέλος...

Επί τριετήμιση ώρες, την παρακολουθούμε να κινείται στα διάφορα δωμάτια του σπιτιού, ανοιγοκλείνοντας τους διακόπτες φωτισμού και τις πόρτες, να μαγειρεύει, να αερίζει το υπνοδωμάτιο, να στρώνει το τραπέζι για τον γιο. Δεκάδες, ίδιες, επαναληπτικές μικροκινήσεις πάνω στις οποίες οικοδομείται το 24ωρο μιας νοικοκυράς. Η «Zan Ντιλμάν», μια καλτ σινεφιλική ταινία, σημείο αναφοράς για πολλούς κινηματογραφιστές, εκτοξεύτηκε στην κορυφή της λίστας με τις «100 καλύτερες ταινίες όλων των εποχών» του περιοδικού - θεσμού για το σινεμά, Sight and Sound. Η ανατροπή και ο αιφνιδιασμός σχολιάστηκαν ποικιλοτρόπως. Παρακάμπτοντας τις αναφορές περί φεμινισμού, συμπεριληψής, αναδρομής στον μοντερνισμό κ.ο.κ., θα κάνουμε μια στάση στο εξής αντιφατικό και ενδιαφέρον. Πώς σε μια εποχή που καταναλώνουμε εικόνες και πληροφορίες με ταχύτητες που αποτρέπουν την εγγραφή στη μνήμη, κοινοστοιχούμε, έστω και για λίγο, σε μια ταινία που εξαντλεί τα όρια χρόνου και παρατήρησης. Είναι σαν η ξέφρενη επιτάχυνση να μετατρέπεται σε slow motion. Zan να βρισκόμαστε σε ένα παρατεταμένο lockdown. Η Ακερμάν, ούτως ή άλλως, έκανε ταινίες «δωμάτιου». Οι χώροι της είναι περιχαρακωμένοι, διαμερίσματα, διάδρομοι, κουπέ τρένων, τα σύνορα είναι ασφικτικά, τα πρόσωπα σαν να βιώνουν διαρκώς συνθήκη απομόνωσης και «κοινωνικής αποστασιοποίησης».

«Αν έχω τη φήμη ότι το έργο μου είναι δύσκολο, είναι γιατί αγαπώ την καθημερινή ζωή και θέλω να την παρουσιάσω στην οθόνη», έλεγε η ίδια και αφηνόταν σε μεγάλες διάρκειες πλάνα. Δεν πίστευε στον διαχωρισμό ντοκιμαντέρ και μυθοπλασίας, ήθελε να αφιερώσει όσο χρόνο χρειαζόταν στο να αντιληφθεί ο θεατής τους χαρακτηρισμούς των ταινιών της. Επέμενε έως το τέλος σε ένα σινεμά συμπαγές και αυστηρά προσωπικό, χωρίς «αραιώσεις». Η πρώτη εμφάνιση της Ακερμάν, το 1968, ήταν με μια 12λεπτη, πειραματική ταινία, στην οποία πρωταγωνιστούσε η ίδια με τίτλο «Saute ma ville». Χώρος, ένα μικρό κουζίνακι, όπου κλειδώνεται, σφραγίζεται τις χαραμάδες σε πόρτα και παράθυρα και βράζει μακαρόνια. Τα κουζίνακι καταλήγουν στο πάτωμα. Το καθαρίζει φροντάς αδιάβροχο και πλημμυρίζει την κουζίνα νερά. Τα πράγματα ξεφεύγουν στη συνέχεια. Η νεαρή γυναίκα σκιάει ένα μαλδίον, καίει ένα γράμμα, ανοίγει τον διακόπτη του γκαζιού και τινάζει εαυτόν, κουζίνα, ρουτίνα της νοικοκυράς και όλα την πόλη στον αέρα. BANG! Με έναν δι-αφορετικό «κρότο» τελειώνει και η ρουτίνα της Ζαν Ντιλμάν.

Όσο παραδοξά και να μοιάζει η επιλογή της Ακερμάν για την 1η θέση της λίστας, έχει ένα ισχυρό μήνυμα. Στην εποχή της ψηφιακής παραζάλτας και της πυρετώδους ταχύτητας, οι εσωτερικοί χρόνοι και οι δονήσεις διεκδικούν τη θέση τους. Δεν παρακάμπτονται: χαράσσουν και χαράσσονται.

Διατήρηση της δημιουργικής εγρήγορσης

Τα Κρατικά Βραβεία Λογοτεχνίας διοργανώνονται από το 1968 – Οι νέες πολιτικές για το βιβλίο από το υφυπουργείο Πολιτισμού

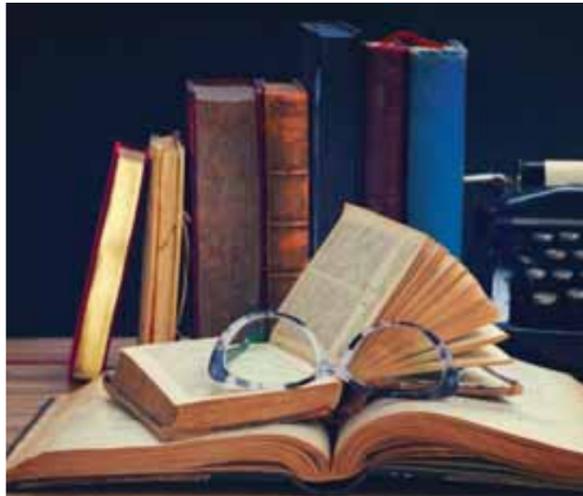
Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΛΑΚΗ

Τα Κρατικά Βραβεία Λογοτεχνίας, που απονέμονται από το Υφυπουργείο Πολιτισμού-Πολιτιστικές Υπηρεσίες, θα δοθούν τη Δευτέρα, 12 Δεκεμβρίου, με την απονομή να γίνεται από τον υφυπουργό Πολιτισμού, κ. Γιάννη Τουμαζή. Ο θεσμός των Κρατικών Βραβείων Λογοτεχνίας ξεκίνησε να λειτουργεί το 1968 και όπως ειπώθηκε στην «Κ» από το υφυπουργείο Πολιτισμού «έχουν περάσει από τότε 54 χρόνια και ο θεσμός συνεχίζει απρόσκοπτα την πορεία του. Σκοπός του είναι η ανάδειξη των σημαντικότερων λογοτεχνικών έργων ανά έτος, καθώς και η διατήρηση της δημιουργικής εγρήγορσης». Όπως αναφέρθηκε τα Κρατικά Βραβεία Λογοτεχνίας έχουν γράψει τη δική τους ιστορία μέσα στην ιστορία της σύγχρονης λογοτεχνίας της Κύπρου, και αποτελούν μια πτυχή της ίδιας της ιστορίας του τόπου και του πολιτισμού του, σημειώνοντας πως ανατρέχοντας στις ανά έτος βραβεύσεις, εντοπίζει κανείς ιδιαίτερα σημαντικά έργα, που βραβεύτηκαν με την ανώτατη διάκριση που απονέμεται σε λογοτεχνικά έργα στην Κύπρο.

Σε ερώτημα της «Κ» αν έχουν γίνει σκέψεις εκσυγχρονισμού ή αλλαγές στον θεσμό από το υφυπουργείο Πολιτισμού αναφέρθηκε πως ο θεσμός αναπτύσσεται και επικαιροποιείται με πρωτεύοντα στόχο τη διασφάλιση της δίκαιης συμμετοχής και κρίσης και της διαφάνειας της διαδικασίας. «Μετά από μια σειρά μικρό-

Το υφυπουργείο Πολιτισμού διαθέτει μια σειρά από Σχέδια και Μέτρα σχετικά με τη λογοτεχνία, κάποια από τα οποία αποσκοπούν στην προσωπική ανάπτυξη των λογοτεχνών.

τερης κλίμακας ανακατατάξεων που αφορούσαν στις κατηγορίες βράβευσης, στη συχνότητα της απονομής και τον αριθμό διακρίσεων ανά κατηγορία, ξεκίνησε το 2008 μια περίοδος αναδιαμόρφωσης του θεσμού, η οποία ολοκληρώθηκε το 2014. Πρόκειται για τη σημαντικότερη μέχρι σήμερα αναδιαμόρφωση του θεσμού. Στο πλαίσιο της, οι Επιτροπές που έκριναν τα βιβλία έγιναν πιο αυτόνομες και λαμβάνουν πλέον αποφάσεις σε σχέση με τη βράβευση, αντί να υποβάλλουν εισηγήσεις, αναλαμβάνοντας έτσι, ως αρμόδιο συλλογικό όργανο, και την ευθύνη της βράβευσης. Επίσης έχει απλοποιηθεί ο τρόπος καταρτισμού του καταλόγου των υποψήφιων έργων με την κατάργηση της υποβολής υποψηφιότητας. Οι λογοτέχνες καταθέτουν τα έργα τους στην Κυπριακή Βιβλιοθήκη και βάσει των κατατεθειμένων έργων καταρτίζεται ο σχετικός κατάλογος. Αυτές είναι δύο ενδεικτικές αλλαγές που επήλθαν στον Κανονισμό που διέπει τα Κρατικά Βραβεία Λογοτεχνίας» και τονί-

«Στο παρόν στάδιο, η λειτουργία του θεσμού αποτιμάται θετικά και οι νέες του πρόνοιες εμπεδώνονται στη συνείδηση του κοινού» λένε στην «Κ» από το υφυπουργείο Πολιτισμού σχετικά με τα Κρατικά Βραβεία Λογοτεχνίας.

στηκε πως το σύνολο της αναδιαμόρφωσης έχει καταστήσει τον θεσμό λειτουργικότερο και τις διαδικασίες του ακόμα πιο διαφανείς από ό,τι ήταν παλαιότερα. «Στο παρόν στάδιο, η λειτουργία του θεσμού αποτιμάται θετικά και οι νέες του πρόνοιες εμπεδώνονται στη συνείδηση του κοινού».

Νέες πολιτικές

Δεδομένων και της δημιουργίας υφυπουργείου Πολιτισμού ο κόσμος του βιβλίου και οι φορείς του (συγγραφείς, εκδοτικοί οίκοι κ.λπ.) αναμένουν νέες πολιτικές σχετικά με τη λογοτεχνική παραγωγή και γενικά το εκδοτικό

τοπίο, έτσι σε σχετικό ερώτημά μας προς το υφυπουργείο για το τι προτίθεται να κάνει σε αυτόν τον τομέα μάς ειπώθηκε πως το υφυπουργείο Πολιτισμού διαθέτει μια σειρά από Σχέδια και Μέτρα σχετικά με τη λογοτεχνία, κάποια από τα οποία αποσκοπούν στην προσωπική ανάπτυξη των λογοτεχνών, μέσω της συμμετοχής τους σε δραστηριότητες προβολής του έργου τους και σε προγράμματα φιλοξενίας. Λαμβάνει, επίσης, μέτρα για την ανάπτυξη της λογοτεχνίας στην Κύπρο, για τη διάχυση της λογοτεχνίας της Κύπρου στο εξωτερικό, αλλά και για την αλληλογνωριμία των Ελληνοκυπρίων και

των Τουρκοκυπρίων μέσα από τη λογοτεχνία. Παράλληλα, όπως αναφέρθηκε στην «Κ» το υφυπουργείο επιθυμεί να ενισχύει την εκδοτική παραγωγή, αγοράζοντας επιλεγμένες εκδόσεις, τις οποίες διοχετεύει σε δημοτικές και κοινοτικές βιβλιοθήκες της Κύπρου. Σημαντικό στοιχείο στις νέες πολιτικές που προτίθεται να προωθήσει το υφυπουργείο είναι η οικονομική ενίσχυση των λογοτεχνικών περιοδικών της Κύπρου, καθώς και η συμμετοχή ομάδων που εκπροσωπούν τα συμφέροντα των Κυπρίων εκδοτών στις μεγαλύτερες διεθνείς εκθέσεις βιβλίου στο εξωτερικό. «Στόχος είναι», όπως χαρακτηριστικά αναφέρθηκε στην «Κ» η στοχευμένη και σφαιρική συμβολή στην ευημερία της λογοτεχνίας και των λογοτεχνών, καθώς και της αγοράς του βιβλίου και των δικτύων υποστήριξης και απορρόφησης των λογοτεχνικών έργων.

Όπωςδήποτε, η Πολιτεία διά του αρμόδιου υφυπουργείου θα πρέπει να εγκύψει στον τομέα του βιβλίου, μιας και η κυπριακή λογοτεχνική παραγωγή έχει γίνει τα τελευταία χρόνια αρκετά εξωστρεφής, είτε με τη μετάφραση Κύπριων λογοτεχνών, είτε με τη βράβυσή τους, αλλά και με εκδοτικές προσπάθειες σε χώρες εκτός Κύπρου με «κυπροκεντρικές» θεματικές.

Πληροφορίες: Τελετή Απονομής των Κρατικών Βραβείων Λογοτεχνίας για εκδόσεις του έτους 2021, Δευτέρα, 12 Δεκεμβρίου 2022, ώρα 7:00 μ.μ., Δημοτικό Θέατρο Στροβόλου.

Τα βραβεία

Νικητές των Κρατικών Βραβείων Λογοτεχνίας για εκδόσεις του έτους 2021

- **ΠΟΙΗΣΗ:** Το βραβείο απονέμεται στη Μαρία Καντ (Καντωνίδου) για το έργο «Stanza» (εκδόσεις Gutenberg).
- **ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ:** Το βραβείο απονέμεται στον Κώστα Λυμپουρή για το έργο «Αθαλάσσα» (εκδόσεις Το Ροδακίό).
- **ΔΙΗΓΗΜΑ/ΝΟΥΒΕΛΑ:** Το βραβείο απονέμεται στον Αντώνη Μπαλασόπουλο για το έργο «Ο Κύβος και άλλες ιστορίες» (εκδόσεις 24 Γράμματα).
- **ΜΕΛΕΤΗ (ΜΟΝΟΓΡΑΦΙΑ)/ΔΟΚΙΜΙΟ ΓΙΑ ΤΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ:** Το βραβείο απονέμεται στη Βασιλική Σελιώτη για το έργο «Λογοτεχνία και τραύμα. Το 1974 στην κυπριακή και ελλαδική λογοτεχνία» (εκδόσεις Επίκεντρο).
- **ΒΡΑΒΕΙΟ ΝΕΟΥ ΛΟΓΟΤΕΧΝΗ:** Το βραβείο απονέμεται στον Μιχάλη Μαυροθέρη για το έργο «Μαύρη θάλασσα» (εκδόσεις Χάβρα).
- **ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΓΙΑ ΜΙΚΡΑ ΠΑΙΔΙΑ:** Το βραβείο απονέμεται στη Χρυσοθέμιδα Παπακωνσταντίνου για το έργο «Ο παππούς μου είναι από... την Κυθρέα» (έκδοση Δήμου Κυθρέας).
- **ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΓΙΑ ΜΕΓΑΛΑ ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΙ ΕΦΗΒΟΥΣ:** Το βραβείο απονέμεται στην Άντρη Αντωνίου για το έργο «Φωτογραφίες σε μαύρο φόντο» (εκδόσεις Πατάκη).
- **ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ:** Το βραβείο απονέμεται στη Χρύσω Χαλαλάμπους για την εικονογράφηση του έργου «Ίδια έχουμε μαμά: Ιστορίες από το Γατούχαν» (συγγραφέας: Στέλλο Μιχαηλίδου, εκδόσεις Καλειδοσκόπιο).

VOGUE GREECE

18/12
Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

THE CHANGE MAKERS

Christian Louboutin by Thanassis Krikis

Τον Σεπτέμβριο του 1913, σε μια μικρή αναφορά ενός συντάκτη, διαβάζουμε: «Ο Δημόσιος Κήπος; είναι καθαυτό χάρμα των αισθήσεων».

Το 1910 ο Κήπος πέρασε από την κατοχή της αποικιακής κυβέρνησης στον Δήμο, μετά από επιμονή του φιλοπρόδου δημάρχου Χριστόδουλου Σώζου. Άλλωστε, ο Δήμος είχε δαπανήσει ικανά ποσά για τον Κήπο.

«Ο Κήπος είναι καθαυτό χάρμα των αισθήσεων»

Ο ακανθόκηπος της Λεμεσού, που έγινε χώρος περιπάτου και αναψυχής και πώς εν ολίγοις έγινε κατ' εξοχήν δημόσιος χώρος

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Φωτογραφίες: ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ-ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ & ΚΕΝΤΡΟ ΜΕΛΕΤΩΝ ΛΕΜΕΣΟΥ

Πολύς λόγος γίνεται το τελευταίο διάστημα για τον Δημόσιο Κήπο της Λεμεσού, ο οποίος είναι από τους τελευταίους πνεύμονες πρασίνου της πόλης, η οποία τα προηγούμενα χρόνια γνωρίζει μία άνευ όρων καθ' ύψος ανάπτυξη. Οι καθ' ύψος αναπτύξεις ουσιαστικά έχουν τεμαχίσει την πόλη, λειτουργώντας ως ασφάλινα τείχη, παραφράζοντας τα θουκυδίδεια ξύλινα τείχη... Ο κατ' εξοχήν δημόσιος χώρος της Λεμεσού, ο οποίος έχει και αυτός τη δική του ιστορία. Δημιουργήθηκε την περίοδο που σε ολόκληρο τον κόσμο οι τοπικές αρχές προχωρούσαν σε έργα που αναβάθμιζαν τον αστικό ιστό, έβγαζαν τους πολίτες από τις περιτοιχισμένες πόλεις τους, ήταν μία μορφή κοινωνικοποίησης τους, όλων των τάξεων, πράγμα που κάποιες φορές δεν ήταν καθολικά αποδεκτό, με τα σημερινά δεδομένα να έχουν τρόπο τινά ανατρέψει την κατάσταση. Διαβάζουμε χαρακτηριστικά στη «Σάλπιγγα» τον Μάρτιο του 1922: «Εξακολουθεί όμως να είναι το προσφιλέσ εντευκτήριον κι' ο αγαπημένος περιπάτος των δουλικών [σ.σ. ο Δημόσιος Κήπος] και αυτό παρατηρείται όχι μόνον τις καθημερινές άλλα και τις Κυριακές».

Η γη στην οποία χωροθετήθηκε ο δημόσιος Κήπος αγοράστηκε η κωράφα του Χρυσοστομίδη από την αποικιακή κυβέρνηση σύμφωνα με τον νόμο περί Αποκτήσεως Γης, του 1899 (The Land Acquisition Law), όπως διαβάζουμε στην επίσημη εφημερίδα της 6ης Νοεμβρίου 1903, με ύπατο αρμοστή να εξουσιοδοτεί την έναρξη των εργασιών για τη δημιουργία ενός Δημόσιου Κήπου, ως έργο κοινής ωφελείας. Στην «Αλήθεια» της Λεμεσού διαβάζουμε, έναν χρόνο νωρίτερα πως ως ο καταλλήλότερος χώρος για τη δημιουργία ενός κήπου κρίνεται από τον Δήμο Λεμεσού το προς ανατολάς της πόλεως οικόπεδο του Χρυσοστομίδου και ζητείται από τις αποικιακές αρχές ποσό ίσο με αυτό που δόθηκε για τον ίδιο σκοπό στους Δήμους Λευκωσίας και Λάρνακας, που ήταν 500 λίρες. Ο πλούσιος Λεμεσιανός Θεόδωρος Χρυσοστομίδης όμως, όπως διαβάζουμε στην «Αλήθεια» στις 14ης Μαΐου 1904 «δεν εδέχθη την υπό της επιτροπής ορισθείσαν τιμήν του οικοπέδου, εφ' ω και κατά πάσαν πιθανότητα θα γίνη ανάγκη να εφαρμοσθή ο σχετικός νόμος». Πέρασαν δύο σχεδόν χρόνια και τελικά το οικόπεδο αγοράστηκε και πλέον «αι εργασίαι θα αρχίσωσι προσεχώς», όπως γράφει ο τοπικός Τύπος. Όντως, τον Ιούλιο του 1904 ο κυβερνητικός μηχανικός Williams ξεκίνησε τις εργασίες «προς ίδρυσιν του Δημοσίου Κήπου της Λεμεσού», με το σχέδιο να περιλαμβάνει πολλούς πλάγιους δρομίσκους, μία μεγάλη και πλατύτατη αρτηρία «ήτις εν είδει περίπου Χ θα διατέμνει τον

Μια από τις πρώτες εικόνες του Δημόσιου Κήπου της Λεμεσού, με την αρχική περιγραφή και τη δεικνυόμενη του 1905.

«Μα επί τέλους εις ποιούς επωλήθησαν αι ευκάλυπτοι αύται και αντιποιού ποσού; Δεν νομίζετε, πως επί πάντων τούτων των ζητημάτων πρέπει ή Δημοτική μας Αρχή να μας δώση εξηγήσεις;». Διαχρονικό αίτημα οι εξηγήσεις από την εκάστοτε δημοτική αρχή...

κήπον εις το μέσον καταλήγουσα εις τα τέσσαρα αυτού άκρα». Η χωροταξία που επελέγη ομοιάζει με εκείνη των αγγλικών κήπων, με κυκλικούς και ασύμμετρους δρομίσκους.

Όπως γράφει σε κείμενο του ο διευθυντής του Δημοτικού Μουσείου - Ιστορικό Αρχείο & Κέντρο Μελετών Λεμεσού κος Μίμης Σοφοκλέους «Η επιλογή [σ.σ. της χωράφας του Χρυσοστομίδη] έγινε επί τη βάσει του γεγονότος ότι εκεί, στο παραλιακό μέτωπο, ήταν ο περιπάτος των Λεμεσιανών, ιδίως την Κυριακή το πρωί μετά την εκκλησία. Από την Αγία Νάπα μέχρι εκεί που είναι σήμερα ο Δημόσιος Κήπος ήταν ο μεγάλος, κυριακάτικος περιπάτος. Έτσι, η απόφαση να γίνει εκεί ο Δημόσιος Κήπος δεν προέκυψε τυχαία, αλλά επειδή υπήρχε η προϋπόθεση».

Και με τη παρέλευση δύο χρόνων από την ίδρυσή του αρχίζουν τα παρατράγουδα: Μάιος του 1906: «Ο Δημόσιος Κήπος της πόλεως, επί τον οποίον τόσαι εστηρίχθησαν ελπίδες εγκαταλήφθη ωρισμένως εις την τύχην του. Οι υπάλληλοι, οίτινες τον επιμελούντο και τον επότιζαν απελύθησαν πάντες, πλην ενός, και αποτέλεσμά του μέτρου τούτου υπήρξεν ο ελαττωματικός πλέον ποτισμός των χιλιάδων των δένδρων και η βλάστησι των αγρίων χόρτων, άτινα εσκέπασαν εντελώς τους δρόμους και τους δρομίσκους αυτού. [...] Αν η κατάσταση αυτή εξακολουθήσει, ο Κήπος αφεύκτως θα καταστραφή». Και ό,τι με κόπο και χρέμα έγινε ή μάλλον ξεκίνησε να γίνεται έγινε μείζον ζήτημα για την πόλη... ή

Η προτομή του Χριστόδουλου Σώζου αρχίζει να κατασκευάζεται το 1915. «Ηρχισαν εις τον Δημόσιον Κήπον αι εργασίαι προς αναστήλωσιν του Μνημείου του Σώζου. Το Μνημειον θα τοποθετηθή εις την δεξιάν τω εισερχομένω πλευράν της μικράς πλατείας του Κήπου».

όχι και τόσο όσο το Αρχιεπισκοπικό, και ίδου η κυκλική ιστορία... Γράφει αναγνώστης στην εφημερίδα «Αλήθεια» και ρωτάει τον συντάκτη για το ζήτημα του δημοσίου κήπου, «Είνε κυβερνητικός, είναι δημοτικός; ποίος φροντίζει; ή μάλλον ποίος πρέπει να φροντίζει, διότι κανείς δεν φροντίζει» και απαντά ο συντάκτης στον αναγνώστη: δεν γνωρίζομεν να υπάρχει δημόσιος κήπος εν Λεμεσώ. [...] Αλλά ο ακανθόκηπος εκείνος δεν έχει, νομίζομεν να κάμω τιποτε με το Αρχιεπισκοπικόν ζήτημα [...]. Πλέον οι Λεμεσιανοί σχεδόν ντρέπονται να μιλήν για τον Κήπο τους: «Εντρεπόμεθα πλέον να ομιλώμεν διά τον λεγόμενον "Δημόσιον Κήπον" μας μέχρι τούδε ο λεγόμενος αυτός «δημόσιος κήπος» είναι απλυστάτα ακανθόκηπος. [...] η κατάσταση αυτή είναι εμπαικτική προς την πόλιν. Και οι αρμόδιοι οφείλουσι να σκεφθώσι σοβαρώτερον».

Ο κήπος στον Δήμο

Το 1910 ο Κήπος πέρασε από την κατοχή της αποικιακής κυβέρνησης στον Δήμο, μετά από επιμονή του φιλοπρόδου δημάρχου Χριστόδουλου Σώζου. Άλλωστε, ο Δήμος είχε δαπανήσει ικανά ποσά για τον Κήπο. Διαβάζουμε σχετικά σε δημοσίευμα της «Αλήθειας» στις 27 Μαΐου 1910: «[...] αγγέλλομεν μεθ' ικανοποίησεως, ότι η νομιμοποίησις, και η μεταβίβασις του Κήπου εις τον

Δήμον εγένετο εν πλήρει τάξει προ τινών ημερών. Κατ' αυτόν τον τρόπον ο μοναδικός Κήπος εξασφαλίσθη οριστικώς εις την πόλιν, και ευχαριστίαι οφείλονται διά τούτο εις τον ρέκτων Δήμαρχον, όστις παρακολουθεί με αγάπην και φροντίζει διηνεκώς διά παν ό,τι αφορά τον θαυμάσιον Κήπον».

Το πράσινο βασίλειον

Η Λεμεσός καιρόταν τον Δημόσιο Κήπο της, οι κάτοικοι της πόλης, νέοι και νέες, γηραιότεροι και δεσποινες σεβαστές, περιπατούν στον πράσινο βασιλειό τους και διαβάζομε στο «Έθνος», τον Μάιο του 1909: «Χάρις εις τας ενεργείας του ημετέρου αόκνου Δημάρχου κ. Χρ. Σώζου ο Δημό-

τις και αφήν τον οφθαλμόν να βόσκη μέσα εις εκείνον το ωραίον πράσινον βασίλειον, το οποίο διασχίζουν ως πεταλούδα λεπτοφυείς και χαριτωμένοι δεσποιναι και δεσποινίδες ή μόναι ή μετά των δικών των». Άραγε ζήλευε η Λευκωσία το κάλλος της Λεμεσού...;

Παράπονα και λύσεις

Τα πολλά παράπονα πολιτών έπασαν τόπο, και το 1907 Δήμος και Κυβέρνηση έβαλαν νερό στο κρασί τους και τα βρήκαν: «Ο Δημόσιος Κήπος μετά την επελευθέρωσιν προ τίνος συνεννόησιν μεταξύ της Κυβερνήσεως και του Δημαρχείου εζηλήθη της αθλίας καταστάσεως, εις ην προηγουμένως και επί τούτον χρόνον ευρίσκετο [...]», ώσπου τον Σεπτέμβριο του 1913, σε μια μικρή αναφορά ενός συντάκτη διαβάζομε: «Ο Δημόσιος Κήπος είναι καθαυτό χάρμα των αισθήσεων». Και το πρώτο ίσως γλυπτό του Δημόσιου Κήπου αρχίζει να κατασκευάζεται το 1915, αφιερωμένο στον Χριστόδουλο Σώζο (έπεσε στο Μπιζάνι στις 6 Δεκεμβρίου 1912): «Ηρχισαν εις τον Δημόσιον Κήπον αι εργασίαι προς αναστήλωσιν του Μνημείου του Σώζου. Το Μνημειον θα τοποθετηθή εις την δεξιάν τω εισερχομένω πλευράν της μικράς πλατείας του Κήπου». Μα τα προβλήματα και οι δημοτικές παρεμβάσεις δεν λείπουν, ταλανίζουν τον Δημόσιο Κήπο της Λεμεσού, ένας Λεμεσιανός διαμαρτύρεται τον Ιανουάριο του 1945 για την κοπή ευκαλύπτων και αναρωτιέται: «Υπήρχεν άρα γε καμμίαν ανάγκη ν' αποψιλωθή ο Δημόσιος μας Κήπος; Είχε τόσων άρα γε ανάγκην χρημάτων το Δημαρχειον μας, ώστε να στέρνηση την πόλιν του ποιητικού και υγιεινού δασυλλίου της;» και κλείνει αγανακτισμένος: «Μα επί τέλους εις ποιους επωλήθησαν αι ευκάλυπτοι αύται και αντιποιού ποσού; Δεν νομίζετε, πως επί πάντων τούτων των ζητημάτων πρέπει ή Δημοτική μας Αρχή να μας δώση εξηγήσεις;».

Ο Δημόσιος Κήπος της Λεμεσού είναι κτήμα των κατοίκων της πόλης, είναι ένας ιστορικός πυρήνας, ένα κωνευτήρι μνήμης της πόλης, μιας πόλης που οσημέρα ολοένα και παλινδρομεί μεταξύ μιας κάποιας ανάπτυξης και της διατήρησής της κοινωνικής ισορροπίας. Ο Δημόσιος Κήπος της Λεμεσού είναι ο αναπνευστήρας της Λεμεσού, και μόνο πολύ πράσινο χωράει.

Θέατρο στον Κήπο

Ήδη από το 1909 αρχίζει να κατασκευάζεται στον Δημόσιο Κήπο «Περίπερον διά την Μουσικήν». Το 1923 ο Δημόσιος Κήπος πια είναι τόπος περιπάτου, ξεκούρασης, γνωριμιών... «θαύμα φυσικών θελημάτων και μυρωδιάς ο Κήπος μας κατ' αυτάς ιδίως, και κάνουν ωρισμένως την ωραιότεραν αναψυχην και φυσικην απόλαυσιν όσοι προσιμούν ακόμη την Προκουμαίαν. [...] Ο κόσμος των περιπατητών αξεχνά την Προκουμαίαν έστως και άπαξ της εβδομάδος και αι διευθύνεται εις τον Κήπον. Εκεί, τώρα μεν τα δειλινά, μετ' ολίγων δε τα πρωινά, μαζί με τα θαύματα φυσικά θέλητρα θα ακούη και την Μουσικήν [...]. Ο Κήπος πρέπει να επανέλθει εις την παλαιάν του ακμήν και οι συμπολίται μας να επανεύρουν έστως και άπαξ της εβδομάδος, τας ωραίαις στιγμάς που επερνούσαν άλλοτε ανάμεσα εις τους ποιητικούς δρομίσκους του Δημ. Κήπου και υπό τους ήχους εκλεκτής Μουσικής», από τον Ιούλιο του 1923 βλέπετε άρχισεν να παιανίζει η μπάντα με πάντοτε νέα και ωραία κομμάτια της «Έκαμε την έναρξιν της εις τον Δημ. Κήπον, όπου ανόγει και το καφενειόν από της Κυριακής αυτής, κατά την αυτήν ώραν, μετ' ολίγων δε θα αρχισα να παίζη τα πρωινά». Ο Δήμος Λεμεσού επικυρόρησε τη λειτουργία της Φιλαρμονικής και ανέθεσε το 1935 τη διεύθυνσή της στον μαέστρο Θ. Παιονίδη και κάθε Κυριακή απόγευμα θα εκτελούσε διάφορα κομμάτια εντός ειδικού χώρου στον Δημόσιο Κήπο.

Και μιας και διανύομε έτος Καμπανέλλη να πούμε πως η ομάδα του Νέου Θεάτρου, που ίδρυσε η Μόνικα Βασιλείου τον Αύγουστο του 1962, ξεκίνησε σ' ένα πατάρι στον δημόσιο κήπο της Λεμεσού με το «Παραμύθι χωρίς όνομα» του Ιάκωβου Καμπανέλλη (Άντηρ Κωνσταντίνου «Το θέατρο στην Κύπρο από το 1960 ως το 1974», σελ. 287, 2007).

Μια τυχαία συνάντηση γεννά την ελπίδα

Η σκηνοθέτρια Μαρία Κυριάκου μεταφέρει για πρώτη φορά στα ελληνικά το «Λόγια στο στόμα [Mouthpiece]» του Kieran Hurley

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

«Το έργο έχει κιούμορ, αμεσότητα, αλλά ταυτόχρονα συγκινεί και είναι μια γροθιά στο στομάχι, αφού μας ανοίγει τα μάτια σε πράγματα που αποφεύγουμε ν' αντιμετωπίσουμε. Έτσι αποφάσισα ότι το έργο αυτό μ' εκφράζει και θα ήθελα πολύ να το παρουσιάσω στο κυπριακό κοινό» λέει η σκηνοθέτρια Μαρία Κυριάκου για το έργο «Λόγια στο στόμα» του Kieran Hurley, που ανεβάζει η ομάδα φερέφωνο στην Πάνω Σκηνή του Σατιρικού Θεάτρου στη Λευκωσία (θα ακολουθήσουν δύο παραστάσεις και στο θέατρο Ριάλτο στη Λεμεσό, τον Ιανουάριο). Στον ρόλο της Λίμπε, η Μέλανη Στέλιου και στον ρόλο του Ντέκλαν, ο Ανδρέας Δανιήλ, και η μετάφραση είναι του Μάριου Κωνσταντίνου και η Μαρία μου λέει σχετικά: «Όπως γίνεται με κάθε πρώτη μετάφραση, το δουλέψαμε πολύ και στην πρόβα, για να λιώσει η γλώσσα, να κυλάει και να μην "κουτσουφλάμε" πάνω στις λέξεις, να έχει ρυθμό».

–**Μαρία, τι σε έφερε σε αυτό το έργο;**

–Το 2019 βρέθηκα στο Εδιμβούργο για το γνωστό φεστιβάλ Edinburgh Fringe και φυσικά είδα πάρα πολύ θέατρο! Ανάμεσα στις παραστάσεις που παρακολούθησα ήταν και το «Mouthpiece» στο Θέατρο Traverse, ένα θέατρο που σπντρίζει πολύ τους νέους συγγραφείς στη Σκωτία και έχει βγάλει μεγάλα ονόματα στον χώρο του θεάτρου τα τελευταία χρόνια, γιατί έχει ως στόχο την ανάπτυξη της θεατρικής συγγραφής στη Σκωτία. Εκεί γνώρισα λοιπόν

αυτό το καταπληκτικό έργο του πολύ νέου αλλά ήδη βραβευμένου συγγραφέα Kieran Hurley. Το έργο γράφτηκε το 2018 και έκανε τρομερή επιτυχία μόλις ανέβηκε το 2019, γι' αυτό και μεταφέρθηκε στο Λονδίνο – τεράστιο επίτευγμα για ένα νέο έργο – όπου έλαβε διθυραμβικές κριτικές. Εγώ είδα το πρώτο ανέβασμά του δηλαδή και μετά την παράσταση είχα μείνει άφωνη! Το έργο έχει κιούμορ, αμεσότητα, αλλά ταυτόχρονα συγκινεί και είναι μια γροθιά στο στομάχι, αφού μας ανοίγει τα μάτια σε πράγματα που αποφεύγουμε ν' αντιμετωπίσουμε. Έτσι αποφάσισα ότι το έργο αυτό μ' εκφρά-

«Και το έργο αυτό μιλάει κυρίως για το πώς η φωνή των μη-προνομιακών εκπροσωπείται μέσα από την τέχνη, μέσα από το θέατρο».

ζει και θα ήθελα πολύ να το παρουσιάσω στο κυπριακό κοινό. Επικοινωνήσα με την agent του συγγραφέα και μας έδωσαν το δικαίωμα να το μεταφράσουμε και να το ανεβάσουμε. Ζήτησα από τον Μάριο Κωνσταντίνου να το μεταφράσει, γιατί με τις δύο ιδιότητές του, ηθοποιός και φιλόλογος, αισθάνθηκα ότι θα έκανε καλή δουλειά. Και βγήκα σωστή, γιατί παρ' όλες τις δυσκολίες της γλώσσας, γιατί το έργο είναι γραμμένο σε πολύ σκληρή διάλεκτο, εντούτοις τα καταφέραμε και κατεβαίνει η αμεσότητα και η ουσία του. Όπως γίνεται φυσικά με κάθε πρώτη μετάφρα-

«Αν δεν μπορούμε πραγματικά να παίρουμε θέση στην κοινωνία και λέμε "δε βαριέσαι, έτσι είναι τα πράγματα", τότε γινόμαστε μέρος του προβλήματος» λέει στην «Κ» η σκηνοθέτρια της παράστασης «Λόγια στο στόμα» Μαρία Κυριάκου.

ση, το δουλέψαμε πολύ και στην πρόβα, για να λιώσει η γλώσσα, να κυλάει και να μην «κουτσουφλάμε» πάνω στις λέξεις, να έχει

ρυθμό. Η μετάφραση «Λόγια στο Στόμα», που πολύ σωστά προτείνει ο Μάριος, εμπεριέχει πολλά επίπεδα ανάγνωσης, όπως ακρι-

βώς κάνει και ο πρωτότυπος τίτλος, «Mouthpiece». Αισθάνομαι πολύ τυχερή που καταφέραμε με αυτή την πολύ ωραία ομάδα ανθρώπων να μεταφέρουμε για πρώτη φορά στα ελληνικά αυτό το υπέροχο έργο.

–**Είναι το χάσμα των τάξεων τόσο μεγάλο, που τελικά εμποδίζει τους ανθρώπους να συνεννοηθούν;**

–Δεν θεωρώ ότι το ταξικό ζήτημα είναι απλώς ένα εμπόδιο συνεννόησης. Ο τρόπος που οι άνθρωποι με προνόμιο – και για να εξηγήσω όταν αναφέρομαι στη λέξη προνόμιο, εννοώ το δικαίωμα στα αυτονόητα, όπως παιδεία, στέγη, σίτιση, σωματική ασφάλεια, αυτά όλα που εμείς θεωρούμε αυτονόητα δηλαδή – ο τρόπος που οι προνομιούχοι λοιπόν αντιλαμβάνονται το προνόμιό τους, ως αυτονόητο, είναι το πρόβλημα. Διότι ένα τεράστιο μέρος του πληθυσμού αυτής της γης δεν έχει τα' αυτονόητα. Σε κάποια στιγμή του έργου, συζητάει η Λίμπε με τον Ντέκλαν και του λέει: «Όλοι έχουμε μια ιστορία» και ο Ντέκλαν της απαντά: «Όχι, κάποιος από εμάς έχουμε μόνο ζωές.» Αυτή η συζήτηση, έχει γίνει για μανά, ένα νοήσιμο, επειδή βρίσκουμε τρόπους στη ζωή μας να «διαχειριζόμαστε» αυτό το πρόβλημα, μέσω της φιλανθρωπίας, της εκπληρώσεως ουσιαστικά της ανάγκης μας να βοηθάμε, χωρίς ν' αντιλαμβανόμαστε ότι το πρόβλημα αυτό έχει ρίζα και ότι εμείς απλώς βάζουμε τσιρότο σε μια ανοικτή πληγή. Και το έργο αυτό μιλάει κυρίως για το πώς η φωνή των μη-προνομιακών εκπροσωπείται μέσα από την τέχνη, μέσα από το θέατρο. Ποιος

έχει δικαίωμα να δώσει φωνή σ' αυτόν που δεν έχει φωνή; Είναι ένα τεράστιο θέμα αυτό της εκπροσώπησης και είναι κι αυτό ακόμα ένας τρόπος για να αισθανόμαστε καλά επειδή ως καλλιτέχνες «κάνουμε κάτι», μιλάμε πολιτικά και θίγουμε πολιτικά θέματα. Αλλά εν τέλει το ερώτημα είναι, προσφέρουμε κάτι ή αλλάζουμε απλώς το τσιρότο;

–**Η καλλιτεχνική έκφραση είναι διέξοδος από την καθημερινότητα... πώς όμως μπορεί να συνυπάρξει με τη βιωτή;**

–Η καλλιτεχνική έκφραση είναι σαφώς μια διέξοδος. Για πολλούς ανθρώπους και όχι μόνο εννοείται για τους επαγγελματίες. Είναι ένας τρόπος να εκφράσεις συναισθήματα που δεν μπορείς αλλιώς να τα διαχειριστείς. Είναι ένας τρόπος να βλέπεις τον κόσμο, μέσα από τον φακό της υποκειμενικότητας και του μη-λογικού.

Για να μπορείς όμως να έχεις καλλιτεχνικές ευαισθησίες, θα πρέπει σίγουρα να έχεις λύσει τις ανάγκες επιβίωσης σου, έτσι; Οπότε τελικά είναι κι αυτό προνόμιο, διότι πώς να εμπνευστείς και να εκφραστείς καλλιτεχνικά, αν δεν έχεις να φας ή ζεις στον δρόμο. Οπότε αυτό είναι μια μεγάλη κουβέντα και είναι απόλυτα συνυφασμένη με αυτό που έλεγα πριν για τα αυτονόητα.

📌 **Πληροφορίες:** «Λόγια στο στόμα», του Kieran Hurley, σε σκηνοθεσία Μαρίας Κυριάκου. Πρεμιέρα 14 Δεκεμβρίου. Παραστάσεις 15, 16, 17, 18 Δεκεμβρίου, ώρα 8:30 μ.μ. Σατιρικό Θέατρο, Πάνω Σκηνή / Λευκωσία. Η παράσταση είναι κατάλληλη για θεατές άνω των 15 ετών.

Επικοινωνία σημαίνει να μπορώ να ξεβουλευτώ

–**Είναι ωραία τα από άμβωνος ή από τη σκηνή λόγια, άραγε δεν περνάει τίποτα στην κοινωνία, στον πολίτη, άντρα ή γυναίκα;**

–Εννοείται ότι το θέατρο και η τέχνη γενικότερα ευαισθητοποιεί – για τον άμβωνα δεν ξέρω, δεν είμαι φαν! – το θέμα όμως είναι το τι κάνουμε πέρα από την ευαισθητοποίηση. Η λέξη «ευαισθητοποίηση» από μόνη της είναι ένας πιο πιασάρικος τρόπος να λέμε, καταλαβαίνω, αυτό με συγκινεί, αλλά μετά τι; Ο στόχος θα πρέπει να είναι να μας παίρνει κι ένα βήμα παραπέρα. Να διαμαρτυρόμαστε, να διεκδικούμε και να επιμένουμε στην αλλαγή, να είμαστε πιο ανοικτοί πρακτικά στη ζωή μας σε ό,τι αφορά τη συμπεριληψη και βεβαίως να εκλέγουμε ανθρώπους που μπορούν να φέρουν ουσιαστική αλλαγή και να μην επιτρέπουμε να έχουν φωνή αυτοί που διακονούν την υφιστάμενη κατάσταση. Αν δεν μπορούμε πραγματικά να παίρουμε θέση στην κοινωνία και λέμε «δε βαριέσαι, έτσι είναι τα πράγματα», τότε γινόμαστε μέρος του προβλήματος.

–**Τα πολλά λόγια είναι φτώχεια... πάντως, συμφωνείς;**

–Εξαρτάται ποιος τα λέει και τι λέει!

–**Είναι ο/η άλλος/η ποτέ πραγματικά σε ετοιμότητα ν' ακούσει;**

–Πιστεύω στην ικανότητα του ανθρώπου να εξελίσσεται και πιστεύω ότι η αλλαγή είναι το κλειδί στην ωρίμανση. Ως άνθρωποι και ως πολίτες. Για να μπορείς ν' ακούσεις, να καταλάβεις, θα πρέπει να μπορείς να «μετακινήσεις». Αυτό σημαίνει επικοινωνία, να μπορώ να ξεβουλευτώ απ' αυτό που ξέρω και μου προκαλεί θαλ-

Αυτή η τυχαία συνάντηση των δύο ηρώων γεννά και για τους δύο την ελπίδα μιας δυνατότητας για κάτι καλύτερο λέει η Μαρία Κυριάκου.

«Πιστεύω στην ικανότητα του ανθρώπου να εξελίσσεται και πιστεύω ότι η αλλαγή είναι το κλειδί στην ωρίμανση».

πωρή για να μπορέσω να προχωρήσω. Μόνο έτσι θα είμαστε πραγματικά έτοιμοι ν' ακούσουμε. Αν ακόμη μόνο αυτό που θέλουμε ν' ακούσουμε, τότε δεν θα πάμε ποτέ πουθενά.

–**Υπάρχει κοινός τόπος που μοιράζονται οι δύο ήρωες του έργου;**

–Υπάρχει ναι. Η ανάγκη για επικοινωνία, για φροντίδα, για αγάπη. Υπάρχει. Γιατί και οι δύο κουβαλούν ένα τραύμα, ο καθένας το δικό του τραύμα που απορρέει από τη θέση του στην κοινωνία βέβαια. Αλλά αυτή η τυχαία συνάντησή τους γεννά και για τους δύο την ελπίδα μιας δυνατότητας για κάτι καλύτερο. Βέβαια, πάντα σ' αυτό, το πάνω χέρι έχει

αυτός που έχει το προνόμιο. Και αυτό είναι που πραγματεύεται το έργο. Γιατί όση αγάπη και επικοινωνία και να υπάρχει, αυτό είναι ένα ανυπερέβλητο πρόβλημα.

–**Τελικά, τι σημαίνει παραίτηση και τι νοιάξιμο, Μαρία;**

–Εξαρτάται σε ποιο πλαίσιο μιλάμε. Όμως μια και το θέμα μας είναι η παράσταση, θα πω ότι το νοιάξιμο που αισθάνεται η Λίμπε για τον Ντέκλαν είναι αυθεντικό, είναι γνήσιο. Και ο τρόπος που η ζωή αυτού του 17χρονου την κινητοποιεί, πηγάζει από μια ειλικρινή προσπάθεια να τον βοηθήσει. Επειδή όμως η δική της ζωή, η δική της πραγματικότητα είναι τόσο διαφορετική από τη δική του, δεν μπορεί να καταλάβει ότι ο Ντέκλαν δεν έχει τη δυνατότητα να διαχειριστεί την επιρροή των πράξεών της στη ζωή του.

Στην πραγματικότητα του ανοίγει μια διέξοδο, η οποία δεν μπορεί να ευδοκιμήσει, λόγω της κατάστασης στην οποία βρίσκεται και έτσι η όποια δυνατότητα, καταλήγει στην παραίτηση.

Διοργανωτής
Forte PR

17 & 18
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ

Χριστούγεννα

στη
ΣΤΑΣΙΚΡΑΤΟΥΣ

“Ας μοιραστούμε τη μαγεία!”

Παρουσιάζουν οι κάρτες Mastercard® της Ελληνικής Τράπεζας

Χορηγοί

Υποστηρικτές

Χορηγία επικοινωνίας

Με τη Στήριξη

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Επιμέλεια: ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΜΟΝΑΧΟ

Ελβετικά βιτρό

Η Κρατική Συλλογή Σχεδίων του Μονάχου παρουσιάζει μια ξεχωριστή συλλογή 300 ελβετικών σχεδίων για βιτρό. Είναι μία από τις σημαντικότερες συλλογές του κόσμου, μετά αυτή της Καρλσρούης. Πρόκειται για ένα ιδιαίτερο είδος βιτρό που ευδοκίμησε στην Ελβετία, στην Αλσατία και στη νότια Γερμανία. Στριχτήθηκε στην παράδοση της ιδιωτικής επιλογής για οικοσέπμα και εμβλήματα ή για μοτιβία που υποδηλώνουν επαγγελματική δραστηριότητα.

ΑΜΣΤΕΡΝΤΑΜ

Βερμέερ για όλους

Το Rijksmuseum έχει ανακοινώσει τη μεγαλύτερη έκθεση έργων Βερμέερ που έχει γίνει ποτέ, η οποία αναμένεται με ανυπομονησία και από την τουριστική αγορά. Θα εγκαινιαστεί στις 10 Φεβρουαρίου και θα συγκεντρώσει για πρώτη φορά 28 έργα του Ολλανδού ζωγράφου – αριθμός μεγάλος εάν σκεφτεί κανείς πως έως σήμερα του αποδίδονται μόλις 36 έργα. Η έκθεση θα διαρκέσει μέχρι τις 4 Ιουνίου και ήδη διαφημίζεται ως μέγα γεγονός.

ΛΙΝΤΣ

Γλυπτική 1850-1900

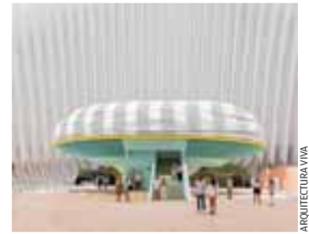
Στο Ίδρυμα Χένρι Μορ, η έκθεση «Το χρώμα της αγωνίας» παρουσιάζει γλυπτά της βικτωριανής εποχής, που εισήγαγαν το χρώμα και μια σειρά από διαφορετικά υλικά για να αναπαραστήσουν τη θηλυκή μορφή. Πορσελάνη, ελεφαντόδοντο, μάρμαρο, ασήμι, χρυσός και μπρούτζος είναι τα υλικά με τα οποία άνδρες γλύπτες προσέγγιζαν την ιδέα και τη μορφή της γυναίκας με τα στερεότυπα της εποχής. Ζητήματα φυλής και ταυτότητας ήταν σημαντικά.

ΒΙΕΝΝΗ

Ρούντολφ Μπεργκάντερ

Μαθητής του Οτο Ντιξ, ο Γερμανός ζωγράφος Ρούντολφ Μπεργκάντερ (1909-1970) δίνει αφορμή για να σταθούμε μπροστά στη σχέση ελευθερίας και ολοκληρωτισμού και να αναστοχαστούμε πάνω στη σχέση της τέχνης με το ναζιστικό καθεστώς. Η έκθεση στο Αλμπερτίνουμ της Βιέννης παρουσιάζει 17 έργα του στυλίστα Μπεργκάντερ και διερευνά ζητήματα ιδεολογίας μέσα από έργα ζωγραφικής που γοητεύουν με τη δύναμη της παραστατικότητάς τους.

ΒΑΛΕΝΘΙΑ

Νέο αξιοθέατο

Στη Βαλένθια, η Πόλη των Τεχνών και της Επιστήμης απέκτησε πλέον και νέο εκθεσιακό χώρο, το CaixaForum, που συγκεντρώνει πλήθη επισκεπτών. Σπεύδουν να δουν τη φουτουριστική πόλη μέσα στο ήδη δημοφιλές συγκρότημα που σχεδίασε ο διάσημος αρχιτέκτονας Σαντιάγο Καλατράβα στα μέσα της δεκαετίας του 1990. Τότε, με τη μεγάλη αυτή αρχιτεκτονική παρέμβαση, η Βαλένθια είχε μπει στον διεθνή χάρτη και ως πόλη του πολιτισμού.

Η έκθεση στο Μουσείο Καλών Τεχνών της Βοστώνης παρουσιάζει μια ενότητα έργων της Μικελίνα Βοτιέ, καθώς και 11 έργα προγενέστερων ή μεταγενέστερων ζωγράφων, που φτιάχνουν ένα κλίμα.

Μια γυναίκα του 17ου αιώνα αναδύεται έπειτα από 350 χρόνια

Η ανέλκυση του έργου της Φλαμανδής ζωγράφου Μικελίνα Βοτιέ (Michaelina Wautier) απασχολεί τους ιστορικούς τέχνης. Η έκθεση που εγκαινιάστηκε στη Βοστώνη, στο Μουσείο Καλών Τεχνών, εισάγει επί της ουσίας το όνομά της ανάμεσα στους Μεγάλους Δασκάλους, καθώς η Βοτιέ είναι πρόσφατη ανακάλυψη: του 21ου αιώνα. Γεννημένη στην πόλη Μονς του σημερινού Βελγίου το έτος 1604, η Μικελίνα Βοτιέ θεωρείται πλέον μια σημαντική ζωγρά-

φος του μπαρόκ, που μετά τον θάνατό της στις Βρυξέλλες, το 1689, το έργο της πέρασε σταδιακά στην αφάνεια και έγινε υποσημείωση. Σε άρθρο τους, οι New York Times περιγράφουν το χρονικό της ανακάλυψης της Βοτιέ στα υπόγεια του Μουσείου της Ιστορίας της Τέχνης της Βιέννης. Εκεί πρωτοείδε έργο της Μικελίνα Βοτιέ η καθηγήτρια Ιστορίας της Τέχνης Κατλίνε φαν ντερ Στίγκελεν. Η Βοτιέ ήταν ξεχασμένη για 300 χρόνια, όταν η Φαν ντερ Στίγκελεν έπεσε πάνω

σε ένα έργο της, καθώς προσπαθούσε να εντοπίσει ένα πορτρέτο που αποδιδόταν στον Αντον βαν Ντάικ. Την είχε οδηγήσει εκεί, στα υπόγεια, ένας επιμελητής ώστε να ψάξει μόνη της ανάμεσα σε έργα δευτεροκλαστών Φλαμανδών ζωγράφων.

Η Ντερ Στίγκελεν είδε με έκπληξη ένα έργο με τίτλο «Ο θριμβος του Βάκκου», μεγάλων διαστάσεων, που την εντυπωσίασε. Δεν είχε δει ποτέ μια τόσο μεγάλη σύνθεση ζωγραφισμένη από γυναίκα. Συνήθως είχαμε

πορτρέτα ή νεκρές φύσεις. Για μια γυναίκα του 17ου αιώνα ήταν μεγάλη η πρόκληση να γίνει καλλιτέχνης. Τα τελευταία χρόνια, η Μικελίνα Βοτιέ άρχισε να γίνεται γνωστή σε συλλέκτες και σε οίκους δημοπρασιών. Τώρα, στη Βοστώνη είναι η πρώτη έκθεση γνωριμίας του έργου της με το διεθνές κοινό. Η έκθεση παρουσιάζει μια ενότητα έργων της Βοτιέ, καθώς και 11 έργα προγενέστερων ή μεταγενέστερων ζωγράφων, που φτιάχνουν ένα κλίμα. Με τίτλο «Οι πέντε αισθή-

σεις» παρουσιάζονται ισάριθμα έργα με θέμα ένα αγόρι με τις εμπειρίες της θέασης, της ακοής, της όσφρησης, της αφής και της γεύσης. Μόλις τα πρόσφατα χρόνια, τα έργα αυτά αποδόθηκαν στη Βοτιέ.

Τα έργα προσφέρουν συλλέκτες που ίδρυσαν το Κέντρο Ολλανδικής Τέχνης το 2017. Η περίπτωση της Βοτιέ ακολουθεί αυτή της Αρτεμισίας Τζεντιλέσκι, που εδώ και αρκετά χρόνια έχει καθιερωθεί ως μεγάλη ζωγράφος της εποχής του μπαρόκ.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ

«Ο έρωτας μπορεί να περιμένει, είναι πάντα ακόρταγος»

«Εκείνη, διάσημη ηθοποιός, ελεύθερη και ασυμβίβαστη, που θεωρείται αυταρχική, οξύθυμη. Εκείνος, διάσημος συγγραφέας, στρατευμένος, επαναστάτης, το έργο του οποίου διακατέχεται από μια ηθική αξίωση και μια υψηλή ιδέα της δικαιοσύνης, παντρεμένος με κάποια άλλη».

Περιγραφή δύο παράνομων εραστών από την Ανν Πλανταζενέ («Η μοναδική Μαρία Καζάρες», μτφρ.: Γ. Στρίγκος, εκδ. Πατάκη). Πρόκειται, βέβαια, για την Ισπανίδα ηθοποιό Μαρία Καζάρες και τον Αλμπέρ Καμύ. Το «βέβαια» πηγαινει στο ότι ο έρωτάς τους είναι μια πασίγνωστη πια μυστική σχέση.

«Η περιγραφή της Πλανταζενέ», λέει ο κύριος Γκρι, «δεν είναι χωρίς στερεότυπα ("ασυμβίβαστη", "επαναστάτης", "λέξεις, έννοιες που δεν σημαίνουν τίποτα

«Η Μαρία αρνιόταν αρχικά να συμβιβαστεί με την κατάσταση, έκανε τρομερές σκηνές».

και περίπου τα πάντα), ο πυρήνας όμως της παραγράφου βρίσκεται στο τέλος της: "παντρεμένος με κάποια άλλη"».

Η συνέχεια της περιγραφής: «Η Μαρία αρνιόταν αρχικά να συμβιβαστεί με την κατάσταση, έκανε τρομερές σκηνές. Κι έπειτα, αποφάσισε, όχι ανώδυνα, να ζήσει αυτόν τον έρωτα, να τον αποδεχτεί εξ ολοκλήρου, sol y sombra, με τη σύζυγο και τα παιδιά».

Υπάρχει κάτι ακόμα που θα προσδώσει μυθολογία σε αυτόν τον παθιασμένο δεσμό: τον ξαφνικό («παράλογο» τον είπαν) χα-

Μαρία Καζάρες: Όταν σκοτώθηκε ο Καμύ, δεν της επιτράπη να πάει στην κηδεία. Ζήτησε όμως μια κούφια χύμα απ' τον τάφο του.

μό του Καμύ. Όταν συμβαίνει, μετρούν, με διακοπές, δεκαέξι χρόνια δεσμού. Όμως ο πρόωρος θάνατος του Καμύ δίνει ένα τέλος. Μας αρέσει να λέμε ότι η «ζωή τα τακτοποιεί όλα μόνη της», αλλά εδώ ποιος ακριβώς κάνει την «τακτοποίηση»; Η ζωή ή ο θάνατος; Ή και τα δύο αυτά μαζί επειδή, στο βάθος, είναι ένα;

Ο Καμύ της είχε τάξει (ακόμα μια φορά) ότι θα αφήσει τη γυναίκα του και τα δίδυμα για να της αφιερωθεί. Στο μεταξύ, έχει και άλλες ερωμένες και η Φρανσίν, η σύζυγός του, μελαγχολεί από τις παρασπονδίες του. «Σήμερα», λέει ο κύριος Γκρι, «ο Καμύ θα ήταν το ανάθεμα της πολιτικής ορθότητας, στυλοβάτης του σεξισμού».

Ωστόσο, ποια τακτοποίηση και ποιο τέλος; Η ίδια η κόρη του Καμύ, αφού πεθάνει η μητέρα της, θα πάει να βρει την Καζάρες, θα

βρει την αλληλογραφία τους, θα βρει τη ζωή με όλες τις αντιφάσεις, το μεγαλείο και τη μικρότητα. Θα βρει τη ζωή, δίχως πολιτική και δίχως ορθότητα.

«Ο έρωτας μπορεί να περιμένει, είναι πάντα ακόρταγος», γράφει ο ένας στον άλλον. Ποιος από τους δύο; Μα έχει σημασία;

• Την περασμένη Κυριακή παρουσιάστηκε το μουσικό άλμπουμ Nocturnes, με βυζαντινούς ψαλμούς και ύμνους του Σεργκέι Ραχμάνινοφ. Κυκλοφορεί από την ξένη δισκογραφική alpha, που δεν πρέπει να συσχετεί με την ελληνική alpharecords (παρτηρήθηκε ένα μπερδέμα μεταξύ των αναγνωστών της στήλης). Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να το αναζητήσουν από τα μουσικά καταστήματα εντός της «στοάς της Οπερας», στην οδό Ακαδημίας.

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του ΣΩΤΗΡΗ ΜΑΝΩΛΟΠΟΥΛΟΥ

Ο κόσμος είναι ξανά έτοιμος για πόλεμο;

Αισθανόμαστε προς στιγμήν σύγχυση με τον αυταρχικό ηγέτη της Τουρκίας, διότι δεν μπορούμε να αποφασίσουμε εάν είναι βλακεία ή προκλητικότητα αυτή η απειλή που μας απευθύνει καθημερινά. Σύγχυση σημαίνει μη διαφοροποίηση των ορίων που μας επιτρέπει να διακρίνουμε τις διαφορές και να σκεφτόμαστε. Πρόκειται για μια μελαγχολική ταύτιση του εαυτού με τον άλλον έτσι που απώλεια του άλλου να σημαίνει την απώλεια του εαυτού. Πώς είναι δυνατόν να θέλουμε να διαφοροποιηθούμε από τον αλαζόνα δικτάτορα που θεωρεί ότι είμαστε ένα μαζί του. Μας λέει: «Η είσοι με το μέρος μας, συμμορφώνεσαι, ή είσαι εκθρόνος».

Η βλακεία και η προκλητικότητα ντύνουν τον δικτάτορα με ένα μανδύα που τον καθιστά αόρατο, και εμάς τυφλούς. Θα έλθει μια νύχτα. Θα μπει στην τραπέζια μας, στην κρεβατοκάμαρά μας, θα μας πιάσει στα πράσα... να περνάμε καλά αμέρινοι, και θα μας τιμωρήσει αμείλικτα, σκληρά. Η μελαγχολία είναι πεπρωμένο του μίσους. Είναι μια καθαρή καλλιέργεια της ενόρμησης του θανάτου.

Ο Βίον είχε πει ότι στην ψυχική ζωή η υπερηφάνεια με την ενόρμηση της ζωής (έρωτα) κάνουν τον αυτοσεβασμό. Η υπερηφάνεια με την ενόρμηση του θανάτου (μίσους) κάνουν την αλαζονεία. Κατ' αναλογία στην δημόσια ζωή η υπερηφάνεια με την ενόρμηση της ζωής κάνουν τον πατριωτισμό. Με την ενόρμηση του θανάτου κάνουν τον εθνικισμό. Ο θαυμασμός με την ενόρμηση της ζωής γίνεται ζήλια, άμμιλλα. Με την ενόρμηση του θανάτου γίνεται φθόνος. Ο πατριωτισμός είναι ναρκισσισμός της ζωής. Ο εθνικισμός είναι ναρκισσισμός του θανάτου. Ο θλιβερός εθνικιστής δικτάτορας γείτονας παριστάνει τον θάνατο και μας φοβερίζει ότι θα έλθει μια νύχτα. Δεν θέλει μόνο να τον φοβόμαστε και να τον υπακούμε, αλλά απαιτεί και να τον αγαπάμε. Αυτή η απαίτηση κάνει τον κακοήθη νάρκισσο δισταρτοφικό. Πέραν της βίας που ασκεί ο νάρκισσος κακοποιότης, αφαιρεί επιπλέον και τη δυνατότητα από το θύμα να έχει διαφορετική σκέψη από

Ο θλιβερός εθνικιστής δικτάτορας γείτονας παριστάνει τον θάνατο και μας φοβερίζει ότι θα έλθει μια νύχτα. Δεν θέλει μόνο να τον φοβόμαστε και να τον υπακούμε, αλλά απαιτεί και να τον αγαπάμε.

Στο τραύμα του πολέμου η κοινωνία αντιδρά με δικασμό. Η μια πλευρά ξεχνάει τη φρίκη και η άλλη συναρπάζεται από τη βία του πολέμου.

«Είναι για το καλό σου που το κάνω. Επειδή σ' αγαπώ (ψέμα). Γι' αυτό οφείλεις να μ' αγαπάς κι εμένα (θα κάνει το ψέμα αλήθεια, για χάρη μου)». Μας φθονεί ως ακάριστους και κακομαθημένους, αν διαφωνούμε.

Κι εμείς; Αισθανόμαστε αδικοκλή. Πρέπει να σταματήσουμε να αισθανόμαστε σαν θύματα. Είναι αλήθεια ότι οι Νεότουρκοι έκαναν γενοκτονία των Ελλήνων του Πόντου και οι έφιπποι Τσέτες κατέστρεφαν χωριά και περιουσίες των Ελλήνων της Μ. Ασίας πριν πάει ο ελληνικός στρατός στη Σμύρνη. Πρέπει όμως να μην ξεχνάμε τις βιαιοπραγίες, τις καταστροφές εναντίον των Τούρκων που τα δικά μας παιδιά διέπραξαν στη Μικρασιατική Εκστρατεία. Τώρα είναι καθσοχαστικό όταν συναντιόμαστε με Τούρκους συναδέλφους σε συναντήσεις, ως καθημερινοί πραγματικοί άνθρωποι που ανταλλάσσουμε μεταξύ μας εμπειρίες

και ερμηνείες του κόσμου μας. Οσο βλέπουμε τον θάνατο δίπλα μας, τόσο θέλουμε να γιορτάσουμε και να χαρούμε τη ζωή. Η απειλή όμως είναι πραγματική. Υπάρχουν άνθρωποι εκεί έξω, που έχουν ισχύ και μας μισούν.

Και όμως, οι λαοί ψιφίζουν αυτούς τους ηγέτες, και τους ανέχονται. Δεν έχουν έλεγχο. Δεν καταλαβαίνουν. Ο κόσμος γίνεται όλο και πιο πολύπλοκος. Η τέχνη μας βοηθάει να γνωρίσουμε την πραγματικότητα. Όμως η Μικρασιατική Καταστροφή δεν είναι φιμω της Μαρίας Ηλιού, δεν είναι μυθιστόρημα, δεν είναι θεατρικό έργο, δεν είναι λευκωμά φωτογραφίες, δεν είναι έκθεση ζωγραφικής, δεν είναι έκθεση στο Μουσείο Μπενάκη. Είναι οδυνηρή πραγματικότητα. Είναι οδυνηρή πραγματικότητα ο πόλεμος. Δεν θέλουμε να τα θυμόμαστε όλα αυτά. Αλλά δεν πρέπει να τα ξεχνάμε. Στο Α' Στάσιο της Ιφιγένειας Εν Αυλίδι του Ευριπίδη ο Χορός τραγουδά: «Η έριδα. Η έριδα ξεκίνησε όλο το κακό./ Ολέθριο αποκύημα της Νύχτας, η συγγερή Ερις/ Και τα παιδιά της, ένα κι ένα, σπαράζουν τους ανθρώπους./ Ο Πόνος, η Πείνα, η Οδύνη./ Οι Μάχες, οι Φόνοι, οι Ανθρώποφαγες./ Το Ψέμα, η Δικονομία, η Ανομία, η Καταστροφή./ Όλα γεννήματα της Εριδας./ Και το χειρότερο απ' όλα, η Λήθη... Το χειρότερο από τα παιδιά της Εριδας η Λήθη.

Ξεχνάμε ότι στάθηκαν τυχεροί οι Σύμμαχοι. Θα μπορούσε να είχε νικήσει ο Χίτλερ. Η Μάργκαρετ Μακμίλαν πιστεύει ότι αν θέλουμε να δώσουμε νόημα στο παρελθόν δεν μπορούμε να ξεχνάμε τον πόλεμο. Στο τραύμα του πολέμου η κοινωνία αντιδρά με δικασμό. Η μια πλευρά ξεχνάει τη φρίκη και η άλλη συναρπάζεται από τη βία του πολέμου.

Δεν θα συσχάσουμε ποτέ; Ξεχάμε την οικονομική κρίση. Μετά πανδημία. Τώρα θέλουμε τον πόλεμο; Η κλιματική καταστροφή έχει αρχίσει. Και ο πληθωρισμός φέρνει παγκόσμια ύφεση και ένα νέο κύμα χρεοκοπιών. Για να δημιουργούμε και να μοιραζόμαστε νοήματα και εμπειρίες χρειαζόμαστε πλαίσια μέσα στα οποία να αισθανόμαστε ασφαλείς. Η ασφάλεια της πατρίδας μας είναι το πρώτο που πρέπει να φροντίζουμε. Δεν είναι όμως το μόνο. Το να σκεφτόμαστε, να κρίνουμε και να δρούμε ανάλογα είναι η βασική ευθύνη μας ως πολίτες. Η Ελλάδα τραλαίνεται για πόλεμο έλεγχο τον Ευριπίδη στις Ικέτιδες. Σήμερα ο κόσμος είναι έτοιμος ξανά για πόλεμο. Θέλουμε να πάρουμε την καταστροφικότητα ενεργητικά στα χέρια μας; Έχουμε χάσει την ικανότητα να αισθανόμαστε ενοχή; Πρέπει να κάνουμε το έγκλημα για να κάνουμε την ενοχή πραγματικότητα;

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΚΟΤΖΙΑ

Ξαναζωντανεύοντας την κατεχόμενη Θεσσαλονίκη - 1941

ΙΡΙΣ ΤΖΑΧΙΛΗ
Μια γερμανική συλλογή γραμματοσήμων
εκδ. Μεταίχμιος, σελ. 395

Είναι μια αληθινή ιστορία. Πρωταγωνίστρια μια συλλογή γραμματοσήμων, που έδωσε στη μητέρα της συγγραφέως να φυλάξει Γερμανός αξιωματικός τον πρώτο χρόνο της Κατοχής στη Θεσσαλονίκη, μέχρι να επιστρέψει από το Ανατολικό Μέτωπο – απ' το οποίο ουδέποτε επέστρεψε. Τακτοποιώντας τα υπάρχοντά της, το 2019, η ομότιμη καθηγήτρια Προϊστορικής Αρχαιολογίας Iris Tzachiλη πέφτει πάνω στη συλλογή για την οποία η μητέρα της της είχε κάποτε μια τυχαία κουβέντα. Κι αρχίζει να ξετυλίγει ένα συναρπαστικό γαϊτανάκι (δείχνοντας ταυτόχρονα πόση δημιουργική φαντασία απαιτεί η προϊστορική αρχαιολογία, που αντλώντας από τα σχεδόν αόρατα ίχνη της μακρινής εποχής που οι άνθρωποι δεν έγραφαν ακόμη, μας δίνει τόσο πλούσιες εικόνες της καθημερινής τους ζωής). Διότι χρησιμοποιώντας την ερευνητική μέθοδο και τα εργαλεία της επιστήμης της, κι έχοντας ως πρόσχημα τη συλλογή, η συγγραφέας αρχίζει να πλάθει παραστατι-

κότατες εικόνες της κατεχόμενης Θεσσαλονίκης, να ανασυστήνει τη ζωή της μητέρας της εκείνου του καιρού για να καταλήξει σε μια έρευνα γερμανικών ηγώνων, βιβλιοθηκών και αρχείων που κρύβει την ανάσα, προκειμένου να εντοπίσει την ταυτότητα του Γερμανού αξιωματικού. Θαυμάζουμε την εμπνευστικότητα της, την πλαστικότητα των συνθέσεων και τη διεισδυτικότητα της. Είναι μια αφήγηση που διαπλέκει πολλούς χρόνους – το πριν, το τότε, το μετά, το τώρα. Πέρασαμε όλη μας τη ζωή ακούγοντας, διαβάζοντας και βλέποντας εικόνες της Κατοχής. Και όμως, η Τζαχίλη έχει να μας πει φρέσκα πράγματα για την κρίσιμη χρονιά 1941 – πώς με την είσοδο των κατακτητών μεταβάλλεται το ηθικό τοπίο της συμπεριφοράς. Οι ρόδες των κάρων αραιώνουν και οι φωνές των μικροπωλητών σχεδόν χάνονται, γίνονται αντιθέτως σε όλους τους

δρόμους, ακόμη και τους μικρότερους, ξένες και δυνατές φωνές, αεροπλάνα σκίζουν τον αέρα. Στα σπίτια που μένουν Γερμανοί τα ξένα βήματα διακρίνονται στη σκάλα, οι αξιωματικοί βγαίνουν και πλένονται στην αυλή σιγοσφυρίζοντας άγνωστα τραγουδάκια και τις ώρες της σκόλης παίζουν μπάλα μπιτόγυμνο, γελώντας και ανταλλάσσοντας αστεία. Και μαζί με τις επιτάξεις δημοσίων και ιδιωτικών κτιρίων που αλλάζουν τον ανάγλυφο της πόλης, οι κατακτητές επιβάλλουν στα κατεχόμενα εδάφη την ώρα Γερμανίας. Η συγγραφέας γνωρίζει πώς να συνδέει τη μακροιστορία με τη μικροιστορία. Ποια ήταν η νεαρή φιλόλογος Δήμητρα Αγγελίδου η οποία παραέλαβε τη συλλογή γραμματοσήμων; Δεν είναι η πρώτη φορά που η Iris Tzachiλη ανασυστήνει την οικογενειακή της ιστορία με τις μικρασιατικές ρίζες. Στο «Μπαϊντίρι 1922» (2012) έγραψε για τη ζωή τους στο

μέρος που αποκαλούσαν πατρίδα και τη σιωπή που κάλυψε τις πιο τραυματικές ώρες της φυγής. Στη «Γερμανική συλλογή γραμματοσήμων» παρακολουθεί τη δύσκολη ζωή της Δήμητρας στον νέο τόπο, τις συναρπαστικές σπουδές της στο Διασκαλείο Θελών του πρωτοπόρου Μίλτου Κουντουρά και τις κατοπιές στην προοδευτική Φιλοσοφική Θεσσαλονίκης, επιστρατεύοντας πληροφορίες, ανασύροντας προσωπικές μνήμες, χρησιμοποιώντας δικές της εμπειρίες και προσπαθώντας για μια ακόμη φορά να κάνει να μιλήσουν οι μητρικές σιωπές. Ισχυρή προσωπικότητα την οποία η Τζαχίλη διαρκώς παλεύει να κατανοήσει, η Δήμητρα υπήρξε πρόσωπο ζωντανό, απτό. Ο Γερμανός αξιωματικός δεν ήταν, αντιθέτως, παρά μια σκιά που τυχαία έμαθε το όνομά του - Χέλμουτ Εγκελχαρτ. Αρχίζει έτσι ένα αδυσώπητο κυνηγητό στο Διαδίκτυο και τις γερμανικές κρατικές υπηρεσίες, αντίξοιο του πιο ελκυστικού αστυνομικού, μάς μεταφέρει στη ναζιστική Γερμανία και το πολεμικό μέτωπό της. Το αποτέλεσμα είναι μια γοητευτική αφήγηση την οποία διατρέχει μια σταθερή ποιητική, που στοχαστικά προβάλλει το ίσως, το πιθανώς και το ενδεχομένως.

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΗ ΓΙΑΝΝΑ ΓΟΥΝΑΡΗ

Η Γιάννα Γούναρη είναι ποιήτρια και συγγραφέας. Γεννήθηκε, σπούδασε και ζει στη Θεσσαλονίκη. Εργάζεται ως φιλόλογος και ως υπάλληλος γραμματείας στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Μεμονωμένα έργα της έχουν δημοσιευθεί στο παρελθόν από τις εκδόσεις Παράξενες Μέρες, από τις οποίες κυκλοφόρησε τώρα και η συλλογή διηγημάτων της «Ο έρωτας του χρόνου».

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;
Το «Μαμά, κοίτα, χωρίς χέρια» της Ελενας Ακρίτα, που την αγαπώ πολύ.

Ποιος ήρωας/ηρωίδα λογοτεχνίας θα θέλατε να είστε και γιατί;
Θα ήθελα να είμαι η Ιωάννα από το «Η μεγάλη πράσινη» της Ευγενίας Φακίνου, γιατί βρήκε τη δύναμη να αφήσει – και μάλιστα στη μέση – τη ζωή που ζούσε και να ψάξει να βρει μια διαφορετική ζωή, στην οποία θα είχε τη δυνατότητα να ονειρεύεται.

Διοργανώνετε ένα δείπνο. Ποιους ποιητές ή συγγραφείς καλείτε, ζωντανές και τεθνεώτες;
Καλώ τον Γιώργο Σεφέρη και την Κική Δημουλά, τον Άμοσ Οζ και τη Λιλί Ζωγράφου, τον Ντάγκλας Ανταμς και την Κάρεν Μπλίξεν.

Διαλέγω αγαπημένους νεκρούς, γιατί αυτή θα ήταν και η μοναδική μου ευκαιρία να τους συναντήσω και νομίζω πως θα διαμείβονταν καταπληκτικοί διάλογοι σε αυτό το δείπνο.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου;
Εμαθα για τη στιγμή της μαντινέ του Προυστ, δηλαδή για τη λειτουργία της ακούσιας μνήμης, διαβάζοντας «Το τηλεφώνημα που δεν έγινε» του Απόστολου Δοξιάδη.

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά;
Το «Μικρές κυρίες» και μετάνιωσα που σύστημα και στην κόρη μου να το διαβάσει.

Και ποιο είναι το βιβλίο που έχετε διαβάσει τις περισσότερες φορές;
Το «Όσα παίρνει ο άνεμος». Μου το χάρισε ο πατέρας μου όταν ήμουν 11 χρόνων, για να ανακόψει με τον όγκο του τη βιβλιοφραγική μου ταχύτητα. Δεν τα κατάφερε.

Πώς συνδέεται ένα άγαλμα με τις γυναίκες των ιστοριών σας;
Σε ένα άγαλμα ανατίθενται επίσης προκαθορισμένοι ρόλοι και μια θέση, όπως και σε αυτές τις γυναίκες. Η ταυτότητα ενός αγάλματος νοηματοδοτείται και επανανοηματοδοτείται από τα κοινωνικά του συμπεραζόμενα, ακριβώς όπως και των γυναικών στις ιστορίες μου.

Τι μπορεί κανείς να εκμαιεύσει - ψαρέψει από την όχθη του ποταμού-χρόνου;
Μπορεί να ψαρέψει καθοριστικές στιγμές, που διαφορετικά καταλήγουν σταγόνες στον ωκεανό των πεπραγμένων μας.

Είναι το βιβλίο γεμάτο ιστορίες γυναικών αποκλειστικά;
Είναι ένα βιβλίο γεμάτο ιστορίες. Ο αναγνώστης αποφασίζει αν θα ταυτιστεί με τις γυναίκες, τους άνδρες ή τα αγάλματα αυτών των ιστοριών.

Επιμέλεια: ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΣΚΑΡΑΚΗ

ΨΗΦΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
από τη **Read** LIBRARY

CHARLES DICKENS
«A Christmas Carol. The original manuscript»

Σίγουρα όλοι έχουμε διαβάσει κάποια στιγμή κάποια από τις πολλές εκδόσεις που κυκλοφορούν της «Χριστουγεννιάτικης Ιστορίας» του Κάρολου Ντίκενς. Τι ιδιαίτερο έχει λοιπόν η έκδοση του 1843 από τους Charman & Hall ώστε να αξίζει να της αφιερώσουμε τον χρόνο μας; Η συγκεκριμένη έκδοση συμπεριλαμβάνει φωτογραφικό υλικό με χειρόγραφο της συγγραφέα και την πρώτη εικονογράφηση του John Leech. Η χριστουγεννιάτικη αυτή νουβέλλα αφηγείται την ιστορία του Εμπενίξερ Σκρουτζ, ενός ηλικιωμένου ταγκοκύν που τον επισκέπεται το φάντασμα του πρώην συνταξιού του Τζέικομπ Μάρλεϊ και τα πνεύματα των Χριστουγεννίων του παρελθόντος, του παρόντος και του μέλλοντος. Μετά τις επισκέψεις τους, ο Σκρουτζ μεταμορφώνεται σε έναν πιο ευγενικό άντρα. Ο Ντίκενς έγραψε αυτή την ιστορία κατά τη διάρκεια μιας περιόδου που οι Βρετανοί επαναπροσδιόριζαν τις χριστουγεννιάτικες παραδόσεις τους, συμπεριλαμβανομένων των καλάντων αλλά και νεότερων εθίμων, όπως οι χριστουγεννιάτικες κάρτες και ο χριστουγεννιάτικος διάκοσμος δέντρων. Είχε επιρροές από τα ναενικά του χρόνια και από τις χριστουγεννιάτικες ιστορίες άλλων συγγραφέων, όπως των Washington Irving και Douglas Jerrold. Ο Ντίκενς είχε γράψει άλλες τρεις χριστουγεννιάτικες ιστορίες πριν γράψει αυτήν την οποία ενεπνεύστηκε μετά από μια επίσκεψη του στο Field Lane Ragged School, ένα από τα πολλά ιδρύματα για παιδιά του δρόμου του Λονδίνου. Η αντιμετώπιση των φτωχών και η ικανότητα ενός εγωιστή να λυτρωθεί, μεταμορφώνοντας τον εαυτό του σε έναν πιο συμπαθητικό χαρακτήρα είναι τα βασικά θέματα της ιστορίας του.

Το ηλεκτρονικό βιβλίο είναι στα αγγλικά και διανέμεται δωρεάν από την εφαρμογή Read Library.
Επισκεφθείτε τον ιστότοπο read-library.com για πληροφορίες και περισσότερα βιβλία.

Ανδρονίκη Λασηθιωτάκη
lasithiotakisa@sppmedia.com

Τα παιδάκια που πόζαραν για λογαριασμό του οίκου Balenciaga κρατούσαν βελούδινα αρκουδάκια ντυμένα με σαδομαζοχιστικά αξεσουάρ. Μετά την παγκόσμια κατακραυγή η καμπάνια αποσύρθηκε.

Η «τέχνη» και η ιδέα της πρόκλησης

Το σκάνδαλο με την καμπάνια του οίκου Balenciaga επαναφέρει στο προσκήνιο τη συζήτηση περί διαφημιστικών ορίων

της ΕΛΙΣ ΚΙΣ

Είναι μια λίγο διαφορετική χριστουγεννιάτικη ιστορία. Ένας από τους πιο επιδραστικούς οίκους πολυτελείας, που τα τελευταία χρόνια βρίσκεται στην πρώτη γραμμή των στυλιστικών προκλήσεων, αποκαλύπτει μια καμπάνια για εορταστικά δώρα. Εξαιτίας παιδάκια πόζαρον με τα βελούδινα αρκουδάκια τους μπροστά από ένα τραπέζι. Τα αρκουδάκια φορούν σαδομαζοχιστικά αξεσουάρ, ενώ στο τραπέζι, αντί για κάποια άλλα παιχνίδια, υπάρχουν ποτήρια για κρασί και άλλα αντικείμενα για μεγάλους. Το πρότζεκτ ήταν η πρώτη διαφημιστική καμπάνια του Ιταλού Γκαμπριέλε Γκαλιμπέρτι με ειδικότητα στη φωτογραφία ντοκουμέντου. Η κατακραυγή ήταν άμεση, σφοδρή και παγκόσμια.

Δεν είναι η πρώτη φορά που ο Demna (δεν χρησιμοποιεί πλέον του επίθετό του, Gvasalia) μας προβοκάρει από τη θέση του καλλιτεχνικού διευθυντή του οίκου Balenciaga. Ομως, αυτήν τη φορά, οι εντονότερες αντιδράσεις δεν έρχονται μόνο από αναμενόμενες πηγές, αλλά από την καρδιά των επικοινωνιακών καναλιών της Generation Z, όπως το TikTok. Ο οίκος αφαιρεί το υλικό από παντού (μόνο στο Instagram, ο Balenciaga έχει πάνω από 14 εκατ. ακόλουθους) και ξεκινάει να επιρρίπτει ευθύνες στους συνεργάτες της καμπάνιας, συμπεριλαμβανομένων και μιας μίνιυψς 25 εκατ. δολαρίων που εκτοξεύει εναντίον της εταιρείας παραγωγής.

Στο μεταξύ, μία ακόμη καμπάνια αποκαλύπτει μια ιδιαίτερα περίεργη λεπτομέρεια. Αφορά μια συνεργασία μεταξύ του Balenciaga και της Adidas, όπου δυναμικές προσωπικότητες όπως η Ιζαμπελ Ιπέρ και η Νικόλ Κίτμαν, γνωστές για τη δράση τους υπέρ της γυναικείας ενδυνάμωσης, πόζαρον με μια Balenciaga x Adidas τσάντα. Σε ένα από τα μιμηλιστικά γραφεία της φωτογράφου, υπάρχουν απλωμένα χαρτιά. Ανάμεσά τους, κάποιος διακρίνει ένα φύλλο χαρτί που αφορά μια δικαστική απόφαση σε υπόθεση παιδικής πορνογραφίας. Στο TikTok, νεαροί χρήστες αρχίζουν να κόβουν με ψαλίδι ρούχα και αξεσουάρ μπροστά στις κάμερες των κινητών τους.

Η μόδα έχει πολλά αναγνωστικά επίπεδα. Μπορεί να είναι συγκεκριμένη, όπως μπορεί να είναι και αφαιρετική. Είναι μια ιδέα, είναι

όμως και ένα παντελόνι. Σίγουρα δεν μπορεί να είναι χαριτωμένα, αν και όχι ιδιαίτερα χαμογελαστά παιδάκια, τα οποία στα χεράκια τους κρατούν βελούδινα αρκουδάκια που προβάλλουν αξεσουάρ με στοιχεία BDSM, δηλαδή δεσμών, πειθαρχίας, κυριαρχίας, υποταγής, σαδισμού και μαζοχισμού.

Η υπόθεση Balenciaga επαναφέρει στο προσκήνιο τη συζήτηση περί διαφημιστικών ορίων. Πιο άμεσα από ποτέ, το μεγάλο, πολυεπίπεδο εργαλείο του μάρκετινγκ, του οποίου ο ρόλος είναι η προβολή ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας, μεταλλάσσεται μέσω της τεχνολογίας. Στον κεντρικό του πυρήνα, όμως, παραμένουν πάντα η ανάπτυξη της επιθυμίας και του συναίσθηματος. Θυμηθείτε για λίγο τις διαφημιστικές καμπάνιες της ιταλικής Benetton ενορχηστρωμένες από τον φωτογράφο Ολιβιέρο Τοσκάνι. Ανάμε-

Ηδη το 1971, ο Ιβ Σεν Λοράν είχε αναλάβει τον ρόλο του μοντέλου για την προώθηση του ανδρικού του αρώματος με μια γυμνή φωτογράφιση.

σά τους, η φωτογραφία του Ντέιβιντ Κίρμπι, ενός ασθενούς με AIDS, την οποία παίρνει μια φοιτήτρια δημοσιογράφος το 1990. Δύο χρόνια αργότερα, η αρχικά ασπρόμαυρη φωτογραφία αποκτήματα χρώμα και πρωταγωνιστεί σε καμπάνια της εταιρείας. Πέρα από ρούχα της σεζόν, η Benetton κάνει τη διαφημιστική διαφορά καθώς και της Adidas, όπου δυναμικές προσωπικότητες όπως η Ιζαμπελ Ιπέρ και η Νικόλ Κίτμαν, γνωστές για τη δράση τους υπέρ της γυναικείας ενδυνάμωσης, πόζαρον με μια Balenciaga x Adidas τσάντα. Σε ένα από τα μιμηλιστικά γραφεία της φωτογράφου, υπάρχουν απλωμένα χαρτιά. Ανάμεσά τους, κάποιος διακρίνει ένα φύλλο χαρτί που αφορά μια δικαστική απόφαση σε υπόθεση παιδικής πορνογραφίας. Στο TikTok, νεαροί χρήστες αρχίζουν να κόβουν με ψαλίδι ρούχα και αξεσουάρ μπροστά στις κάμερες των κινητών τους.

Μπρουκ Σιλντς ετών 15

Η ιδέα της πρόκλησης δεν είναι κάτι νέο. Το 1971, ο ντροπαλός επαναστάτης Ιβ Σεν Λοράν αναλαμβάνει τον ρόλο του μοντέλου για την προώθηση του ανδρικού του αρώματος με μια γυμνή φωτογράφιση. Η δεκαετία του '80 ανοίγει με τον Κάλβιν Κλάιν να ζητάει από τον φωτογράφο μόδας Ρίτσαρντ Αβεντον να φωτογραφίσει την Μπρουκ Σιλντς για μια καμπάνια Calvin Klein Jeans. «Τι υπάρχει ανάμεσα σε εμένα και τα Calvins μου; Τίποτα», λέει η Μπρουκ στη διαφήμιση. Είναι μόνο 15 ετών. Σή-

Η συνεργάτις του Balenciaga, Κιμ Καρντάσιαν, με δυστοπική δημιουργία του οίκου στο Met Gala το 2021. Πρόσφατα δόλωσε απδασμένη με την επίμαχη παιδική φωτογράφιση.

Εκθεση με έργα του φωτογράφου Ολιβιέρο Τοσκάνι. Η έμπνευσή του να χρησιμοποιήσει φωτογραφία ετοιμοθάνατου ασθενούς με AIDS σε καμπάνια της Benetton τη δεκαετία του '90 είχε σοκάρει.

μερα, ο Τομ Φορντ συνεχίζει το σεξουαλικό σικ που χαρακτηρίζει πολλές από τις καμπάνιες του.

Τεράστιο το οικονομικό και επικοινωνιακό διακύβευμα των γιγαντιαίων brands. Ο Balenciaga χρόνια τώρα «παίζει» στα όρια. Πριν από λίγα χρόνια παρουσίασε τη δική του βερσιόν της γνωστής πλαστικής τσάντας-σακούλας Ikea, μετατρέποντάς την σε

είδος πολυτελείας. Πιο πρόσφατα, προώθησε «κατεστραμμένα» αθλητικά παπούτσια, τα οποία οπτικά τουλάχιστον, απείχαν ένα μόλις βήμα από την αποσύνθεση – στην τιμή των 1.450 ευρώ. Και μετά είναι η Κιμ Καρντάσιαν, συνεργάτις του brand, την οποία ο Demna τοποθέτησε στο κόκκινο χαλί του Met Gala το 2021 με δυστοπικό ολόσωμο φορμά-

κι που κάλυπτε κεφάλι, πρόσωπο και πόδια. Η τελευταία, πάντως, ανακοίνωσε μέσω Twitter ότι ένωσε απδασμένη με την επίμαχη παιδική φωτογράφιση. Και όλα αυτά στον οίκο που ξεκίνησε ο μεγαλύτερος δημιουργός υψηλής ραπτικής της γενιάς του, Κριστόμπαλ Μπαλενσιόγκα, στο Παρίσι το 1937.

«Θα ήθελα να ζητήσω προσωπικά συγγνώμη για τη λάθος καλλιτεχνική επιλογή του κόνσεπτ για την καμπάνια δώρων με τα παιδιά και αναλαμβάνω τις ευθύνες μου. Ήταν ανάρμοστο να έχουμε παιδιά να προωθούν αντικείμενα τα οποία δεν έχουν καμία σχέση μαζί τους», είπε πριν από λίγες μέρες ο Demna σε ανακοίνωσή του. «Όσο και αν κάποιες φορές επιθυμώ να προκαλέσω τη σκέψη μέσα από τη δουλειά μου, ποτέ δεν θα είχα πρόθεση να το κάνω αυτό με ένα απαίσιο

Το 2011, ο Τζον Γκαλιάνο καθαίρεθηκε από καλλιτεχνικός διευθυντής του Dior όταν κατηγορήθηκε για ρατσιστικά σχόλια σε θαμώνες μπαρ στο Παρίσι.

θέμα όπως η κακοποίηση παιδιών την οποία καταδικάζω. Τελεία και παύλα».

Ακολούθησε λίγο αργότερα ανακοίνωση του προέδρου του οίκου, Σεντρικ Σαρμπί, με τις αποφάσεις της εταιρείας μετά το παγκόσμιο τσουνάμι. Ανάμεσα σε αυτές, η σύσταση ομάδας που θα αξιολογεί το διαφημιστικό περιεχόμενο (content), την αναιρέση της μίνιυψς προς την εταιρεία παραγωγής, αλλά και χρηματοδοτήσεις σε οργανώσεις που ασχολούνται με παιδιά. Ο Balenciaga ανήκει στον όμιλο Kering, ιδιοκτήτη και του οίκου Gucci, όπου πριν από μερικά χρόνια ένα μπαλακλάβα πουλόβερ που έφτανε μέχρι τη μύτη (με άνοιγμα σε μορφή κόκκινων χειλιών στο στόμα), αντιμετώπισε διεθνή ιντερνετική κατακραυγή, καθώς θύμιζε έντονα τη ρατσιστική πρακτική του blackface.

Φάουλ είχε κάνει τέσσερα χρόνια πριν και ο οίκος Dolce & Gabbana, στέλνοντας στην κινεζική αγορά καμπάνια με μοντέλο που επιχειρεί να απολαύσει μακαρονάδα με ασιατικά ξυλάκια.

Και δεν ξεχνάμε την καθαίρεση του Τζον Γκαλιάνο από καλλιτεχνικό διευθυντή του Dior όταν κατηγορήθηκε για ρατσιστικά (κυρίως αντισημιτικά) σχόλια σε θαμώνες μπαρ στο Μαραί, στο Παρίσι, το 2011.

«Ακτιβίστρια»

Υπάρχει όμως και μια άλλη όψη της μόδας. Θυμάστε τις εποχές που όταν η κουβέντα έμπαινε στα χωρικά ύδατα του στυλ, η εργώπηση ήταν πάντα, «τι είναι της μόδας φέτος»; Αυτές οι μέρες αποτελούν όλο και περισσότερο παρελθόν. Ναι, υπάρχουν ακόμα τάσεις εκεί έξω, όμως η μόδα σήμερα αναπτύσσεται και μια άλλου είδους ατζέντα. Είναι ακτιβίστρια, έχει κοινωνική άποψη, ασχολείται με έξυπνα υφάσματα και άλλες βιώσιμες λύσεις παραγωγής, ενώ στις πασαρέλες και στις σελίδες της τοποθετεί τη συμπερίληψη και τη ρευστότητα. Μεμονωμένες φωνές πάντα υπήρχαν, όπως οι Βρετανίδες Κάθριν Χάμνερ και Βίβιεν Γουέστγουντ που έβαζαν τα πολιτικά τους πιστεύω στη δουλειά τους ή ακόμα ο Ζαν Πολ Γκοτιέ που τόσο βασίστηκε στη διαφορετικότητα. Σίγουρα όμως το σημερινό πρόσωπο της βιομηχανίας είναι, συνολικά, πιο κοινωνικά ενεργό.

Και μετά έρχεται ο Demna. Ένας σχεδιαστής που δεν μεγάλωσε στην υπερκαταναλωτική Δύση, αλλά στη Γεωργία του 1980. Που μοιάζει να χρησιμοποιεί τη μόδα ως κοινωνικό πείραμα. Που δεν έχει απλά αναλάβει ένα heritage brand, έναν ιστορικό οίκο μόδας, αλλά πιστεύει ότι η παραδοσιακή κομψότητα (στην οποία πίστευε απόλυτα ο Κριστόμπαλ Μπαλενσιόγκα) δεν είναι κάτι που μας αφορά σήμερα. Που μας αναγκάζει να αναλογιστούμε τον ρόλο της παραδοσιακής πολυτέλειας, της κοινωνίας της αφθονίας, της μόδας του δρόμου. Που βάζει τους κοιλ καλεσμένους της περιφημίας (πρώτες σειρές) να παρακολουθούν μοντέλα που περπατούν μέσα στη λάσπη. Έναν σχεδιαστή που ακολουθούμε μέχρι τη στιγμή που έξι παιδάκια κρατούν στα χέρια τους βελούδινα αρκουδάκια με σαδομαζοχιστικά στοιχεία.

Καθώς γράφονται αυτές οι γραμμές ο Demna διατηρεί την καλλιτεχνική διεύθυνση του Balenciaga. Ακούμε συχνά ότι η μόδα καθρεφτίζει την εποχή της. Κάποια στιγμή, όμως, αυτός ο καθρέφτης μπορεί να γίνει θρύψαλο.

Συναρπαστικό ταξίδι στον Γαλαξία μας

Παράσταση (παραγωγής 2022) στο Νέο Ψηφιακό Πλανητάριο του Ιδρύματος Ευγενίδου για θεατές 10 ετών και άνω

Του **ΗΛΙΑ ΜΑΓΚΛΙΝΗ**

Ως γνωστόν, για να κάνει η Γη μια πλήρη περιστροφή γύρω από τον Ήλιο, χρειάζεται 365 ημέρες ή, αλλιώς, ένα χρόνο. Ερώτηση: Πόσα χρόνια χρειάζονται για τη Γη, μαζί με ολόκληρο το ηλιακό μας σύστημα φυσικά, για να περιστραφεί γύρω από το κέντρο του Γαλαξία μας; Απάντηση: περί τα 230 εκατομμύρια χρόνια. Με άλλα λόγια, την τελευταία φορά που η Γη βρισκόταν στη θέση όπου βρίσκεται σήμερα, την κατοικούσαν ακόμη δεινόσαυροι. Και αν αναλογιστούμε ότι η Γη έχει ηλικία 4,5 δισεκατομμύρια χρόνια, η περιστροφή αυτή έχει πραγματοποιηθεί κάπου δεκαοκτώ φορές.

Ο Γαλαξίας μας (μόνον ο δικός μας γαλαξίας γράφεται με γάμα κεφαλαίο· όλοι οι υπόλοιποι γράφονται με πεζό, π.χ. γαλαξίας της Ανδρομέδας) είναι αυτό το ακνό, «γαλακτικό» περιγράμμα που μπορούμε να διακρίνουμε κοιτώντας τον έναστρο ουρανό μια καλοκαιρινή νύχτα με αστροφεγγιά.

Μάλλον, πιο σωστά, αυτό που βλέπουμε είναι μονάχα μία από τις σπείρες του Γαλαξία μας, ο οποίος στα αγγλικά αποκαλείται επισήμως The Milky Way (Η γαλακτική οδός): υπάρχει κάτι αμυδρά «γαλακτώδες» όταν κοιτάς τη σπείρα από τη Γη, les και έχει χυθεί πάνω στο σκοτεινό πέπλο κάμποσο –αρκετό– γάλα.

Η ονομασία, ωστόσο, προήλθε από την ελληνική μυθολογία: θηλάζοντας τον Ηρακλή, η Ηρα

τραβήχτηκε απότομα όταν το βρέφος δάγκωσε με δύναμη τη θηλή της. Αποτέλεσμα, ένας χείμαρρος γάλακτος ξεπήδησε από τον μαστό της και διαπότισε τον νυχτερινό ουρανό. Σε άλλους πολιτισμούς, η σπείρα του Γαλαξία μας εθεωρείτο πως ήταν ένα ποτάμι που οδηγούσε τις ψυχές στον άλλο κόσμο.

Εως τη δεκαετία του 1920, οι αστρονόμοι ήσαν πεπεισμένοι πως ο Γαλαξίας μας ήταν ολόκλη-

Σε άλλους πολιτισμούς, η σπείρα του Γαλαξία μας εθεωρείτο πως ήταν ένα ποτάμι που οδηγούσε τις ψυχές στον άλλο κόσμο.

ρο το σύμπαν. Ουράνια σώματα όπως ο γαλαξίας της Ανδρομέδας θεωρούνταν νεφελώματα εντός του δικού μας Γαλαξία και τίποτα περισσότερο.

Η εξέλιξη της παρατηρησιακής αστρονομίας όμως, και κυρίως η επιμονή ορισμένων, όπως ο Αμερικανός Εντουϊν Χαμπλ και ο Βέλγος Ρωμαιοκαθολικός ιερέας και φυσικός Ζορζ Λε Μιτρ, απέδειξαν δύο πράγματα: κατά πρώτον ότι ο Γαλαξίας μας είναι μόνον ένας μέσα σε ένα απέραντο σύμπαν, το οποίο, κατά δεύτερον, διαστέλλεται αέναα.

Η δε απόσταση της Γης από το γαλαξιακό κέντρο κυμαίνεται σε 26.000 έτη φωτός. Δηλαδή, ακό-

μη κι αν είχαμε την τεχνολογία που θα μας επέτρεπε να ταξιδέψουμε με την ταχύτητα του φωτός (300.000 χιλιόμετρα το δευτερόλεπτο), θα μας έπαιρνε 26.000 χρόνια για να φτάσουμε στο υπέρλαμπρο κέντρο του, δι-
αστικτο από άστρα εν τη γενέσει τους, νεφελώματα και αέρια – αλλά και το απόλυτο μαύρο: τον Τοξότη Α*, που είναι, βεβαίως, μια υπερμαζική μαύρη τρύπα.

Αυτά και άλλα πολλά μπορεί κάποιος να ανακαλύψει παρακολουθώντας τη νέα παραγωγή του Νέου Ψηφιακού Πλανηταρίου του Ιδρύματος Ευγενίδου, με τίτλο «Ταξίδι στον Γαλαξία». Τη νέα αυτή παράσταση, διάρκειας σαράντα λεπτών, υπογράφουν οι Αλέξης Δεληβοριάς (σενάριο, επιστημονική επιμέλεια και κείμενο αφήγησης), Αναστάσιος Κ. Κατσάρης (μουσική και sound design), Παναγιώτης Δ. Σιμόπουλος (σκηνοθετική επιμέλεια), Μάνος Κιτσώνας (διεύθυνση παραγωγής), ενώ στον τομέα του συμβούλου παραγωγής βρίσκουμε το όνομα του αλυσμόντου Διονύση Π. Σιμόπουλου, ο οποίος πέθανε, δυστυχώς, το καλοκαίρι που μας πέρασε.

Στην αφήγηση της παράστασης, ο Θανάσης Κουρλαμπάς.

Όπως διαβάζουμε στη σχετική ανακοίνωση, «Ο Γαλαξίας μας είναι μια αχανής αστρική πολυτεία με εκατοντάδες δισ-
άστρα και πλα-

νήτες και τεράστιες ποσότητες αερίων και σκόνης, μέσα στις οποίες γεννιούνται νέα άστρα. Καθένα, όμως, άστρο δεν είναι ακριβώς ίδιο με κάποιο άλλο. Κάθε άστρο, δηλαδή, έχει διαφορετικά φυσικά χαρακτη-

ριστικά, ενώ ο κύριος παράγοντας που καθορίζει την εξέλιξη και τον θάνατό τους είναι η αρχική τους μάζα. Επομένως, πώς γεννιούνται τα άστρα; Ποιο θα είναι το τέλος του Ήλιου; Τι είναι οι εκρήξεις σουπερνόβα, οι αστέρες νετρονίων, τα πάλσαρ και οι μαύρες τρύπες; Πώς ανακαλύψαμε την τεράστια μαύρη τρύπα που υπάρχει στον πυρήνα του Γαλαξία μας;».

Στα ερωτήματα αυτά αναλαμβάνει να δώσει απαντήσεις η σαραντάλεπτη ψηφιακή παράσταση, παραγωγής 2022, επιτρέποντας στους θεατές (άνω των 10 ετών) «την καλύτερη κατανόηση του σχηματισμού των αστερών και των γαλαξιών, δηλαδή την κατανομή της ύλης στο Διάστημα, αλλά και της συμπεριφοράς της μυστηριώδους σκοτεινής ύλης»...

Πώς γεννιούνται τα άστρα; Ποιο θα είναι το τέλος του Ήλιου; Τι είναι οι εκρήξεις σουπερνόβα, οι αστέρες νετρονίων, τα πάλσαρ και οι μαύρες τρύπες; Απαντήσεις σε αυτά και σε δεκάδες άλλα ερωτήματα θα πάρουν όσοι επισκεφθούν το νέο ψηφιακό Πλανητάριο και σπκώσουν το βλέμμα τους στον εντυπωσιακό του θόλο.

Για τον άπληρο και τον χορειασμό

30 χρόνια

ΚΑΝΑΛΙ 6

106.00 | 98.6 | 107.00 | 106.9

ΕΞΙ

www.kanali6.com.cy info@kanali6.com.cy 25 820500

Romas Katsaris

ΜΑΡΙΟΣ ΦΡΑΓΚΟΥΛΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΕΡΡΗΣ

Be Our Guest

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2022

· ΛΕΜΕΣΟΣ
ΠΑΤΤΙΧΕΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 16

· ΛΕΥΚΩΣΙΑ
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΣΑΒΒΑΤΟ 17

ΓΡΑ: 20:00

ΜΕ ΤΗΝ ΣΤΗΡΙΞΗ

ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

LOVE 100%

ΠΡΟΠΟΛΙΤΗΝ ΕΣΤΗΡΙΩΝ

ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ CHANDAL

Ο τρόμος του θανάτου σε μια χαώδη Αμερική

Ο Μπάουμπακ σκινοθετεί Ντελίλο

Λευκός θόρυβος ★★★
ΔΡΑΜΑ (2022)

Σκηνοθεσία: Νόα Μπάουμπακ
Ερμηνείες: Ανταμ Ντράιβερ, Γκρέτα Γκέργουικ, Ντον Τσιντλ

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Κάθε ταινία του Νόα Μπάουμπακ, από τους πιο επιφανείς εκπροσώπους του σύγχρονου αμερικανικού σινεμά, αποτελεί ξεχωριστό γεγονός: πόσο μάλλον όταν εκείνος διασκευάζει κινηματογραφικά ένα από τα πιο δημοφιλή μυθιστορήματα του μίστορα της «αμερικάνικης» λογοτεχνίας Ντον Ντελίλο. Στο επίκεντρο εδώ βρίσκεται μια πολυμελής οικογένεια και η γεμάτη συγκρούσεις, χαρές και δράματα καθημερινότητά της στα μέσα της

Η συντηρητική Αμερική του Ρέγκαν, ο Ψυχρός Πόλεμος που πλησιάζει στο τέλος του, ακόμη και το αισθητικό στυλ της εποχής, γίνονται αντικείμενο έξυπνης σάτιρας.

δεκαετίας του 1980. Ο πανεπιστημιακός πατέρας (Ανταμ Ντράιβερ), η δραστήρια μητέρα (Γκρέτα Γκέργουικ) και μια... στρατιά παιδιών μεγαλώνουν λίγο-πολύ αρμονικά, μέχρι που ένα τρομακτικό ατύχημα και η συνακόλουθη οικολογική καταστροφή θα βάλει τις ζωές τους σε κίνδυνο.

Ο Μπάουμπακ σκινοθετεί με ταχύτατους ρυθμούς ένα μάλλον χαώδες φιλμ, το οποίο εναποθέτει ένα στρώμα κωμωδίας πάνω από τον πολύ πιο δραματικό, σχεδόν τραγικό πυρήνα του. Η συντηρητική

Αμερική του Ρέγκαν, ο Ψυχρός Πόλεμος που πλησιάζει στο τέλος του, ακόμη και το αισθητικό στυλ της εποχής, γίνονται εδώ αντικείμενο έξυπνης, ενίοτε και απολαυστικής, σάτιρας σε μια σειρά από καλοστημένες σκηνές. Το παράδοξο του πατέρα-καθηγητή που ειδικεύεται στη ναζιστική ιστορία, τα «μαγικά» φάρμακα, οι εξωγήινοι και διάφορα άλλα ενισχύουν ακόμη περισσότερο το χάος, αυτήν ακριβώς δηλαδή την έννοια του «λευκού θορύβου» που υποδεικνύει και ο τίτλος. «Η γλώσσα του Ντελίλο μου φάνηκε οικεία. Υφάνει τόσο υπέροχα μέσα στην πρόζα του την αμερικανική ποπ κουλτούρα με τη φρασεολογία. Η ιστορία είναι για άτομα και οικογένειες, αλλά υπάρχει και ένας σατιρικός τόνος στη δομή και στην πλοκή, για τα οποία χρειάζονται να βρω ένα κινηματογραφικό ανάλογο. Και δεδομένου πως το βιβλίο είναι κυρίως για την αμερικανική κουλτούρα, που έχει καλυφθεί από τα μίντια (την τηλεόραση, το ραδιόφωνο, τις διαφημίσεις, την κουλτούρα των ταινιών και της κινηματογραφικής αφήγησης), το προσέγγισα με κινηματογραφικούς όρους», αναφέρει ο ίδιος ο Αμερικανός σκηνοθέτης για το πρότυπό του. Κάτω από όλα αυτά, ωστόσο, το βασικό θέμα της ταινίας έχει να κάνει με τον τρόπο του θανάτου. Αυτός κατακλύζει την καρδιά της μητέρας Μπαμπέτ, βυθίζοντάς τη στην απελπισία, αυτός στροβιλίζεται συμβολικά σαν πελώριο τέρας, με τα μαυροκόκκινα σύννεφα που θυμίζουν κάτι από «Stranger Things». Από την άλλη, παρά την ενδιαφέρουσα προσπάθεια, η προσέγγιση του Μπάουμπακ μοιάζει να είναι επηρεασμένη περισσότερο από τη «μέτα» ματιά του 2022, παρά από τον πιο υπαρξιακό χαρακτήρα του Ντελίλο.

Ο Ανταμ Ντράιβερ, η Γκρέτα Γκέργουικ και ο Ντον Τσιντλ πρωταγωνιστούν στο φιλμ που φέρει στον πυρήνα του την αμερικανική ποπ κουλτούρα των '80s.

HOME CINEMA

Κολυμπώντας στο Αιγαίο με προορισμό την ελευθερία

Επάνω, οι Ναταλί και Μανάλ Ισά σε σκηνή από την ταινία του Netflix «Οι κολυμβήτριες». Κάτω, ο Βενσάν Κασέλ πρωταγωνιστεί στο φιλμ «Εξαφανισμένος φάκελος», που είναι διαθέσιμο στο Ertflix.

Οι κολυμβήτριες ★★★
ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ (2022)

Σκηνοθεσία: Σάλι Ελ Χοσσάινι
Ερμηνείες: Μανάλ Ισά, Ναταλί Ισά

Η πραγματική ιστορία δύο κοριτσιών από τη Συρία, τα οποία απέδρασαν από τις βόμβες του πολέμου και κινήθηκαν το όνειρό τους να συμμετάσχουν στους Ολυμπιακούς Αγώνες, μεταφέρεται στην οθόνη από το Netflix. Η Σάρα και η Γιούσα προπονούνται από μικρές για να γίνουν πρωταθλήτριες της κολύμβησης. Ειδικά η δεύτερη καταγράφει εξαιρετικές επιδόσεις, ωστόσο η φωτιά του πολέμου θα την προλάβει και θα την αναγκάσει, μαζί με την αδελφή της, να ξεκινήσουν το επικίνδυνο ταξίδι της προσφυγιάς, προκειμένου να φτάσουν στην Ευρώπη.

Η ταινία ξεκινά τη δράση της στη βομβαρδισμένη και γεμάτη ελεύθερους σκοπευτές Δαμασκό, όμως σύντομα μεταφέρεται στον δρόμο. Οι δύο αδελφές φτάνουν στην Κωνσταντινούπολη και από εκεί βρίσκουν διακινητή για το πέρασμα στη Λέσβο, οπότε, κα-

κίν κακώς, φορτώνονται σε μια φουσκωτή βάρκα γεμάτη υπεράριθμους. Αρκετά από τη διαδρομή θα την κάνουν τελικά κολυμπώντας. Ο γολγοθάς θα συνεχιστεί με πεζοπορία στην Ελλάδα – γενικός η εικόνα που σχηματίζεται για τη χώρα μας μόνο αυτή της φιλοξενίας δεν είναι –, στα Βαλκάνια και στην Ουγγαρία μέχρι το Βερολίνο. Εκεί ένας δραστήριος προπονητής θα αναζωπυρώσει ξανά το όνειρο των Αγώνων. Το φιλμ του Netflix τοντάρει στον ρεαλισμό, αφηγούμενο μια σχεδόν απίστευτη ιστορία, η οποία όμως αποτελεί απλώς μια ψηφίδα – έστω λαμπερή – στο δράμα των προσφύγων.

Εξαφανισμένος φάκελος ★★★
ΘΡΙΛΕΡ ΜΥΣΤΗΡΙΟΥ

Σκηνοθεσία: Ερίκ Ζονκά
Ερμηνείες: Βενσάν Κασέλ, Ρομέν Ντουρί

Από την πλατφόρμα του Ertflix επιλέγουμε ένα γαλλικό αστυνομικό θρίλερ, το οποίο ανα-

δεικνύεται σε παραπάνω από ενδιαφέρον χάρη στη δεσπόζουσα παρουσία του Βενσάν Κασέλ, ο οποίος το παίρνει σχεδόν εξ ολοκλήρου στους ώμους του. Ο Ντάνι, ο έφηβος γιος μιας ταλαιπωρημένης οικογένειας, εξαφανίζεται μυστηριωδώς και την υπόθεση αναλαμβάνει ένας έμπειρος ντετέκτιβ, ο οποίος όμως αντιμετωπίζει και ο ίδιος τα δικά του προσωπικά προβλήματα. Το ενδιαφέρον της υπόθεσης – αρχικά τουλάχιστον – είναι πως βάζει στο κάδρο σύγχρονα ζητήματα της γαλλικής κοινωνίας (τρομοκρατία, ζωή στα προάστια κ.ο.κ.), αν και στη συνέχεια όλα αυτά μένουν στην άκρη για να εξελιχθεί το τυπικό θρίλερ μυστηρίου. Η ατμόσφαιρα παραμένει σκοτεινή, οι ρυθμοί ανεβαίνουν, ενώ δεν λείπουν και κάποιες ανατροπές. Κυρίως όμως εκεί, όπως είπαμε, αναλαμβάνει ο Κασέλ, ο οποίος δίνει προσωπικότητα στον χαρακτήρα του και βοηθά να κρατηθεί το ενδιαφέρον ζωντανό μέχρι το ομολογούμενο ανατρεπτικό φινάλε.

PIK1 ΤΗΛ.: 22862000

21.00 Παραδοσιακή βραδιά
07.30 Θεία Λειτουργία
10.10 Σε προσκυνή γλώσσα
11.00 Σπίτι στη φύση - (Ε)
Πολιτιστική εκπομπή.
11.30 Κύπρος, ένα προσκλήμα
Ένα ταξίδι σε εκκλησίες,
μονές και παρεκκλήσια.
12.00 Play List, II - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
13.30 Κοίτα με στα μάτια, IV
Σειρά για τα ζώα.
14.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
14.30 Αμύνησθα περί πάτρης
Μουσικό ραντεβού, III
Ψυχαγωγική εκπομπή.
15.30 Προσωπογραφίες, VI-(Ε)
16.30 Χρονογράφημα, V
Εκείνη & Εκείνοι, II
Με την Αθηνά Χάλκου.
18.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νομιακή)
18.30 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (αγγλική)
19.40 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (τουρκική)
19.00 Γευστικό ταξίδι στο χωριό
Εκπομπή μαγειρικής
με τη Χρύσω Λέφου.
19.00 Ειρήνη Πάσι, II
Κωμική σειρά εποχής.
19.30 Το σπίτι του μακαρίτη
Κυπριώτικο σκετς.
20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
21.00 Παραδοσιακή βραδιά, IV
Ψυχαγωγική εκπομπή με
την Άντρη Καραντώνη.
22.30 Χρονογράφημα, V - (Ε)
23.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
23.05 Προσωπογραφίες, VI-(Ε)
00.00 Εκείνη & Εκείνοι, II - (Ε)
01.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ - (Ε)
02.00 Αμύνησθα περί πάτρης
02.30 Επαναλήψεις

PIK2 ΤΗΛ.: 22862000

21.00 Light Between Oceans
07.00 Μαραθώνιος Λευκισίας
Απευθείας μετάδοση
12.00 Παιδική ζώνη
α. Αστυνόμος Σαΐνης
β. Η Μπο ταξιδεύει
στ. Τα Στρομφάκια
ζ. Τελετάμπι
π. Ο Μπόμπρας
θ. Η μικρή Λουλού
ι. Μπομπ ο Μάστορας
15.30 Anne with an E, III - (Ε)
Σειρά εποχής.
16.15 Wild at Heart, III - (Ε)
Οικολογική σειρά.
17.00 Euromaxx Design - (Ε)
Ντοκιμαντέρ.
17.30 Euromaxx Architecture
Ντοκιμαντέρ.
18.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νομιακή)
18.30 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (αγγλική)
19.40 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (τουρκική)
19.00 Προέντευξη του
πρόεδρου της ΕΔΕΚ
Μαρίνου Σιζόπουλου
20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νομιακή)
21.00 Το φως ανάμεσα
στους ωκεανούς
Light Between Oceans
Κοινωνική ταινία, με τους
Μάικλ Φασμπέντερ,
Αλίσια Βικάντερ, κ.ά.
23.10 A Bad Idea Gone Wrong
Κωμωδία, με τους
Ματ Τζούνσον,
Έλιανορ Πιέντα, κ.ά.
00.30 ΕΙΔΗΣΕΙΣ - (Ε)
00.45 ΓΙΟΥΡΝΙΟΥΣ

ALPHA ΤΗΛ.: 22212400

22.30 Maestro
07.00 Περί ανέμων και υδάτων
Κωμική σειρά.
08.00 Οικολογικές ιστορίες
Κοινωνική σειρά.
09.00 Επτά θανάτους πεθερές
Κωμική σειρά.
10.00 Σ/Κ με τον Μάνεση
Ενημερωτική εκπομπή.
13.00 The Chase - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι.
15.30 Amrβολίες - (Ε)
Κοινωνική σειρά με ιστο-
ρίες γεμάτες ένταση και
συνεχείς ανατροπές.
14.45 Λούις Night Show - (Ε)
Σατιρική εκπομπή.
16.15 Μαίρη, Μαίρη, Μαίρη
Κωμική σειρά.
18.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νομιακή)
18.15 Μην αρχίζεις τη μουρμούρα
Κωμική σειρά.
18.45 TET - A-TET στον Alpha
Εκπομπή συνεντεύξεων.
20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
Η γη της ελιάς, II
Δραματική σειρά, με
τους Πασχάλη Τσαρούχα,
Αντιγόνη Κουλοκλάκου.
22.30 Maestro
Ερωτική δραματική σειρά,
με τους Χριστόφορο Πα-
πακαλιάτη, Χάρη Αλεξίου.
00.00 Night out
Ψυχαγωγική εκπομπή.
01.15 Κάγμα - (Ε)
02.15 Κρατάς μουσικό - (Ε)
03.00 Οικολογικές ιστορίες
03.45 Σ/Κ με τον Μάνεση

ANT1 ΤΗΛ.: 22200200

21.15 Jason Bourne
07.10 Ο κόσμος να χαλάσει
Κωμική σειρά.
08.15 Santa Γιολάντα - (Ε)
Κωμική σειρά.
09.30 Πρώτη σταγόνα - (Ε)
Κωμική σειρά.
11.10 Το σόι μου μέσα - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι.
12.00 Υγεία πάνω απ' όλα
Ενημερωτική εκπομπή.
12.50 Τα νέα του ANTI σε 10'
Τηλεπαιχνίδι.
14.30 Casa De Mikel 4 - (Ε)
Σατιρική εκπομπή.
16.10 Σάλωμ - (Ε)
Κοινωνική σειρά.
17.40 Passenger - (Ε)
Ταξιδιωτική εκπομπή,
με τον Μάριο Πρίμο.
18.00 Τα νέα του ANTI σε 10'
18.15 Passenger
Συνέχεια.
18.40 ROUK ZOUK Special (Ε)
Τηλεπαιχνίδι.
20.15 Τα νέα του ANTI
21.15 Jason Bourne
Περιπέτεια, με τους
Ματ Ντέιμον,
Τόμι Λι Τζόνσον, κ.ά.
23.15 Undisputed 3: Rememtion
Περιπέτεια.
00.50 Ο γυπευτής - (Ε)
Κοινωνική σειρά.
01.40 Ταμόν - (Ε)
Κωμική σειρά.
02.30 Solo καριέρα - (Ε)
03.20 Η εκδρομή - (Ε)
04.10 Dr. Ρούλης - (Ε)

OMEGA ΤΗΛ.: 22477777

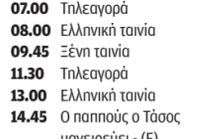
21.00 Κόκκινο ποτάμι
06.00 Τώρα μαζί
Ενημερωτική εκπομπή,
με την Ευλαμπία Ρέβη
και τον Γιώργο Σιαδήρα.
09.50 OPEN Weekend
Ψυχαγωγική εκπομπή,
με την Ελένη Τσαλάκου.
13.00 Τροχός της τύχης - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι.
15.15 Επιλογουρμεδιές
Εκπομπή μαγειρικής
με τον Σταυρή Γεωργίου.
16.15 Cash Or Trash
Κωμική σειρά, με τη Δέσποινα
Μοιραράκη.
17.25 Greece's Next Top Model
Διαγωνισμός μόδας,
με τη Βίκυ Κογιά.
18.00 OMEGA NEWS
18.10 Greece's Next Top Model
Συνέχεια.
19.10 Τρία μίλια
Κοινωνική σειρά.
20.10 OMEGA NEWS
Κόκκινο ποτάμι
Δραματική σειρά εποχής,
με τους Αναστασία Πα-
ντοπούση, Όμηρο Πουλάκη.
22.00 Asia Express
Παιχνίδι περιπέτειας, με
τον Πέτρο Πολυχρονίδη
και τη Ζεναβιέβ Μαζαρί.
00.00 Ό,τι αγαπήσω
Μουσική εκπομπή,
με τον Γιάννη Μπέζο.
02.00 OPEN Weekend - (Ε)
05.00 Μια του κλέφτη - (Ε)
06.00 Εικόνες - (Ε)

ΣΙΓΜΑ ΤΗΛ.: 22580100

21.00 The voice of Greece
06.00 Οι Τάκκοι - (Ε)
Κωμική σειρά.
07.00 Στο χωριό μας - (Ε)
Κυπριακή σειρά.
07.30 Θεία Λειτουργία
09.50 Ώρα για φραγτό - (Ε)
Μαγειρική με την Αργυ-
ρώ Μπαρμπαρίου.
10.20 Βουράτε γεπόνιοι - (Ε)
Κωμική σειρά.
11.20 Η πεθερά - (Ε)
Κωμική σειρά.
12.30 Καλό μεσημέρακι
(Ψυχαγωγική εκπομπή
με τον Νίκο Μουσιανό.
14.30 Γλυκάνισος - (Ε)
Δραματική σειρά.
15.30 Γεπονίες στο πιάτο
Εκπομπή μαγειρικής με
τον Δημήτρη Σκαρμούτσο.
16.30 Γεια σου
Ψυχαγωγική εκπομπή με
τη Μαρία Μπακοδήμου.
18.00 Γεγονότα σε συντομία
18.10 Γεια σου - (Ε)
(Συνέχεια)
19.00 Ανεράδες
Κυπριακή σειρά.
20.00 Τομές στα γεγονότα
21.00 The Voice of Greece
Blind Auditions
Μουσικός διαγωνισμός.
00.30 Γεγονότα σε τίτλους
00.40 Ανεράδες - (Ε)
02.20 Ηρθε κι έδωσε - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
04.00 Γεια σου - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.

CAPITAL ΤΗΛ.: 25577577

07.00 Τηλεαγόρα
08.00 Ελληνική ταινία
09.45 Ξένη ταινία
11.30 Τηλεαγόρα
13.00 Ελληνική ταινία
14.45 Ο παπούς ο Τάσος
μαγειρεύει - (Ε)
15.00 Τηλεαγόρα
19.10 Ξένη ταινία
21.00 Ξένη ταινία
23.00 Ξένη ταινία
01.00 Ταινία δράσης
02.35 Δραματική ταινία
PLUS ΤΗΛ.: 22259000
07.55 Παιδικό παραμύθι
09.00 Έξι ημενες γευσιές - (Ε)
13.30 Τα λέμε!
15.00 Πας μαγειρεύοντας - (Ε)
16.00 Τηλεαγόρα
17.30 Αόρατος φακός
18.00 Quiz Fun
19.40 Τα καλύτερα της αγοράς
20.00 Ο καιρός
20.30 Fatsa Book
21.35 Το ταξίδι της ζωής, V
22.30 Ξένη ταινία
00.40 Ξένη ταινία
EXTRA ΤΗΛ.: 25715111
09.50 Έξι ημενες αγορές
11.00 Ελληνικός κινηματογράφος
12.40 Έξι ημενες αγορές
14.00 Δραματική σειρά
15.50 Κινημ/φικές επιτυχίες
15.55 Έξι ημενες αγορές
16.25 Το λεβεντάιδο
18.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Νομιακή)
18.05 Ελληνικός κινηματογράφος
19.45 EXTRA News
20.20 Κινημ/φικές επιτυχίες
21.00 Δραματική σειρά
22.30 Ξένη ταινία
00.00 MAD TV

MOVIES BEST

21.00 Ride The Eagle
08.50 Cloudy With A Chance
Of Christmas
10.20 The Adventures
Of Maid Marian
11.45 An Acceptable Loss
13.30 Hitler Versus Picasso
And The Others
15.15 Cold Brook
17.00 A Fish Called Wanda
19.00 The Madness Of King
George
21.00 Ride The Eagle
22.45 Under Fire
GREEK CINEMA
21.35 Η αρχόντισσα κι ο αλήτης
09.00 Η καφετζού
10.30 Άλγιος
12.05 Ο Κλέαρχος, η Μαρίνα
και ο κοντάς
13.35 Ο μεθυστικός
15.20 Το ανθρώπινο
16.45 Το λεβεντάιδο
18.10 Και οι 14 ήταν υπέροχοι
20.00 Η Παριζιάνα
21.35 Η αρχόντισσα κι ο αλήτης
23.25 Λολιές της Αθήνας
01.10 Μια λατέρνα μια ζωή
02.25 Θου Βου:
Φαλακρός πράκτωρ

«Η κάμερα στο ύψος των ανθρώπων»

Ο Παντελής Βούλγαρης αφηγείται στην «Κ» ιστορίες από τις ταινίες του με αφορμή το αφιέρωμα στην Ταινιοθήκη της Ελλάδος

Της ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ

«Με πήρε ο Τσαρούχης αγαζέ, στη Θεσσαλονίκη, και περπατήσαμε από τον κινηματογράφο, όπου είχε δει το “Προξενιό της Αννας”, όλη την παραλία. “Να σου πω... Αυτός που ψέλνει στην αρχή της ταινίας ποιος είναι;” με ρωτάει. “Ο πατέρας μου”, του λέω. “Και πού ψέλνει;”. “Στον Άγιο Ελευθέριο, στο Πεδίο του Αρεως”. “Α, είμαι θαυμαστής του! Πάω και τον ακούω!”. Ήταν ο πατέρας μου ανάμεσα στους κορυφαίους ψάλτες που μαζεύονταν κάθε φορά στον εσπερινό της εκκλησίας που γιόρταζε. Μετά πλήρωσε η εκκλησία μια ταβέρνα και μαζεύονταν όλοι εκεί κι έπιναν τα λαϊκά! Είχα κάνει κι ένα ντοκιμαντέρ, τους “Ψάλτες”, που δεν υπάρχει και στην ΕΡΤ».

Ο «σκληρός δίσκος» του Παντελή Βούλγαρη πρέπει να είναι ειδικής παραγγελίας. Να χωράει τόσα πρόσωπα, τόσες αφηγήσεις, περιπλανήσεις, κυριολεκτικές και μεταφορικές, τόσες χειρονομίες, τόσα βλέμματα, ταξίδια...

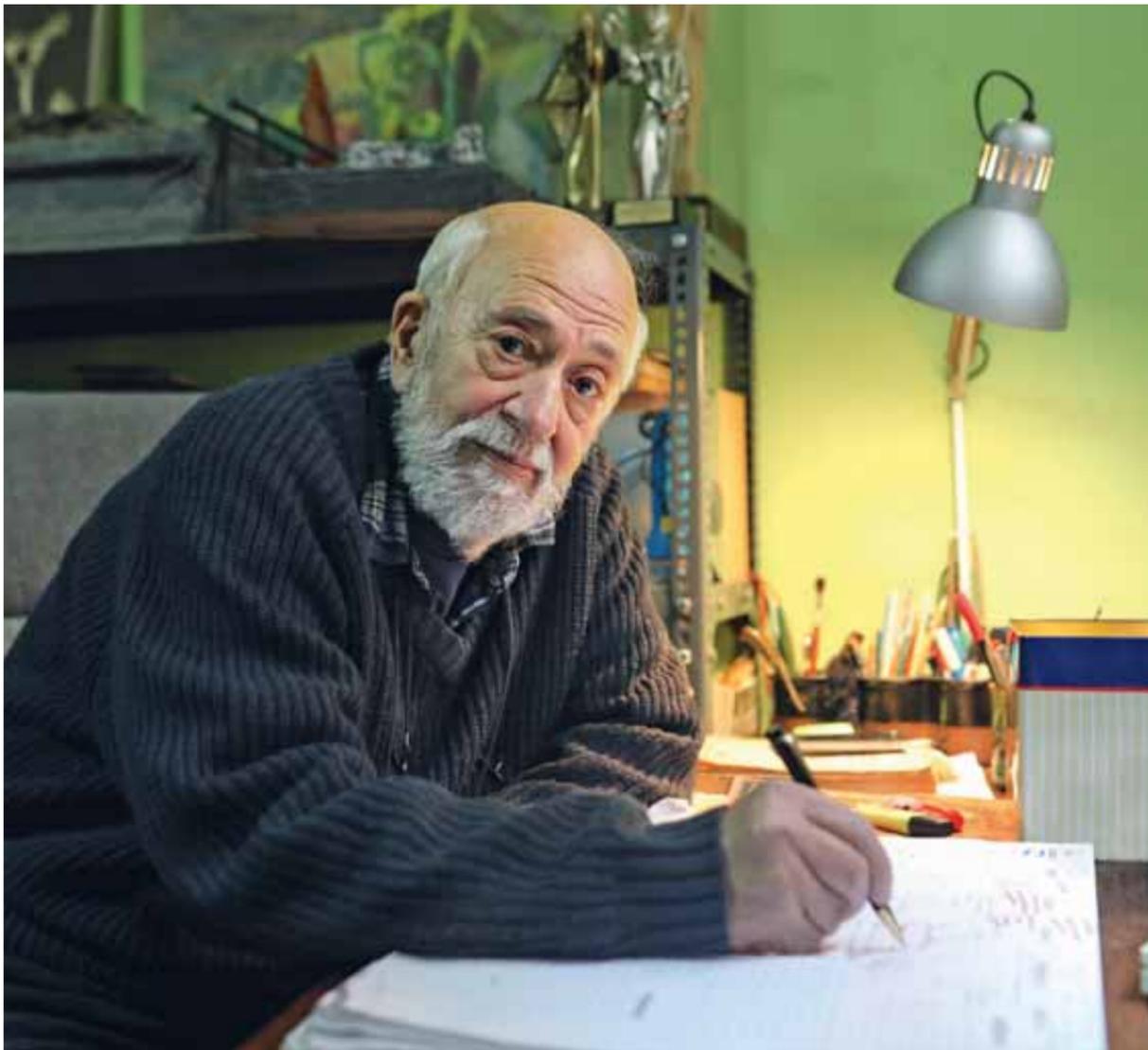
Μετράει ήδη 57 χρόνια πίσω από την κάμερα (από το 1965 που πρωτοεμφανίστηκε με τη μικρού μήκους «Ο κλέφτης»), έχει καταγράψει ανθρώπους και μικρά ή μεγαλύτερα περιστατικά με τον τρόπο του σκηνοθέτη, εστιάζοντας σε ό,τι κάποιος άλλος μπορεί και να προσπερνούσε. «Την κάμερα στο ύψος των ανθρώπων: ίσια στο βάθος της ψυχής», το μότο του.

Φέτος τα αφιέρωματα στο έργο του είναι πολλά και συγκινητικά. Ξεκινώντας από το πρόσφατο Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης και την τιμητική προβολή του «Όλα είναι δρόμος», περνώντας στην Ταινιοθήκη της Θεσσαλονίκης και αυτές τις ημέρες στην Ταινιοθήκη της Ελλάδος, όπου βρίσκεται ήδη σε εξέλιξη (από τις 8 του μηνός και έως τις 15) μεγάλη ρετροσπεκτιβία στο έργο του με 12 μεγάλους μήκους ταινίες και τέσσερις μικρού.

Ο Παντελής Βούλγαρης κάθεται απέναντί μου, στο σπίτι του στο Πολύδροσο Αμαρουσίου, στο γραφείο του, καπνίζοντας το ένα τσιγάρο μετά το άλλο, ενώ έξω από το παράθυρο μάς παρακολουθεί επίμονα και ακούραστα μια από τις γάτες του. Εκείνος μιλάει, εγώ ακούω και καταγράφω χρονολογικά τις ταινίες του. «Τι του προσφέρει το αφιέρωμα» είναι η μία από τις δύο ερωτήσεις που του κάνω: «Ίκανοποίηση και αυτογνωσία για μια μακρά διαδρομή στην οποία συνάντησα πάρα πολλούς ανθρώπους. Η γενιά μας σιγά σιγά αραιώνει... Εκουν φύγει ο Αγγελόπουλος, ο Παναγιωτόπουλος, ο Λιάππα, αλλά μένουμε ακόμη ο Περάκης, ο Πανουσούπουλος, ο Παντελής Βούλγαρης, ο Βενιζέλος, ο Βενιζέλος, ο Βενιζέλος...». «Όταν είδε ο Σκορσέζε την ταινία, μου είπε για τον Βέγγο: “Τι ωραία επιλογή που πήρες αυτόν τον άνθρωπο”».

1972: Το προξενιό της Αννας

«Οφείλεται στον Ντίνο Κατσουρίδη, τον πατέρα του ελληνικού σινεμά. Τον ονόμαζα “διανυκτε-

«Η γενιά μας σιγά σιγά αραιώνει... Εκουν φύγει ο Αγγελόπουλος, ο Παναγιωτόπουλος, ο Νικολαΐδης, η Μαρκετάκη, η Λιάππα, αλλά μένουμε ακόμη ο Περάκης, ο Πανουσούπουλος, ο Παπαστάθης...», λέει ο Παντελής Βούλγαρης. «Ήμασαν πολλοί εκείνη την εποχή, δουλέψαμε πολύ, κάτι καταφέραμε...».

«Όταν είδε ο Σκορσέζε την ταινία, μου είπε για τον Βέγγο: “Τι ωραία επιλογή που πήρες αυτόν τον άνθρωπο”».

ρεύοντα κινηματογραφιστή”. Μπορούσε να του τηλεφωνήσεις οποιαδήποτε στιγμή του 24ώρου. Μου είπε: “Έχεις γράψει ένα διήγημα για ένα προξενιό. Θα το κάνουμε ταινία. Θα φωνάσουμε και τον Κουμανταρέα για το σενάριο”. Ετσι ξεκίνησε. Με σενάριο του Μένι και τη Φοίβη Αγγελοπούλου ως διευθύντρια παραγωγής. «Θα σας διηγηθώ πώς βρέθηκαν τα έπιπλα για το σπίτι: Οποτε συναντούσα στον δρόμο ένα φίλο –ήταν κινηματογραφιστής αλλά δεν έκανε ταινίες–, τον Γιάννη Λαμπάκη, μου έλυσε πάντα τα προβλήματα. Στην πλατεία Βικτωρίας διασταυρωθήκαμε τυχαία και με πήρε επιτόπου με ταξί και πήγαμε στο Γκάζι σε ένα σπίτι ακατοίκτο, με έπιπλα που ται-

ριαζαν πολύ για την ταινία. “Πάρε τα όλα”, μου είπε. Ήταν το σπίτι της γιαγιάς του. Ετσι σκηνογραφήθηκε η ταινία».

1976: Χάπυ Νταιν

«Όταν επέστρεψα από την εξορία στη Γυάρο, σκέφτηκα να γράψω ένα σενάριο γι’ αυτήν την εμπειρία. Σκέφτηκα τη Μακρόνησο. Μου είπαν ότι πρέπει να πάω στο Λαύριο να ζητήσω άδεια από τον διοικητή της Χωροφυλακής για να πάω. Τον βρήκα στο λιμάνι να τρώει ντομάτες γεμιστές. Συστήθηκαν ως σκηνοθέτης που έχει και ένα βραβείο του “Τζιμπ του τίγρη” (πάντα το έλεγα αυτό!), με ρώτησε τι θέλω να κάνω στη Μακρόνησο, του απάντησα. “Δεν καταλαβαίνω”, μου είπε. Αν βρεις κανένα καίκι πήγαμε... Και πήγα».

1985: Πέτρινα χρόνια

«Μένουμε στην Πεντέλη, είχαμε τα δύο παιδιά, κι ένα βράδυ η Ιωάννα (σ.σ. Καρυστιάνη) μου λέει την ιστορία του ζευγαριού, της Ελένης και του Μπάμπη Γκολέμα. Το πρωί ξύπνησα και είπα:

“Ξεκινάμε την ταινία”. Πήγαμε, τους βρήκαμε, είχαν δύο μικρά παιδιά, τώρα ο γιος τους είναι από τους καλύτερους ζωγράφους, ο Μιλτιάδης Γκολέμας. Διστασαν. “Δεν είμαστε οι μόνοι”, μας είπαν. “Μπορεί. Αλλά η ιστορία σας είναι αντιπροσωπευτική και μιλάτε για έναν ολόκληρο κόσμο”, επιμείναμε. Τους πείσαμε. Η Ιωάννα με ένα μαγνητόφωνο μιλούσε με την Ελένη κι εγώ με τον Μπάμπη. Με αυτό το υλικό, που έχω ακόμη, έγραψα το σενάριο. Το έδωσα στο Κέντρο, πήραμε τη χρηματοδότηση. Είναι η δεύτερη ταινία που γύρισα πρώτα το φινάλε. Η Μπαζάκα είναι σε ένα εγκαταλελειμμένο, άδειο διαμέρισμα με τον Καταλειφό και το παιδάκι τους. Κάθεται κάποια στιγμή στο πάτωμα, απλώνει κάποιες φωτογραφίες, και έτσι τελειώνει η ταινία. Ξεκίνησα από εκεί γιατί το διαμέρισμά μου το είχαν παραχωρήσει από το υπουργείο Πολιτισμού και μου είπαν ότι σε 10 μέρες μπαίνουν μέσα για να το ανακαινίσουν. Και ο Βενιζέλος γυρίστηκε έτσι. Πρώτα το τελευταίο πλάνο, γιατί ήταν έτοιμος από κοστουμια μόνο ο Βενιζέλος,

«Ρωτάω τον Τζώρτζηλο αν ξέρει ποδόσφαιρο, “ναι”, μου λέει, πάμε απέναντι σε μια αλάνα να τον δοκιμάσω, δεν είχε ιδέα!».

ο Μηνάς Χρηστίδης. Αυτό μόνο στο σινεμά και στη λογοτεχνία μπορεί να συμβεί. Να ξεκινήσεις από το φινάλε. Θυμάμαι τον Τσίρκα που μου έλεγε για τις “Ακυβέρνητες πολιτείες” ότι ξεκίνησε από το τέλος. Το θυμάμαι».

1988: Η φανέλα με το 9

«Μου είπαν να δω στο Θέατρο Τέχνης έναν νεαρό ηθοποιό που έπαιζε στον “Ηχο του όπλου”. Πήγαμε μαζί με τον Καζάν, που είχε έρθει τότε στην Αθήνα. Το επόμενο πρωί ο Στράτος Τζώρτζηλο, που είχε μάθει για το ενδιαφέρον μου, έφθασε στο γραφείο μου σε 10 λεπτά ενώ έμενε στον Κορυδαλλό! Ο Καζάν μου έλεγε ότι ο Μοντγκόμερι Κλιφτ ξημεροβρα-

δίζονταν στα σκαλοπάτια του σπιτιού του για να τον δει και να τον πάρει στην ταινία του.

»Ερχεται ο Στράτος, λοιπόν, ωραίο παιδί, αλτήρα, τον ρωτάω αν ξέρει ποδόσφαιρο, “ναι”, μου λέει, πάμε απέναντι σε μια αλάνα να τον δοκιμάσω, δεν είχε ιδέα! Πήρα τηλεφώνη τον Δομάζο και τον Αντωνιάδη, πάμε στο γήπεδο, αρχίζουμε να παίζουμε μπάλα, καταλαβαίνουν κι εκείνοι ότι δεν ξέρει. Του είπα ότι θα τον γράψουμε σε μια ομάδα να κάνει εντατικά μαθήματα. Βρήκα και έναν ποδοσφαιριστή που είχε το σώμα του, από τον Ιωνικό. Έτσι, στα κοντινά, όταν έδειχνε την μπάλα στα πόδια του Στράτου, ήταν στη θέση του ο πραγματικός ποδοσφαιριστής».

1991: Ησυχες μέρες του Αυγούστου

«Όταν είδε ο Σκορσέζε την ταινία, μου είπε για τον Βέγγο: “Τι ωραία επιλογή που πήρες αυτόν τον άνθρωπο”. Αυτός, ένας μοναχικός που μετακινείται με το τρένο... Το τρένο ήταν για μένα σχολείο. Έμενα στο Μαρούσι και τα Σάββατα ή τις Κυριακές το νυχτερινό δρομολόγιο ήταν άδειο. Κι έβλεπες κάτι μελαγχολικές γυναίκες και άντρες... Τον βασάνισα λίγο τον Βέγγο στο γύρισμα... Είχε κάποια στοιχεία που επαναλάμβανε, όπως την κίνηση του κεφαλιού. Εγώ του τα έκοβα. Κι εκείνος μονολογούσε: “Κόβεις όλα τα βέγγικα, Παντελή! Θα την πληρωώωσεις!...”».

1995: Ακροπόλ

«Πήγα στη Σόφια γιατί δεν έβρισκα εδώ διαθέσιμα θέατρα. Με ειδοποιούν ότι πρέπει να διαλέξω εκεί κομπάρσους. Φτάνω και έχει κιόνα. Παγωμένη η Σόφια. “Πού θα γίνει η συνάντησή;” ρωτάω. “Στο πάρκο”, μου απαντούν. Βλέπω συγκεντρωμένα γύρω στα 500 άτομα, ηλικιωμένοι οι περισσότεροι, με παλιά βαριά και γούνες. “Εδώ θα κάνουμε επιλογή; Ε, λοιπόν, μου κάνουν όλοι. Πάμε να ξεκινήσουμε τα γυρίσματα!”. «Είχαμε την αίσθηση ότι το “Ακροπόλ” θα σκίσει στα εισιτήρια. Ο Κατσουρίδης, να φανταστείς, που ήταν διευθυντής φωτογραφίας της ταινίας και μου είχε δώσει και τα μηχανήματα, δεν θέλησε να πληρωθεί. Ζήτησε ποσοστά. Βγαίνει την πρώτη εβδομάδα και πηγαίνει κάλια...».

1998: Όλα είναι δρόμος

«Ένα απόγευμα που δεν είχα δουλειά, χτυπάει η πόρτα στο γραφείο μου και μπαίνει ένας κύριος. “Θέλω να σας εξομολογήσω το εξής: Ο γιος μου είχε έρθει για κάστινγκ στη “Φανέλα με το 9”. Αυτοκτόνησε στη σκοπιά. Δεν έχω καμία εικόνα του.

Αν τον έχετε φωτογραφίσει... Σας παρακαλώ πολύ...”. Αυτό δεν το ξεχάσα ποτέ. Πήγα στη Θεσσαλονίκη και το κουβάλαγα. Είναι η πρώτη ιστορία με τον Δημήτρη Καταλειφό».

«Να ξαναπεράσω την περιπέτεια μιας ταινίας; Δεν το αποκλείω...»

2004: Νύφες

«Έχει μεσολαβήσει η γνωριμία με τον Καζάν. Μας έχει φιλοξενήσει στο πρώτο ταξίδι μας στην Αμερική στο σπίτι του, έχει γίνει το αφιέρωμα στις ταινίες μου στο ΜΟΜΑ. Εκείνος έλκεισε και το ραντεβού με τον Σκορσέζε. Εργασιομανής, δούλευε ατέλειωτες ώρες. Παρακολούθησε όλες τις ταινίες μου, με ρωτούσε, παρατηρούσε, σχολίαζε. Για τις “Νύφες” ο ίδιος πρότεινε να γράψει το σενάριο η Ιωάννα. Όταν είδε στα δοκιμαστικά τη Βικτώρια Χαραλαμπίδου, είπε: “Αυτή θα παίξει. Είναι απρόβλεπτη επιλογή, ασύμμετρη. Οι άλλες είναι φυσική επιλογή,

αναμενόμενες”. Οι συνεργάτες μου ήταν πολύ διστακτικοί, τους προβλημάτιζαν τα δόντια της Βικτωρίας».

2009: Ψυχή βαθιά

«Στις “Νύφες”, μαθαίνω από κάτι φίλους μου στην Καστοριά ότι υπάρχουν εγκαταλελειμμένα χωριά στον Γράμμο. Πάω ταξίδι εκεί και βλέπω πράγματι χωριά των σλαβόφωνων που έφυγαν με τον Εμφύλιο και δεν επέστρεψαν. Όταν έγραψα το σενάριο για την ταινία, οι παραγωγοί δισταζαν για τον χώρο των γυρισμάτων. “Δεν αιδοκαίρια, στον Φίνο ως βοηθός, σθάνομαι σαν σκηνοθέτης, αλλά σαν μεσίτης”, έλεγα στην Ιωάννα.

“Τους δείχνω τα μέρη και δεν αγοράζει κανείς!”. Δέχτηκε ο Γιάννης Ιακωβίδης, ο παραγωγός, που έχει και αυτός μια τρέλα. Εφταίξε μέχρι και χωματόδρομο για να μπορέσουμε να φτάσουμε στο μέρος».

2013: Μικρά Αγγλία

«Ήταν ένα δώρο από την Ανδρο. Εκουμε σπίτι εκεί, χρόνια. Εγώ γενικός με τα νησιά δεν έχω πολύ καλή σχέση. Παρότι κατάγομαι από τη Σάμο και τη Νάξο. Οι δικοί μου έφυγαν από νωρίς, δεν είχα δεσμούς. Δούλευα τα κατακαίρια, στον Φίνο ως βοηθός, καλοκαίρια γυρίζονταν οι ταινίες για να πάνε φθινόπωρο στη Θεσ-

σαλονίκη. Μπάνιο στη θάλασσα δεν ήξερα να κάνω. Ως παιδί της Κατοχής είχα και αδονοπάθεια και η συμβουλή του γιατρού ήταν “μακριά από τη θάλασσα”. Επαιξε όλη η Ανδρος στην ταινία και τη χρηματοδότησαν Ανδριώτες. Άνοιξαν όλοι τα σπίτια τους και έτσι δημιουργήσαμε το βασικό της ταινίας».

2017: Το τελευταίο σημείωμα

«Ήταν ένα χρέος. Τα ερωτήματα που έχω για όσα έζησα. Το '40 που γεννήθηκα ξεκίνησε ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος. Ως παιδί έζησα τον Εμφύλιο. Μετά έγιναν αλληπάλληλες αλλαγές πο-

λιτικές. Βρήκα πριν από χρόνια ένα βιβλιαράκι με κρητικές μαντινάδες που στην εισαγωγή είχε αυτό: “Ευχαριστώ πολύ το μικρό 16χρονο αγόρι Ναπολέοντα Σουκατζίδη που συγκέντρωσε τις μαντινάδες”. Ήταν ένα αγόρι που είχε έρθει από τον Πόντο, δεν είχε σχέση με την Κρήτη.

»Το βιβλίο είχε γράψει η Μαρία Λιουδάκη, αδελφή της Χαρίας Λιουδάκη, που ήταν ο μεγάλος έρωτας του Σουκατζίδη. Είχα ξαφνιαστεί τότε που ένα παιδί 16 χρόνων είχε μεράκι να μαζεύει μαντινάδες. Πολιτικός κρατούμενος από το '36, ο Σουκατζίδης βρέθηκε στο στρατόπεδο του Χα-

ΐδαριου και, καθώς ήταν γερμανομαθής, ανέλαβε χρέη διερμνέα του Λοχαγού Καρλ Φίσερ».

2023: Η επόμενη ταινία σας;

«Αυτά τα δύο χρόνια του κορωνοϊού, με τα προβλήματα υγείας και των δυο μας, της Ιωάννας και τα δικά μου, απομακρύνθηκα. Κάθισα στο σπίτι μου. Μεγάλωσα... Να ξαναπεράσω την περιπέτεια μιας ταινίας; Αλλά τώρα, που οργανώνεται η ρετροσπεκτιβία, και είδα και τη ζέστη στα βλέμματα των νέων παιδιών, λέω να συγκεκρινώσω το αρχείο μου, να δω μήπως βγει κάτι... Ταινία, όμως; Τι να πω... Δεν το αποκλείω...».

STREET

DECEMBER 21ST, 19:00-00:00, STASIKRATOUS STR.

FEST

NICOSIA

SUPPORTED BY

HELLENIC BANK

Δήμος Λευκωσίας
Nicosia Municipality

